60

klasik

CHRISTA WINSLOE

manuela adlı kız

almanca aslından çeviren: sevda deniz karali

AYRINTI

KLASİK

CHRISTA WINSLOE | manuela adlı kız

1560

christa winsloe

manuela adlı kız

almanca aslından çeviren: sevda deniz karali

ayrıntı: 1560 / klasik dizisi: 60

manuela adlı kız / christa winsloe

kitabın özgün adı / das mädchen manuela

almancadan aslından çeviren: sevda deniz karali

son okuma / öykü badur

bu kitabın türkçe yayım hakları
ayrıntı yayınları'na aittir.

kapak illüstrasyonu / berat pekmezci

kapak ve görsel tasarım / gökçe alper

dizgi / kâni kumanovalı

baskı: ali laçin - barış matbaa-mücellit
davutpaşa cad. güven san. sit. o blok no. 286
topkapı/zeytinburnu - istanbul - tel. 0212 567 11 00
sertifika no: 46277

birinci basım: kasım 2021
isbn 978-605-314-464-9 / sertifika no: 10704

ayrıntı yayınları basım dağıtım san. ve tic. a.ş.
hocapaşa mah. dervişler sok. dirikoçlar iş hanı
no: 1 kat: 5 sirkeci - istanbul
tel: (0212) 512 15 00 faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr
info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi
facebook.com/ayrintiyayinevi
instagram.com/ayrintiyayinlari

christa winsloe

23 Aralık 1888'de Almanya'nın Darmstadt şehrinde dünyaya gelen Christa Winsloe, annesinin ölümünün ardından Potsdam'daki, ardından İsviçre'deki bir yatılı okula gönderildi. 1909 yılında Münih'te sanat okumaya başlayan Winsloe, 1913 yılında varlıklı bir Macar olan Baron Lajos Hatvany ile evlendi. Evliliklerinin yürümemesi üzerine Winsloe 1922 yılında Berlin'e dönüp heykeltıraş ve yazar olarak çalışmaya başladı ve 1924'te boşanmalarının ardından Münih'e taşındı. 1930 yılında *Ritter Nérestan* (Şövalye Nérestan) adlı tiyatro oyunu Leipzig'de sahnelendi. Ardından Berlin'de oynanan oyuna bu defa *Gestern und Heute* (Dün ve Bugün) adı verildi. 1931 yılında filme uyarlanan eser, ünlü *Mädchen in Uniform* (Üniformalı Kızlar) ismini böylece aldı. Filmin ardından roman olarak düzenlenen kitap ise *Das Mädchen Manuela* (Manuela Adlı Kız) olarak adlandırıldı. 1932 yılında bir gazeteci ve ilk Nazi muhaliflerinden olan Dorothy Thompson'a âşık olan Winsloe onunla birlikte New York'a gitti. İlişkilerinin bitmesinin ardından Avrupa'ya dönen Winsloe, Naziler tarafından kara listeye alındığından eserleri ancak yabancı ülkelerde basılabiliyordu. 1940 yılında partneri İsviçreli yazar Simone Gentet ile Fransa'nın güneyine yerleşti. II. Dünya Savaşı sırasında İsviçre'ye geçmeye çalışan kaçakları evinde barındıran Winsloe, Almanya'ya dönmek istiyordu. Winsloe ile Gentet, Almanya'ya geçiş vizesi almaya çalışırlarken Fransa'nın Cluny bölgesi yakınlarındaki bir ormanda 10 Haziran 1944'te vurularak öldürüldü.

sevda deniz karali

1992 İstanbul doğumlu Sevda Deniz Karali, Kartal Anadolu Lisesi Almanca dil bölümünden mezun olduktan sonra Yeditepe Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nü tam burslu okudu ve bölüm ikinciliğiyle bitirdi. Kitap çevirilerinin yanı sıra tiyatro metni ve haber çevirisi de yapan Karali, tiyatro, müzik ve yazarlıkla da ilgilenmektedir.

Minnet ve sevgiyle
Irene Hatvany'ye
adandı.

Hatvan, 1932/1933 kışı

içindekiler

manuela adlı kız

birinci bölüm..... 11
ikinci bölüm..... 46
üçüncü bölüm..... 105
dördüncü bölüm..... 117
beşinci bölüm..... 145
altıncı bölüm..... 201

manuela adlı kız

birinci bölüm

Manuela özlemle beklenen, daha doğmadan sevilen bir çocuktu. Manuela'nın doğması gerekiyordu. Manu-ela'nın bir kız olması gerekiyordu. O daha dünyaya gelmeden ev halkı hazırdı bile. Erkenden sabırsızlanmaya başlayan bir baba; çocuklarını daha kucağına bile almadan onları yıllardır tanıyormuş gibi hisseden bir anne, bir de elbette ona arkadaş olacak iki ağabey. Gerçi biraz büyüklük taslayan bir yanları da vardı ama kardeşleriyle gurur duyuyorlardı yine de – hele de şimdi gerçekten yanlarında olduğu için.

Manuela bir pazar günü doğmuştu – ve o gün elbette Noel'e denk gelmişti. İki kardeş, çocuklar için yapılan Noel tiyatrosundan* eve döndüklerinde Manuela'yı beşiğinde yatarken bulmuşlardı. Bir Noel hediyesi gibi gelmişti kız dünyaya. İki kardeş buna şaşırmamışlardı bile; daha az önce bebek İsa'yı Beytüllahim'deki bir ahırda beşiğinde yatarken görmüşlerdi ne de olsa. Hayal gücü karmaşası yaşayan beş yaşındaki Bertram ile on yaşında-

* İngilizce kaynaklarda "nativity play" yani doğum oyunu olarak da geçen, Hz. İsa'nın doğumunun sahnelendiği tiyatro oyunu. (ç.n.)

ki Alfred şöyle demişti: "Hadi onu ahıra götürelim, orada mutlu olur." Neyse ki ahırda Beytüllahim'deki gibi inek de eşek de bulunmadığı, aksine ahırın, orada hiç görülmeyen bir sürü atla dolu olduğuna dair itiraz kafalarına yatmıştı da bu niyetlerinden vazgeçmişlerdi.

Her ne kadar herkes çocuğun çok güzel olduğunu söylese de bu gerçeğe pek uygun sayılmazdı. Çocuğun, akları adeta mavi renkte olan koyu gözlerinin üzerinde kaş yoktu. Ayrıca kelliğini gizlemek için kafasına küçük bir başlık geçirmek gerekiyordu.

Frau Käte bebeğinin saçsız başını korkuyla okşuyordu. Nihayet koyu renkli, ipeksi birkaç saç belirmeye başladığında aileye adeta bir bayram havası hâkim olmuştu. Öyle ki Bay von Meinhardis, bir şişe Mosel şarabı açılmasını bile söylemişti.

İlk yıllar kesintisiz bir uykuda gibi geçmişti. Lela, beşiğinin kenarlarından başka hiçbir şey göremiyordu. Yalnızca bazen babasının atları avluda takır takır yürüdüğünde ya da kardeşleri okuldan gelip kendilerini köşedeki ranzalarına atıp "Anne!" diye seslendiğinde kocaman açardı o vişne gibi gözlerini.

Annesi, her zaman yanı başında olan kişiydi. Lela bağırdığında gelen, Lela ağladığında onu sakinleştiren oydu. Lela – bu, çocuğun herkesten bağımsız bir varlık olduğunu fark ettikten sonra kendi kendine koyduğu isimdi. O çok resmî Manuela ismi, kızın küçücük dudaklarına çok ağır geliyordu. Bu nedenle çocuk kendine Lela adını vermiş, o zamandan sonra da öyle kalmıştı.

Zaman geçtikçe Lela'nın düşmesin diye daha uzun demirli küçük bir yatağı oldu. Odanın içi kapkaranlıktı, yalnızca kapının çatlaklarından içeriye ince ışık huzmeleri süzülüyordu. Yüksek tavanlı bir odaydı burası.

Lela'nın ipek gibi yumuşacık saçları geriye taranıp bir kurdeleyle sıkı sıkı toplanmıştı ve canını yakıyordu biraz. Dışarıda birileri yürüyüp duruyordu. Eve bir huzursuzluk hâkimdi. Birileri sesleniyor, birileri cevap veriyor ve sonra yeniden sessizlik çöküyordu. Lela'nın uyuması gerekiyordu artık. Sırt üstü uzanmış yatıyordu yatağında. Göğsünün tam ortasında, iki eliyle sıkıca sarıldığı siyah ayıcığı duruyordu. Ayıcığın burnundan korkunç bıyıklar uzuyordu. Tıpkı babanınkiler gibi, öpünce insanı rahatsız ediyorlardı. Lela "Ayıcığı" yine de seviyor, hele başkaları onun iğrenç olduğunu söylediğinde daha da çok seviyordu. Ayıcığın sağ ve solunda, başları Lela'nın omuzlarına dayalı hâlde iki Schnucki yatıyordu. İki beyaz köpekçikti bunlar. Yani en azından bir zamanlar beyazlardı. Bir numaralı Schnucki'nin artık kulakları yoktu, deri burnu da soyulmuştu. Mutti*, ne tarafın ön olduğu anlaşılsın diye kırmızı mürekkeple üzerine bir haç çizmişti. İki numaralı Schnucki daha yeni olduğu için okşayacak daha fazla tüyü vardı. "Gerçek" bir posttu bu. Üç hayvanı birden kucaklamak hiç öyle kolay değildi.

Dışarıda atlar yürüyordu şimdi. Bir at arabası gıcırdayarak kumun üzerinde durdu. Lela'nın başı zonkluyordu. Gözlerini sıkı sıkı kapattı kız. Şimdi Mutti'yle Papa'nın merdivenleri ineceğini, dışarıda duran arabaya bineceklerini, araba kapısının kapanacağını ve her şeyin ölüm sessizliğine bürüneceğini, evin bomboş kalacağını biliyordu.

Lela küçük parmaklarını ayıcığının siyah pelüş postuna gömdü. "Mutti'nin gelmesi gerek, Mutti'nin gelip

* (Alm.): Bir çocuk ağzından söylenen, "annecim" manasındaki kelime. Yazar "Mutter" yerine özellikle bu kelimeyi tercih ettiği için dilimize uygun olan anlarda bu seçime saygı göstermeyi uygun gördüm. (ç.n.)

bana iyi geceler demesi gerek." Her ne kadar insanın böyle küçük şeyler için sevgili Tanrı'yı rahatsız etmemesi gerektiğini bilse de dua etti: "Sevgili Tanrım, lütfen Mutti'nin bir kere daha buraya gelmesini sağla!"

O esnada kapı usulca açıldı. Lela hemen sımsıkı kapadı gözlerini. Şefkatli bir ses şöyle dedi: "Uyuyor." Annesi dikkatlice eğildi ve Lela birdenbire yoğun bir çiçek kokusuna sarındı sanki. Annenin çıplak omuzlarındaki serin çiçekler kızın yüzünü okşuyordu. Lela gözlerini hafif araladı. Beyaz bir saten elbise, parıl parıl bir pırlanta broş. Annenin narin kollarında uzun, beyaz, tuhaf bir his veren glasé* eldivenler vardı. Kadın, usulca Lela'nın alnına bir haç çizer gibi yaptı: "Tanrı seni korusun, bir tanem."

Bir elbise kuyruğu hışırdadı. Kapı hafif gıcırdadı. Artık kapı aralığından bile hiç ışık gelmiyordu. Lela gözlerini bu koyu karanlıkta kocaman açtı.

Sokak ıslak, yollar girintili çıkıntılıydı. Sokak lambaları yanıp sönüyor, rüzgârda sallanıyordu. Sokakta kimseler yoktu. Yalnızca nallı toynakların gürültüsü duyuluyordu. Arabanın içi eski deri kokuyordu. Sokak ışıkları bir an için yolcuları aydınlattığında bir nişan tokası parıldadı. Rengarenk şeritler sıkışık şekilde yan yana dizilmişti. Kırmızı bir yaka, gümüş rengi kenar şeritleri. Tertemiz parlatılmış düğmeler.

"Ne oldu, Käte, neden ofluyorsun?" dedi birisi arabanın bir köşesinden.

"Ah, bu saray baloları benim için tam bir eziyet, bilmiyor musun sanki."

"Ben eğleniyorum mu sanıyorsun?" diye sordu Binbaşı von Meinhardis incinmiş gibi. "Tanrı bilir kimlerle

* Yumuşak deri. (ç.n.)

aynı masada oturmak zorunda kalacağım yine. Hele o yemekler... Bu toplu yemekler hep korkunç oluyor zaten. Her şeyi soğuk servis edecekler bir kere. Önce beyaz, yumuşak bir balık sonra fileto – her zaman illa fileto."

Karşıki sustu. Frau Käte'nin şefkatli yüzündeki donuk, memnun gülümseme karanlıkta gizleniyordu. Ama hemen ciddileşti kadın yeniden. Evde çocuklarla birlikte sessizce oturmak ne güzel olurdu. Ya da örgü örmek, Büyükanneye bir mektup yazmak sonra da erkenden yatmak. Bütün o yabancı insanları görmek zorunda kalmamak. Kadın biraz korkuyordu. Orada her şey çok gürültülü oluyordu çünkü. Vazifeden yorulmuş erkekler alkol alınca adeta canlanıyor, o dar yakalarının üzerinde suratları kıpkırmızı kesiliyordu. Deli gibi dans ediyor, birbirlerini itip kakıyorlardı. Vals yapmaktan başı dönüyordu insanın. Yine de çoğu kişi sıkılıyordu hep. Oysa evde olsa...

Lela'nın annesi küçük bir sarayı da bulunan bu garnizon şehri Dünheim'a hâlâ çok yabancıydı. Subaylar birer satranç taşı gibi görünmez eller tarafından alınıp başka yerlere yerleştiriliyordu. Nedenini, nasılını bile bilmeden başka noktalara konumlandırılıyor, uzaklara itiliyorlardı. Taşınma masrafları ödeniyordu gerçi ama kimse geride arkadaşlarını bırakıp bırakmadıklarını, eşlerinin bu yeni iklime alışıp alışamayacağını sormuyordu – orada memleketlerinden uzakta mı kalacaklardı, çocukları yeni bir okula devam edebilecek miydi sormuyordu kimse. "Atanıyorlardı" yalnızca, atandıkları yerde de kalıyorlardı. Bu yüzden kadınların kalbi hep eski yuvalarında kalıyordu çünkü bir yenisini yaratmaları için kimse zaman tanımıyordu onlara. Her yer enkaz halindeydi. Atama, ölüm gibi kesindi – bir gün mutlaka çıkageliyordu. O zamana kadar insan her neredeyse orada "her şeye ayak uyduruyordu". Alay, kaçınılmaz olarak ait olduğun topluluk hâline geli-

yordu. Onlardan hoşlanıp hoşlanmamanın bir önemi yoktu; komutanların, binbaşıların, üsteğmenlerin karıları artık senin arkadaşlarındı. Yalnızca onlar davet ediliyor ya da seni bir yere davet ediyordu. Bir doktorun ya da bir bankacının karısıyla herhangi bir ilişki kurman mümkün değildi – böyle bir şey yapmaya yeltenmiyordun bile çünkü onlarla tanışmıyor olman bir kural hâline gelmişti.

Sonra saray balolarına gidiyordun işte. Bu balolar da vazifeden sayılıyordu. Reddetmek mümkün değildi. Ancak hastalıktan ölüyor gibiysen önceden davet edilmemeyi talep edebiliyordun. Fakat bir davete icabet etmemek – bir emire uymamak söz konusu bile değildi. "Evde kalmayı tercih ederim..." demeye cesaret dahi edememişti Frau Käte. Ne gülünç bir nedendi bu ama: örgü örmeyi tercih etmek, mektup yazmayı tercih etmek, çocuklarla kalmayı tercih etmek. Pöchlin'e gerçekten yazması gerekiyordu. Büyükannenin en son gönderdiği sosisler için hâlâ teşekkür etmemişti. Kış için gönderdiği bir çuval patates ile elli kiloluk elma için de. Jambon en az on dört gün yetiyordu. Oğlanların okula da ekmek götürüyorlardı. İkisi ne çok yiyorlardı ama. Yetişkin erkekler gibi. Halbuki daha küçüğü sekiz, büyüğü ise on üç yaşındaydı. Ama çabuk büyüyorlardı. Ali'nin pantolonları kısa gelmeye başlamıştı bile. Onları Berti giyerdi artık – fakat Ali'ye yeni bir takım elbise almak gerekiyordu. Bu ay mümkün değildi – Büyükanneye bağlıydı gerçi... Büyükannenin de kendince dertleri vardı. Pöchlin'de her şey vardı, evet – ama para yoktu.

Yaz yağmursuz geçiyordu. Nasıl bir hasat olacağını Tanrı bilirdi. Milimetreye düşen yağmuru hesaplayan yağmur ölçerinin önünde durmuş bakan babası canlandı Frau Käte'nin gözünde. Kesilmiş bir ağaç gövdesine bağlı bu cam, kadının çocukluğunun en büyük düşmanı

olmuştu. Her şey bu cama bağlıydı çünkü. Kuraklık, anne ve babasının korkması demekti. Kuraklık, hizmetçilerin endişelenmesi demekti. Kuraklık, sığırların hastalanması demekti. Kuraklık, bereketsiz ürün demekti. Bereketsiz ürün, borç demekti. Borç, ipotek demekti. İpotek, yıkım demekti. Ana yoldan uçuşan beyaz toz yığınları güllerin, çoban püskülü çalılarının üzerini kaplardı. Yazın ağaçlar sararıp solardı. Toprak çatlardı. Atların toynakları yarılırdı. O tuhaf, tenekeden yapılmış gibi duran sabır otları kaplardı evin önünü. Bu küflü yabancılar, ıtır çiçeklerinin, papatyaların susuzluğuyla dalga geçerdi adeta. Tarlalarda başaklar kabuklarını açar, zaten az olan tohumlarını kuru toprağa dağıtırdı. Güneşin altında bile eve bir kasvet çöker, ev sakinleri sıkıntı içinde, sessizce birbirlerinin yanından geçip giderdi...

O sırada araba sarsılarak durdu. Parça kürklü üniformasıyla bir uşak koşarak gelip arabanın kapısını açtı – iki tarafa da dizilmiş meraklı gözler, Frau Käte'nin beyaz saten ayakkabılı küçük ayaklarına dikildi. Fakat kadın elbette ıslak kaldırıma basmadı – zemin üzerine kalın bir kırmızı halı serilmiş, ayrıca çiseleyen yağmurdan koruması için bir de tente açılmıştı; kadın başını kaldırıp tenteye minnetle baktı. Kocasını beklemek için bir an duraksadı. Adam, arabadan bir merasimdeymiş gibi iniyordu – cilalı çizmelerinin mahmuzları yüzünden basamaklardan yan yan inmek zorunda kalmıştı. Kunduz yakalı, kenarları kürkten açık gri renk pelerini arkasında bir yığın halinde katlanarak arabanın basamakları üzerinde bir kuyruk gibi duruyordu. Adam esmer, kemikli elleriyle pelerinini tuttu. Bir an için isteksiz dursa da hemen gülerek siyah, canlı gözlerini kendisini izleyenlere çevirdi. Kendisine eğilerek selam veren uşağa teşekkür edercesine sağ elini hafifçe şapkasının üzerine koydu,

ardından hiçbir kibir hissetmeden, aksine kenarda duranların bu meraklı ve kıskanç bakışlarından duygulanmış gibi kendisini bekleyen karısının yanına gitti, kolunu uzattı ve ona taç kapıya çıkan basamaklarda eşlik etti.

Bu kibirsizlik tıpkı sağ kolu gibi Binbaşı von Meinhardis'e ait bir şeydi. Tamamen ona özeldi ve doğuştan geliyordu. Kendini seven ve başkaları tarafından da sevilen bir adamdı o. İspanyol bir Büyükanneden "bir şeyler kaptığını" memnuniyetle fark ettiriyordu. Sarıya çalan cildi, yüksek ağımlı* ayakları, koyu renkli yumuşak saçlarının bir Alman'a benzer hiçbir yanı yoktu. Alaydan arkadaşları bazen ona "egzotik ihtiyar" diye hitap ediyordu – işte o zamanlar yüzünde beliren o ufak kendini beğenmiş gülümsemeyi bastıramıyordu. Adam, benzer durumlarda hep olduğu gibi kadının bariz utangaçlığı ve yabancılık hissinden hafif duygulanmış halde, şefkatli ve korumacı bir şekilde merdivenlerden çıkardı karısını. Bir zamanlar onu adeta esir alan tam da bu özelliğiydi kadının... Ne komikti insanın böyle anlarda o zamanları, eskiyi düşünmesi.

Tatbikat zamanıydı. Konaklama ihtiyacı. Sıcak, toz ve yorgunluk. Yabancı adamlar yorgun atların üzerinde, toz toprak içinde çizmeleri ve kahverengi yüzleriyle Pöchlin'in ıhlamur ağaçlarıyla çevrili yolunda yürüyorlardı. Büyük, beyaz, serin ev kapılarını açmış, üç genç kız çıkıp bu yabancı misafirleri kendi odalarına yerleştirmişti. Adamlar üniformalarını çıkarmış, yıkanmış ve yatağa yattıkları anda ölü gibi uykuya dalmışlardı. Avizede, camların üzerinde sinekler vızıldıyordu. Teğmen von Meinhardis pencerenin önünde, yaşlı kestane ağaçlarının yeşil gölgesinde durup gözlerini kırpıştırmıştı. Küçük olanın, en

* Ağım; ayağın üzerindeki tümsek yer. (ç.n.)

gençlerinin adı neydi? Käte, diye gülümsemişti adam, Käte. Ne iri gözleri var, sanırım tek kelime de etmedi, bir kasaba kızı, nereden çıktı şimdi bu, sevgili Meinhardis? Aklını kaçırdın galiba. Ya Prenses Schuwaloff duyarsa... Ya da Baden-Baden'daki Schermetjeff, Meinhardis ve Käte demek, gülecekler bana. Burası da elma kokuyor, diye düşünmeye devam etmişti adam, özellikle de Goldparmäne ve Reinette elmaları. Reinetteler yaşlı kadınlar gibi buruş kırış olurdu hep. Käte, lavanta çiçeğiyle yıkanıyor kesin, aldım kokusunu, ya o beyaz elbisesinden geliyordu ya saçlarından ya da ellerinden: kesinlikle lavantaydı ama. Nasıl temiz bir koku. Ne komik...

Bu konaklama görevinin* canı cehenneme. O sorumsuz süvari erlerini evimde ağırlayacak değilim, deyip barometresine vurmuştu yaşlı Pöchlinli adam. Fakat bir gün gelmiş Pöchlin'deki bütün beyaz kapılar kalın kırlentlerle, mavi kantaron çiçekli çelenklerle süslenmişti. Masaların üzerinde kırmızı gelincikler duruyor, beyaz altlıklı mumlar yanıyordu. Beyaz tül perdeler kolalanmıştı; parkeler ayna gibi parlıyordu. Siyah cübbesi ve beyaz boyun atkısıyla papaz kadehini kaldırıp masadakilere konuşma yapmış, kırmızı ceketli, mavi dolamalı** askerler kapının önünde kılıçlarını çapraz çekip havaya kaldırmış, gelinle damat altından geçip yeni bir hayata, kılıç altında bir hayata doğru yol almıştı.

Meinhardis halıyla kaplı basamakları ağır ağır çıkarken bütün bunlar bir an için gözünün önünde canlanıp gitti. Frau Käte üşüyordu. Pelerini üzerine çekip sıkı sıkı sarıldı.

---

* Ev sahiplerinin, rızaları olsun ya da olmasın devlet askerlerine evlerini açmaları ve onlara yiyecek sağlamaları görevi. (ç.n.)

** Giysilerin üzerine giyilen, önü açık bir tür üstlük. (ç.n.)

Herkes vestiyerin önünde ayrılıyordu. Erkekler uşaklar tarafından, kadınlarsa beyaz başlıklı, sert siyah ipekten elbiseli kapı görevlisi kadınlar tarafından kabul ediliyordu. Yüksek, altın çerçeveli aynalar, ürkek acemilere güven vermek ve parlak pırlantadan görkemli taçlar takmış güzel kadınların kendinden emin bakışlarını yakalamak için asılı duruyordu duvarlarda. Ürkek eller pislenmesin diye korudukları uzun kuyruklarını ilk olarak burada bırakıyordu. Dar eldivenlerin küçük düğmeleri nihayet burada açılıyordu. Üzerinde iğne ve iplik bulunan dikiş yastıkları her türlü kazaya karşı hazırda bekliyordu. Tanıdıklar birbirlerine hızlıca selam veriyordu. Bir nevi resmî olmayan selamlaşmaydı bu, çünkü asıl selamlaşma yukarıdaki salonda başlıyordu. Odaya gergin bir sessizlik hâkimdi. İnsanlar aralarında fısıldaşıyordu.

Yukarıda erkeklerin bölümünde ise tamamen farklı bir ortam vardı. Bağıra çağıra dar ceketlerden yakınıyor, uzun yakalarından boyunlarını uzatıp aynaya bakıyor, acele edeyim derken usturayı çenelerine geçiriveren bir gence sövüyorlardı. Artık deri çizme yapmaktan anlamayan kunduracılardan şikâyet ediyor, yabancı misafir olarak kimlerin geleceğini soruyor, küçük fırçalarla aynanın karşısına geçip bıyıklarını tarıyorlardı. Bazı frak giymiş adamlar, kırmızı nişan şeritleriyle bile canlandıramadıkları renksizlikleri yüzünden bir köşede depresif halde duruyordu. Sonuçta bu kırmızı yakalı yeşil üniformalara, mavi ceketlere ve beyaz yakalara, gümüşlere, altınlara, cilalara ve renkli kumaşlara karşı hiç şansları yoktu. Süvarilerin kızarmış, kararmış yüzlerinin yanında sıradan renkleriyle öyle soluk duruyorlardı ki. Silindir şapkalarını koltuklarının altına alıp önlerinden sessizce geçip gidiyorlardı – günlerini nerede ve nasıl geçirdikleri

hakkında kimsenin bir fikri olmayan bakanlar ve meclis üyeleriydi bunlar.

Aynı şekilde kırmızı halıyla kaplanmış geniş bir merdiven üst kata çıkıyordu. Basamakların kenarları çiçeklerle süslenmişti. Yukarıda Grandük'ün kâhyalarından biri durmuş, ev sahibini temsilen misafirleri karşılıyordu. Herkesin elinde, üzerinde altın bir taç baskısı olan küçük, katlanmış bir kart vardı. Dans kartıydı bu. Dansçıların adlarını not etmek üzere ipekten ipliklere bağlı küçük kalemler hazırda bekliyordu. Program belliydi: vals, polka, Rheinländer*. Ardından akşam yemeği. Sonra tekrar vals, lancier**, polka, vals, Rheinländer, française ve Kotilyon dansı.

Eski şatonun bütün odaları bu akşama özel açılmıştı. Koridorlarda, kapılarda kırmızı üniformaları, göğüslerinde altın rengi şeritleri, dizlerine kadar pantolonları ve iskarpinleriyle uşaklar duruyordu. Üzerinde yüzlerce mumun kıpkırmızı yandığı avizeler etrafı hafif aydınlatıyor, misafirlerin yüzlerine canlılık katıyor, gözlerini ışıldatıyordu. Kimse birbirini itip kakmıyordu. Alanın darlığına rağmen insanlar nazikçe hareket ediyordu. Bir merhaba, hoş geldiniz merasimi yaşanıyordu. Frau Käte bir grup kadının arasına katılırken Meinhardis en iyi dans eden kadınların kartlarına adını yazdırmakla uğraşıyordu.

Bir çarpma sesiyle bütün konuşma uğultusu kesildi. Herkes geri çekildi; Grandük, üzerinde merasim üniforması, yanında Grandüşes ile önlerinden geçip büyük salona girdi.

---

* Ren Bölgesi'ne özgü dans türü. (ç.n.)

** Dört çiftten oluşan grupların yaptığı, 18. ve 19. yüzyıllarda popüler olan bir dans türü. (ç.n.)

Kabul töreni orada başlıyordu. Yeni misafirler tanıtılıyordu önce. O esnada usul usul bir valse giriş yapılıyor ve ilk dans başlıyordu. Yaşlı kadınlar yavaş yavaş duvar boyunca dizili koltuklara çekiliyor, yaşlı adamlar sigara odasına geri dönüyordu. İnsan hâlâ biraz üşüyor, hâlâ etrafta öylece duruyor, hâlâ biraz evini özlüyordu.

Gereği bu olduğu için bir sürü insana selam vermek gerekiyordu. Frau Käte komutanın karısını arıyor, bu sırada saraylı kadınlara selam veriyor, onlar da sanki onun amirleriymişlercesine bir yüce gönüllülükle çocuklarının nasıl olduğunu soruyordu. Frau Käte'nin kimseyi gücendirmemesi gerekiyordu, işte böylece o kendi görevlerini yerine getirirken, kocasına bağlı genç subaylar da onun emrine hazır bekliyorlardı. Bu görev onlara zor geliyormuş gibi bir halleri de yoktu üstelik; kadının etrafında adeta dört dönüyorlardı. Käte'yi dansa kaldırıyorlar, büfeden köpüklü şarap almaya giderken ona eşlik ediyorlardı. Oda giderek sıcak olmaya başlamıştı. Bir elbise kuyruğunun ucu dansçılardan birinin mahmuzuna takılıp yırtılmıştı bile. Yüksek alevli mumlar, altlarında bihaber duran üniformaların üzerine sinsi sinsi damlıyordu.

Frau Käte koldan kola savruluyordu. Nihayet yaşlıca kadınlardan oluşan bir grubun yanına gidip oturdu. Memnuniyetle konuşmaya katıldı.

"Hayır, tereyağını Kuzey Almanya'dan getirtiyorum. Daha idareli oluyor bana kalırsa. İyi de dayanıyor. Büyük bir toprak çömlekte eziyorum, içine de biraz su ekliyorum. Beş kilo alınca çok daha ucuza geliyor."

"Doğru ama yemek yaparken onu kullanmıyorsunuz herhalde?"

"Bazen kullanıyorum –" İsrafından dolayı utanmıştı, özür dilemek istercesine devam etti: "Ben kasabadan

geliyorum, Ekselansları. Orada yağ konusunda biraz şımarmış olabiliyoruz da..."

Yaşlı Ekselans anlayışla başını salladı.

Fakat Frau Käte'yi rahat bırakmıyorlardı. İrice, hoş bir subay yanına gelince kadın ayağa kalktı.

"Bu morukların yanında ne yapıyorsunuz böyle? Hiç uymuş musunuz aralarına?..." Frau Käte başını eğdi. Üniformanın manşetindeki o sert, gümüş nakışı boynunda hissetti. Canını yakıyordu. Adam, kadını gereğinden sıkı tutmuştu.

"Ne büyük bir cazibeniz olduğunun farkında değil misiniz yoksa?"

Çok yukarısından ona doğru konuşan bu erkek sesi kadını utandırmıştı. Müziğin sona ermesini diliyordu artık. Yüzü de hafif kızarmıştı.

"Sürekli saklanıyorsunuz. Hiç dışarı çıkmıyorsunuz. Hele de sizin gibi genç bir kadın."

"Ah, pek bana göre değil de..."

"Bütün kadınlara göre bir şeydir bu..." dedi adam ve müzik de bitince kadını yandaki salonlardan birine, ayaklı bir lambanın altına doğru götürdü. Frau Käte bunu istemiyordu aslında ama kaçmayı da başaramamıştı.

Üsteğmen von Kaisersmark kadının yanı başına oturdu. Bu antika koltuk çok alçaktı, Kaisersmark da öyle bir oturmuştu ki sol dizi yere değiyor, bu da adama sanki tek dizi üzerinde yere çökmüş gibi bir hava veriyordu. Adam hiçbir şey söylemiyor yalnızca iç çekiyordu.

"Bir sıkıntınız mı var?" diye sordu Käte endişeyle. Kaisersmark'ın yüzündeki, burnundan ağzına kadar inen kırışıklıkların ne kadar sarkmış olduğunu fark etti. Bu güzel yüze ne yazık, dedi içinden.

"Sevgili hanımefendi, aslına bakarsanız bilmemeyi tercih edeceğiniz bir şeyle sizi korkutmak istemem. Fakat

bunu size söylemenin beni daha iyi bir insan yapacağına inanıyorum. Bir borç batağına düşmüş durumdayım ve bu borçları herhangi bir zamanda ödeyebileceğime dair hiç umudum yok. Komutan bana uyarıda da bulundu fakat elimden bir şey gelmiyor."

"Ya babanız?"

"O zaten çok vergili malları satmaya çalışmakla uğraşıyor."

"Arkadaşlarınız..."

"En kötüsü de o işte. Bütün arkadaşlarıma borcum var."

"Bankerler var ya da..."

"Onlara da borcum var..."

"O yüzden..."

"Evet, sevgili, güzel, küçük hanım, bugün beni son kez görüyorsunuz. Bu akşam üniformamı çıkarıyorum" – adam nakışlı dantele şöyle bir baktı – "yarın elimde bavulum bir başka kıtaya doğru yola çıkacağım."

"Amerika'ya mı...? Orada ne yapacaksınız peki?"

"Bilmiyorum. Bulaşıkçılık, muhtemelen."

Bir an için sessizlik oldu. Bir grup genç odadan geçip gitti; yaşlıca bir uşak meyveli kokteyl, bira ve mineralli su ikram ediyordu. Kaisersmark bir bardak su alıp dikti. Käte yeniden söze girdi.

"Affedin beni fakat –yani böyle bir şey nasıl olabilir– anlamıyorum."

Kaisersmark omuzlarını silkti.

"Tanrım, her zaman nasıl oluyorsa öyle. Babam beni pahalı bir alaya gönderip kısa sürede zengin olurum sandı, ilk üniformalarımdan kazandıklarımı da o aldı hep. Neyse, kumarhane masraflarım da vardı tabii, e insan bir de sosyal statüsüne uygun yaşamak zorunda sonuçta. Ve kuşkusuz, o monoton vazifelerden, çocukça, sıkıcı sos-

yalleşmelerden sonra insan başka bir şeylere de ihtiyaç duyuyor. Tanrım, bir de üstüne âşık oldum... O da paraya mal oluyor elbette. Maaşımı soracak olursanız o da ancak sigarama yetiyor."

"Peki ama..."

"Akılsızca davrandığımı mı söyleyeceksiniz? Haklısınızdır belki de. Ama yirmi dört arkadaşınız yanınızda oturmuş Mosel şarabı içerken su içmeyi deneyin de göreyim. Ya da alayın önünden kötü bir atla geçmeyi. Ya da eski bir üniforma, patlak bir çizme giymeyi. Kimse yapamaz böyle bir şeyi. Hele bir de zengin bir kıza âşık olduysanız... Yok, beceremedim işte. Arkadaşlarım dolu bir tabanca uzattılar bana..."

Käte'nin gözleri dehşetle kocaman açıldı.

"Fakat almadım. Kendimi vuramam ben, ben yaşamak istiyorum..."

"Elbette yaşamalısınız. Kaldı ki orada, kim bilir..." Kaisersmark Käte'nin elini tutup ona doğru eğildi: "Dans edelim mi artık?"

Kadın adamın koluna girdi ve adam onu vals ezgilerine doğru götürdü.

Sigara odasında hava alkol kokuyordu. Masanın üzerinde büyük kırmızı şarap şişeleriyle bir sürü sigara tabakası duruyordu. Herkesin yüzü kıpkırmızı olmuş parlıyordu.

"Yok, o kıza hâlâ öyle âşıksa yapamaz..."

"Tanrım, Axelstern, Löwensteinler son derece düzgün insanlardır, ayrıca zenginler de."

"Orası iyi hoş da Yahudiler ya! Bir de onun saraydaki konumunu düşün. Yok, imkânı yok. Öyle bir şey yaparsa sabahına hat alaylarından birinin berbat sınır yuvasında bulur kendini..."

"Ama kız da çok güzel, bayağı hoş hatta. Yani düşününce..."

"Öyle" diye gülümsüyor Axelstern. "Bu Yahudi kızlarında bir şey var gerçekten – karakterleri, bir de... Neyse, şerefe."

Başka bir köşede oldukça genç bir teğmen arkadaşlarına doğru eğildi.

"Sen ne diyorsun, siper harbi de bir şey mi? Savaş bile denmez ona. Düşünsene bir, görmediğin bir düşmanla savaşmaya çalışıyorsun sonra da vuruluyorsun."

"Hmm, kabul, pek hoş değil gerçekten."

"Bak benim babam Yetmiş Savaşı'na katılmış, akınlar yapmışlar, teke tek dövüşmüşler... Bunun için erkek olmak lazım işte. Ama kazamat* dediğin şeyin hiç öyle kahramanca bir yanı yok."

Dışarıda ıslak sokakta arabalar yanaşıyordu; erkeklerin vazife gereği erken kalkması gerekeceği göz önünde bulundurulduğundan vakitlice çağrılmışlardı. Fakat elbette hepsi evlerine gitmiyordu. Çoğu baloda yaşananları rahat rahat konuşabilmek için sendeleye sendeleye, kılıçları sallana sallana küçük bir bara doğru yol almıştı.

Meinhardis Frau Käte'nin kapısını kapatıp kadını öptü: "İyi geceler."

"Çok geç dönme lütfen."

"Aman Käte, bir şişe bir şey içip gelirim. O kadar dans insanı korkunç susatıyor..."

Frau Käte, Kotilyon dansı sırasında kendisine verilen çiçekleri lavaboya koydu. Bağlı sicimi ve teli sevgiyle çözüp dikkatlice döndürdü. Küstüm otu ağır, beyaz nergisler yabancı bir koku yayıyordu. Kadın sessizce bir kapıyı açıp Lela'nın yatağının başucunda durdu. Lela, iki

* Bombalardan vs korunmak için yerin altına kazınmış siper. (ç.n.)

küçük eli de ayıcığının darmadağın tüylerinin arasına gömülmüş halde usulca nefes alıp veriyordu.

Lela küçük kırmızı terliklerini giymiş sessizce kapıya doğru gitti ve kapıyı dikkatle açtı. Annesinin odası hâlâ karanlıktı. Perdeler çekilip kapatılmıştı. Kapıdan ufak bir gıcırtı gelince yataktan Frau Käte'nin uykulu sesi duyuldu: "Ne oldu, bir tanem?" Kapıdaki ses ürkekçe cevap verdi: "Mutti, yanına gelebilir miyim?" İçerideki yanıtladı: "Tabii ki, canım."

Lela odanın loşluğunda el yordamıyla, parmak uçlarında yatağa doğru ilerledi. Yatak örtüsü havalandı ve Lela, tıpkı kuluçkadan çıkan bir civciv gibi bu sıcağa sığındı. Kollarını ona saran annesine iyice sokuldu. Lela'nın dağınık saçlı başı kadının göğsüne yaslanmıştı. Bir süre sessizlik oldu. Ardından Lela sordu: "Mutti, dün güzel miydi?"

"Evet, tatlım, çok güzeldi."

"Mutti, diğer kadınlar da senin gibi güzel miydi?"

"Ah, çok daha güzellerdi, canım!"

"Ama Mutti, sen çok güzelsin, biliyorum ben."

"Güzel değilim ben, Lela. Olmak da istemiyorum. İyi olmak istiyorum ben."

Bir an için sessizlik oldu, ardından Lela tereddütle cevap verdi:

"Peki, Mutti..."

Dışarıda sokakta atların nal sesleri duyuluyordu. Bir araba geçip gitti. Eve sessizlik hâkimdi. Oğlanlar okuldaydılar, bakıcı kadın ise kilisedeydi.

"Mutti, Fräulein Anna neden her gün kiliseye gidiyor?"

"Katolik olduğu için."

"Biz neden sadece Pazar sabahları gidiyoruz?"

"Protestan olduğumuz için."

"Fräulein Anna bizden daha mı dindar?"

"Hayır, biz de bazen hafta içleri öğleden sonra gidiyoruz."

"Evet... Ama Mutti, sabahları çok güzel olmalı, değil mi, kilise hâlâ karanlıkken ya da akşamları ışıklar yanarken..."

"Sevgili Tanrı hep oradadır, Lela, gündüzleri de."

"Peki, Mutti."

Bu, yani sevgili Tanrı'nın hep orada olması Lela için biraz tuhaf bir düşünceydi. Kızın hiç aklından çıkaramadığı Katolik kilisesinde olmalıydı aslında.

Bu Katolik kilisesi, Lela için Dünheim'daki en heyecan verici şeydi. Güney Almanya'daki bu küçük, temiz şehrin tam ortasında Grandükün inşa ettirdiği şato vardı. Onun önünde ağaçlarla, yürüyüş alanlarıyla kaplı geniş bir meydan bulunuyordu. Bir askeri bando her öğleden sonra orada çalıyor, vakti olan insanlar da orada dolaşıyordu. Oradan eski grandüklerden birinin anıtına çıkan güzel, genişçe bir yol vardı. Saray tiyatrosu ve eski şatonun önünden ilerleyince eski kent merkezi denen yere varılıyordu. Ortasında pazar yeri bulunan küçük, dolambaçlı sokaklardan oluşuyordu burası. Yeni şatoyla şehrin, Manuela ve ailesinin evi de dahil olmak üzere bahçeli tek tük birkaç ev bulunan bölümü arasında ise Katolik kilisesi yer alıyordu. Lela şehre giderken hep bu kilisenin önünden geçmesi, daha doğrusu etrafından dolanması gerekiyordu. Tuhaf, yuvarlak bir binaydı bu. Duvarları tamamen çıplak ve penceresizdi. Hiçbir süs yoktu üzerinde. Yalnızca taşların üst üste geldiği noktalardaki ince çizgiler görülüyordu. Yapının tepesinde soğuk kayağan taşından oldukça düz bir kubbe vardı ve bir kiliseden ziyade bir gazölçeri ya da kocaman bir kutuyu andırıyordu. Göste-

rişsiz girişine bir haç asılmış olmasa insanlar burayı bir tür sirk bile zannedebilirdi.

İçinden tekdüze şarkıların ve org seslerinin geldiği – çok şanslıysa insanın uzaktan, karanlıkta yanan mumların parıltısını bile seçebildiği – bu penceresiz, kilitli binanın, bu düşman görünümlü duvarın anlaşılmazlığı Lela'nın hayal gücünü harekete geçiriyordu. Fräulein Anna onu seve seve yanında götürürdü aslında. Fakat Mutti buna asla ama asla izin vermezdi. Lela biliyordu bunu. Annesinin, yuvarlak kiliseyle ilgili sorduğu sorulara cevap verirkenki ses tonunda hissediyordu.

Kilisenin önünden geçerlerken Lela sordu:

"Fräulein Anna, içerisi nasıl?"

"Ah, çok güzel Lela, hem de çok!"

"Fräulein Anna, öyle çok isterdim ki bir kerecik olsun ben de..."

"Mutti istemiyor; hem sizin de bir kiliseniz var, öyle değil mi?"

"Öyle, Fräulein Anna."

"Gördün mü bak. Ayrıca sen uslu bir çocuk olduğunda Mutti pazar sabahları garnizon kilisesine gidiyor seninle, değil mi?"

"Evet, Fräulein Anna."

Sessizce eve doğru yürüdüler.

Bahçeye girecekleri sırada babasının siyah aygırı dışarı çıkıyordu, babası, atın yanından işaret etti: Lela, Lela! Lela adamın kollarına atıldı ve babası onu havaya kaldırıp bir hamlede atın sırtına oturttu. Arap atı biraz debelenir gibi olsa da baba onu sakinleştirdi ve binicilik parkuruna doğru sokakta yürütmeye başladı.

Lela'nın gözleri ışıl ışıl parlıyordu. Hep bunu yapabilmeyi dilemişti. Fräulein Anna fısıldadı: "Sayın Binbaşı, hanımefendi izin..." Fakat Meinhardis hiçbir şey duymu-

yordu; kızıyla gurur duyuyor, ona ata binmeyi öğretmek istiyordu.

Kocaman, loş bir hangar olan binicilik alanı insanlarla doluydu. Etrafta, üzerlerinde binicilik kıyafetleriyle kadınlar duruyor, üniformalı ya da kırmızı ceketli erkekler atların sırtlarında oturuyordu. Birdenbire mutlu bir çığlık kopuverdi: Müzik başlamıştı. Bir Tuna valsiydi bu. Birisi Lela'yı tribünlere doğru götürüp rampaya oturttu. Atlar sanki sadece bunu beklemişler gibi vals ritmine göre dört nala koşmaya başladılar. Çift olundu: her zaman bir erkekle bir kadın oluyordu çiftler. Lela'nın hemen önünden geçiyorlardı. İşte şuradaydı babası – ah, onun yanında giden ne kadar güzel bir kadındı! Kulaklarında iri, beyaz inciler, başında küçük, üç köşeli bir şapka, açık sarı saçları ve kırmızı yanakları vardı. Binici kıyafeti sıkı sıkı iliklenmişti ama çok güzel duruyor, diye düşündü Lela. Babası ise sanki ata binmiyormuş gibiydi – kadınla konuşup gülüşüyordu; öyle ki onu sarsan sırtında oturduğu, onunla birlikte sakince hopladığı at değil de kahkahasıydı sanki. Babası da kadın da Lela'nın önünden her geçişlerinde ona selam veriyordu.

Atlar iyice hızlanmıştı. Rampanın kalasına vuran toynakları boğuk sesler çıkarıyordu, burun delikleri soluklarıyla genişliyordu. Yolun ortasında bir adam durmuş komut veriyordu. O noktada atlar iki yana doğru birbirinden ayrılıyor, ardından yeniden bir araya geliyorlardı. Büyük ve küçük, bir hızlı bir yavaş daireler çiziyorlardı. Lela rüyada gibiydi – rüyanın tam ortasındaysa babası ve bu güzeller güzeli kadın vardı.

Bugün öğle yemeği sessiz geçiyordu. Ali ve Berti suskun bir şekilde çorbalarını içiyorlardı. Papa tek kelime

etmiyor, Ali endişeli bir surat ifadesiyle annesine bakıyordu. Kadın her zamanki gibi davranmaya çalışıyordu aslında ama titreyen altdudağı onu ele veriyordu. Bir şey de yemiyordu üstelik. Lela'nın içinde sanki suçlu oymuş, sanki o bir kabahat işlemiş gibi belli belirsiz bir his vardı. Çok güzel geçmişti gün aslında ama belki de böyle şeyler yapmamak gerekiyordu? Belki de Katolik kilisesi gibi bir şeydi bu da? Lela, babası kapıyı çekip çıktıktan sonra Alfred'in yaptığı gibi annesine sarılmaya cesaret bile edemeden sessizce yukarı çıktı.

Laura'nın yanına gitti kız. Laura onun güverciniydi. Küçük burnunu kuşun kanadına dayadı, tüylerinden siyah bir buklenin bulunduğu ensesini öptü. Laura'nın pençeli ayakları kızın küçük parmağına tutundu; Laura'nın tüyleri öyle hoş, öyle güzel kokuyordu ki.

"Seni çok seviyorum, Laura!" dedi kız, sessizce ve iri bir damla gözyaşı kuşun tüylerine damladı.

Lela'nın elinde bir bez, üzerinde mavi bir önlük vardı, tıpkı annesi gibi. Masanın üzeri gümüş eşyalarla kaplıydı. Sökülüp takılabilen bir şamdan, komik kenarları olan tabaklar. Bir sürü çatal ve bıçak. Ama Lela'nın onlara dokunmaması gerekiyordu – onun önünde, kenarları küçük parmaklarının girip temizleyebileceği ince tel ızgaralarla kaplı gümüş bir ekmek sepeti vardı. Çoğu tabağın üzerinde bir şey yazıyordu. Mesela, Sevgili Meinhardis'e Alaya Veda Hediyesi ya da Düz Koşuda Birincilik Ödülü. Ziehten'den Anma Koşusu. Bir de bir tarih vardı. Bir tanesinin üzerindeki yazıyı okudu Mutti, "Sevgili Kammerkatze'm" – "Mutti, 'Kammerkatze' ne demek?"

"Kammerkatze mi? Bir atın adıydı o. Çok da iyi bir attı. Ama Papa onu sattı."

"Neden, Mutti?"

"Çok fazla ata sahip olamayacağı için."

"Neden çok fazla ata sahip olamıyor ki?"

"Çok paraya mal oldukları için. Çok fazla yemek yiyorlar..."

"Alt tarafı yulaf yiyorlar ama Mutti."

"Ah küçüğüm, bunları anlayacak yaşta değilsin sen" dedi Mutti ve ta göğsünden derin bir nefes koyuverdi.

Lela, başka bir şey sormaması gerektiğini hissetmişti. Sessizce sepetini temizlemeye devam etti. Derken başka bir iş çıktı. "Masayı açmamız gerek" dedi Mutti, bunun için de her zaman herkesin yardım etmesi gerekiyordu. Yemek masası yanlarından tutulup iki farklı yöne çekilecekti; Lela masayı çekerken Flink havlıyordu. Flink kahve rengi bir köpekti ve cinsi bilinmiyordu. Evde önemli bir şeyler olurken konuşmaya bayılırdı. Bugün de önemli bir şeyler oluyordu çünkü misafirler gelecekti.

İki yana çekilen masa parçalarının arasına bir sürü tahta konuluyor, bu tahtalar da aşağıdan destekleniyordu. Lela ile Flink emekleyerek masasın altına, karanlığa girip her şeyin doğru kurulup kurulmadığına baktı. Ardından masanın üzerine yeşil keçeden bir örtü sonra da devasa uzunlukta damasko* bir örtü serildi.

Mutti Lela'yla birlikte çamaşır dolabına gitti. Lela, Mutti'nin ellerinin o tepelere kadar uzayan peçete yığınını sayışını hayretle seyrediyordu. Mutti'nin uzun, bembeyaz parmakları vardı; öyle seviyordu ki Lela bu elleri. Mutti'nin eli bazen başımı okşadığında, diye düşündü kız ya da kıyafetlerimin arasından boynumu okşadığında, Mutti bunu öyle güzel yapıyor ki; Papa da bazen yapıyor

* Çoğunlukla döşemelik olarak kullanılan, keten ve ipek karışımı bir kumaş türü. (ç.n.)

ama o yaptığında insan gıdıklanıyor sadece... Lela aşağıdan annesine bakarken Mutti'nin sabahları saçlarını bu kadar gergin toplaması ne kötü, diye düşündü. Halbuki saçlarını biraz daha gevşek bıraktığında ve hafif yaktığında* çok daha güzel duruyorlardı. Hele bir de bazen misafirler geliyor, Mutti'yi o sımsıkı saçlarıyla görüyorlardı, Lela o zamanlar öyle kötü oluyordu ki sanki kendi saçlarını güzel yapamamış gibi saklanacak delik arıyordu.

Fakat o sırada Mutti'nin Lela'ya ayıracak hiç vakti yoktu. Lela'nın peçeteleri içeri götürmesi gerekiyordu. Bir şeyler birbirine çarpıp çınladı. Mutti büfenin başındaydı – birer birer çıkarıyordu kristal kâseleri. Lela'nın bunların tozunu almasına izin verdi, ardından komposto bardaklarını da açtı, iri yeşil mahsulleri parıltılı geniş kâselere döktü. Yukarıdan pek güzel olmasa da yandan bakınca pürüzsüz camın ardında çok güzel duruyorlardı. Küçük sarı erikler ekleniyordu şimdi de – başka bir kâseye kırmızı vişneler, ötekine ceviz şekeri. Teker teker masaya yerleştiriliyordu her biri. Sırada sebze kâseleri vardı – poşetleri Lela açtı. Portakallar, üzümler, elmalar – fındıklar, bademler, hurmalar, tıpkı Noel'delermiş gibi.

"Mutti, neden bunları sadece misafirler geleceği zaman yiyebiliyoruz?"

"Fakir insanlar olduğumuz için, yavrum."

Lela sustu. Fakir insanlar olmamız, diye düşündü kız, ne üzücü. Neden fakiriz peki? Papa'nın atları var – fakir insanların atı olmaz ki. Mutti'nin de balo kıyafetleri var. Fakir kadınların balo kıyafetleri olur mu? Gümüşlerimiz var, bir sürü masa örtümüz, bir hizmetçimiz...

"Mutti, fakir insanların hep bir hizmetçisi olur mu?"

---

* Saçların, hızlıca hafif ateşten geçirilerek uçlarındaki kırıklardan arındırılması. (ç.n.)

"Küçük aptalım benim, canım. Sen bunları anlamazsın..."

Çocuklar bugün normalden daha erken bir saatte yatağa gönderildi. Annenin yatak odası kadın vestiyeri olarak kullanılacaktı. Çamaşırcı kadın en düzgün kıyafetleriyle orada bekliyordu. Erkeklere de Papa eşlik ediyordu. Dışarısı soğuktu, adamların mahmuzları merdivenlerde çınlıyordu. İki tane kiralık yardımcı alınmıştı; insanlara cam sürahilerde kırmızı ve altın sarısı şarap ikram ediyorlardı. Lela kapıya doğru gidip gizlice dışarı baktı. Masa bir masaldan fırlamış gibiydi. Gümüş şamdanlarda mumlar yanıyor, bir sürü çiçek suya dahi konmadan masaların üzerine dağılmış yatıyordu. Mum ışığı pürüzsüz bardaklarda küçük yıldızlar gibi parıldıyordu. Hizmetçiler eldivenlerini takıp nasıl servis yapacaklarını konuştular aralarında. Önce komutanın eşinden başlayıp sonra daha alt rütbelilerin eşlerine gitmeleri gerekiyordu, en son da Lela'nın annesine gideceklerdi. Neden en sondu o peki? Lela'nın kalbi sızladı.

Bütün sandalyelerde, üzerinde orada oturması gereken kişinin adı yazan bir kart duruyordu. Papa oturma düzenini halledene kadar iki koca sigara içmiş, Mutti de onlar misafirlere verilecek sigaralar olduğu için öfkelenmişti fakat Papa misafirler için çalıştığına göre sigarayı da hak ettiğini söylemiş, Mutti'yse ona cevap vermemişti. Kendisinin de bütün gün misafirler için çalıştığını, önceki gün de hatta bütün hafta onlar için çalıştığını ama akşamları sadece patates kızartmasıyla sahanda yumurta yediğini söylememişti. Zaten Papa belirli bir ses tonuyla cevap verdiğinde Mutti hiçbir şey söylemezdi. O zaman da Papa hiç memnun durmaz, çoğu zaman kapıyı sertçe vurup çıkardı.

Misafirler yerlerine yerleşirken önce çok az konuştular. Lela yatağından yalnızca çorba kaşıklarının çınlayı-

şını ve birkaç tek tük ses duyuyordu. Ardından çorba servisleri toplandı. Yavaş yavaş sohbetler başladı; bu konuşmalar gecenin sonuna doğru hizmetçiler kapıyı açtığında adeta patlayan korkunç bir gürültüye dönüşmüştü.

Lela heyecanla bekliyordu; Papa'nın atçısı Karl gelecek, ona tatlılardan getirecekti. Delikanlı, evde çekilmiş pembe renkli bir sürü şeker getirdi. Bir masaldan fırlamış gibi duruyordu şekerler. Tuhaf bir tadı olan sarı buzdan şekerlerdi bunlar. Karl kızın yatağının yanında yere eğilip tabağı ona uzattı. Kız küçük yatağının üzerinde ayağa kalkıp yüksek kenarlığın üzerinden sevinçle uzandı. Koridordan içeri çok az ışık sızıyordu.

"Ne tadı bu, Karl?"

"Maskino" dedi Karl, ardından tekrar parmak uçlarına kalkıp ince uzun bir bardağı gizlice kıza uzattı... Kız içmek üzereyken birden burnu kamaştı.

"Ne bu, Karl?"

"Şampanya."

Ve Lela içti.

Ardından Karl birileri onu gördü mü diye dikkatlice sağına soluna bakınarak sessizce dışarı çıktı. Hanımefendiden insanın şüphesi yoktu da Fräulein Anna böyle bir şeyi muhtemelen tasvip etmezdi.

Birden yemek masasından büyük bir gürültü geldi. Sandalyeler çekiliyor, insanlar yüksek sesle ne harika bir yemek olduğundan bahsediyor, kızarmış ve boşalmış kafalarıyla merdivenlerden aşağıya, Yemen kahvesi, kaliteli sigaralar ve rengarenk likör şişelerine doğru iniyorlardı.

Frau Käte herkese gülümsüyor, kendini bir meydan muharebesinden yara almadan galip çıkmış gibi hissediyordu. Meinhardis biraz fazla yüksek sesle konuşuyordu aslında ama insanlar omzuna vurup şöyle diyordu: Sev-

gili Meinhardis – ne de güzel fıkra anlatır ama – çok hoş adam...

Misafirler alt kata indikten sonra Lela derin bir uykuya daldı. Bir süre sonra arabalar yanaşmış, hanımlarını ve beylerini almak üzere bir sürü yabancı hizmetçi içeri girmişti. Hepsi birbiri ardına kibarca teşekkürler eşliğinde veda ettiler. Frau Käte ölü gibi yorulmuş halde yatağına uzandı. Yalnızca Meinhardis hâlâ birkaç beyefendiyle oturuyordu. Boş şişeler sıra sıra dizilmiş, küllük ağzına kadar dolmuştu. İşte şimdi rahatlardı. Şimdi ortam olması gerektiği gibiydi. Biz bize kalmışlardı ve artık istedikleri şeyden bahsedebilirlerdi. Fakat elbette atlardan ve kadınlardan başka konuya geçemediler. Meinhardis Frau Käte'yle ilgili birkaç güzel söz söyleyip sırıttı.

Kapı yavaşça açıldığı sırada Lela derin uykudaydı. Papa onu yataktan kaldırıp yorganıyla birlikte kucağına aldığında uyanmadı bile. Yalnızca sonra kendisine gülümseyen, yeşil üniformalı ve kırmızı yakalı bir sürü yakışıklı adam gördü.

Adamlardan biri kızı kucağına aldı. Lela çıplak ayaklarını bacaklarının altına çekip gözlerini ovuşturunca güldüler. Süvari kaptanı Sellner'in kucağında oturuyordu kız; tanıyordu bu adamı, seviyordu da. Çok güzel bir yüzü vardı adamın.

"Bir öpücük ver bana bakalım" dedi Sellner, Lela adamı öptü.

Peki diğerleri neden gülüyordu? Şimdi hepsi birer öpücük istiyordu ama Lela istemiyordu artık. "Hayır, diğerlerini öpmem" dedi kız.

Mutti'nin sabah migreni tutmuştu. Herkesin çok sessiz olması gerekiyordu. Ama Papa öğlen ona bir demet menekşe getirince Mutti korkunç baş ağrısına rağmen gülümsemeden edemedi.

Çocuklar çalıların arasında kendilerine bir Kızılderili şatosu yapmışlardı. Papa'nın tatbikat çadırı Karl'ın yardımıyla olması gerektiği gibi kurulmuştu. Birkaç komşu çocuğu da yüzlerinde savaş makyajlarıyla oradaydılar. Berti o renkli, muazzam süsleri ve Kızılderili baltasıyla Winnetou olmuştu. Yakında 16 yaşına girecek olan Ali de bugün onlarla oynuyordu ama sırf Lela çok yalvardığı için.

Lela'nın kafasında da saç bandıyla tutturulmuş bir tavuk tüyü vardı. O bir Squaw* olduğu için erkekler savaş yoluna koyulurken onun evde kalıp yemek yapması gerekiyordu. Kafa derileri ve av ganimetleriyle, zafer çığlıkları eşliğinde eve dönmek üzere bağıra çağıra gidiyorlardı çocuklar. Lela çadırda tek başına oturuyordu. Çocuklardan bir tanesinin, Berti'nin arkadaşı Gerhard'ın yanlarından püsküller sarkan uzun bir Kızılderili pantolonu vardı; çok ciddi ve korkunç duruyordu. Lela, Squaw olmak zorunda kaldığı için çok mutsuzdu. Bir kız olmasının ve Kızılderili pantolonu giyememesinin ne büyük şanssızlık olduğunu düşünmeye başladı yine. Neden kızlar jimnastik dersleri dışında pantolon giyemiyordu ki? Fräulein Anna bunun münasip olmadığını söylüyordu. Bir erkek gibi yürüyebilmek ne harika olmalıydı halbuki, belinde de bir silah, bir de...

Kız irkildi. Kızılderililerden biri sinsice yaklaşmış, yüzünde şeytani bir ifadeyle uzun mızrağını tutuyordu; mızrağın ucunda Lela'nın ayıcığı bir av ganimeti gibi sallanıyordu. Lela korkunç, yürekler acısı, tiz bir çığlık attı. Ali hemen yanlarında bitiverdi. Çocuğu gafil avlayıp üzerine atıldı, ayıyı kurtardı, talaşlar kan gibi yerlere saçılırken çocuğa sıkı birkaç tokat attı ve titreye titreye haykıran Lela'yı kollarına aldı.

---

* Kızılderili kadın. (ç.n.)

Gürültü evden bile duyulmuştu. Anneleriyle Fräulein Anna hemen yanlarına geldi.

"O kadar da kötü değil, Lela" dedi Fräulein Anna kızı avutmaya çalışarak. "Deliği dikeriz."

Fakat Lela sanki düşünce bile onun için işkenceymiş gibi daha da yüksek sesle bağırmaya başladı:

"Dikmeyin, lütfen, lütfen, dikmeyin!"

Annesi onu kollarına aldı.

"Tamam, bir tanem" dedi kızı rahatlatmaya çalışarak. "Yapmasak da olur. Kendiliğinden iyileşir zaten."

Kız uykuya dalana kadar Ali de Mutti de Lela'nın yatağının başucunda beklemek zorunda kaldı. Kız uykusunda bile korkuyla irkilip duruyordu. Küçük elleriyle ayıcığın yarasını sıkı sıkı sarmıştı. O derin bir uykuya dalınca, Ali oyuncağı elinden dikkatlice almayı başardı, Mutti de yırtılan yeri lambanın ışığında tamir etti. Ancak ağır kan kaybından dolayı şimdi biraz daha zayıflamış olan ayıcık yeniden Lela'nın göğsündeki yerini alınca Ali de nihayet içi rahat bir şekilde yatmaya gidebildi.

Bu iki kardeş birbirlerine hiç benzemiyordu. Lela babasına çekmişti; Ali, o zeki, sessiz Ali ise daha sarışındı ve anne tarafına benziyordu. Ama yine de Lela'ya aitti Ali. Ne zaman Lela ona ihtiyaç duysa hep yanında olurdu. Berti ise tam bir erkek çocuğuydu; zaten Lela'yı yeterince uğraştıran o ince lülelerini çekip duruyor, Schnuckilerini saklıyor, beyaz faresini beslemek için kızın oyuncak mutfağından tabaklarını alıyordu.

"Berti, yapamazsın ama bunu" diye ağlıyordu Manuela. "Laura artık onlardan yemek yiyemeyecek işte; beyaz farelerin çok kötü koktuğunu düşünüyor çünkü."

Ama bir de Ali vardı işte. Schnuckileri buluyor, oyuncak tabakları Berti'nin elinden çekip alıyor, Lela için bir

şeyleri kesip kendi elleriyle oyuncaklar yapıyor, sanki bir büyücüymüş gibi Pöchlin kazlarının lades kemiklerinden minnacık oyuncak evler kuruyordu. Becerikli Ali bütün bunları Lela için yapıyordu. Onu bisikletine oturtup bahçede gezdiriyordu sonra. Lela'ya göre en güzel ama aynı zamanda da en korkunç olan buydu; ayakları iki yanında sallanıyordu çünkü gidonu tutabilmek için de üst bedenini öne eğmesi gerekiyordu. Bazen titreyip düşecek gibi oluyordu ama Ali'nin o geniş, genç erkek elleri onu her zaman sımsıkı tutuyordu.

Mutti'nin doğum günü. O günün yaklaştığı evde adeta hissedilebiliyordu. Mutti mayıs ayında dünyaya gelmişti. Lela bir süredir dalgın geziyordu. Mutti ona bir şey sorduğunda hep sırrını, Mutti'ye hediye edeceği şeyi, bir sürpriz olduğu için ağzından kaçırmaması gereken şeyi düşünüyordu... Onu söyleyivermekten korktuğu için de cevap bile veremiyordu. Mutti çocukların odasına geldiğinde Lela yaptığı nakış işini saklayana kadar "Gözlerini kapat-" diye bağırıyordu. Sonra "Tamam, bitti" diyordu ve söz dinleyen Mutti gözlerini o zaman açıyordu.

Mutti gider gitmez küçük dantel masa örtüsü yeniden ortaya çıkıyordu. Üzerine açık mavi kalemle gül işlemesi çizilmiş beyaz bir örtüydü bu. Lela yapraklar için yeşil, hafif parıltılı bir ipek iplik kullanacaktı. Çiçekler için de açık pembe ve kırmızı. Bir ipliği iğne deliğinden geçirebilmek çok zordu. Delik çok küçüktü, ipliğin ucu da ayrılıp duruyordu, o yüzden ucunu biraz yalayıp baş parmakla işaret parmağının arasında bükmek gerekiyordu. Gerçi o zaman da iplik hep biraz kirleniyordu. Lela derin bir iç çekti. Bu işle uğraşmaktan kıza sıcak basmıştı. Fakat o gün nihayet gelip çattı. Pöchlin'den, Büyükanne'nin gönderdiği, içi çeşit çeşit hazinelerle dolu kocaman bir paket gelmişti. Salonda orta masanın üzerine beyaz

bir masa örtüsü serildi. Üzeri mumlarla kaplı bir turta hazırlandı – korkunç derecede çok mum vardı hatta üzerinde – ama Mutti'nin bugün uzun süre yatakta kalması gerekmişti. O yüzden turta, Papa görevden döndüğü zaman getirilecekti. Çiçek üstüne çiçek geliyordu eve. Saksıda küçük bir leylak ağacı. Rengârenk laleler ve dağ laleleri. Bütün alay selamlarını gönderiyordu. Papa çok güzel bir şey satın almıştı. Bir kılıfın içinde gümüş, küçücük bir şey: üzerinde firuze taşından yıldızı olan bir yüzüktü bu. Lela'nın örtüsü yıkanmış ve güzelce ütülenmiş şekilde en önde serili duruyordu. Ali bir kutu kesip yapmış, Berti ise çok güzel bir kâğıt hazırlamıştı. Büyük, çift taraflı, üzeri çiçeklerle ve meleklerle kaplı bir kâğıttı bu. Ortasında da Berti'nin normalde asla yazmadığı kadar güzel bir el yazısıyla kutlama metni vardı. Resmî bir belge gibi duruyordu adeta, altında da şöyle yazıyordu: "Vefalı ve minnettar oğlun Bertram."

Birdenbire bahçeye askerler doluştu. Bir çember oluşturmuşlardı, ortalarında da bando şefi duruyordu. Papa elinde bir çiçek demetiyle Mutti'nin odasına gidip onu öptü. Lela üzerinde beyaz elbisesi, sırtında da pembe şalıyla arkasındaydı. Oğlanlar ise yeni denizci takımlarının içinde bütün bu merasim olayından utanmış halde duruyorlardı. Doğum günü müziğiyle birlikte Mutti'yi hediyelerine götürdüler. Kadın hepsini kucakladı. Utançtan yanakları kıpkırmızıydı çocukların. Derken bir sürü misafir gelip Mutti'yi tebrik etti. Fräulein Anna, gelen çiçeklere saksı yetiştiremiyordu. Lela'nın turtayı kesip müzikle birlikte bahçeye taşıması gerekiyordu; Ali bardakları getirecekti, Berti de şarabı. Mutfakta bir Pöchlin kazı kızarıyordu. Papa'nın parmakları toz içindeydi çünkü kilerden çok eski bir şişe şarap çıkarmıştı. Bu tozun

da silinmemesi gerekiyordu ki herkes gerçekten eski olduğunu görsün.

Bugün herkes Mutti'ye çok nazik davranıyordu. Bütün evi gül, leylâk, mum ve yemek kokuları sarmıştı. Ayrıca insan istediği zaman Mutti'nin yanına da gidebiliyordu çünkü kadın bugün hiçbir işle uğraşmayacaktı. Ne yama yapacak, ne mutfağa girecek ne de hesaplarla uğraşacaktı. Sadece koltukta oturup bütün güzelliğiyle var olacaktı. Lela kadının kucağına kıvrılıp iki kolunu sımsıkı doladı boynuna.

"Mutti, Mutti, Mutti, seni öyle çok seviyorum ki!"

"Ali, beni ayağında sallasana!" diye yalvardı Manuela. Ali bunun Manuela'nın en büyük eğlencesi olduğunu biliyordu: o bacak bacak üstüne atacak, Lela da üstte sallanan ayağının üzerinde durup bir aşağı bir yukarı sallanacaktı.

Ama Ali bugün çok dalgındı.

"Canım istemiyor, Lela. Başım ağrıyor" dedi çocuk ve Lela, Ali'nin etrafında dönüp durmaya başladı, tıpkı bir şeylerin yolunda gitmediğini hisseden küçük bir köpek gibi...

Ali'nin canı yemek yemek de istemiyordu. Ne dışarı çıkmak istiyordu ne futbol oynamak. Sürekli yatıyordu sadece. Ve sülükler, üç koca gün boyunca hem de. Lela korkunç tiksiniyordu onlardan. Bu kalın, siyah solucanların içinde Ali'nin kanı vardı.

"Ne işe yarıyor bu, Mutti?"

Mutti, Lela'nın elini tuttu. Ali yatakta kaskatı yatıyordu ama gözleri yine de kapıyı arıyordu. Annesinin kucağında oturan Lela'ya dönüp sordu sonra:

"Öğretmen bu mu?"

"Nasıl?" – Ali, Mutti'yi tanımıyor muydu artık?

Lela, kuru hıçkırıklara boğulan annesinin göğsüne saklandı.

İşte o gece öldü Ali.

Sonraki gün Lela alışılmadık derecede erken uyandı. Berti, üst gövdesi çıplak bir şekilde parlak güneşin altında duruyordu. Çıt çıkarmadan ağlıyordu ama Lela yanaklarından birbiri ardına süzülen gözyaşlarını görmüştü. Yüzünü neredeyse hiç buruşturmamıştı bile çocuk, yalnızca üzerini giymeyi unutmuş, öylece durmuş, ağlamış, ağlamıştı.

Fräulein Anna, Lela'nın saçlarını tararken Ali'nin artık cennette olduğunu söyledi ona.

"Evet" dedi Manuela sadece ve bu hiçbir etki yaratmadı içinde. Hiçbir şey canını yakmadı. Bugün evde her şey her zamankinden daha farklıydı yalnızca. Kapı sürekli daha sık, daha sık çalıyordu. Siyahlar içinde kadınlar odaya, annenin yanına koşturuyorlardı. İçeriye sessizlik hâkimdi. Bu ziyaretçilerden bazıları Lela'nın başını okşayıp şöyle diyordu: "Zavallı yavrucak, bu yaşta yaşamak zorunda kaldıklarına bak!" Lela, doğru surat ifadesini bulmaya çalıştı çünkü acınacak bir halde olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlıyordu. Ama her şey öyle heyecan verici, öyle ilginçti ki. Telgraflar, çiçekler gelip duruyordu. Sonra akrabalar, bütün evi çiçekçi dükkânı gibi kokutan, sallanan defne ağaçlarıyla yüklü arabalar geldi. Kapı zilini söktüler sonra; o çalıp durdukça Mutti'nin canı yanıyordu.

"Ali'nin yanına gel" dedi birisi. İçinde Ali'nin uyuduğu kocaman bir kutunun başında duruyordu Lela şimdi. Ev artık ev gibi değildi – Ali de başka bir Ali'ydi. Elinde çiçekler ve bir haç vardı – mumlar yanıyordu ve bütün oda orman gibi yemyeşil bitkilerle doluydu. Öyle güzeldi ki. Belki Katolik kilisesi de aşağı yukarı böyleydi.

Herkes ağlıyordu. Lela, ağlayamadığı için utanıyordu. Annesinin hıçkırdığını duyduğu anda hemen ona koşup elbisesine sarıldı.

"Artık Ali'miz yok" dedi annesi.

İşte o an, tam o an çocuğun kalbini öfke dolu bir acı kapladı.

"Mutti, Mutti" diye bağırmaya başladı Lela. "Mutti, ağlama!"

Bu durum, Mutti'nin ağlıyor oluşu olabilecek en korkunç şeydi, öyleyse Ali'nin ölmüş olması da çok korkunç bir şey olmalıydı...

"Gel, son bir kez gör onu" dedi Mutti. Lela'nın içi ürperdi – Ali değildi bu ve o, bu Ali'yi hiç görmek istemiyordu.

Derken ertesi gün, Ali'nin uzaklara götürüleceği gün geldi. Lela pencereden Ali'nin okul arkadaşlarının sokakta ve bahçede asker gibi dizilmiş olduğunu gördü. Onların orada olması gurur vermişti kıza. Alaydan subaylar tören üniformalarını giymiş, miğfer tüylü kasketleri kollarının arasında, elleri kılıçlarının üzerinde birleşmiş halde hareketsizce duruyordu tabutun etrafında. Anıtlara benziyorlar, diye düşündü Lela. Annesi siyah bir peçe takmış, etrafı kadınlarla çevrilmiş halde adeta görünmez bir şekilde oturuyordu. Papaz, Lela'nın yalnızca yarısını anlayabildiği güzel sözler söyledi Mutti'ye, derken dışarıda bir müzik çalmaya başladı – yavaş, hüzünlü bir melodiydi bu – işte o an korkunç, durdurulamaz bir şekilde ağlamaya başladı çocuk.

Günlük mezarlık ziyaretleri başladı ardından. Mezarlık Lela'yı korkutuyordu aslında. Onun görevi kuyudan su çekip Ali'nin mezarındaki çiçekleri sulamaktı. Pompanın başında bu sudan içmenin yasak olduğu yazıyordu.

Temiz değildi çünkü. Ölülerin üzerinden akıp geliyordu; Lela'nın sorularını böyle yanıtlamıştı annesi.

Lela gözlerini sımsıkı kapattığında cesetleri görebiliyordu. Toprağın altında, ucu bucağı görünmeyen, hepsi Ali gibi kaskatı uzanmış bir sürü, "Sonra birkaç kemikten başka bir şey kalmıyor geriye" demişti Berti.

Ama en kötüsü mezarlık duvarının dışındaki, derince kazılmış ve etrafına duvar bile çekilmemiş bir arazide yer alan çiçek çöplüğüydü. Annesi mezarın başında yalnız kalıp dua ederken Lela'nın solmuş çelenkleri buraya getirmesi gerekiyordu. Öyle kötü kokuyordu ki burası. Bu yığın çocuk için ne ölüydü ne de canlı. Fiyonklu, telleri paslanmış buketlerin çürüme kokusu, kahverengi, sümüksüleşmiş çiçekler, orada burada birkaç tomurcuk, bir teneke sepet, kırık bir vazo; bütün bunlar Manuela'yı, altında cesetlerin yattığını bildiği bakımlı bir sıralı mezarlıktan daha çok korkutuyordu. Oradan Ali'nin mezarına döndüğünde mutlu oluyordu kız. Annesi de bu sırada ya bir bankta oturmuş hareketsizce önüne bakıyor ya da mezarın üzerindeki sararmış sarmaşık yapraklarını topluyor oluyordu.

Küçük Manuela ilk okuma çalışmalarını ağabeyinin mezar taşında yaptı. Bütün mezar taşlarındaki yazıları okuyamaması çok kötüydü çünkü annesinin tamamen içine kapanık bir halde Ali'nin yanında geçirdiği o uzun saatlerde kendine bir uğraş bulma ihtiyacı duyuyordu. İşte böylece okumayı öğrendi kız ama düşünceleri tamamen bambaşka bir yerde olan annesi elbette bunu fark etmedi bile.

Ali öldüğünden beri annesi çok değişmişti. Lela'nın küçük, sevgiye muhtaç kalbi bunu hissediyor, annesini ne zaman orada otururken görse içi daralıyordu; kendi içine dönmüş, yasta bir kadındı bu gördüğü, bütün can-

lılardan uzaktaydı ve Manuela'nın korktuğu bir dünyada evinde gibi hissediyordu kendini.

Her akşam güneş batıp da ayrılık vakti geldiğinde Mutti'nin usulca ve hüzünle şöyle dediğini duyuyordu kız: "İyi geceler, oğlum." Ve kadın bunu hep, sanki kendisini duyan biriyle konuşuyormuş gibi söylüyordu...

ikinci bölüm

"Evet, sevgili Meinhardis, bu gerçekten çok kötü bir durum maalesef." Yaşlı albay küçük parmağıyla kalın purosunun külünü silkti. Arkasına yaslanıp karşısındakine dikkatle baktı. Meinhardis de etrafa kocaman duman bulutları saçıyor, pencereden dışarı bakıyordu. Amirinin yüzüne bakmaya çekiniyordu. Adam onun nasıl hissettiğini görmemeliydi. Albayın tayinini kişisel olarak haber vermek için onu yanına çağırması bile çok kibar bir davranıştı zaten.

"Şu Mühlberg çok fena bir garnizon" diye devam etti Albay. "Bütün Alman ordusunun çöp kutusu desek yeri. Oradaki gençlerin çoğu bir grup caniden başka bir şey değil – o yüzden de bu ayak takımına çeki düzen verecek düzgün birini istiyorlar elbette. Yukarıdakiler de bu görev için özellikle sizi düşündüler. Büyük şeref bu tabii, ayrıca iyi bir terfi ve daha iyi bir maaş demek – ama güzellik kısmına gelirsek, o başka konu."

Meinhardis "Emir emirdir" dercesine bir hareket yaptı. Albay von Merkel konuşmaya devam etti:

"Oradaki gençlerin kumar oynamasına da izin var. Sürekli aptalca şeyler yapıp duruyorlar. Ne zaman biri bir halt yese sınıra gönderiliyor, hep aynı hikâye. Siz biraz

şanssızsınız, egzotik ihtiyar dostum; çok üzgünüm. Ama ekibe gerektiğinde ağzının payını verebileceğinizden eminim ben."

Meinhardis artık veda vaktinin geldiğini hissedip kalktı:

"Çok teşekkür ederim, Sayın Albay... Gerçekten çok nazik bir hareketti Albayım... Çünkü böyle şeyler genellikle... Yani çok daha kötü olabilirdi. Artık eve gitsem iyi olacak... Karım... Böyle şeyler eşlerimiz için çok daha... Neyse, yumuşamanın lüzumu yok... Esenlikler dilerim, Sayın Albay!"

Mahmuzları sarsak sarsak birbirine çarptı. Sol elinde kasketi, sağ eliyle yaşlı adamın elini tutup kuvvetlice sıktı.

"Hadi ama Meinhardis, neşelen biraz! Her şey çok güzel olacak!"

Meinhardis dışarıda kılıcını taktı, şöyle bir aynaya bakıp eliyle yakasını düzeltti. Yakında artık kırmızı yaka takamayacaktı. Üniformasını alacaklardı elinden. Başka bir tane giyecekti artık. Açık mavi ve beyaz renkte bir üniforma. Ne gülünç ama. Beyaz yakası sürekli kirlenip duracaktı, açık mavi renkte etrafta dolanmak da öyle korkunç olacaktı ki hele de koyu yeşillerin içinde görevini yapmaya, ata binmeye alışmış biri için. Açık maviyle ata binmek, tuhaf, diye düşündü adam keyifsizce. Bu üniformanın değeri eskisinden daha iyiydi gerçi. Orası kesindi. Ama bir de taşınma işi vardı. Zavallı Käte. Adam, çiçekçi kadından bir demet çayır papatyasıyla mavi kantaron aldı; kadın bunları çok seviyordu çünkü Pöchlin'i anımsatıyorlardı ona.

Frau Käte, kaçınılmaz her şey gibi bu beklenen atamayı da son derece sakinlikle karşıladı. Daha birkaç yıl önce

düşman topraklarında bulunan bu şehre taşınmanın ne demek olduğunu çok iyi biliyordu. Onları hiç de mutlu zamanların beklemediğine dair belli belirsiz bir his de vardı içinde. Fakat kocasının gönülsüzlüğünü iyice artırmak istemiyordu. Hem daha vakti de vardı. Kocası önden gidecek, ev arayacaktı. Kadının üzerine tuhaf bir sakinlik çökmüştü üstelik. Sanki hiçbir zaman tam olarak orada değil gibiydi. Kiliseye eskisinden daha sık gitmeye başlamıştı; yalnız başına gidiyor, her defasında da yüzünde derin bir ifadeyle dönüyordu. Bakışları içine, görünmeyen bir hedefe dönmüş gibiydi sanki. Nazik, sabırlı ve neredeyse neşeli bir hava katmıştı bu kadına. Kendini bilen bir tavırla evi toparlamaya girişti. Küçük Lela ise sessizce, bir gölge gibi peşinde dolanıyordu.

Derken son gün gelip çattı. Frau Käte düşünceli düşünceli bir odadan ötekine dolaşıyordu. Eskiden Ali'nin çalışma masasının durduğu pencerenin önünde uzun bir süre kaldı. Sonra Lela, kadının şapkasını ve eldivenlerini, bir de sabah satın aldığı çiçekleri aldığını gördü.

"Mutti, ben de seninle Ali'nin yanına gidebilir miyim?" diye sordu Lela; günün bu saatini çok iyi biliyordu. Fakat Frau Käte eğilip kızın gözlerinin içine baktı. İlk defa çocuğa şefkatle gülümsemeye dahi çalışmamış, üzüntüyle kıvrılan dudakları, kederli bakışları ilk kez değişmemişti. Ciddiyetle şöyle dedi:

"Olmaz, Lela. Bugün benim yalnız gitmem gerek, Ali'ye hoşça kal demem gerek – artık Ali burada yalnız, yapayalnız kalacak. Bensiz."

Lela kadının arkasından bahçe kapısına kadar gitti ve annesinin hızla ve kararlılıkla sokağı geçişini izledi, tıpkı birinin onları beklediğini bilenlerin yaptığı gibi.

O gün Lela hiç oyun oynayamadı. Flink'i tasmasından tutup kafasını kucağına yatırdı. Tuhaf, hüzünlü bir mut-

luluk çökmüştü kızın içine. Bugün annesi onunla sanki Lela yetişkin biriymiş gibi konuşmuştu – bir sırdı bu ve Lela bunu hayatta kimseye söylemeyecekti.

Lela, Mühlberg istasyonunda duruyordu. Sağ eliyle Mutti'ye sıkı sıkı sarılmıştı. Fakat Mutti Papa'yla konuşuyordu ve kimse kızla ilgilenmiyordu. Etrafına bakındı Lela. Ne kadar düzensizdi her yer. Ve ne çok asker vardı. Papa birilerine selam vermekten iki kelime konuşamıyordu. Yanlarına sürekli askerler gelip gidiyordu. Eğer sıradan askerlerse Papa'nın önünde ani bir hareketle duruyor, iki ellerini de yanlarına yapıştırıyorlardı. Yalnızca Papa eliyle bir işaret yaptığında yollarına devam edebiliyorlardı. Geçenler subaylar ise ellerini şapkalarına doğru kaldırıyorlardı. Bu annesini bile geriyormuş gibi duruyordu. Kadın solgun ve bitkin bir haldeydi.

"Bir şey mi var bugün burada?" diye sordu kadın.

"Hayır" dedi Meinhardis. "Burada yirmi dört süvari alayı var zaten, Bavyeralıları, piyadeleri, topçu sınıfını ve istihkâm bölüğünü saymazsan o da."

Başka bir üniforma giydiği için Papa sanki gerçekten Papa'ymış gibi gelmiyordu. Lela yine de bunu görmezden gelmeyi denedi. Ayrıca bu konuda konuşmaması gerektiğini de hissediyordu ama yine de bakışları sürekli olarak adamın beyaz yakasına yükseliyordu.

Yanlarına bir lando* gelmişti şimdi. Arabacı yerinde bir asker oturuyor, dizginleri tutuyordu. O da açık mavi ve beyaz giyinmişti. Valizler arabaya yüklendi, atlar hareket etti, dosdoğru bir duvara doğru gidiyorlardı. Çok uzun, üzerinde otlar bitmiş bir duvardı bu. Duvarın girişi bir tünel gibi görünüyordu.

* Üst kısmı açılıp kapanabilen dört tekerlekli at arabası. (ç.n.)

Lela korkmuştu. "Bu ne, Papa?"

"Kale duvarı! Mühlberg bir kale çünkü."

"Peki tünel niye böyle eğri, neden dümdüz gitmiyor, niye gündüz bile ışık yakacak kadar karanlık?"

"Fransızlar gelip de toplarla içeri saldırdığında bir şey olmasın diye."

Lela gözlerini kocaman açtı. Tünelin içi öyle gürültülüydü ki artık konuşamıyordu bile. Mutti elini kızın kucağına koydu.

"Boş ver sen, bir tanem – Fransızların geldiği yok."

Mutti bunu, onu avutmak için mi söylemişti? Ya da gerçekten ciddi miydi? Yetişkinler bu çocuk tonlamasıyla konuştuğunda insanın hep kafası karışıyordu. Ama söylenilen şeye inanmamak da "terbiyesizlik" olurdu gerçi... Nihayet çocuk kendi kendini sakinleştirmeyi başardı; sonuçta Papa Fransızlar gelmesin diye oradaydı.

Lela'yı korkutan bu büyük duvar bütün şehri çevreliyordu. Bu duvarın hemen altında su hendekleri vardı, ardından yine kalın duvarlar ve çukurlar geliyordu. Geniş bir nehir bu koca tepenin doğal kalkanı gibiydi. Duvarların içinde siperleri, cephaneleri ve topları koyacak, bir de bir sürü askeri sığdıracak kadar yer vardı. İçerisi zifiri karanlıktı. Yalnızca küçük barbakanlardan* zayıf ışık huzmeleri giriyordu. Küf ve nem kokuyordu etraf. Böyle sımsıkı kapatılmış olan şehir genişleyemiyordu da. Yerler çok pahalıydı. Sokaklar daracık, evler uzun ve dardı. Bir sürü şömineden boru şeklinde bacalar yükseliyordu. Kimisi çarpık, kimisi düz, kimisi ise dolambaçlıydı. İçlerinden yükselen duman sarımsıydı ve çatıların üzerini, pencere pervazlarını ve sokakları isle kaplamıştı. Bu taş

* Kale duvarlarında düşmana ok atmak için açılmış delik. (ç.n.)

denizinin ortasından, sanki dar evler tarafından sıkıştırılıp yukarı itilmiş gibi duran gotik bir katedral yükseliyordu. Kilise kulesi keskin bir şekilde uzuyor, gökyüzünün maviliğini deliyordu.

Meinhardis bir ev arıyordu ama hepsi kasvetliydi, dardı ve hepsinin pencereleri surlara bakıyordu. Üstelik Käte "Gökyüzünü biraz olsun görmem lazım" demişti. Mühlberg'de bahçe diye bir şey yoktu bile. Fakat Meinhardis bir gün katedralin tam karşısındaki ana caddede birkaç uzun ağaç keşfetti. Büyük, kapalı bir kapı düşman görünümlü bir duvarı bölüyordu. Onun hemen yanında da üzerinde çekmek için zil kolu bulunan küçük bir kapı vardı. Üzerinde "Concierge*" yazıyordu.

Anlaşılan burası 1870/71 savaşından önce inşa edilmiş özel bir köşktü ve savaş esnasında yapısı hasar görmüştü. Yine de uzun bir kanat ile orta binanın bir bölümü hâlâ duruyordu. Ortada genişçe bir avlu vardı ve boş duvar bölümünde bir iki yüksek ağaç için yer kalmıştı. Uzun kanadın üst katında yaşlı, efsanevi bir kadın oturuyordu; kadın düşman ordularının subaylarına alt katları kiralamak şöyle dursun onların yüzlerini görmek, onlarla karşılaşmak dahi istemiyordu.

Meinhardis'in birkaç dalavereye ihtiyacı olmuştu. Üniformasını çıkartıp bu yaşlı Fransız kadına sivil kılıkta ziyarette bulundu. Biraz uzamış sakallarını sıvazladı neşeyle. Gözleri bu düşmana karşı vereceği mücadeleye gülüyordu sanki; çünkü düşmanını harika Fransızcasıyla, cazibesiyle ve oldukça yüksek kira teklifiyle fethetmeyi düşünüyordu. Bu sert yaşlı kadın gerçekten de gafil avlanmıştı. Bir "Prusyalının" böylesine nazik olabilece-

* (Fr.): Kapıcı. (ç.n.)

ğini, böyle hoş sözler söyleyebileceğini, böyle iyi bir terbiyeye sahip olabileceğini asla düşünmemişti çünkü. Ne var ki daha sonra kadın, sanki bu yenilgiyi bir türlü atlatamamış gibi Fransa'ya taşındı. Alt katı Meinhardis ailesine bıraktı, ona ait olan üst kat ise boş kaldı.

Kadın ardında yalnızca "le concierge"i, yani Monsieur Girod'yu bırakmıştı. Adam araçların girdiği büyük kapıyla küçük yaya kapısı arasında, duvara bitişik inşa edilmiş beş köşeli bir çardakta kalıyordu. Monsieur Girod yakışıklı bir adam değildi. Keçi sakalı ve siperlikli bir kasketi vardı. Bir de çalı gibi kaşları ve keskin bakışları. Neredeyse her zaman elinde eski bir süpürgeyle gezdiğinden Lela bu adamın Hänsel ile Gretel'deki cadının kocası gibi durduğunu fark etmişti. Şayet konuşursa mutlaka küfür ederdi. Onun Fransızca küfürlerini Lela anlamıyordu gerçi ama bu yine de adamdan daha az korkmasını sağlamıyordu. Adamın da küfretmeye her zaman bahanesi oluyordu. Monsieur Girod'nun araç giriş kapısını yalnızca geceleri kilitlemesi, gün içinde ise açık bırakması gerekiyordu, yani en azından Meinhardis böyle yapmasını umuyordu. Arkadaki yapılardan birinde bir ahır bulmuştu çünkü atların oraya sokulması gerekiyordu. Fakat Monsieur Girod altmış yaşında bir adamdı. Kapı da Mühlberg'in Prusyalılar tarafından fethedilmesinden beri hiç açılmamıştı. Kilit artık paslanmış haldeydi. Yağlanacak halleri de kalmamıştı. Monsieur Girod'nun canı öyle istediğinde Prusyalı subay ile askeri, sokakta atlarının üzerinde durup kilitli kapının açılmasını sakince beklemek zorunda kalıyorlardı.

Monsieur Girod savaştaydı. Elinde çalı süpürgesi, bu boş evin küçücük çardağında tek başına olsa dahi Prusyalı süvarilerin işgaline karşı kendi savaşını sürdürüyordu.

Lela'nın tamamen kendine ait bir odası vardı. İki uzun pencere sokağa bakıyordu. Pencere tahtaları beyaz, gri damarlarla kaplı mermerden yapılmıştı. Yatağı bir nişe* yerleştirilmişti. Bu nişin bir tarafında bir kapı, kapının ardında da koridora açılan başka bir kapıya çıkan kısa bir geçit vardı. Diğer tarafından ise bir duvar dolabına giriliyordu. Büyük salona açılan kapılar gibiydi bu da – derken insan kendini, duvarlarında kancalar asılı dar bir koridorda buluyordu. Bu koridor sağa doğru bir köşeyi dönüyor, tamamen karanlığın hâkim olduğu bir yere çıkıyordu. Buradan ise çıkış yoktu.

Bütün ev böyle gizli dolaplarla ve köşelerle doluydu. İnsan bir kapıdan geçiyorum zannederken kendini kap kacakla ya da kıyafetlerle dolu rafların önünde buluveriyordu. Ya da duvardaki bir kapıyı açıp dolap bulacağım sanırken çatısı camdan bir avluya çıkan dönemeçli bir geçitle karşılaşıyordu. Yatak odaları sıralı bir şekilde düzenlenmişti. İnsan birinci kapıdan girdi mi tıpkı eski saraylardaki gibi yedi odayı birden görebiliyordu.

Birinci oda alçıyla güzelce süslenmişti. Oval köşelerde uzun kanatlarıyla altından melekler duruyordu. Lela parmak uçlarına kalkıp yüksek şöminenin mermer rafının üzerinden aynaya bakıyordu. Rafta bronz şamdanda mumlar yanıyor, Manuela yüzlerce şamdan, yüzlerce Manuela ve yirmi kat daha fazla mum görüyordu çünkü odanın diğer tarafında da üzerinde altın çerçeveli bir ayna duran bir şömine vardı. Manuela insanın buraya "evim" demesi gerektiğine inanamıyordu. İç çekerek Fransızca dil bilgisi kitabını kolunun altına aldı, odun ateşinin karşısına oturdu, kitabı açtı ve için için yanan ateşe baktı.

* Duvar içinde bırakılan oyuk. (ç.n.)

Lela o sıralar Berti'yi çok görmüyordu. Zaten o da kendiyle ve kendi yaşadıklarıyla oldukça meşguldü. Dünheim'da özel ders alırken şimdi diğer çocuklarla birlikte okula gidiyordu. Bir devlet okuluydu burası ve bu sınır şehrindeki küçük kız çocuklarının çoğu Fransız'dı. Lela'nın daha önceden tanıdığı çocuklardan çok farklı duruyorlardı. Fakat Manuela bunu bir yandan tuhaf bir yandan da ilginç buluyordu; çocukların isimleri bile kulağa hem tuhaf hem de çok hoş geliyordu. Sınıfta ön çaprazında Jeanne Amos oturuyordu. Kızın kıvırcık, alev kızılı saçları vardı ve her zaman beyaz, parlak satenden bir fiyonk takıyordu. Onun yanında kısa saçları inatla kabaran Andréa oturuyordu. Kızın incecik bir boynu, küçücük elleri vardı ve sürekli bilezikler, yüzükler takıyordu. Amélie ise dağınık, pis bir oğlan çocuğunu andırıyordu. Siyah saçları tel tel yüzüne düşüyor, iri, gri gözlerini gizliyordu. Ama Lela en çok onu seviyordu. Ona bir şeyler sormak istiyor fakat buna cesaret edemiyordu. Lela, bu küçük Fransız kızlara çok iyi davranması gerektiğini hissediyordu. Sonuçta Fransızlar, Almanlar tarafından işgal edilmişti. İşgal edilmek çok korkunç bir his olsa gerekti. Çok üzgün mü hissediyorlardı acaba? Ama fikrini sorduğu Berti şöyle demişti ona: "Hayır tabii ki, üzgün olamayacak kadar küstah onlar. Hem ayrıca bunun üstünden çok zaman geçti..."

Fakat elbette anlatmaya devam etmiş, bir gün tıpkı 70 yılında olduğu gibi yine savaş çıkabileceğini söylemişti. O zaman bütün kadınların ve çocukların yirmi dört saat içinde şehri terk etmesi gerekiyordu. Yalnızca erkekler geride kalabiliyordu.

Lela kocaman gözlerle sordu:

"Nereye gidecekler ki?"

"Of, ne fark eder! Burada kalamazlar işte, o kadar. Yoksa vurulurlar. Hepinize askerlerinki gibi bir sandık verilir, içine ihtiyacın olan her şeyi koyabilirsin..."

Lela korkarak:

"Schnuckileri de koyabilir miyim?"

"Sanmıyorum" diye cevap verdi Berti dinç bir şekilde. "Yalnızca gerekli şeyleri koyabilirsin, doğal olarak."

Ertesi gün okulda gerçekten de "seferberlik" tatbikatı yapıldı. Avludaki çanın çalmasıyla ayağa kalkmaları gerekiyordu. Öğretmen saymaya başladı: "Bir, kitaplarınızı toplayacaksınız. İki, sıranızın arkasından çıkacaksınız. Üç, paltonuzu giyeceksiniz. Dört, sınıf kapısının önünde ikili sıra olacaksınız." Evlere koşmak yasaktı, aksine ölçülü bir şekilde koşar adım gitmeleri gerekiyordu. Eve vardıklarında da hemen sandıklarını hazırlamalılardı.

O sandık ve sevdiği her şeyin içine sığıp sığmayacağı düşüncesi Lela'nın kafasından bir türlü çıkmadı. Yanında götüremeyeceği her şey muhtemelen Fransızlar tarafından alınacaktı. Asker sandıkları da öyle küçüktü ki. Bir de Mutti kesin içine bir sürü kıyafet ve çorap, okul kitabı, elbise ve ayakkabı koymak isterdi. Yemek masasındayken sırf son bir karar verecek vakti olup olmadığını öğrenmek için sordu:

"Papa, Fransızlar hemen mi geliyor?"

Papa dopdolu bir kahkaha attı. Mutti, böyle aptalca sorular sormaması gerektiğini hatta bunları düşünmemesi gerektiğini söyledi. Fakat Papa onu kucağına alıp şöyle dedi:

"Çocuk haklı, böyle bir şey olabilir gerçekten ama savaş" dedi adam ona bakarak, "savaş düşündüğün kadar kötü bir şey değil. Daha önce de savaşa katıldım ben. Çok güzeldi bana sorarsan."

"Papa, sen gerçekten bir Fransız'ı öldürdün mü? Kılıcını sapladın mı ona?"

"Evet, yaptım ama savaş oldu mu böyle şeyler yapmak gerek. O 'kırmızı boyunlular'* da Helmuth amcanı öldürdüler."

Gerçekten de yapmışlardı bunu. Papa'nın odasındaki koltuğun üzerinde asılıydı kuşağı. Püsküllü, gümüş kemerin üzerinde kahverengi, kurumuş kan lekesi duruyordu. Kasketi ve kılıcı da orada asılıydı. Lela başka "aptalca" soru sormaya cesaret edemedi. Ama şuna aklı asla ermiyordu: Fransızlar ateş etmeye başladığında Amélie'ye, Andréa'ya ve Jeanne'a ne olacaktı? Onların da mı kaçması gerekecekti; nereye kaçacaklardı ki? Ya da Almanlar tarafından oldukları yerde öldürülecekler miydi?

"Saçmalama" dedi Berti. "Hiçbir Alman kadınlara ve çocuklara karşı savaşmaz..."

Ne olursa olsun Manuela artık Amélie, Andréa ve Jeanne'a karşı iki kat daha iyi davranmak istiyordu.

Hepsini evine davet etti – ki Meinhardis bu durumdan pek hoşlanmış sayılmazdı. Fakat bu sefer de Mutti Lela'yı korudu. Kızı evine kimi isterse davet edebilirdi. Hatta annesi kızın, evlerine gelip de gardıroplarda asılı duran kasketlere, kılıçlara, süvari kamçılarına ve subay ceketlerine korku içinde göz ucuyla bakan bütün arkadaşlarına karşı çok nazik davranmıştı.

Diğerlerinden ziyade Amélie evlerine giderek daha sık gelir olmuştu. Lela'ya masalını inşa etmede yardım eden de oydu. Bir peri masalı, gerçek bir peri masalı olsun istiyordu Lela. Kitaplardaki değildi istediği ya da bir resim değildi; doğru düzgün bir masal dünyası kurmayı başar-

* Üniformalarının boyun kısımları kırmızı olduğu için Fransız askerlerine verilen isim. (ç.n.)

mak istiyordu. Lela'nın oyuncak kutusunda bir sürü küçük bebek vardı, Amélie de harika artık bez parçalarından bunlara kostüm yapmaktan iyi anlıyordu. Lela'nın daha önce hiç görmediği şeylerdi bunlar: beyaz ve gümüş renkte brokarlar*, güllerle ve kırlentlerle süslenmiş Çin bantları, denizkızları için açık yeşilden peçeler, danteller, tülbentler, bir kral kuyruğu için kalın, kırmızı kadife, peri için beyaz ipek, elfler için tüller, küçük kürk parçaları, yeşil ve turkuaz tüyler, bir de taçlar için yıldızlar.

Her şey, bunların hepsi Amélie'nin annesinin giydiği kıyafetlerdendi. Lela bir kez olsun Amélie'nin annesini görebilmek istiyordu ama kız hiç ondan bahsetmiyordu, Lela da tek kelime etmeye cesaret edememişti. Yüzü ateşler içinde oturup bebeklerini giydiriyordu. Bazıları zavallı Ali'nin işi olan küçük masalar ve koltuklar, her şey gizli kalabilsin diye elbise dolabının zifiri karanlık olan bölümüne taşınmış ve burada bir masal şatosu inşa edilmişti. Bir yuvarlak masa ile bir kraliyet yemeği de eklendi mi her şey tamam olacaktı. Masa düzenini yapmak hiç de öyle kolay değildi. Çok az prens, çok fazla elf vardı – bir de her yer öyle karanlıktı ki.

Ama Amélie nasıl yardım edeceğini biliyordu. Bir sonraki okul gününde Lela'ya erişte kalınlığında, gül kırmızısı ve harika kokan mumlardan küçük bir makara getirdi. Katolik kokusuna benziyor, diye düşündü Lela. İki çocuk bu makaradan küçük mumlar kesip masal kralının masasına dizdiler.

Mumlar yanıyor, usulca tıslıyordu. Öyle törensel ve güzel duruyorlardı ki. Kesinlikle Katolik kilisesindekinden çok çok daha güzellerdi. Titreyen ışıklarında brokarlar ve ipekler parıldıyor, kralın pelerininin kırmızı kadifesi ışıldıyordu.

---

* Sırma işlemeli bir ipek kumaş türü. (ç.n.)

Lela, Amélie evine gittikten sonra bile kapalı dolapta oturmuş dikkatle bütün bu görkemi seyrediyordu ki kırmızı kollu, kalkık burunlu tombul hizmetçi kız Sofie, mum kokusunu fark edip dolap kapaklarını bir hışımla açtı.

Tanrı aşkına, o ne bağırmaydı öyle. İçeri atıldığı gibi titreyen, haykıran Lela'yı duvara itmiş, yuvarlak masaya dönüp bütün mumları üflemiş ve ciyak ciyak bağırmıştı: "Evi yakacaksın, edepsiz çocuk! Hemen hanımefendiye söylüyorum, bak bakalım neler oluyor..."

Ve bebekleri teker teker dışarı fırlattı.

"Bir de şu üzerlerindeki paçavralara bak, düzgün bir Hıristiyan'ın böyle bir şey yapması mümkün mü?! Yarı çıplak oturtmuş bir de hiç utanman yok mu senin, he? Ama vicdanın rahat etmemiş, belli, ondan bu günahkâr karanlığa saklanmışsın ki kimse seni görmesin, sen de istediğini yapabilesin..."

Lela kızın arkasından bakakaldı. Tek bir gözyaşı bile dökmedi. Ah, annesi anlardı onu; ama annesi evde değildi ki. Bir davete gitmişti.

Lela yatırılana kadar hiç sesini çıkarmadı. Ağzına tek bir lokma bile koymaması da olmasa hiç fark edilmeyecekti bile. Odaya karanlık çöker çökmez dolap kapağının ardındaki o boşluğu, o darmadağınık düzensizliği düşününce içindeki ağrı usulca çözüldü ve kız ağlamaya başladı. Sessizce, yutkunmadan, tek bir ses bile çıkarmadan dökülüyordu yaşlar yastığın üzerine. Fakat birden annesinin o tatlı kokulu elleri saçlarına değdi, kızı kollarına aldı ve Lela başını annesinin göğsüne yaslayıp titreyen dudaklarıyla kadının yumuşacık yüzünü öptü. Böyle ağlamak öyle güzeldi ki daha çok ağlayası geliyordu, üstelik çok iyi hissettiriyordu. Öyle ki böylesine ağlayabilmek dolaptaki bütün masal bebeklerinden bile çok daha güzeldi.

Masallar suya düşünce gerçeklik yine geri döndü. Okul vardı artık, ayrıca Lela'nın düşünmesi gereken başka bir şey daha çıkmıştı. Birkaç gün sonrasıydı; Berti hiç alışılmadık bir nezaketle Lela'ya büyük bir kalıp çikolata getirmiş, onu karanlık koridorun bir köşesine çekmişti.

"Lel, baksana, bana bir iyilik yapman lazım!" – sonra hızla devam etmişti: "Sizin okuldaki Eva von Mahlsdorf'u tanıyor musun?"

Lela bir an düşündü. Evet, onu tanıyordu. Ondan daha büyük, uzun kül sarısı saçlı, kırmızı bereli bir kızdı. "Evet, ne olmuş ona?"

"Onu gördüğünde benden çok selam söyle, tamam mı? Yapar mısın bunu?"

Lela göreve hazırdı. Çok kolay işti zaten! Gerçi Eva daha üst bir sınıftaydı, "Büyükler" grubuna aitti yani ama teneffüste hepsi okul bahçesinde oynuyorlardı sonuçta, Lela da Eva'yı her gün orada görüyordu.

"Sağ ol, Lel. Çok iyisin. Bir de şey yapman lazım, anlarsın ya, sen abim Berti deyince yüzünde nasıl bir ifade olacağına iyi dikkat etmen gerek..."

Lela söz verdi. Zor değildi bunu yapmak; ayrıca Berti'ye bir iyilik yapabilecek olmak da onu mutlu etmişti. Özellikle Ali öldüğünden ve Berti tam bir baş belası olmayı bıraktıktan sonra abisine karşı bir hayranlık beslemeye başlamıştı kız. Açık sarı saçlı, açık renk gözlü bir çocuktu. Albenili bir gülümsemesi vardı ve insanlar ona hemen yakın hissediverirdi. Uşaklar çok severdi onu, seyisler, sınıf arkadaşları, akrabalar... Lela sürekli insanların aynı şeyi söylediğini duyardı: "Ah, Berti ne güzel bir çocuk öyle!" Ve uzun bir duraklamadan sonra da eklerlerdi: "Lela da öyle..." Lela sarışın abisiyle karşılaştırılınca koyu renk saçlarını, koyu renk gözlerini daha değersiz bulurdu.

İşte bu yüzden şimdi abisine böylesine önemli bir iyilik yapabilecek olmak onu iyice mutlu etmişti.

Ertesi gün görevini yerine getirmek için büyük bir hevesle okula çok erken saatte gitti. İlk ders tamamen dalgındı, ikinci derste sorulan bütün soruları kaçırdı. Derken nihayet teneffüs zili çaldı. Saat onda yiyeceği yemeği unutup dışarı fırladığı gibi diğer sınıflardaki çocukların çıktığı girişin önünde yerini aldı.

Akıntı kızın önünden geçip gidiyordu. Hepsine bakmaya çalışmaktan başı dönmüştü. Sonra nihayet sarı saçlarını sallayarak, gülerek – ah hem de nasıl gülerek! – Eva çıktı dışarı. İki kolunda da iki kız vardı. Birbirlerine komik bir şey anlatıyor olmalılardı çünkü hem gülmekten iki büklüm olmuşlardı hem de fısıldaşmak için başlarını birbirlerine yanaştırmışlardı. Lela bir anda korkunç çirkinmiş hissine kapıldı. Yüzü ona çok sarı gelmişti, bacakları çok ince, bol elbisesi çok zavallı, elleri çok kemikli ve siyah önlüğü çok korkunçtu sanki. Olduğu yerde durdu, durdu... Teneffüs bitene, bahçe boşalana kadar öylece kaldı.

Eve döndüğünde Berti onu kapıda bekliyordu:

"Söyledin mi?"

"Hayır, yarın..." dedi kız ve Berti'yi hemen kenara itti. Bütün gün etrafta huzursuzca dolanıp durdu, aynaya baktı, yüzünü inceledi. Hayır, güzel olmadığı kesindi. Ten rengi soluktu, boynu cılızdı. Bu bol elbisesi zaten iğrençti. Berti gibi pantolon giyebilseydi keşke, işte o zaman kendini çok daha iyi hissederdi. Mutti bazen lacivert kısa pantolonunu giymesine izin veriyordu, o zamanlarda Lela kendini çok daha özgür, daha neşeli hissediyordu. Evet, okula bir öyle gidebilseydi! O zaman Eva'nın yanına gidiverir, bir reverans yapar, ona "hanımefendi" der, okul çantasını taşır, onun için bir çitin üstünden atlar ya da bir

ağaca tırmanıp ona oradan selam verir, onu dansa kaldırabilir, ona çiçekler armağan edebilirdi... Derken fark etti; en azından bunu yapabilirdi! Ama bunu nasıl başaracağını düşününce dağlarca engel çıktı karşısına. Nereden alacaktı ki çiçeği? Parası vardı ama evden çıkmak, çiçek satın almak, bir de gelip onu saklamak...? Kaldı ki cesareti olacak mıydı...? Ona gülerlerdi kesin! Ah, bir bilselerdi... O zaman gülmezlerdi işte.

Uzun, karanlık koridorlardan birine çocuklar için bir jimnastik aleti konmuştu. İki halatın ucunda serbestçe sallanan yuvarlak bir direkti bu. Manuela direğe elleriyle sıkıca tutunabiliyordu. Ardından birkaç adımla aleti hareket ettiriyor, üzerine atlayıveriyordu. Bu uçan trapezin üzerinde dizlerini direğe sabitleyip dönüveriyor, baş aşağı sarkıyor, ileri geri sallanıyordu. Derken aşağıda kalabalık bir seyirci kitlesi birikmeye başladı, kız sirkin kubbesinde süzüldü, o "Büyük Dalga"yı yaparken bütün ışıklar onu aydınlattı, müzik sustu. O havaya zıplayıp bir yay gibi kıvrılır, diz çökmüş halde yere inerken ve son bir sıçrayışla ayağa kalkarken bir trampet temposu duyuldu. Ardından alkış koptu, elbette bir erkek olan Manuela dar, beyaz ipekten tek parça dansçı kıyafeti içerisinde gülümseyerek eğildi. Adeta şöyle der gibiydi: Ah çok sağ olun, bu daha ne ki...

Ertesi sabah oldu. Lela uzun teneffüste kendine hâkim olmuştu. Sanki hiçbir şey olmamış, hiçbir şey de olmamalıymış gibi Jeanne Amos ile kol kola girmiş bahçede dolaşıyor, mutlu mutlu ekmeğini çiğniyordu. Bir yandan da gizlice Eva'ya bakınıyordu. Eva bir elinde bir elma, diğerinde bir kitap yavaş yavaş, kitabını okuya okuya çıkmıştı kapıdan. Şimdi sırtını duvara dayamış, bir dizini bükmüş, tek ayak üstünde duruyordu. Hiçbir şey gör-

müyor, hiçbir şey duymuyor, yalnızca okuyordu. Arada bir de elmasını ısırıyordu. Lela ne zaman onun önünden geçecek olsa kalbi küt küt atıyordu. Önünden koşturan çocuklar Eva'yı görmesini engelliyordu. Eva'nın üzerinde kısa pli etekli, beyaz erkek yakalı kırmızı bir elbise vardı. Okurken soluk sarı saçları yüzüne düşüyordu. Saçları kabarık ve dalgalıydı, lülesi yoktu. Elleri beyaz, parmakları uzun uzundu.

Lela, Eva'nın eve dönüş yolunu biliyordu. Saat on ikiyi vurduğunda her şeyi önceden bir güzel hazırladığından, koştura koştura ilk o çıktı okuldan. Eve gitmiyordu ama; köşeden sağa döndü, birkaç ev daha geçti ve o geniş girişini tanıdığı evin önüne vardı. Orada örgüsündeki kurdeleyi çıkarıp sanki koşmaktan dağılmışlar gibi saçlarını açtı. Saç kesiminden nefret ediyordu. Okul çantasını yere fırlatıp iki eliyle saçlarını salladı. Ardından okşandıktan sonra tüylerini düzeltmeye çalışan bir köpek gibi silkelendi ve denizci şapkasını geri taktı.

Eva'yı gözetliyordu şimdi; kız gerçekten de tek başına, çantasını sallaya sallaya ona doğru geliyordu. Lela'nın kalbi boğazında atıyordu sanki. Yine de cesaretini toplayıp Eva'nın önüne çıktı ve mütevazı bir şekilde sordu: "Çantanı taşıyabilir miyim?" Sorar sormaz da kızardı, adeta yanıyordu. Eva'ya bakmadan çantasını aldı ve yanında yürümeye başladı.

Eva güldü.

"Nereden çıktın sen öyle? Beni mi bekledin yoksa?" diye sordu kız gönlü okşandığı açık bir şekilde.

Lela yalnızca başını sallayabildi. Çanta çok ağırdı.

"Gördün mü" dedi Eva, "hak ettin ama. Hem sen neden benden hoşlanıyorsun ki? Başka derdin mi yok?"

"Senden hoşlandığım falan yok" dedi Lela meydan okur gibi.

"Öyle mi, görelim bakalım..." Eva ona doğru bir hamle yaptı; Lela şimdi kızla evin duvarı arasında kalmıştı. Eva onu duvara kadar itti; Lela kaçamıyordu. Eva ellerini kızın omuzlarına koymuş, onu duvara değene kadar geri geri yürütmüştü.

Lela'nın iki elinde de çanta vardı; öyle çaresizdi ki. Eva ellerini yavaşça kızın boynuna koyup kulaklarıyla oynamaya başladı. Lela daha önce hiç bayılmamıştı. Gözlerine öfke gözyaşları doldu.

"Bak bana bakayım! Gözlerimin içine bak!"

Lela bakmadı. Delicesine bir utançla kitapları yere fırlatıp Eva'nın kollarını tuttu.

"Bak bak, karşı koymak istiyorsun demek?" diye güldü Eva. "Büyük yenilik olurdu!" dedi ve kıza hafif bir tokat attı. "Seni yabani şey seni!"

Lela dizlerinin titrediğini hissediyordu. O an Eva'nın kollarını bıraktı.

"İyi o zaman. İstemiyorsan isteme. Sensiz de yaşayabilirim, ufaklık." Çantasını yerden aldı ve gitmeye hazırlandı. "Adieu" dedi kız ama Lela bu hiç de samimi olmayan vedaya cevap dahi veremedi; boğazında bir şeyler düğümlenmişti sanki.

Her şey berbat olmuştu işte. Eva bir daha asla ama asla konuşmayacaktı onunla. Neden böyle aptallık etmişti ki? Başı eğik, gözleri yerde bunu düşüne düşüne evin yolunu tuttu.

Tabii ki Berti onu bekliyordu. Çocuk on dört yaşına rağmen oldukça uzundu. Her ne kadar Lela sınıfın en uzunu olsa da Berti'yle yan yana gelince çok küçük kalıyordu.

"Ee, konuştun mu onunla? Ne oldu?" diye sordu sessizce ama aceleyle ve kızla odasına doğru yürümeye başladı.

Manuela sakince eşyalarını bıraktı. "Sen ondan hoşlanıyor musun gerçekten?"

Berti sinirlenmişti.

"Hoşlanmak mı – onu kızlar yapar, ben hayranlık duyuyorum ona."

Lela sakince cevap verdi: "Ya..." ve sonra sustu. Çocuk o gün kızın ağzından başka hiçbir şey alamayınca onun işe yaramaz aptalın teki olduğunu, hiçbir şeyden anlamadığını, ona da bir daha hiçbir konuda güvenmeyeceğini söyleyerek konuşmayı sonlandırdı.

Kapı gürültüyle kapandı. Lela kıpırdamadı bile. Normalde Berti onunla kavga ettiğinde kız yüreği parçalanarak ağlardı. Bugünse bambaşka bir şey olmuştu. Masaya giderken neredeyse neşeliydi kız.

"Zor iş olacak" dedi atlara bakan genç Karl. Elinde bir sürü alet edevatla dolu bir sandıkla Lela'nın odasına girmiş, sokağa bakıyordu.

"Ne oldu, Karl?"

Her ne kadar Lela yalnız kalmak hatta bir zamanlar masal dünyasının yaşadığı o karanlık dolapta oturup, elleriyle kulaklarını tutup Eva'yı ve ellerini düşünmek istese de rahatsız edilmeyi dert etmiyordu.

"Bayrağı buraya asmam gerekiyor. Bayağı da uzun ama pencere o kadar yüksekte değil."

Düşünceli düşünceli pencerenin altında kalan duvarı inceledi.

Manuela bayrağın asılacak olmasına seviniyordu. Bayrağın asılması, mutlaka bir kutlamanın yapılacağı anlamına geliyordu. Bu seferkinin anlamıysa şuydu: İmparator geliyordu. Okul tatildi, her yere bayrak asılmıştı, sürekli askeriye müziği çalıyor ve geçit törenleri yapılıyordu. Papa, kızın taramasına izin verdiği tüylü

kasketini takmıştı ve kilisenin çanları, o harika çanları sürekli çalıyordu.

Çalan "Mutte"ydi aslında; çok eski, büyük, geniş bir çandı bu ve çatlağı olduğu için yalnızca aşırı kutlamalı durumlarda çalınabiliyordu. Çalındığında da hep tek o çalınırdı ve her çınlaması arasında uzun zaman olurdu çünkü böyle bir tınının susması çok uzun sürerdi. İnsanın diğer çınlamayı duyabilmek için bayağı bir beklemesi gerekirdi.

Karl pencerenin altındaki duvara demir kenet çakmaya başlamıştı. Bir yandan çakıyor bir yandan da gülüyordu.

"Neden gülüyorsunuz, Karl?"

"Hiç, düşündüm de bu siyah beyaz Prusya bayrağı Fransızların pek hoşuna gitmeyecek. Alman bayrağı olsaydı neyse de – ama bu –"

Frau Käte de aynı şeyi düşünüp aceleyle siyah-beyaz-kırmızı şeritlerden geniş bir bant dikmişti, böylelikle bayrağın bir de kurdelesi olmuştu. Bayrak direği de siyah-beyaz boyanmıştı ve ucunda altın rengi bir mızrak vardı.

"Direk tam arada durduğu için Fräulein Manuela bu gece pencereyi tam kapatamayacaklar..."

"Ah, hiç sorun değil, Karl." Manuela bayrak onun odasında olduğu için, başkasının değil onun penceresinden asıldığı için gurur duyuyordu. Öyle olsun diye dua bile etmişti ve sonunda dileği gerçek olmuştu.

"Karl, etraf yine aydınlatılacak mı?"

"Elbette, hanımefendi mumları çoktan aldı. Sokağa çıkma yasağı sonunda sinyal de verilecek."

Öğleden sonra bütün evlerde hazırlıklar başladı. Çam ağacı süsleri pencerelerden pencerelere uzanıyor, balkonlardan halılar sarkıyor, merdivenler kurulup kapıların

üzerine siyah-beyaz-kırmızı renkte örtüler asılıyordu. Vitrinlerde imparatorun kâğıt gibi meşe yapraklarından çelenklerle süslenmiş resimleri duruyordu. Flamalar satın alınıyor, bütün pencereler mumlarla donatılıyordu.

Manuela'nın elinde yanan bir mum vardı, başka bir mumu da altını ısıtmak için aleve tutmuştu. Mumun altı yumuşayınca pencere pervazına yapıştırıp soğuyana kadar sımsıkı tuttu. Her pencerenin önünde on iki mum duruyordu. Kız karanlığın çökmesini sabırsızlıkla bekliyordu. Fener alayının ana caddeden, Meinhardislerin evinin önünden geçmesi gerekiyordu.

Manuela ile annesi bütün pencerelerin önündeki mumları yakarken uzaktan sokağa çıkma yasağı sonu emir çağrısının sesi geldi. Ardından müzik başladı.

"Mutti" dedi Lela, korkuyla yer yer aydınlanmış sokağa bakıyordu, "şurada bir adam var, sürekli yukarıya bakıyor – öğleden beri orada."

"Dedektiftir o, yavrum, gözetliyordur."

"Bizi mi, Mutti?"

"Hayır, aptalım benim. İmparatoru, kimse ona bir şey yapmasın, suikast düzenlemeye çalışmasın diye. Nereye giderse gitsin sürekli gözetleniyor o yüzden. Papa da o nedenle burada; onun da etrafı kontrol etmesi gerekiyor."

Lela imparatora acımıştı. İnsanlar onun için bir eğlence düzenlemeye çalıştığında bile adamın sürekli olarak korkması çok kötü bir şey olsa gerekti.

"Mutti, imparator korkuyor mudur?"

"Hayır, bir tanem. İmparator hiç korkmaz. Biz korkuyoruz sadece, öfkeli Fransızlar ona bir şey yapar diye."

Uzaklarda trompet sesleri çınladı. Ardından bir an için ölüm sessizliği oldu sonra üç kere boğuk, kulağa korkunç gelen bir "Hurra! Hurra! Hurra!" sesi duyuldu ve ardından müzik bir marşa dönüştü.

Aşağıda sokaklara insanlar doluşmuştu. Uzun süredir barikat olarak orada duran askerler şimdi tüfeklerini önlerinde çaprazlamış, insan kalabalığını kaldırıma doğru geri itiyordu. Pencerelerde mumlar titriyor, hafif akşam rüzgârı renkli flamaları kıpırdatıyor, etraf köknar ağacı kokuyordu. Sokaktaki insanlar sessizliğe büründü. Müzik sesi daha da yakından geliyordu şimdi. At sırtında yaklaşıyordu müzik. Üflemeli çalgılar etrafa sarı ışıklar saçıyordu. Atların kulaklarında kırmızı püsküller, üzerlerinde altın süslemeli eyer örtüleri vardı. Sokak o kadar dardı ki atlar askerleri adeta sıyırıp geçiyordu.

Şimdi her yanı ürkütücü, turuncumsu bir ışık kaplamıştı. Lela annesinin eline sarıldı: meşaleler. Ateşten bir deniz. Yüzlerce öğrenci havaya kaldırdıkları ellerinde alev alev yanan sopalar tutuyordu. Alevler başlarının üzerinde kıpkırmızı titriyor, simsiyah dumanlar saçıyordu. Sıra halinde, adım adım ilerlediler sıkışık sokakta. Müzik giderek uzaklaştı; şimdi kilise çanları her şeye hükmediyor gibiydi. Usulca başlayıp dört bir yandan yükselmişlerdi.

Lela, alevlerin ışıltısından gerçeküstü bir renk alan annesinin yüzüne baktı. Annesi bir şeyler söylemeye başladı; ağzını oynatıyordu fakat Manuela ne dediğini duyamıyordu. Parıldayan gözlerini görebiliyordu yalnızca. Olabildiğince sıktı annesinin elini, sanki onu sımsıkı tutması gerekiyormuş, sanki ellerinin arasından kayıp gitme tehlikesi varmış gibiydi. Ötede evlerin duvarları, komşu evler kocaman alevler içindeymiş gibi aydınlıktı. İnsan onlara bakakalıp şöyle düşünüyordu: Gerçekten yanıp kül olsanız da olurdu. Neden olmasın ki? Hem herkese ulaşırdı ışığınız. Bu seferlik sizi kurtarıyorlar ama bir dahaki sefere...

Sokaktaki insanların alevlerin ışığında aydınlanan yüzleri sessizdi. Sanki bir şölen hazırlanmış ama herhan-

gi bir sebepten ötürü başarılı olunamamış gibi bir his çökmüştü insanlara. Çanlar sessizleşmişti şimdi. Yandaki katedralden, tam kulenin en tepesinden önce sessiz, ardından daha yüksek sesli tınılar gelmeye başladı. Sesler rüzgârla taşındı, alevlerin ve mumların ışığıyla aydınlanmış sessiz bir şehrin üzerinden geçti. Üflemeli çalgılar ve trombonlar binlerce ama binlerce kulak kesilmiş insanı kuvvet ve kararlılıkla çağırıyordu:

"İsa'da beden bulan

Aşkın gücünedir dualarım..."

Lela ellerini birbirine kenetledi. Yüksek katedralden duyulan bu ezgi, onların Protestan kilisesinde çalınan, onun en sevdiği koraldı*. Son tınılar duyulduğu sırada eski "Mutte" ürkütücü, sert bir darbeyle birlikte o tüyler ürpertici, ciddi şarkısına başladı.

Pencerelerdeki mumlar sönmüş, sokak karanlığa bürünmüştü. "Şimdi meşaleleri birleştirecekler" dedi birisi, "Mutte" çınladıkça çınladı; çağrısı öylesine gürültülüydü ki pencere camları titriyor, insanlar kulaklarında fiziksel bir acı hissediyordu. Kayıtsızca sokakta duranlardan bazıları, sanki birileri onlara seslenmiş gibi başlarını kaldırmış kuleye bakıyordu. "Mutte" de bir Fransız, diye düşündü Lela; belki o çalıyor diye Amélie seviniyordu şimdi... Lela, Amélie ve diğerlerinin de mutlu olduğu bir şeylerin olmasına sevindi ama bunu dile getirmedi.

Yatağında hızla kapandı kızın gözleri. Sokak boşalmıştı. Karşı çaprazda hâlâ aydınlık bir pencere vardı. Sokaktaki kapılardan biri bir meyhaneye açılıyordu. İçeriden gürültüler ve kokular geliyordu. Kalabalık ve bağırış çağırış. Bazen bir ses insanları sakin olmaları için uyarıyordu. Etrafta korumalar devriye geziyordu. Gözle-

* Koro için yazılmış dini ezgi. (ç.n.)

rini lokale dikmişlerdi; durup birbirlerine bir şeyler söylediler fakat daha sonra usulca yollarına devam ettiler.

Frau Käte bir kez daha Lela'nın odasına girip sokağa bakındı. Şimdilik ortalık sessizdi. Lela'nın yatağına gitti kadın. Çocuk huzur içinde uyuyordu. Bu her zaman olan bir şey değildi. Frau Käte uzun zamandır Lela'nın uykusunda dönüp durduğunu, rüyalar gördüğünü fark etmişti. Sanki bir şeyden korkuyor gibiydi. Sanki rüyasında birilerinden kaçıyordu. Evet, bazen haykırıyordu bile. Çocukça şeylerdi bunlar: "Fransızlar geliyor!" ya da "Ateş ediyorlar, ateş ediyorlar!" gibi. O zamanlarda kadın çocuğu uyandırır, ona rahatlatıcı sözler fısıldardı. Alnını usulca okşardı ve Lela huzurla yeniden uykuya dalardı. Ertesi gün hiçbir şeyden şikâyet etmez çünkü hiçbir şeyi hatırlamazdı. Frau Käte eliyle Lela'nın alnına sakince bir haç kondurdu. Ardından kapıyı sessizce kapatıp çıktı. Lela şimdi yalnız, o derin çocuk uykusundaydı ve eskiden olduğu gibi iki sevgili Schnuckisi de kollarının altındaydı.

Sokaktan gelen yüksek, boğuk sesler onu uyandırmadı. Birkaç sarhoş tip tavernadan sendeleye sendeleye çıkıyordu. Sarhoş Fransızcaları anlaşılır gibi değildi. Rüzgâr durmuştu; bayrak hareketsizce asılı duruyordu. Sokağın derinliklerine doğru sarkmıştı. Kim yakaladı onu? Kim çekti? Kim yardım etti? Devasa bayrak direğinin Lela'nın odasında duran ağır ucu bir anda yukarı kalktı. Demir çiviler bir patırtıyla duvardan çıktığı gibi cama çarptı. Bir şey düştü, aşağıda biri haykırdı. Acıdan mıydı yoksa mutluluktan mı?

Bayrak demirinin bir ucu hâlâ pencere pervazında duruyordu. Karmaşa oldu. Bir kumaş yırtıldı. Bir tahta kırıldı. Lela hayalet görmüş gibi bembeyaz kesilmiş, odanın ortasında duruyordu. "Anne, Mutti, Mutti..."

Ama sesi boğazında sıkışıp kalmıştı sanki; hiçbir şey duyulmuyordu. Tavernanın kapısı açıldı. Etrafa akın akın insan saçıldı. Karanlık şekiller. Havaya kalkınış kollar. Üzerine atıldılar. Bir parça kopardılar. Islak, kirli sokakta tepindiler üzerinde. Lela yalnızca birini duydu: "A bas les Prussiens! A bas les Prussiens!"*

Kız tanıyordu bu sözleri. Kulağına çalınan ilk Fransızca kelimelerdi bunlar: "Prussiens" ve "à bas"... Bayrak direği yoktu artık. Lela'nın çıplak ayaklarının önünde cam kırıkları duruyordu. Pencere ardına kadar açılmıştı. Usulca, korkusuzca pencereye doğru gitti Lela. Ortalıkta kimse yoktu – bayrak da. Uzaklarda bağırtılar, haykırışlar duyuluyordu: Marsilya marşıydı bu.

Lela uyandığında Mutti'nin yatağındaydı. Eli annesinin ellerine sımsıkı sarılmış, başı annesinin omzuna yaslanmıştı. Öyle sıcacık, öyle güzeldi ki burası. Ama gözlerini çok zor açmıştı. Uzun süre ağlamaktan şişmişlerdi çünkü. Gece ağlamış mıydı yani? Mutti'nin yatağına nasıl gelmişti? Bir şey olmuştu sanki, bayrakla ilgili bir şey – tabii ya. Çocuk annesine iyice sokuldu. Burada başına hiçbir şey gelmezdi. Papa hep onun artık Mutti'nin yatağında yatamayacak kadar büyüdüğünü, bunu yalnızca küçük çocukların yaptığını söylüyordu ama yine de buradaydı işte, iyi ki de buradaydı. Keşke buradan hiç ayrılmak zorunda kalmasaydı. Buraya aitti çünkü o, başka hiçbir yere değil. Tek başınayken çok soğuk oluyordu yatak. Gerçi Schnuckileri vardı; ama onları da almak istiyorlardı elinden. Çok büyümüştü ya artık çünkü. Bayrağa ne olmuştu peki? Fransızlar onu aşağı çekip almıştı. Niye yapmışlardı peki bunu? Lela iç çekti.

Bunun üzerine Frau Käte uyandı.

---

* (Fr.): "Kahrolsun Prusyalılar!" (ç.n.)

"Ne oldu, bir tanem?"

"Mutti, hepimiz Fransızlara çok iyi davranırsak savaşı kaybettiklerini kabul etmezler mi sence?"

Bugün Lela'yı okula göndermediler. Buna sevinmişti Lela. "Ufak bir tembellik yapabiliriz" demişti Mutti ama kızın sevinmesinin tek sebebi bu değildi – Mutti bilmiyordu gerçi – ama iyi olmuştu – Eva yüzünden yani – sinirlenecekti çünkü Eva – Manuela'nın onu umursamadığını görecekti. Ama; ama bu Mutti'ye söylenmezdi. Neden söylenmezdi ki?

Eline küçük bir sepet alıp Markthalle'ye* giden Mutti'ye eşlik etti kız. Salonda bulunan bir pazar nasıl bir şeydi acaba? Lela çok küçükken aşçıyla birlikte seve seve giderdi hep pazara. Ama Dünheim'daki pazar çok sıradandı. Korkunç bir şiveyle konuşan, sebzeler, patatesler ve çiçekler için insanların önceden öğrenmesi gereken fiyatlar koymuş tombul köylü kadınlar öylece otururlardı. Bazılarının önünde yere yaydıkları çuvalların üzerindeki birkaç şalgam, yaban turpu ve maruldan başka bir şeyi olmazdı. Ortada, eski çeşmenin orada çiçekçi kadınlar otururdu. Oraya en son, elde hâlâ yirmi fenik kalmışsa gidilir, Mutti için bir demet Unutma Beni çiçeği satın alınırdı. Ama burada, burada her şey bambaşkaydı – pazarın kendisi bile.

Bu pazar yeri, Manuela'nın gözünde canlandırdığı gibi bir salonda değildi. Bu koca binanın önünde durduğu sırada ufak bir hayal kırıklığı hissetti kız. Daha ziyade devasa bir samanlığa benziyordu burası. İçerisi çok hareketliydi. Bağıranlar, çağıranlar, el kol hareketleri yapan-

* (Alm.): Aslında Türkçe karşılığı "hal" olan bu kelime, "pazar" ve "hol/salon" kelimelerinin birleşimi olduğundan küçük kız pazarın bir hol ya da salonda yapılacağını sanıyor. Bu nedenle kelimeyi olduğu gibi bırakmayı uygun gördüm. (ç.n.)

lar. Lela, Mutti'nin elini sımsıkı tutarak korkuyla girdi içeri. Dışarısı çok güneşli olduğundan önce içeriyi tam göremedi. Derken gözleri bu yarı karanlığa yavaş yavaş alışmaya başladı.

"Eh bien, Madame désire...? Madame est déjà servie?"* sesleri geliyordu dört bir yandan.

Lela olduğu yere çakılıp kaldı. Annesinin eline daha da sıkı sarıldı. Sanki doğanın bütün kurallarına aykırı olmasına rağmen gerçek gibi duran bir mucize yaşıyormuşçasına şu sözler döküldü dudaklarından: "Mutti, pazarcı kadınlar Fransızca konuşuyor!"

Frau von Meinhardis çoktan bir tezgâha gitmiş, koca bir yığın kuşkonmazı inceliyordu.

"Mutti, çiftçi kadınlar nasıl Fransızca konuşabiliyor?"

"Fransız oldukları için, şapşalım benim."

Lela söyleyecek başka hiçbir şey bulamadı. "Fransız kadınlar" başkaydı ama. Buradakiler de çok zarif, çok naziklerdi – hiç pazarcı kadınlar gibi değillerdi.

Annesinin insanlarla Fransızca anlaştığını duydu kız. Kuşkonmazlar hakkında konuşuyorlardı. Çok büyük, çok kalın, yuvarlak paketlerin içinde bir sürü demet kuşkonmaz duruyordu. Mavi, mor, pembe başları vardı. Başka, küçük paketlerdeyse sanki oyuncak bebekler için yapılmış gibi çok ince kuşkonmazlar vardı; renkleri yeşil, çimen yeşiliydi, çok uzun değillerdi ve uçları da tam olgunlaşmıştı. Sonra bir de normal, kızın da daha önce gördüğü kuşkonmazlar vardı; yarım kiloluk paketler yapılmış, pembe ilmiklerle bağlanmışlardı. Başka bir sıradaysa daha soluk, daha kalın, kar beyazı renkte kapkalın başları olanlar vardı ki onlar en pahalılarıydı. Lela'nın yanında yerden

* (Fr.): "Evet, madam ne arzu ederdi? Madam'la çoktan ilgilenildi mi?" (ç.n.)

yükselen, kırmızı turplardan oluşan bir piramit vardı. Gerçek, küçük bir kuleydi bu resmen. Altı geniş, yukarı doğru daralıp sivrilen bu tepe Lela'nın boyu kadardı. Yeşil kısımları içe doğru döndürülüp gözden kaybolmuştu; dışarıdan yalnızca kırmızı, yuvarlak başların körpe püsküllleri görünüyordu. Kız kendini tutamayıp güldü – öyle güzel gözüküyordu ki. Birileri birkaç ıslak demeti alıp sepetlerine koyunca kız bu yapı için neredeyse üzüldü bile.

O sırada yeni bir şey gördü: "Mutti, salatalık, hadi salatalık alalım."

"Tamam yavrum. Ama bunlar bizim için çok pahalı."

Mutti en ucuz kuşkonmazlardan satın almıştı. Temiz bir tahta sepetin içine bir dağ gibi yığılmış beyaz mantarlara ise Lela yalnızca özlem dolu bir bakış atmakla yetindi. Mutti de onları görmüş olmalıydı ama salatalıklar bile çok pahalıydıysa... İkisi birlikte yavaş yavaş ilerlediler. Lela'nın daha önce hiç görmediği bir sürü meyve ve sebze vardı; mavimsi mor renkte, kalın patlıcanlar, Frenk salatası dedikleri tuhaf salatalar. Çok ilginç olmalarına rağmen Mutti bunların hiçbirinden satın almadı. Ama hiçbir şey söylemedi Lela. İnsan görgüsüz olmamalı, hep en iyisine sahip olmayı istememeliydi. Bütün bunlar tanımadığı başkaları için oradaydı. Sonuçta birileri "en iyisini" mutlaka alırdı. Şurada asılı duran yavru kazları mesela ya da rostoluk tavukları, güvercinleri ve civcivleri... Her ne kadar Lela sepetine kanlı bir şey koymak zorunda kalmadığına sevinse de geçerken onlara da bir bakış atmaktan kendini alamadı.

Kesilip ıslak masaların üzerine yatırılmış kaygan, soğuk, iri som balıkları ve diğer gümüş rengi balıklar kıza çok iğrenç geliyordu. Fakat annesi tam da burada durup bir mezgit satın aldı. Lela gözlerini kaçırmaya çalıştı; bu

balık da yanda duran ağzına kadar dolu, en ucuz balıkların olduğu varilden veriliyordu çünkü. Neyse ki lekeli kahverengi kâğıttan paketi annesi kendi teslim almıştı.

Balıkçı adam sebzeci kadınlar kadar kibar değildi ama. İstenilen balığı hızla paketleyip neredeyse Mutti'nin yüzüne fırlattı. Ayrıca giderlerken ne "Teşekkürler" dedi ne de "Adieu". Lela bunun sebebinin, Mutti'nin mezgitin Fransızcasını bilmemesi mi yoksa sadece mezgit almış olmaları mı olduğunu bilmiyordu.

Eve dönerlerken Mutti'nin yanında yürüyen Lela, yansımasını Mutti'ninkiyle birlikte yakalayabilmek için vitrin camlarına bakıp duruyordu. Kocaman bir kız olmuştu; Mutti'nin omzuna kadar gelmişti boyu. Ama kıyafetleri çok çabuk küçülüyordu. Mutti'nin sürekli etek baskısını açması, kollarını uzatması gerekiyordu çünkü ince bilekleri görünmeye başlıyordu. Bir anda o ufak, o sıcak sızıyı hissetti göğsünde yeniden. Eva. Bugün onu görmemişti. Ama yarın kesin. Yarın Berti'nin selamını ona iletecekti. Onunla konuşacaktı. Neden olmasındı ki? Yanlarında başkaları olsa bile konuşacaktı. Dönüp yandan Mutti'ye baktı. Lela yarın okula başka bir elbise giyip giyemeyeceğini sorsa Mutti ne derdi acaba... Ama Mutti'nin başka dertleri vardı.

Yarın gelecek misafirleri olduğunu hatırlayınca bir pastanenin önünde durmuştu kadın. Berlin'de yaşayan kız kardeşi ile eniştesi Mühlberg'i görmek istiyordu. Çayın yanına bir çörek satın almak iyi olurdu yani.

Monsieur Calignan Prusyalılardan nefret edenlerden değildi. Lela'nın gözlerinin ve aralanmış ağzının rengarenk şekerlerle dolu uzun cam kavanozlara dikildiğini görünce hiç tereddüt etmeden biraz sarıp kızın sepetindeki marulların ve kırmızı turpların arasında koydu. Utangaç bir "Merci bien" dedi Lela. Ama içi heyecandan ve me-

raktan dolup taşıyordu aslında; vitrinde yüzlerce kez gördüğü bu komik yumurtacıkların içinde ne vardı acaba? Daha eve bile varmamışlardı ki beyaz olanlardan bir tanesini dişlerinin arasına koyup ısırdı. Korkunç sertti dışı. Ama yine de kırıldı ve ortaya bir badem çıktı. Biraz da hayal kırıklığına uğrayarak diğerlerini inceledi kız: mat açık mor, mavimsi pembe, kahverengimsi renkler... Komik renkleri vardı bu şekerlerin. Dışarıdan çok güzel duruyorlardı ama çok sertlerdi; ayrıca içlerinde de sıradan bir bademden başka bir şey yoktu. Hepsini teker teker, açık bir çekmeceye attı yavaşça; sanki taşlarmış gibi sesler çıkarıyorlardı.

Bu bol elbise konusunda da annesine tek kelime etmeyi başaramamıştı yine...

"Saçlarını tara bakayım, şu haline bak. Yeni ayakkabılarını giy, üzerine de temiz bir önlük geçir. Tante* Luise temiz olup olmadığını hemen anlar; acele et, birazdan burada olurlar."

Manuela odasına koştu. Tarağını hafifçe suya batırıp saçlarını düzeltmeye başladı. Tante Luise Ehrenhardt çocuklar arasında pek sevilmezdi. "Kötü bir niyeti yok aslında" diyordu Mutti ama Berti'ye göre kadın birini öptüğünde öyle bir öpüyordu ki insan resmen onun dişlerini hissediyor, kadının bir ısırık alacağından korkuyordu. "Hiç çocuğu olmadığı için bu tarz şeylerden pek anlayamıyor" diyordu Mutti özür dilercesine... Ama enişteleri, o bambaşka bir şeydi. Onkel** Ehrenhardt sevecen, eğlenceli bir adamdı. Buz grisi saçlı bu küçücük adamın çok gür bir sesi vardı ama sürekli her şeye gerilen Tante Luise'yi yatıştırabilmek adına genellikle alçak sesle konu-

* (Alm.): Teyze. Aynı zamanda hala anlamına da gelir. (ç.n.)

** (Alm.): Enişte. Aynı zamanda amca ve dayı anlamına da gelebilir. (ç.n.)

şurdu. Kadın, o zamanlarda adama hep soyadıyla hitap ederdi: "Ehrenhardt, inan bana tam olarak böyle oldu." Ekselans unvanını taşıyan ve bir sürü hatta yakasında bile bir tane nişanı bulunan General Ehrenhardt ise her şeye, "Tabii" derdi. Ne kaybederdi ki zaten; kaldı ki ömürlük bir alışkanlıktı bu onun için. Bir de hafif gülümserdi üstelik. Yalnızca bazı zamanlar gülümsemezdi, o zamanlar da şakayla karışık ama konuyu kapatmak üzere, bunu bir daha söylemek zorunda kalmamak umuduyla şöyle derdi: "Sen hep haklısındır zaten." Ardından gazetesini masaya vurur, mühür ve armalı yüzükler taşıyan kemikli, küçük elleri biraz titrerdi. Ama Tante Luise gayet sakin olurdu. Kadının en ufak bir parçasını bile çözmediği bir saç modeli vardı: cilayla yapıştırılmış gibi duran ve demir saç tokalarıyla adeta çivilenmiş iki lüle. Pembe, biraz yuvarlakça bir yüzü vardı kadının ve dik, küçük burnu, dilediği gibi saygıdeğer görünmesini oldukça zorlaştırıyordu. Korseyle kaldırılmış göğüsler ve sonuna kadar kapadığı kıyafet yakalarının üzerinde uzayan gerdanı bu kusuru telafi ediyordu gerçi. İri bir kadın değildi aslında ama iri gibi görünüyordu. Duruşuyla alakalıydı bu. Ve elbette yaşlı Generalin, hiç de küçük olmamasına rağmen küçük gibi görünmesine sebep olan duruşuyla da.

Ve işte yine buradalardı; Onkel Ehrenhardt ve Tante Luise. Elbette çocuklara bir şeyler getirmeyi de ihmal etmemişlerdi.

"Bak görüyor musun, resmen unuttuk!" dedi enişteleri öğle yemeği sırasında. "Ama Luise, bununla sen ilgilenirsin hep..."

Berti ve Lela adama bakmaya cesaret edemediler; edepli çocuklar gibi önlerindeki tabaktan gözlerini ayırmadan, dudaklarının kenarları sessizce titreyerek oturdular. Elbette hediye alma işi Tante Luise'nindi. Ama onun sonu-

cunda da ne çıktığını herkes biliyordu. Onkel ve Tante genellikle, Lela'nın doğum gününün de kutlandığı Noel arifesinde gelirdi. Annelerinin diğer kız kardeşi olan Tante Irene, kendisinin de bir sürü çocuğu olduğu ve hiç zamanı olmadığı için her yıl rengarenk kâğıtlara sarılı, altın rengi kurdelelerle bağlı, üzerine köknar dalı iliştirilmiş iki paket, yanında da iki küçük kart gönderirdi. Kartların üzerinde "Manuela'ya, doğum günü için" ve "Manuela'ya, Noel için" yazardı. Tante Luise ise yanında küçücük bir hediyeyle gelip şöyle derdi: "İkisi için de bu, çocuğum; hem doğum günün hem Noel için..."

Bu sefer yazın ortasında gelmişlerdi ve çocuklar da dahil hep birlikte muharebe meydanına gitmek üzere Papa'nın alay araçlarından birini almasına karar verilmişti. Lela ve Berti umutsuzca bakıştılar. Muharebe meydanının içini dışını ezberlemişlerdi artık ama ne fark ederdi ki? Bir misafir geldi mi yolları kaçınılmaz olarak oraya düşüyordu. Sessizce oturdular küçük arka koltukta. Onkel ve Tante Ehrenhardt ön koltukta, Papa ise dizginleri tutan askerin yanında, en öndeydi. Hafif bir av aracıydı bu, o yüzden de sokaklarda korkunç sallanıyordu. Mutti evde kalmıştı; baş ağrısını bahane olarak öne sürmüş, bu gezintiden kurtulabilmişti.

Tante Ehrenhardt, bir şehri gezerken çevreyi inceleyen yabancılar gibi bakıyordu etrafına.

"Bana kalırsa burası hâlâ çok Fransız. Hiç Alman şehirlerine benzemiyor."

"Eh, yavrum, daha üzerinden çok vakit geçmedi; yirmi beş yıl, ne ki yirmi beş yıl? Bundan fazlasını da bekleyemezsin. Zamanla olur" dedi Onkel Ehrenhardt.

"Böyle bir şeye göz yumulmamalı ama; şu Fransız yazılara bak her yerde, çok çirkin! Buraya Metzger* denir

* (Alm.): Kasap.

bir kere, Charcutier* değil. Burada birazcık söz hakkım olsa bütün bu tabelaları kaldırtır yerine Almancalarını koydururdum!"

Tante, söz hakkı olsa daha neler yapabileceğini düşünüp iyice heyecanlandı.

Şimdi köye benzer, merkezden uzak bir bölgeden geçiyorlardı. Mavi ceketleri ve takunyalarıyla adamlar daracık evlerin önünde durmuş pipo içiyorlardı. Atlar acele acele, ürkekçe geçiyordu önlerinden.

Meinhardis sivil giyinmişti aslında ama arabacı yerinde oturan asker pek iyi hissediyormuş gibi durmuyordu. Dimdik oturmuştu ve ne sağına ne de soluna bakıyordu.

İnsanın pipo içerken çok tükürmesi gerekiyor herhalde, diye düşündü Lela, ta ki bu adamların tükürmelerinin kasıtlı olduğunu birdenbire fark edene kadar. Yaşlıca bir adam önlerinden geçen arabanın arkasından yumruğunu kaldırdı, yere tükürüp öfkeyle, fanatikçe, bütün sesleri bastırırcasına bağırdı: "A bas les Prussiens!" Berti dosdoğru önüne bakıyordu, diğerleri de bu yaşlı adama sırtlarını çevirmişlerdi. Yalnızca Lela'nın korkmuş gözlerini yakaladı adamın bakışları ve çılgınca, saldırganca, tehditkârca demirledi gözlerini ona. Lela öyle korkmuştu ki hasta gibi hissetti kendini. Koltuğunun yanında duran demir çubuğa sımsıkı tutundu. Düşmemem lazım, diye düşündü içinden. Parçalarlar beni. Hızlı, daha hızlı devam edelim, gidelim buradan...

"Manuela çok solgun duruyor sanki" dedi Tante Luise. "Bir şeyin mi var, çocuğum?"

"Nesi olacak!" Arabacı yerinde oturan Meinhardis bu soruyu duymuştu. "O hep öyle duruyor. Bana çekmiş. Böyle küçücük bir kızda böyle soluk bir ten – gerçekten çok ilginç."

---

* (Fr.): Kasap.

"Ben çocuklarda kırmızı yanak severim" dedi Tante Luise otoriter bir ifadeyle.

Manuela'nın morali bozulmuştu. Evet, o da kırmızı yanakları olsun isterdi tabii ki ve sarı saçları, Eva'nınkiler gibi. Eva'nın ondan hoşlanmamasına şaşmamalıydı. Bugün pazardı, önceki gün de Eva'yı hiç görmemişti. Ama yarın – yarın Manuela ona nihayet gösterecekti kendisinin de ondan hoşlanmadığını. Artık onunla ilgilenmemeye kesin olarak karar vermişti. Ona iyi günler demeyi unuturdu mesela, Berti de selamlarını kıza kimin ileteceğini kendi düşünürdü artık...

O sırada araba durdu. "Le cheval blanc*" – kapının üzerinde siyah bir tabelada iri, dört nala koşan beyaz bir at resmi vardı. Arabadan indiler. Atlar burada dinlenecek, onlar da öğle yemeği için yine buraya dönecekti. Bu küçük grup cesurca önlerindeki tozlu, güneşli yola koyuldular. Tante Luise güneş şemsiyesini açtı. Grubun iki erkeği ne yöne gideceklerini kestirebilmek için durdular. Meinhardis kolunu tamamen uzatarak karşılarındaki tepeyi işaret etti. Veliahtın ordusu bir zamanlar o tepede durmuştu. Ehrenhardt bunu biliyordu zaten. O da "her şeyi tecrübe etmişti" sonuçta. Fırtınayı da kuşatmanın ardından gelen akşamı da.

"Aah ah, o akşam öyle inanılmaz bir şey geldi ki başıma orada, bir bilseniz..."

Papa olayı anlatmaya başlarken Berti ve Lela sessizce uzaklaştılar. Papa'nın savaş hikâyelerini yalnızca annelerinin bakışları onları zorladığı zamanlarda dinliyorlardı. Sonunda ne olacağını biliyorlardı zaten. Ama Tante Luise kulaklarını dört açmış dinliyordu.

---

* (Fr.): Beyaz at. (ç.n.)

"Ah, anlat haydi. Burada, bu kutsanmış topraklarda hem de ne ilginç."

"Çok değişik bir şey değil aslında. Biz hafif süvari erleri bütün gün yedekte bekliyorduk, bir türlü sıramız gelmediği için çok sinirliydik. Çatışma sabahın erken saatlerinden beri devam ediyordu. Bir ahırda oturup pipomuzu içmekten başka yapacak hiçbir şeyimiz yoktu. Neredeyse hava kararmıştı ki birden sinyal geldi ve 'Atlara!' emri duyuldu. Bir saniye içinde beygirlerin üzerindeydik, pipomu hemen göğüs cebime sokuverdim. Derken başladı işte, biz de tam gücümüzle düşmanın üzerine çullandık. Güzel bir boğuşma yaşandı ondan sonra. Lanet Türkleri bilirsin" Ehrenhardt'a bakınca adam onay verircesine başını salladı, "eğri kılıçlarıyla bileklere saldırırlar hep. Ama ikisini de ipek bezle sarmıştım ben, annem göndermişti bunun için zaten. Neyse, ne anlatayım daha, inanılmazdı işte. Korkunç bir katliam, ama benim çocuklar harikalardı, aslanlar gibi haykırıyorlardı. Yarıp geçtik düşmanı.

Bir noktada artık hiç düşman kalmamıştı ortada. Herifleri alt etmiştik; bize de yetmişti zaten. Yakınlardaki bir araziye kamp kurduk, oturduğum anda korkunç bir acı hissettim göğsümde. Haykırıp seslendim bizimkilere: Beyler, yaralanmışım! Hemen üniformamı sıyırdılar, sıyırdıkları anda da kocaman bir duman etrafa yayıldı; gömleğim de etim de yanmıştı. Meğer pipoyu söndürmeden koymuşum cebime, yanan tütün de ben at sürerken düşüp kızartmış beni resmen. Göğsüm biftek gibi olmuştu. Ne güldüler ama bana!"

Tante Luise neşeyle kıkırdadı, Onkel Ehrenhardt ise Meinhardis'in omzuna vurdu: "Sevgili kayınbiraderim, inanılmaz adamsın sen."

"Bunun yaşandığı yeri göstermek istiyorum size, meydan muharebesinin nasıl geçtiğini de anlatırım. Burada,

şu tarafta topçu sınıfı duruyordu..." diye başladı Meinhardis doğuyu göstererek.

Lela ve Berti birlikte uzaklaşmışlardı. Demirle çevrili bir mezarın önünde durdular. Çıplak, üzerinde hiçbir yapı bulunmayan bir arazinin tam ortasındaydı mezar. Etrafı demir tellerle çevrilmişti, bir haç ve hem sağında hem solunda birer hayat ağacı vardı. Haç da mezar da rengarenk boncuklardan çelenklerle süslenmişti. Çelenklerden birinin ortasında ise emaye tabela üzerine yapılmış bir fotoğraf vardı. Keçi sakallı, siyah fraklı bir adamın resmiydi bu.

"Üff, gel Lela, Fransız mezarıymış bu" dedi Berti ve kızı çekiştirip götürdü. Zaten diğerleri de onlara sesleniyordu şimdi: "Berti, Lela, gelin haydi!"

Genişçe bir ova açıldı önlerinde. Orada burada bir arazinin ya da kurak bir çayırın ortasında bir anıt duruyordu. Bir sonraki durakları, törenle yeni açılmış bir avcı eri anıtıydı. Çok uzaktan bakınca bir mürekkep hokkası gibi duruyor, diye düşündü Lela. Basamaklardan oluşan taştan, devasa bir heykel tabanı vardı. Güneşte kar beyazı gibi parlıyordu. Genişti, heybetliydi. Yukarı doğru giderek incelen bu sütun, avcı eri üniforması giymiş bir askerin muazzam, abartılı büyüklükteki heykelini taşıyordu. Figür öne doğru adım atmış gibiydi ve kolunu öteye, tepeye doğru uzatmıştı. Heykelin tamamı altındanmış gibi duruyordu. Güneş ışınları üzerinden bin parçaya dağılıyordu sanki. Öylesine parlıyordu ki insan gözlerini kapatmak, heykele kirpiklerinin arasından bakmak zorunda kalıyor çünkü bu ışıltıya ancak böyle dayanabiliyordu.

Lela ve Berti yanlarına geldiği sırada yetişkinler şehit düşenlerin isimlerini ve yazılı tarihleri okumakla meşguldü. İsimlerin çoğunu da tanıyorlardı. "Ah, Lassow, öyle

iyi çocuktu ki, ne yazık! Çok şakacıydı bir de. Bak, Grüne; hatırladın mı, şu kızlaydı hani, onun arkasından atlayıp gelen, güzel bir sarışındı, hey gidi."

Ve yollarına devam ettiler. Araziye neredeyse hiçbir şey inşa edilmemişti. Tamamen otla kaplıydı her yer: dikenler ve ısırganlar, çoban çantaları ve karahindibalar, her tarafta bitmiş soluk, ufak gelincikler. Bir sürü taş ve toz toprak. Ne ağaç, ne çalılar; yalnızca kuraklık. Sanki anılar ve anıtlar sırtına yüklenmiş bu arazi asıl amacını hatırlamıyordu artık; bu aşırı sıcak ve kuraklık arasında öylece duruyordu. Daha ötede öfkeli bakışlı, kahraman bir kartal tunçtan devasa kanatlarını bu ölü toprakların üzerine doğru açmıştı. Orada bir melek, ölmek üzere olan bir askere, cennete giden yolu işaret ediyordu; asker düşmüştü ama hâlâ parçalanmış bir topa tutunuyordu. Tek tük mezarlar bu tekdüzeliğin arasında karanlık noktacıklar gibi duruyordu. Bu küçük grup kir toz içinde, ayaklarını sürüye sürüye, sessizce ve yorgun döndü "Le cheval blanc" adlı misafirhaneye.

"Le vin gris" dedikleri şey bambaşka bir şeydi. Açık kırmızı bir şaraptı bu. Kırmızı şarapla su karıştırılmış gibi duruyordu. Çok fazla suyla çok az kırmızı şarap hatta. Ama onu düşüncesizce içen kısa sürede anlıyordu su içeriğinin çok az olabileceğini. Duruma göre insan bunun farkına ilk olarak ayağa kalkmak istediğinde varıyordu. İşte o an bacaklarında bir tuhaflık olduğuna dair enteresan bir keşifte bulunuyordu. Sanki dizlerine kadar lastik çizme giymiş gibi suda bata çıka yürümeye çalışıyormuş, ayaklarının altında kurşunlar varmış ya da dizleri pamuktanmış gibi hissediyordu. Ama bunların hepsi aslında "le petit vin gris" yüzündendi. Küçük şarap deniyordu adına. Ama Onkel Ehrenhardt hemen fark etmişti asıl durumu:

"Onun içinde var bu, baksana." Tante Luise'nin de yanakları kıpkırmızı olmuştu ve Papa'nın her söylediğine kumru gibi gülüyordu. Ama bu mezarlarda yatan Fransızların hikâyesi de bayağı iyiydi hani; Meinhardis önlerinden dört nala geçmiş, önünden çekilmelerini haykırmıştı Fransızca, onlar da buna kanmış, hafif süvari eri üniforması çok benzediği için onu "Guide de Napoléon"dan sanmışlardı. Ne aptal heriflerdi ama.

"Tabii sonra arkamızdan ateş ettiler biraz, benimle adamlarımın arkasından. Ama ıskaladılar, dört nala geçip gittik, şeytanın ta kendisi gibi" diye sonlandırdı Meinhardis hikâyesini.

Şerefine kadeh kaldırılacak bir hikâyeydi bu. Açık renkli şaraplarla dolu küçük su bardakları havaya kalktı, birbirine çarpıp pek ses çıkarmadan tıkırdadı ve tekrar ağızlara götürüldü. Onkel Ehrenhardt beyaz keçi sakalını bir güzel silip kollarını yeniden sakince masanın üzerine koydu. Alnı neredeyse bembeyazdı, yüzünün alt yarısı ise kahverengiydi ve küçük mavi damarcıklarla kaplıydı. Biçimli burnu şimdi kızarmış, gözleri sulanmıştı.

"Bir şeyler daha anlat haydi bize, sevgili kayınbiraderim. Ben de çok şey yaşadım ama hiçbirini böyle anlatamıyorum. Yok, konuşmak hiçbir zaman bana göre bir şey olmamıştır zaten. Hayatım boyunca başkalarına bıraktım o işi, özellikle de sevgili Luise'me." Tante'ye cilveli bir bakış attı; kadın biraz bozulmuş gibi dursa da bugün ona darılamazdı. Bugün eğlence günüydü çünkü. Seyahat etmişlerdi, akrabalarının yanındalardı, bir kaçamak yapmış, görülesi yerleri görmüşlerdi; bütün bunlar Tante Luise için eğlenceden sayılıyordu. Evet, bugün iyice abartmış, gündüz vakti kırmızı şarap bile içiyorlardı.

"Haydi, başla bakalım!" dedi kadın keyifle.

Meinhardis'i birinin zorlamasına gerek bile yoktu. "Ee çok istiyorsanız size savaştan sonra olan bir şeyi anlatayım. O zamanlar işgal ordusuyla birlikte Fransa'da kalmıştım." Çocuklara döndü: "Fransızların ateşkesten sonra bir şey ödemesi gerekiyordu, o iş hallolana kadar da birkaç tabur ülkede kalmıştı. Bayağı güzeldi o zamanlar da."

O günleri hatırlarken bir yandan da yoğun duman bulutları üflüyordu, öyle ki bir an adam adeta görünmez olmuştu. Ardından külünü dikkatlice tablaya döktü ve devam etti: "O zamanlar çift ödeme alıyorduk, bir sürü de eğlence düzenliyorduk, at yarışları, avlar vesaire. Yapacak hiçbir şeyimiz yoktu çünkü. Bir gün bir kız geldi yanıma. Laurence'tı adı. 'Laurence –' diye tekrar etti, rüyada gibi ve kendi kendine gülümsedi. Neyse işte: Sarı saçları, açık gri renkte gözleri vardı Laurence'ın. Deli gibi ağlıyordu, ah, korkunçtu. Başta ağzından tek kelime dahi alamadım ama sonra döküldü, anlattı derdini. Kocası esir alınmış, şimdi Berlin'deymiş. Siyah elbisesi, altın bir zincirin ucunda, içinde kocasının fotoğrafı olan madalyonuyla öyle zavallı duruyordu ki kızcağız. Adam da öyle korkunç görünüyordu ki anlatamam. Neyse, zavallıyı elimden geldiğince teselli ettim. Oturdum sonra hemen kardeşi savaş esirleri başkomutanlığında çalışan albaya yazdım. Binicilik okulundan tanıyordum onu; çok eğlenceli zamanlarımız olmuştu. Neyse, aslına bakarsanız olayın çözüleceğini düşünmüyordum ben. Yine de Laurence her gün gelip yeni bir haber alıp almadığımı soruyordu. Artık ağlamıyordu ama. Derken bir gün kocası gerçekten döndü. Ama ister inanın ister inanmayın, kız artık onu istemiyordu bile."

Meinhardis, yüzündeki memnun gülümsemeyi saklamaya çalıştı ama nafile. Berti ve Lela da babalarını merakla dinlemişti. Bu hikâyeyi hiç duymamışlardı daha

önce. Tante Luise, kırmızı yanakları ve parıldayan gözleriyle hareketsizce oturan çocuklara suçlu bir bakış attı. Berti hiçbir şey anlamamış gibi yaptı, Lela ise birdenbire ayağa fırladı, tuhaf bir şekilde heyecanla babasına sarıldı ve hiç adeti olmadığı halde adamın bıyıklı ağzının tam ortasından öptü.

Babası sevinerek kızının ellerini tuttu. "Güzel Laurence'ın hikâyesini çok mu sevdin bakayım sen?" diye sordu gururla.

Lela yalnızca başını sallayıp ışılayan gözlerle baktı adama.

"Bu küçük kızlar için pek uygun bir hikâye değil aslında" dedi Tante Luise eleştirircesine.

Ama Onkel araya girdi: "Amaan – Manuelamız küçük bir kadın oldu artık baksanıza, öyle değil mi?"

O da kızı kendine çekip bir an için sıkıca sarıldı.

Lela sözünü tutmuştu. Gerçekten de uzun teneffüste Eva'yı "görmeyivermişti". Bunun için Amélie de yardım etmişti ona. Birlikte en uzak köşeye çekilmişler, Lela geçip giden kızlara oldukça dikkat çekici bir şekilde sırtını dönmüştü. Derken birdenbire örgüsünün çekildiğini hissetti, öyle sert çekilmişti ki kafasını tamamen arkaya doğru bükmek zorunda kalmıştı. Tanıdık bir elin omzunu tuttuğunu fark etti sonra mutlulukla ve bir saç kokusu, ona bunun kim olduğunu fısıldadı adeta. Yine de bağırıp kendini savunmaya çalıştı ama cevap olarak yalnızca yukarıdan kıkır kıkır bir kahkaha geldi. Kızın saçını bırakıp şöyle dedi Eva: "İyi günler dilemeyi unutan insanlara böyle olur işte, ufaklık." Sonra orada öylece durup Lela'nın gülünç utancının tadını çıkardı.

"Ne demiştin, benden hoşlandığın falan yoktu, değil mi?"

"Evet yok" diye cevap verdi Lela sertçe.

"O zaman neden beni bekliyorsun? Ya da neden kitaplarımı taşıyorsun, sorabilir miyim acaba?"

"Ah, o mu – sana abimden bir şey iletmem gerekiyordu sadece."

Eva şaşırmıştı şimdi. "Adı ne abinin?" diye sordu hemen.

Manuela başını eğdi.

"Berti" dedi sessizce.

Eva sınıf arkadaşlarını ve Amélie'yi bir kenara itip Lela'yı kolundan tuttu, onunla yalnız kalmak için kızı en köşeye çekti.

"Şimdi konuş bakalım" dedi sertçe.

"Hayır" dedi Lela birden. Kızın içinde yeni uyanan, kendisiyle alakası olmayan bu ilgiye tuhaf bir şekilde sinirlenmişti.

Eva, kızın tuttuğu kolunu daha da sıkmaya başladı: "Konuşacaksın, anladın mı? Haydi söyle, ne dedi?"

Lela yalan söyledi. "Hiçbir şey."

"Uyduruyorsun. Haydi, söyle dedim. Kötü bir şey mi dedi?"

Lela birden korktu: "Hayır, saçmalama..."

"E o zaman? Bu sene konuşur musun acaba?"

Lela'nın kolu şimdi gerçekten acıyordu.

"Bıraksana!" diye itti kızı.

"Ne dediğini söylemeye söz verirsen..."

Lela, Eva'nın bakışları altında söz verdi. Yeni yıkanmış elbisesinde Eva'nın kolunu tuttuğu yer buruş buruş olmuştu. Ama bu anıyı eve de götürebilecek olmaktan mutluydu aslında. Konuşmayı mümkün olduğunca uzatabilmek istiyordu. Bu daracık köşede Eva'yla yapayalnız durmak büyük mutluluktu ve hiç bitmemeliydi.

Derken zil çaldı; teneffüs bitmişti. Eva hızlıca konuştu:

"Beni dinle, barut bahçesine gelmiyor musunuz hiç? Ben bugün öğleden sonra orada olacağım. Dönemeçte buluşabilirsiniz benimle. Abin ne söylemek istiyorsa kendi söyler bana, ben de sana yaptığım gibi onun da koluna yapışmak zorunda kalmam."

Vakit gelmiş, bahçe neredeyse boşalmıştı. Eva da gitmişti işte.

Barut bahçesi denilen yer, şehrin etrafını çevreleyen ırmağın karşısındaki bir park alanıydı. Arazinin bir yerlerinde baruthanelikler bulunuyordu ve etrafına bir şey inşa edilemediğinden bu park alanı ortaya çıkmıştı kendi kendine. Lela bu bahçeyi pek sevmiyordu. Bütün küçük binaların içinde patlayıcı maddeler duruyordu çünkü. Her tarafta beyaz üzerine kırmızı harflerle uyarı levhaları vardı: Sigara içilmez! Askeri bando bir şeyler çalıyordu. Ayrıca kahve içilebilen bir restoran, çocuklar ve yetişkinler için bir sürü oyun alanı da vardı. Lela annesiyle birçok defa gelmişti buraya ama Berti'nin kız kardeşiyle birlikte barut bahçesine gitmeye tenezzül etmesi herkesi şaşkınlığa uğratmıştı. Aslında çocuk tek başına gitmek isterdi ama bu seferlik nezaketen öyle yapmamıştı. Hem Lela orada kesin arkadaşlarını bulurdu. Ya da en azından çocuk öyle umuyordu.

İkisi küçük bir tahta bankta tek kelime dahi etmeden oturuyorlardı. Dönemeç hemen önlerindeydi. Ağaç gibi bir şeydi bu ve tepesinden dört tane ağır ağır dönen asma merdiven sarkıyordu. Ellerinle merdivenlere tutunabiliyor, gösterilen işarete doğru koştuğun zaman havalanıyordun. Böylesine uçabilmek, bacaklarını izleyenlerin başlarının üzerinde sallayabilmek çok hoş bir histi.

Lela ile Berti'nin bakışları kırmızı bir elbiseyi, uçuşan saçları ve bu kırmızı demet önlerinden her uçuşunda adeta yüzlerine çarpan kahkahayı takip ediyordu. Lela

kırmızı bereyi kucağına koymuş tutuyordu. Dönemeçte üç tane daha aynı asma merdivenden vardı aslında ama onlara başka çocuklar biniyordu. Lela'nın canı o kadar çok binmek istemişti ki dönemece, Eva durup ona "Binmek ister misin?" diye seslendiğinde kızın beresini şimşek hızıyla banka bırakıp ona doğru koştu.

Eva merdiveni uzattı ona. "Ama kimseye verme yoksa bir daha hiç sıra gelmez bize."

Lela'nın içi coşkuyla dolmuştu. Eva'nın bu kadar kibar davranmasından onur duymuştu – sonuçta onun da dönmek isteyip istemediğini sormadan direkt bırakabilirdi de merdiveni. Gözlerinde minnettarlığının ışıltısıyla halatı tuttu kız. Sonra koştu ve yükseklere uçtu, başka hiçbir çocuğun çıkamadığı kadar yükseklere hem de. Cesaretlenen Lela sol bacağını asma merdivenin son basamağından geçirip yalnızca soluyla tutunmaya başladı. Sağ bacağı serbest kalmış, Berti ve Eva'ya doğrulmuştu; ama onlar artık orada değildi.

Hayal kırıklığı içinde durdu Lela. Bank boştu. Tabii ki gidip onları arayamazdı, sonuçta dönemeci bırakmayacağına dair Eva'ya söz vermişti. Bu yüzden dönmeye devam etti Lela. Ama bütün mutluluğu uçup gitmişti. Diğer çocukları engellememek için tekrar koştu o da tekrar havalandı sonra tekrar yere indi. Avuç içleri acımaya başlamıştı. Elleri yavaş yavaş nasır tutmaya başlıyordu sanki. Halatlar çok sertti, sımsıkı tutunmaya çalışırken de derisi sıkışıyor, eziliyordu. Etraf boşalmaya başladı. Hava soğumuştu. Diğer çocuklar teker teker evlerine dağıldılar.

Lela dönemeci döner halde bırakıp Eva ve Berti'nin oturduğu banka oturdu. Geri gelmeleri lazımdı. Sonuçta Berti onsuz eve gidemezdi. O yüzden bekledi kız. Müzik susmuştu; ırmağın şarıltısı duyulabiliyordu artık. Bir ya-

rasa Lela'nın önünden geçip gitti. Ama o korkmadı; yarasaları severdi çünkü. Yine de ayağa kalktı; üşümeye başlamıştı. Rastgele bir yol boyunca yürümeye başlayıp ürkekçe seslendi: "Berti... Eva..." Fakat hiçbir yanıt gelmedi.

Girdiği yol yüksek çalılıkların arasından uzayan dar bir yoldu. Derken bir yamaca çıktı. Aşağıda küçük kaya girintilerinin arasından hızla, gürültüyle akan ırmak görülüyordu. Sazlıkta uykulu bir ördek vakladı. Ufukta güneş batıyordu. Gökyüzü sararmış, karşı kıyıdaki çayırlar İsa'nın doğuşu sahnesinde kuzuların durduğu yapay çimenler gibi tuhaf bir yeşil renk almıştı.

Lela daha önce hiç bu kadar geç vakitte böylesine yalnız kalmamıştı. Titriyordu kız, derken birdenbire içini öyle büyük bir korku kapladı ki koşmaya başladı. Ağzı açık koşuyordu, haykırmak ister gibi ama hiç ses çıkmadı. Ağzı kurumaya başladı. Gözyaşları yanaklarında kuruyordu. Koşmaya başladığında hissetti asıl korkuyu. Her şey tekinsiz görünüyordu gözüne. Barutlu binalar, ağaçlar, her şeyin etrafını saran çitler. Irmağın üzerinden geçen yüksek köprüler ve kale duvarları. Şehirde insanlar lambalarını yakmaya başlamıştı. Yeşil bir göğün altında sarı ışıklar saçıyordu bunlar. Önünden geçen bir sürü insan kızın koşmasını engelliyordu. Lela'nın dizleri acıyordu; sendeliyordu artık.

Frau Käte daha hiç ışık yakmamıştı. Alacakaranlık saatlerini severdi kadın. Gün içinde aralıksız yaptığı işlere alacakaranlık çökerken ara verirdi. Çukur, rahat bir koltuğa oturur dinlenirdi. Ev boştu. Meinhardis ve Ehrenhardt akşam içmesine çıkmışlardı, Luise de alışverişe gitmişti. Çocuklar da yakında dönerlerdi. Derken bahçeden evin girişine çıkan basamaklarda Lela'nın adımlarını duydu kadın. Tek adımda iki basamak. Çok yüksek

ses çıkaran zili çaldı kız sonra içeri daldı ve annesinin boynuna sarıldı. Konuşamayacak kadar nefes nefese olduğundan sorulan sorulara yalnızca başını sallayarak cevap verebildi.

"Berti'yi bırakıp mı geldin?"

Manuela onaylar gibi başını salladı.

"Eve yalnız başına mı yürüdün yani?"

Frau Käte başka da bir şey sormadı. Çocuğun böylesine kollarına atılmasının tek sebebinin karanlık korkusu olmadığını hissetmiş olmalıydı. Elini sakince Lela'nın başında gezdirdi. Kız sanki utanıyormuş gibi yüzünü kadının göğsüne saklamıştı. Kalbi hâlâ deli gibi atıyordu.

"Sakin ol, yavrum, sakin ol!"

Sevdiği bu ses öyle yumuşaktı ki Lela'ya iyi geliyordu. Annesine daha da sıkıca sarıldı kız. Kendi acısına karşı sığınak bulmaya çalışıyordu. Hiç düşünmemesi gereken şeyi düşünmeden edemiyordu işte: Eva'yla Berti – Berti'yle Eva. Bahçenin karanlığında bir yerlerde ikisi birlikte ve kendisi, kendisi... yapayalnız. "Ah Mutti, Mutti!" Nihayet kendini bıraktı ve küçük bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Ve annesi sanki her şeyi biliyormuş gibi – ki belki de anneler gerçekten her şeyi bilirdi – çocuğunun saçlarını okşayıp kulağına usulca bir sırrı fısıldadı.

"Canını sıkma, bir tanem, ben buradayım. Ben hep senin yanındayım, hep de yanında olacağım!"

Ve sessizliğe büründü karanlık oda. Yalnızca sokağın gürültüsü belli belirsiz işitiliyordu.

Okul çantası çok ağırdı. Sokak çok uzundu. Manuela'ya kalsa okula gitmezdi aslında. Ama belki de dün olanlar bir tesadüftü. Belki Berti'nin akşam dediği gibi gerçekten de yollarını kaybetmişlerdi. Belki gerçekten de Lela'yı aramışlardı. Beklemesi gerekiyordu onları belki de. Ama

dürüst olmak gerekirse Lela onu bilerek beklettiklerini hatta belki Eva geldiğinde binebilsin diye, aslında kızın hiç de umursamadığı dönemeçte sürekli dönüp durmasına arkasından güldüklerini hissediyordu. Belki Eva bu hikâyeyi diğer kızlara bile anlatmıştı. Gayet mümkündü bu. Herkes gülmüş olmalıydı ona. Lela yalnızca tek bir şey diliyordu: Buracığa, bu kaldırıma gömülüvermek ve okula asla ama asla gitmek zorunda kalmamak. En çok da Eva'nın gözlerindeki o küstah parıltıdan korkuyordu. O çok doğal çıkıveren alaycı kahkahasından. Ama Eva saklanmıştı sanki. Lela yalnızca eve dağılırlarken kırmızı elbisesini köşede kaybolurken görmüş, göğsünde korkunç bir sızı hissetmişti...

Tante Luise ve Onkel Ehrenhardt evlerine dönmüş, misafirlerin hep yanlarında getirdikleri o heyecan verici şölen ruh halini de beraberlerinde götürmüşlerdi. Papa eve hep canı sıkkın geliyordu. Çoğu yemek saati sessiz geçiyordu. Bazen anne ve babaları, çocuklar anlamasınlar diye aralarında İngilizce konuşuyordu. Papa'nın çok fazla işi vardı. Akşamları da artık çok nadir evde oluyor, olduğunda da yazı masasında işlerini hallediyor, bu yüzden de evde her şeyin sessiz yürütülmesi gerekiyordu. Anneleriyse giderek daha sık gidiyordu kiliseye.

Bir gün Berti okuldan eve gelmedi. Öğle yemeğine kadar beklediler ama çocuk yine de ortada yoktu. Okula gidip sorduklarında çocuğun başı ağrıdığı için saat onda evine gönderildiği söylendi. Evdeki huzursuzluk artıyordu. Lela, Berti'nin arkadaşı olan, aklına gelen herkese gitti. Kimse onu görmemişti.

Lela eve döndüğünde Berti karanlık odasında yatağında yatıyordu. Annesi başındaydı. Sessiz olması gerektiğini söylediler Lela'ya. Berti okul bahçesinde düşmüş, kafasını vurmuştu. Eve göndermişlerdi onu aslında ama

Berti yolu bulamamıştı. Kendini kabul dersinin olduğu kilisede bulmuş, kilise hizmetlisi de ona eve kadar eşlik etmişti.

Berti beyin sarsıntısı geçirmiş olmalıydı. "Sayıklıyor" diyordu Sofie. Berti, annelerinin yatağında yatıyordu. Annesi de yanındaydı. Lela içeri giremiyordu. Papa bir anlığına eve gelmiş, ardından tekrar gitmişti. Annesi Berti'nin yanından ayrılmıyordu. Odaya bir koltuk taşınmıştı; kadın orada uyuyacaktı. Akşam yemeğine de gelmemişti annesi. Lela o koca yemek masasında tek başına oturmuş, yumurtalıklarda duran bembeyaz yumurtalar soğumuş, çocuk otomatiğe bağlamış gibi jambonlu ekmeğini kemirip durmuştu.

Oda çok büyük ve çok yüksekti. Masanın üzerindeki lamba çok az ışık veriyordu. Kız hiçbir şey düşünmeden sandalyesinden inip kapıya çıktı. Altı basamak vardı bahçeye inen. Merdivenin kenarlarına asma yaprakları sarılmıştı. Sanki hiçbir şey gerçek değilmiş gibi bir his vardı kızın içinde. Bahçedeki akasyaların kurumuş tepeleri sallanıyor, aşağı küçük yaprakçıklar döküyordu.

Monsieur Girod bahçeyi süpürüyordu. Kahverengi, yumrularla kaplı ihtiyar elleriyle Lela'nın kopardığı asma yapraklarını topluyordu. Boğuk bir sesle fısıldadı kıza: "Est-ce qu'il a mal, le petit?"*

Lela irkildi. Ama yine de birinin onunla konuşmasına sevinerek adama kibarca cevap verdi Fransızca: "Evet, sanırım. Çok hasta."

Monsieur Girod ağır ağır, kendi kendine mırıldana mırıldana uzaklaştı:

"Ah, quelle misère, pauvre Madame, quelle misère..."**

---

* (Fr.): "Ağrısı mı var küçüğün?"

** (Fr.): "Ah, ne bahtsızlık, zavallı Hanımefendi, ne bahtsızlık böyle..." (ç.n.)

Günler kasvetli ve zor geçiyordu. Eva, Lela'nın yüzüne bile bakmıyordu. İkisi arasında tek bir selamlaşma bile yaşanmamıştı. Ne Berti'yle ilgili bir şey sormuştu kız, ne ona selam göndermişti. Lela evin içinde avare avare dolaşıyordu. Mutfakta, ahırda, bahçede. Papa hep keyifsizdi. Bazen ahırda çalışan çocuklara bağırıyordu. Hatta bir keresinde annesine bile bağırmıştı. Berti yavaş yavaş iyileşiyordu. Lela'nın arada bir yanına gitmesine izin veriyorlardı. Ama Berti çok hassastı; ışık canını yakıyor, gürültüye katlanamıyordu. Mutti çocuğun başucundan ayrılmıyordu. Beyaz bir önlük giymişti. Yatağın üzerinde, üstünde beyaz bir mesih heykeli olan siyah bir haç asılı duruyordu.

Mutti, Berti'yle birlikte seyahate çıkacaktı. Büyükanneleri kalmaya gelecekti. Frau Käte bu konuyu, kız sanki bir yetişkinmiş gibi konuştu Lela'yla.

"Berti'nin kırsalda olması lazım. Dinlenip toparlanması gerekiyor."

"Uzak mı orası peki?"

"Hayır, hiç değil. Papa'yla ya da Büyükannenle bizi ziyarete gelebilirsin. Büyükannenin buraya geliyor olması büyük iyilik. O uzun yola rağmen..."

Manuela her şeye sessiz bir "Evet" eşliğinde başını salladı sadece.

Korkunç, ağır bir korku çöktü göğsüne. Annesi uzaklara gidecek ve o burada kalacaktı. Herkes onu yalnız bırakıyordu.

Büyükanne, çok çok iyi olmasıyla bilinirdi hep. Lela da bunu inkâr edemezdi; kadın gerçekten iyiydi. Bütün torunlarına doğum günlerinde ve Noel'de gerçek bir altın parçası armağan ederdi. On Mark değerinde hem de. Bu altınları eski bir diş fırçasıyla ılık su ve sabunla iyice bir

temizler, ardından beyaz bir pelür* kâğıda sarardı. Işıldamalıydı bu altınlar. Ki gerçekten de bembeyaz kaplı bütün doğum günü masalarında ışığın altında parıldar dururlardı.

Büyükanne, yüzünü pilili bir dalgayla sımsıkı çevreleyen beyaz bir tül başlık takardı. Çenesinin altında iki tane kar beyazı, geniş patiska bant sımsıkı bağlanıp kocaman bir fiyonk yapılmıştı. Büyükanne hep genç görünürdü. Açık renk teni, küçük bir ağzı, yuvarlak bir suratı ve açık gri-mavi renkte gözleri vardı. Mutti'nin yatağını ve odasını almıştı kadın. Artık orası lavanta da Crème Simon da kokmuyordu. Annesinin kıyafetleri dolaptan alınmıştı ve Lela'nın yan taraftan duyduğu, eski parke üzerindeki adımlar, Mutti'nin ev terlikleriyle çıkardığı sesler gibi tıkırdamıyor, bir ayak sürüme sesi geliyordu yalnızca. Kapıdan pencereye, pencereden de yatağa gidiyordu bu ses ve her zaman bir iç çekiş eşlik ediyordu ona.

Büyükannenin her zaman parası vardı ve her zaman Lela'yı o mükemmel turtalardan alması için çikolata dükkânına göndermeye hazırdı. Papa çok seviyor diye kocaman bir dana rostosu sipariş etmişti kadın. Eğlenceli biriydi ayrıca. Sürekli ona takıldığı için Papa da daha keyifliydi şimdi. Aslında adam kadını sürekli olarak dehşete düşürüyordu. Salona kadar girdiği o kirli çizmeleri yüzünden, yakıp etrafta bıraktığı sigaraları yüzünden ya da çorbaya daha tadına bile bakmadan mutlaka tuz dökmesinden.

Büyükanne Pöchlin'de son derece büyük bir ekonomiye alışmış olduğundan bu küçük, tasarrufa dayalı şehir ekonomisi ona çok tutuculuk gibi geliyordu. Papa'yı ve

* İnce, yarı saydam bir kâğıt türü. (ç.n.)

Lela'yı mutlu etmek için elinden geleni yapıyordu kadın. Ama Lela yine de kendisinden beklendiği gibi sevinemiyordu her şeye. Sessizleşmişti. Büyükanne ona koca bir çikolata armağan ettiğinde bile sakince durmuştu. Büyükannesi sorgulamalarının sonunda Mutti'nin bu Lindt çikolatalarını çok sevdiğini, o yüzden Mutti geri gelene kadar Lela'nın bunu saklamak istediğini öğrenmişti.

Lela okuldan eve geç geliyordu artık. Önceden hep on ikiye on kala evde olur, abilerinin geleneği olduğu üzere çantasını köşeye fırlatır, kapıyı açan kıza heyecanla sorardı: "Annem içerde mi?" sonra da hoş geldin öpücüğünü almak için odaya koşardı. Annenin orada olmamasıysa çocukların yaşayabileceği en kötü hayal kırıklığıydı. Ne yapacaklarını bilemeden odadan odaya usulca girip çıkar, kendilerini ihmal eden o insanın yolunu gözlerlerdi hep. Artık Lela eve gelmek için acele etmiyordu. Sokaklarda sessizce geziniyor, vitrinlere bakıyordu. Amélie'ye evine kadar eşlik ediyordu sonra, bu da annesini görebilmesini sağlıyordu.

Lela bu kadını ilk kez gördüğünde onun bir anne olabileceğine inanmak istememişti. Eve geldiklerinde Amélie'ye sarılmamıştı kadın. Yüzüne doğru düzgün bakmamıştı bile, yalnızca Lela'ya ilgili bir bakış atmış, kızın Fransızca konuşup konuşmadığını sormuştu. Sigara içiyor, çok sade ama çok zarif kıyafetler giyiyordu. Odanın her yerinde kadının fotoğrafları asılı duruyordu. Ev karanlıktı. Bir sürü mobilya olmasına rağmen yine de rahatsız bir his veriyordu. Kadın çocuklara para verip gidip dışarıda oynamalarını söylemişti. Ama aslında Lela, Amélie'yle birlikte ödevlerini yapmaya gelmişti buraya. Birlikteyken daha kolay ve hızlı ilerliyorlardı çünkü. Amélie'nin daha iyi olduğu Matematik ve Tarih gibi konular Lela'nın zayıf olduğu konulardı; ama Lela da Amélie'ye

Doğa Bilimi ve bütün Almanca ödevlerinde yardım ediyordu. Amélie'nin annesi Mutti gibi "Ellerini yıka, saçlarını tara sonra da yemeğe bakalım" da demiyordu. Sadece "Viens manger"* diyordu kadın. Amélie'nin annesinin resimli bir sürü dergisi vardı. Lela'yı her defasında eve giden o samimiyetsiz, karanlık basamakları çıkmaya cezbeden de buydu işte. Madame Bernin kızlara bir kucak dolusu dergi veriyor, onları çocuk odasına yolluyordu. Dokuz yaşındaki bu iki arkadaş oturup "La vie Parisienne"lere, "Le Rire"lere, moda dergilerine ve sanat sayfalarına bakıyorlardı. Amélie, Lela için Fransızca esprileri çeviriyordu ama o Almancasından da bir şey anlamıyordu zaten. Bu zarif kıyafetler Lela'yı mutlu ediyor, büyüyüp Madame Bernin gibi giyinebileceği zamanı iple çekiyordu kız.

Lela bu ziyaretlerden evde bahsetmiyordu. Yalnızca bir keresinde Papa'nın bir katalogdan kesip çöpe attığını gördüğü birkaç resmi merak etmişti, "Çocuklar için uygun şeyler değil bunlar" demişti babası da. Lela'nın görebildiği kadarıyla bunlar Madame Bernin'de yüzlerce kere gördüğü tarzda resimlerdi; kıyafetsiz heykeller, üzerlerinde hiçbir şey olmayan gerçek kadınlar... Diğer resimleri görmesine izin vardı ama.

Lela üzülmedi ama bir yandan da bu yasağa anlam veremiyordu. Gerçi zaten yetişkinlerin yaptığı çoğu şeye anlam veremiyordu insan. Mesela büyükanne, kısa pantolonuyla ahıra gitmesini derhal yasaklamıştı. Neden öyle gidemiyordu ki ahıra? Karl hep onunla eğleniyor, kızı havaya kaldırıp atların üzerine oturtuyordu. Bunun için artık çok büyüdüğünü söylemişti büyükanne. İnsan zaten hep bir şey için ya çok küçük ya da çok büyük oluyordu

* (Fr.): "Yemeğe gel." (ç.n.)

mutlaka. Lela nihayet yetişkin olacağı günün özlemini çekiyordu.

Lela, büyükannenin yemek masasında Mutti'nin yerini almış olmasına katlanamıyordu. Orası boş kalsa olmuyor muydu yani? Kız yemek yemiyordu, derslerinde kötüleşmişti, pasaklı görünmeye başlamıştı. Lela, sırf her akşam olduğu gibi ayaklarını yıkamak istedi diye Sofie'ye kusmuştu öfkesini. Ona ihtiyacı yoktu ki artık; yalnız kalmak istiyordu. Lela bir su bardağını bilerek mermer şömineye fırlattı. Gürültü çıksın istiyordu kız, tartışılsın, kavgalar edilsin istiyordu. Böylesiydi olması gereken. Şimdi hepsi içeri geliyordu. Büyükannesi bir yandan "Ama yavrum, yavrum" – Papa bir yandan "Bu ne yaramazlık?" Derken bir tokat kesti havayı bıçak gibi. Sonra adam kapıyı ardından vurup evden çıkıp gitti.

"Böyle yaramazlık yaptığını duysa annen ne derdi, he yavrum?"

Lela sessizce durup büyükannesi mırıldana mırıldana çıkana kadar kımıldamadı. İşte. İşte görmüşlerdi. Neden onu yalnız bırakmışlardı ki? Neden Mutti'yi almışlardı ondan? Hep Berti'nin yanındaydı kadın, sadece ama sadece Berti'nin. Haksızlıktı bu. Onun da onun da Mutti'nin yanında yatmasına ihtiyacı vardı. Tek başınayken yatamıyordu. Geç saatlere kadar uyanık kalıyordu bu yüzden. Zaten Mutti'ye günaydın demek mümkün değilken insan yataktan neden kalksındı ki? Ne için? Niye? Ah, Mutti hâlâ uyuyorken o karanlık odaya girmek, sessizce yatağına gitmek. Annesinin sıcacık yattığı o yerde gözlerini bile açmadan kollarını ona dolaması sonra alnına bir öpücük kondurup "Günaydın, tavşanım benim. Birazdan gel olur mu?" demesi... O zaman insan okula bile gider sonra dönüp yine gelirdi. Ah, Mutti'nin öpücüklerini ne çok özlemişti kız! Bir an, ufacık bir an için bile olsa ya-

nında olmak! Yok, kimse Mutti'nin nasıl olduğunu Lela kadar iyi bilmiyordu. Ne büyükanne biliyordu ne de Papa, ki o Mutti'yi ağlatıyordu zaten. Sadece o, Lela biliyordu. Mutti eve geri gelmezse yaşayamayacaktı kız. Bir an evvel gelmezse yaşayamayacaktı. Gelmeliydi işte. Kıyafetlerini çıkarmadan yatağa attı kendini Lela. Hayır, üzerini falan çıkartmayacaktı. Annesi ona geri verilene kadar yıkanmayacaktı da yemek de yemeyecekti.

Belki de babası bu inatçı çocuğun içinden geçenleri biraz olsun anlamıştı. Hazırlanmasını söyledi ona; Mutti ve Berti'yi ziyaret edeceklerdi. Lela dışarıdan hiçbir değişiklik göstermedi. Fakat nihayet iki yüksek yatağın durduğu o daracık odaya girdiklerinde ve Mutti, şöminenin önündeki alçak hasır sandalyeden kalktığında kızın içinde bir şeyler çözüldü, sanki göğsünden bir taş kalkmış gibi. Günlerdir – iki haftadır, Mutti gittiğinden beri orada duran bir taş.

Frau Käte hıçkırıklara boğulan kızı rahatlatmaya çalıştı. Papa, Lela'nın yaramazlık ettiğinden bahsetmedi. Büyükannenin yazdığı mektupta da bununla ilgili hiçbir şey yoktu. Bu iki korkusunun da yersiz olduğunu gördükten sonra Lela'nın içini büyük, çok büyük bir mutluluk kapladı. Papa Berti'nin yanında kaldı, Lela da Mutti'yle kol kola dışarı dolaşmaya çıktı.

Ağaçlar sarı ve kırmızı renkteydiler. Yolun üzerinde sülünler vardı. Kırmızı, kara yemişlerle doluydu etraf. Güneş pusların arasında ıslak yaprakların üzerinde ışıldıyordu. Lela, küçük bir köpeğin sahibinin etrafında hoplayıp zıplaması gibi koşturup geri geliyordu. Topladığı çiçeklerden çok güzel bir demet yapıp annesinin kollarının arasına koydu. Karanlık çökerken hiç konuşmadan eve döndüler; alçak evlerle ve sessizliğin ta kendisi gibi duran küçük, aydınlık pencerelerle dolu o minik köye.

Ölüm korkuları yüzünden sürekli ölümden bahseden insanlar vardır. "Öldüğüm zaman..." diye konuşup dururlar ve bu şekilde aslında ölüm fikriyle barıştıklarını kanıtlamaya çalışırlar. Aynı şekilde sürekli şöyle konuşan subaylar da vardır: "Görevim sona erdiğinde..." Fakirlerse bunu söylerken sesleri titrer çünkü ufak bir emekli maaşı ve kocaman bir aileden başka bir şey göremezler gelecekte. Aksine varlıklılarsa sonsuz bir seyahat, sürekli ava çıkma, nihayet, nihayet şu zamana kadar tek bir saat bile ayıramadıkları bir sürü güzel şey için bol bol vakit görünür ufukta. Kader başkasını vurduğunda buna genellikle şöyle denir: Görevden alındı. Hiç hoş olmayan bir tat kalırdı o zaman insanın ağzında. İnsanı küçük düşmüş hissettiren, "sade bir ayrılık" olurdu bu. Bir "askeri mahkemede" verilirdi bu kararlar. Bu askeri mahkeme sık sık toplanırdı. Yüksek rütbeli subaylar verirdi kararları; hem birer subay olarak hem de dürüst insanlar olarak verirlerdi hükümlerini. Meinhardis, bu mahkemelere katılmak zorunda kaldığı günlerden nefret ederdi. Kendini savunmaya çıkanların anlattıkları hep "aptalca hikâyeler" olurdu. Ona göre bunların hepsi "aptallıktı" sadece. Ve orada bulunmak, sırf bir aptallık yaptı diye genç bir subayın kariyerini bitirmek, ona zor geliyordu. Birinin görevine son mu verildiği yoksa yalnızca görevden mi çıktığı genellikle pek açık olmazdı. Bazen birisine mahkemeye teşrif etmesi rica edilirdi, bu durumunda her ne kadar işine son verilmiş olsa da görevden kendi çıkmış gibi olurdu.

Babası için hangisinin geçerli olduğunu bilmiyordu Lela. Bir gün adamın görevinin sona erdiği kesinleşivermişti yalnızca. Annesiyle babası nereye taşınmak istediklerini tartışıyorlardı. Hayatları boyunca o şehirden bu şehre savrulup durmuşlardı ve şimdi kendi seçme hakla-

rı vardı. Annesi yeniden eski memleketlerine, Dünheim'a gitmek istiyordu, Ali'nin mezarının olduğu yere. Meinhardis ise Berlin'e taşınmayı tercih ediyordu aslında ama Berlin'in azıcık emekli maaşına kıyasla fazla pahalı bir yer olduğu itirazı bu filizlenen dileğini solduruvermişti.

"Bir şeyler yapmak istemez misin?" diye sordu Frau Käte.

Tabii. Bir şeyler yapmak. Para kazanmak. Ama ne yapmalı? Görevi olmayan bir subay ne yapabilirdi ki? Sosyal statüsüne uygun bir iş olmalıydı bulduğu. Otuz yıl boyunca birilerine emir vermiş bir adam, birilerine itaat etmesi gereken bir duruma kolay kolay alışamazdı; hele bir de kime itaat edecekti? Bir sivile! Bir tüccara. Bir işadamına; öyle diyorlardı ya bu tiplere. Yok, taş kırmayı tercih ederdi Meinhardis.

Ama daha elli yaşında bile değildi, üstelik çok sağlıklı, çok çevikti; ne yapardı ki insan kendi kendine? Hele öğleden sonraları. Görevi olmayan insanlar öğleden sonraları ne yapıyordu ki? Uyuyorlardı. Güzel. Ata binmek bir seçenek değildi artık; atların bir an evvel satılması gerekiyordu. Dördü de. O yüzden sürülmemeleri lazımdı. İnsan atsız nasıl yaşardı ki? Neyse, yapacak bir şey yoktu. Ama bütün bunlar çok daha sonra yaşanabilirdi aslında. Alay kumandanıyla ettiği şu kavga olmasaydı... Ama bunu düşünmemeliydi artık. İnsanın hayatına nasıl devam edeceği genel komutayı ilgilendirmiyordu çünkü. Genel komuta üniformalı insanlarla ilgileniyordu yalnızca. Siviller umurlarında bile değildi. Ve Meinhardis de bir sivildi şimdi. Her ne kadar bütün dolabı üniformalarla dolu olsa, eyer odası biniş takımlarından geçilmese, dolabının yanında bir ordu dolusu içi keresteden kalıplarla desteklenmiş yüksek süvari çizmesi dursa, kürklü, kunduz yakalı, açık renk bir kumaş ceketi olsa ve üniför-

ma ceketi daha çok yeni olsa dahi. O artık yalnızca gri yeşil renkteki eski takımını giyip boyun bağı takmak zorunda kalacaktı. Ne çok nefret ediyordu ama kravatlardan! Hele kasket ve miğfer yerine o yumuşacık şapka. Beyaz yerine gri eldivenler. Artık sokakta askerler "Dikkat!" diye bağırıp ona selam da vermeyecekti. Tanımadığı subaylar onu fark bile etmeden önünden geçip gideceklerdi, tanıdıklarınaysa onun şapkasını çıkarması gerekiyordu artık.

Bir şeyler yapmakmış. Ne yapabilirdi ki? Tek bir şeyi becerebiliyordu: Emir vermek. Başka? Savaş bilimi, taktik, ateş etme, ata binme... Biraz da başka dillerden konuşabiliyordu ama sadece resmî davet sohbetlerinde gerekecek kadar. İster bir prenses olsun ister bir garson isterse bir kasiyer, Meinhardis bir kadına her dilde güzel sözler söylemeyi bilirdi. Bir şey yapmakmış... Frau Käte'nin gözleri, çocukça bir üzüntüyle duran kocasının yüzüne kenetlendi. Elini masanın üzerinden uzatıp adamın elini bir çocuğun eli gibi okşadı.

"Bazı insanlar deniz kıyısındaki tesislerde kaplıca yöneticiliği gibi işler yapıyor. Böyle bir şey senin de hoşuna gitmez miydi?

Hayır, eğlence yeri çalışanı olmak istemiyordu. Hem muhtemelen oradakiler bir ofiste oturup hesap yapacak birilerini falan isterlerdi. Adam kafasında geleceğe dair hiçbir şey kuramıyordu. Daha güçten bile düşmeden işinden atılmış olduğu gerçeğini bir türlü atamıyordu kafasından. Başka insanların lahanalarını falan yetiştirdikleri çiftlikleri vardı. Peki ya onun? Onun hiçbir şeyi yoktu. Askeri rütbesi ve ufacık bir emekli maaşından başka hiçbir şeyi yoktu.

Frau Käte iç çekti. Dizginleri eline alması gerektiğini görebiliyordu. Kararı o vermeliydi. İşte böylece Dünheim'a

dönmelerine karar verildi. Hem adamın orada arkadaşları vardı, Frau Käte'nin ise Ali'nin mezarı.

Karar verilmişti fakat bu kararın uygulanmasına biraz daha zaman vardı. Meinhardis, başkası yerini alana kadar birkaç hafta daha görevini sürdürecekti. Bu esnada ayrılık hazırlıkları başladı. Subaylar geldi, civardan at satıcıları ve çiftlik sahipleri gelip ahırı gezdiler. Bahçede atlar önlerinden geçirildi; önce yürürken sonra tırıs, ardından da dörtnala giderken. Koşu atlarından biri, at arabası için değerlendirilecekti. Bir başkası koşular için eğitilecekti. Meinhardis hiçbir söz söylemeden, severek vurdu hayvanların boynuna. "İhtiyar..." dedi usulca ve çantasından son kez bir şeker parçası çıkardı. Monsieur Girod büyük kapıyı hiç direnmeden açtı ve hayvanlar teker teker dışarı çıkarıldı. Geri kalan son yulaf taneleri de bahçedeki serçelere atıldı. Yalnızca alaya ait olan at boş ahırda tek başına duruyor, hayvanın ürkek kişnemeleri yüksek duvarlardan yankılanıyordu.

Emir eri, her gün alay emriyle gelen asker Meinhardis'e üzerinde güzel bir makam yazısıyla Almanca olarak "Gece Sürüşü" yazılmış büyük, sarı bir zarf getirmişti. Altındaki notta "Akşam 8:15'te açılacak" yazıyordu. Devamında ise "Bütün alay, saat 8'den itibaren araziye uygun donanımlı şekilde Yarbay von Meinhardis'in evinin önünde at üzerinde hazır bulunacak" diyordu.

Bu, adamın son göreviydi. Düşünceli düşünceli elindeki kalın zarfa baktı. Otuz yıl boyunca yapmış olduğu gibi emrin altını imzaladı – son kez. Emir eri her gün yaptığı gibi hazır olda eğilerek adamı selamladı, ardından adamın işaretiyle döndü ve "çekildi". Monsieur Girod neredeyse reverans yaparak açtı küçük kapıyı askere.

Akşam bu büyük bahçe atlarla dolmuştu. Subaylar,

dizginler ellerinde, atların yanlarında duruyordu. Kısık sesli konuşmalar duyuluyordu. Herkese sessiz bir heyecan hâkimdi. Atlar sıcak ahırlarında durmak ya da samanların arasında dinlenmek yerine bu saatte karanlığa çıkmaya hiç alışkın olmadığı gibi askerler de şimdi evde ya da bir gazinoda bir bardak şarapla akşamı geçiriyor olmak yerine burada olmayı garipsiyordu.

Meinhardis pencereye çıkıp kendinden emin bir sesle bağırdı:

"Süvari kaptanı von Allersleben!"

Karanlıktan bir "Emredersiniz" geldi. Ardından hareket eden toynakların, yerleşmelerin ve kırbacın hafif şaklayışının sesi duyuldu. Ve süvari kaptanı marş emrini veri:

"Montjury üzerinden ana cadde. Ardından güneydoğuya dönülecek, orman solda kalacak şekilde çiftliğin önünden geçilecek. Dört kilometre doğuda Çavuş Reichelt rapor almak üzere bekliyor olacak. İleri, marş."

Bir "Emredersiniz" daha duyuldu ve süvari kaptanı von Allersleben serinkanlı bir şekilde atını sürmeye başladı. Şu an elektrikli el feneri, haritası ve pusulası yanındaydı. Fakat Çavuş Reichelt'i bulduğunda adam ondan bunları alacak, kendisine başka bir yürüyüş rotası verecek ve yanında hiçbir şey olmadan yollayacaktı. Adam bu şartlar altında bütün gece dolanıp durabilir, kışladaki evinin yolunu gün ağarırken bulursa sevinebilirdi bile.

Yirmi dakika sonra Meinhardis diğer askerleri gönderdi. Sırayla hepsi çekildiler. Manuela, penceresinin önünden tek tek geçen atların toynaklarının ıslak taşların üzerinde kayışını duyabiliyordu. Kaç at olduğunu biliyordu kız, geçenleri saymıştı. Zihninde takip etti o atları. Saplanabilecekleri bataklıklar vardı yol üzerinde. Su birikintileri de vardı. Atların takılabileceği köklerle, sürücülerin şapkalarını başlarından çekip alabilecek dallarla

doluydu yollar. Karanlıkta ormanda ata binmek... İnsan düşebilirdi bile ve kimse de onu bulamazdı. Atlar korkmaz mıydı peki? Kesin korkarlardı. Bahçeden bir oradan bir buradan kişneme sesleri geliyordu. Lela duyabiliyordu bunları. Aynı zamanda babasının o sert, hoş sesiyle askerlerin isimlerini bağırmasını ve emirlerini vermesini de duyabiliyordu. Şimdi sıra sonuncudaydı, ardından Papa uyumaya gidebilirdi. Çünkü başlangıcı o yapmış olsa da Papa onlarla birlikte at sürmeyecekti. Papa'nın o ağır çizmeleriyle odasına çekilişini de duydu kız; yan odasındaydı çünkü babası. Adamın sessizce durduğunu duydu sonra çalışmasını, ardından dışarı çıkmasını. Adamın adımlarını merdivenlerde duydu önce, ardından bahçede. Kısa süre sonra bahçe kapısı bir kez daha açıldı gıcırdayarak.

Bu sefer Monsieur Girod elini şapkasına koyarak gerçek bir selam verdi. Meinhardis, başı önüne düşmüş halde çıktı atının üstünde bahçeden. Atın adımları bu geceye bürünmüş sokakta çok yorgun geliyordu. Hiçbir hedefi yoktu hayvanın, öylesine yürüyordu – nereye olursa. Önce ardında sokak lambaları titredi, derken yol yumuşamaya başladı. Fabrikaların yüksek bacaları geceye doğru tütüyor, kocaman bir ocak ışıldıyordu. Ve hiçbir şey yoktu onun ötesinde. Rüzgâr yol üstündeki söğütlerin arasından serin serin esiyordu. O sırada at birden sıçrayıp biniciyi uyandırdı. Sakin, sakin... Şşştt... Korkma, ihtiyar, yarın kışlaya dönüyorsun, orada geceleri her zaman uyuyabilirsin... Her zaman...

üçüncü bölüm

Bir sürü küçük konak yan yana duruyordu. İnsan bunların tamamını görebiliyordu çünkü karşılarında hiçbir şey yoktu. Sokağın yalnızca bir tarafına evler inşa edilmişti. Dik, kirli bir sokaktı bu ve geçen her araba ardında derin bir tekerlek izi bırakıyordu; evlerin olmadığı tarafta patates tarlaları, meyve ağaçları, ormana kadar arazi üstüne arazi vardı. Şehir orada sona eriyordu. Arazilerin üzerindeki, minicik ön bahçeleri ve çitleriyle sıkışık halde dizili duran evler öyle pahalı evler değildi. Bazılarının pencerelerinin üzerinden kıvrımlı süsler sarkıyor, ön bahçelerin o azıcık çimenine uzanana kadar bu süsler çirkin, sarılı beyazlı öbeklere dönüşüyorlardı. Kimse de kalkıp bunları toplamamıştı. Evlerin ön cephelerinin sarılı grili renkleri mahvolmuştu bu yüzden. Lekeler gözüküyordu her yerde. Rüzgâra ve yağmura maruz kalan bu şehir evleri, kırsalın havasına karşı koyamıyordu.

Buraya yerleşmek zordu. Odalar çok küçüktü, zemin çok kötü bir tahtadandı. Kapılar kesinlikle kapanmıyordu. Merdiven gıcırdıyordu, ki Meinhardis buna özellikle sinirleniyordu çünkü eve geç geldiğinde sırf bu yüzden Käte uyanıveriyordu. Frau Käte'nin uykusu çok hafifti.

Her zaman yorgun olmasına rağmen hem de. Bu taşınma işi ona çok fazla gelmişti. Toparlama, derken yerleştirme. Bir sürü kâğıdın, talaşın, yastıkların arasından çıkan bir sürü porselen. Mobilyalar oradan oraya itilmişti. Çerçevelerin camları birbirlerine çarpıyordu. Tül perdelerin değişmesi, büyük halıların küçültülmesi gerekmişti. Bütün mobilyalar bu eve fazla büyük geliyordu.

Kapalı pencerenin arasından bile soğuk rüzgâr esiyordu. Frau Käte bununla, pencerelerin önüne korusun diye içeriden astığı kalın örtülerle savaşıyordu. Çok üşüyordu kadın. Şafak vakti sürekli daha da gecikiyordu. Yorgundu Käte. Mezarlıktan dönünce bitkin bir halde bir sandalyeye yığılıyor, gözlerini kapatıyordu. O zamanlarda herkes kadını rahatsız etmemek için parmak ucunda yürüyordu. Ama kadın şöyle diyordu onlara: "Ama çocuklar, uyumuyorum ki – gözlerimi kapattım sadece."

Meinhardis eskiden gittiği şarap barını aramış, oradan eski arkadaşlarını bulmuştu. Karanlık bir köşede yuvarlak bir masa vardı orada; ortasında nikelden bir bayrak duruyordu ve üzerinde şöyle yazıyordu: "Müdavimler masası" Burada "Eskiler" otururdu. Öğleden önce, gençler görevlerinden geldiğinde orada oturuyor olurlardı. Akşamları, güneşin batıp herkesin akşam yemeği için kendilerini bekleyen ailelerine gittiği saatlere kadar da orada oturuyorlardı. Öyle ki bazıları eşleri ve çocukları yattıktan sonra da buraya dönüyordu. Meinhardis de onlardan biriydi. Tanrım, insan başka ne yapabilirdi ki zaten? Ev çok sıkıcıydı. Kimseye arkadaşlık edebildiği yoktu orada; Frau Käte kimseyi görmek istemiyordu. Arada bir kalın bir baston alıp yakındaki dağlara çıkıyordu adam, o kadar.

Manuela'nın tam vaktinde okula yetişebilmesi için çok erken kalkması gerekiyordu. Sabahları kaldırıldığında sanki kafasının arkası yastığıyla bir olmuş, gözleri kurşun

gibi ağırlaşmış, uzuvları tahta gibi kaskatı kesilmiş gibi hissediyordu. Kendisini yataktan kaldırmakla görevli hizmetçi kızla her dakika için kavga ediyordu. Ekmeğini kemire kemire, çok sıcakken içtiği sütten dili sızlaya sızlaya, uyku sersemi bir halde şafağın o soğuk yarı karanlığında düşüyordu yola. Yeni okulundan nefret ediyordu. Taşınma yüzünden önceden okuduğu okuldaki sınıfının müfredatına hiç benzemeyen bir sınıfın tam dönem ortasına denk gelmişti. Başlangıcı kaçırdığı için de hiçbir şeyi takip edemiyordu. Sınıf arkadaşları ona karşı çok soğuktu. "Yeniydi" çünkü o. Frau Käte çocuğuna yardım edebilmek için aklına gelen her şekilde çaba gösteriyordu. Kızın okul ödevleriyle her gün bizzat ilgileniyordu. Fakat Lela yorgun ve keyifsizdi. İpin ucunu bir kere kaçırmış olduğu için bütün cesaretini de yitirmişti. İlk defa anneyle kızı arasında anlaşmazlıklar yaşanmaya başlamıştı. Lela bütün huzursuzluklarının sorumluluğunu içten içe annesine yüklüyordu. Yatak odası soğuktu, okul yolu uzundu. Hiç arkadaşı yoktu ayrıca. Mutti'nin sürekli ağlaması bile onu neredeyse öfkelendiriyordu.

Mutti'nin neden ağladığını da biliyordu. Papa geceleri eve çok geç geliyordu çünkü. Ayrıca Mutti bununla ilgili usulca bir şey söylemeye kalktığında bile babası sinirleniyor ve kadını azarlamaya başlıyordu. Herkesi azarlıyordu zaten adam. Etrafında hiç erkek yoktu çünkü. Alay ona hizmet için bir asker verirdi her zaman. Ama şimdi sadece bu kadınlara kalmıştı. Ne bir şey biliyorlardı ne bir şeyi becerebiliyorlardı. Bırak çizmelerini temizlemeyi bir yaka düğmesini bile geçiremiyorlardı. Frau Käte çok solgundu ama kimse bunu ya fark etmiyordu ya da hakkında konuşmuyordu. Lela bir keresinde kadının ellerini kalem tutarken çok yakından görünce resmen derisi kemiklerine yapışmak üzereymiş gibi bir hisse ka-

pılmıştı. Korkmuştu kız. Mutter iç çekiyordu hep. Ama öyle diğer insanların iç çekişi gibi değil. Hayır, daha derindi onunki ve adeta konuşuyormuş gibi uzundu. Sanki bütün o gereksiz havayı içinden bir kerede atmaya artık gücü yokmuş gibi.

Şöyle dedi bir gün Lela'ya: "Öldüğüm zaman Papa'ya çok iyi davranmalısın..."

Lela bu cümleleri hiç dikkate almıyordu. Annesi ölmeyecekti çünkü sadece yorgunluktan böyle söylüyordu, bir de yine Ali'yi çok fazla düşünmeye başladığından. Önce büyükannesi ölürdü kesin. Annesi de yaşlıydı aslında ama onun ölmesine daha çok vardı. Son zamanlarda annesi hiç gülmüyordu. Gülecek bir şey de yoktu gerçi. Evin biraz uzağında ormana çıkan, iki yanı kestane ağaçlarıyla kaplı uzunca bir yol vardı. Lela annesinin koluna giriyor, yanında yürüyordu. Bir bank görür görmez oturuyordu annesi. Onun bu soluk, son derece ciddi duran yüzüne bakınca çocuğun içi sonsuz bir acıma duygusuyla kaplanıyordu. Kestane ağaçlarından geniş, sarı yapraklar düşüyordu. Annesi hiç konuşmuyordu. Sadece bazen bilmece gibi şeyler söylüyordu. "Ağaçlar yeniden yaprak verdiğinde artık buraya gelemeyeceğiz seninle" gibi. Bu kelimelerin anlamını tam olarak anlayamamasına rağmen içi ürperiyordu Lela'nın. Buna benzer şeyleri annesi uzun zamandır söyler olmuştu. Papa böyle bir şey duyduğu anda hemen sinirleniyordu. Bir gün bir doktor getirtti eve. O günden sonra annesi yemekten sonra bir yudum suyla küçük bilye gibi bir şey yutmaya başladı. Anemi, demişti doktor, bir de çok fazla çalışmaktan. Annesinin dinlenmesi gerekiyordu. Ama dinleniyordu da zaten. Artık hiçbir şey yapmıyordu kadın. Öğlenleri kalkıyordu, Lela okuldan döndüğünde onu çoğu zaman geceliğiyle buluyordu ve kadın, üzerindekileri değiştirip

rahatsız bir şeyler giymek istemiyordu hiç. Mezarlığa da daha seyrek gider olmuştu. "Beni sinirlendiriyor" diyordu kadın.

Lela bugün de yavaş yavaş, sessizce yürüyordu kadının yanından. Elinde son çıkan kırmızı gelincik çiçeklerinden, birkaç sarı, soluk yabani aslan ağzından bir buket vardı.

"Sonbaharı çok seviyorum" dedi Mutti. "Doğanın dinlenmeye çekilmesi çok güzel."

Annesinin elleri buz gibiydi, neredeyse maviye çalıyordu renkleri.

"Eve gidelim haydi" dedi Manuela ürkekçe.

Mutter yatağına yattı. Hayır, hiçbir şeyi yoktu kadının. Yalnızca uyumak istiyordu. Uzun uzun uyumak. Odasının ışıklarını söndürüp onu yalnız bıraktılar. Annesi kalkmadı. Lela'nın kalbi deli gibi atıyordu. Devasa bir korku kaplamaya başlamıştı içini. Ya annesi... Ama böyle şeyler söylememeliydi insan. Çünkü söylersen günaha girerdin. Böyle şeyler düşünmemeliydi bile insan... Hele ki o, son zamanlarda Mutti'ye korkunç davranan kendisi...

Lela sabahları uyandığında kapıyı dinliyor, hiçbir nefes alıp verme duyamadığında kapıyı usulca aralayıp yalnızca annesinin nefes aldığından emin olduğunda gidiyordu. Okuldan eve dönerken de yolun sonunu koştura koştura, eve vardığında ona korkunç bir haber verebilirlermiş gibi korkuyla geliyordu. O gün iki merdiveni de nefes nefese çıkıp annesinin yatağına koştu kız. Annesi gülümsedi, Tanrı'ya şükürler olsun! Lela nihayet rahat nefes alabilirdi.

Annesinin yatağına oturdu kız.

"Mutti, canın yanıyor mu?"

"Hayır, yavrum. Çok iyiyim. Yakında Ali'nin yanında olacağım."

"Olmaz, Mutti, burada kal..." Lela'nın içinde her şey sıkışıverdi sanki ve kızın tam göğsünden korkunç bir hıçkırık yükseldi.

"Yapma, yavrum, sakın. İyiyim ben. Mükemmel bir şey bu, bir tanem. Sevgili Tanrı ne yaparsa iyidir. Ona itaat etmeliyiz. Onun dileğidir gerçekleşen."

Meinhardis usulca içeri girdi.

"Lela, yemeğe git haydi."

Ve Lela gitti.

Meinhardis karısının başucunda ayakta duruyordu.

"Gitmeliyim" dedi kadın usulca.

"Ah, Muttchen*, saçmalıyorsun. Nasıl konuşmalar bunlar böyle? Bir güzel dinlenmen, doğru düzgün beslenmen gerekiyor sadece. Her şey yoluna girecek."

"Dün eve ne zaman geldin?"

"Geç geldim, Muttchen" dedi adam pişmanlıkla.

"Seni duymadım hiç. Çok derin uyumuşum..."

"Gürültü yapmamak için çizmelerimi çıkarmıştım."

"Akşamları içmek zorunda mısın hep?"

"Başka ne yapacağım ki?"

"Bir meşgale bulmak istemez misin kendine, çalışmak?"

"Tabii, Muttchen, sen öyle istiyorsan etrafa haber salarım..."

O da ciddiye alıyordu bu durumu aslında ama bir türlü girişemiyordu. Neden girişsindi ki? Hiçbir manası yoktu. Herkes bir yerlere haber salıyordu. Müdavimler masasındakiler bile. Ama hiçbir girişimin hiçbir manası yoktu. Ama tabii ki itiraz edip Käte'yi huzursuz etmektense böyle söylüyordu ona. Kadın iyileşene kadar sabırlı olmak gerekiyordu.

---

* "Annesi" gibi de çevirebileceğimiz, "anne" kelimesinden türetilmiş sevgi de içeren bir sözcük. (ç.n.)

Lela gece iyi bir uyku çekememişti. Uyandığında kafası bomboştu. Ve saat çok geç olmuştu. Acele etmeliydi. Odası çok soğuktu. Etrafını görebilmek için ışık yakması gerekiyordu. Küçük aynasının önünde saçlarını taradı ve iri, uykusuz gözlerine baktı. Kötü hissediyordu kendini. Sabahları hep kötü hissediyordu zaten. Aşağı inmeden önce her zamanki gibi annesinin kapısının önünde durdu. İçeride hiç hareket yoktu. Usulca kapıyı çok hafif araladı. Tık yoktu içeride. Bir şeyler duyabilmeye gayret etti. En ufak bir hareketi bekliyordu. Kalbi duracaktı sanki. Hareket etmeye cesaret edemiyordu. Annesinin saçlarını karanlık bir iz gibi gördü yarı karanlıkta. Elleri göğsünün üzerinde birleştirilmişti. Kapı gıcırdadı. Annesi şimdi kesin uyanırdı. Kapıyı niye yağlamamışlardı ki? O da uzun zamandır yapmak istiyordu bunu aslında...

Yataktan hiç ses gelmiyordu. Lela hareket edemedi. Eli pirinç kapı kolunun üzerinde buz kesmişti. Devasa, korkunç, anlamsız bir korkuyla ne bir adım atabiliyordu ne de en ufak bir ses çıkarabiliyordu. "Mutti" demem lazım şimdi, diye düşündü, o zaman kesin uyanır. Ama hiçbir şey diyemedi. Ve uyandıramadı. Bu, insanın kimseyi uyandıramayacağı bir uykuydu çünkü. Burada kimse gürültü yapmamalıydı. Kutsal bir yerdi burası. Ulu bir katedraldeymişçesine ağzına gitti kızın elleri. Hiçbir şey söylememeliydi. Bir cevap gelmeyecekti çünkü artık oradan. Hiçbir zaman. Bu "hiçbir zaman"ı düşündüğü anda haykırdı kız. Olabildiğince, delicesine, keskin, şaşkın bir haykırıştı, dayanamamanın haykırışıydı bu. "Hiçbir zaman" çok fazla gelmişti kıza.

Berti merdiveni koşarak çıktı, çalışan kız ve Meinhardis geldi. Lela kapıyı sımsıkı tutuyordu. Kimse girmemeliydi içeri. Annesiydi o onun, kimse ona dokunmamalıydı, kimse açmamalıydı ışıkları. Aklını yitirmiş gi-

biydi kız. Zar zor çekip aldılar onu kapıdan. Küçücük bedeni dayanamayacak, diye düşündü aşçı kız. Evlerine yeni gelmiş yabancı, köylü bir kızdı. Çocuğu kucağına alıp köylülere özgü o sert, geniş göğsüne bastırdı. Bebek gibi sallamaya başladı kızı. Ağlıyor, ağlıyor ve acıyla sallanıyordu kendisi de. Lela karşı koymaya çalışmıştı ama bu köylü kadının kolları öyle kuvvetliydi ki pes etti sonunda. Haykırışlar uzun, ağıt gibi sızlanmalara dönüştü. Uzun uzun inleyen hayvanlar gibi dolup taşıyordu küçücük göğsü: "Mutti, Mutti, Mutti" diye dökülüyordu kelimeler yaşlarla ıslanmış, titreyen dudaklarından. Elleri bu yabancı kadının sert etine kenetlendi. "Dayanamıyorum, dayanamıyorum..." Ve sert, kaba bir el bütün yüzünü kapattı birdenbire.

Ansızın sakinleşip kulak kesildi kız. Berti yukarıda bağırıyordu. Lela bir sıçrayışla kadından kurtulup merdivenlerden abisine koştu. Çocuk ellerini şakaklarına dayamış bir masanın etrafında dönüp duruyor, "Acıyor, acıyor, acıyor" diye bağırıyordu sürekli.

"Çocukların gitmesi gerek, evden götürülmeleri lazım" diyordu Meinhardis. Neredeyse hareket dahi etmiyordu. Yapacak o kadar çok şeyi vardı ki. Doktor çağırması lazımdı, karısının kız kardeşlerine telgraf çekmesi lazımdı sonra büyükanneye de. Çok, çok, çok fazla şey vardı halletmesi gereken. Birisi Lela'yı çekip aldı, götürdü. Herhangi birisi, uzak bir akraba belki. Lela tükenmiş, iradesini yitirmiş gibiydi. Yabancı bir odadaydı şimdi. Birisi üzerine siyah bir elbise giydiriyordu. Eve gitmek istiyordu kız. "Gidebilirsin elbette. Akşama."

Annesinin yatağının etrafında ışıklar ve çiçekler vardı şimdi. Çok güzel görünüyordu annesi. Mumdan yapılmış gibi. Yatağının başında durdu Lela.

"Mutti'ye hoşça kal de haydi" dedi Meinhardis. Adam bambaşka bir sesle konuşuyormuş gibi geldi Lela'ya. Elleri kızının omuzlarındaydı. Mutti'ye nasıl veda edebilirdi ki kız? Mutti onu duymuyordu artık. Mumlar titredi ve bu ölü yüze canlı bir sıcaklık kattı sanki. Lela usulca yatağa yanaştı, dikkatle elini uzattı ve ölü annesinin beyaz alnına bir haç çizdi.

"İyi geceler, iyi uykular Mutti, Tanrı seni korusun!"

Lela pencerenin önünde, alnı cama yapışmış şekilde duruyordu. Nefesinin camda bıraktığı izi sürekli olarak elindeki nemli bezle siliyordu. Dua töreni bitmişti. Çok az kişi vardı törende; Frau Käte'nin iki kız kardeşi, şehirden yalnızca birkaç tanıdık. O kadar uzun süren yokluklarından sonra burada yine yabancı gibi olmuşlardı çünkü. Uşaklar vardı bir de. Yabancı bir papaz yapmıştı konuşmayı. Şimdi tabut o dar merdivenlerden aşağı taşınıyordu. Dışarıda ıslak sokakta siyah bir araç onu almak üzere bekliyordu. Dört ciddi, duygusuz adam halletti bu işi. Çiçekler ve çelenkler hazırlandı. Çok fazla da yoktu zaten. Berti ve Papa aracın arkasından yürüdü. Birkaç kişi daha vardı yanlarında. Usul usul ilerledi araç. Hafif sarsılıyordu; sokak o kadar kötüydü ki. Yavaş, çok yavaş sürdü araba, sanki Mutti'yi uykusunda rahatsız etmek istemiyorlarmış gibi. En arkadan da bir fayton geliyordu papazla birlikte. Yol yokuş yukarı uzuyordu. Hiç müzik duyulmuyordu etrafta. Yalnızca ilerliyorlardı. Ağır ağır ve sessizce.

Lela'nın içinde birden bir şeyler parçalandı sanki. Önceden annesi yine evdeydi. Ama şimdi bu veda demekti. Kesin bir veda. Gitmişti kadın. Ev boştu artık. O aptal ev. Bomboş.

Merdivende yapraklar, ezilmiş çiçekler duruyordu. Evin kapısı açıktı hâlâ, iki kanat da – ardına kadar. Nem-

li bir rüzgâr esiyordu içeri. Evi havalandırmak için bütün pencereleri açmışlardı. Ev bile değildi artık sanki burası.

Manuela tek bir şey diliyordu; uzaklaşmak, çıkıp gitmek – yalnız kalmak. Bir şeylerle meşgul insanlarla doluydu burası. Ortalığı topluyorlardı, yerleri temizliyorlardı, yatakları yapıyorlardı. Yemek pişiriyor, evi ısıtıyorlardı. Teyzelerinin yapacak çok işi vardı. Çekmeceleri, dolapları elden geçiriyorlardı. Bir an evvel halletmeleri gerekiyordu bütün bunları. Dönüş yoluna koyulacaklardı yakında.

"Kıyafetler daha işine yaramaz çocuğun, çok büyükler" dedi Tante Luise Ehrenhardt. "Bu astragan* manşonu** da sen alabilirsin, Irene, etolüne*** çok yakışır."

"Olur, teşekkür ederim. Büyüdüğü zaman Lela'ya veririm yine."

Lela her şeyi duymuştu. Annesinin o ince, soğuk ellerini ısınsınlar diye soktuğu o güzel kürk... Lela hep küçük ellerini içine sokar, başını da yumuşacık kürke koyardı.

"Bunların hepsi kıyafetlerin yanına" dediklerini duydu kadınların.

Hemen yanlarına koştu. Solgun, şaşkın bir şekilde durdu iki kadının önünde. İtiraz etmeye cesaret edemedi ama – sadece kıyafetlerle ne yaptıklarına baktı, doğru anı yakalar yakalamaz da annesinin giyilmiş kıyafetlerini kaptığı gibi yatağının içine sakladı.

Arada bir gidip gelip yüzünü o yumuşak patiskaya gömüyor, kokusunu içine çekiyordu, ta ki Mutti bedenen var olmuş, ona sarılacakmış gibi gelene, onun sıcaklığını

---

* Karakul kuzusunun kıvırcık ve parlak postu. (ç.n.)

** Elleri soğuktan korumak için kullanılan astarlanmış kürk; el kürkü. (ç.n.)

*** Kürk ya da gösterişli kumaşlardan veya yünden yapılan omuz atkısı. (ç.n.)

duyana, ellerini hissedene, sözlerini işitene kadar: "Canım benim –"

Tante Irene'nin okşayışları Lela'nın çok hoşuna gidiyordu. Tante Irene sevecendi. Mutti'ye benziyordu o. Uzakta duran biri onun sesini Mutti'nin sesinden ayırt edemezdi. Tante Irene'nin elleri de Mutti'nin elleri gibiydi. Ama Tante Irene yakında kendi çocuklarına dönecekti. Zamanı yoktu. Tante Luise de yola çıkmıştı, yanında eskiden Mutti'ye ait olan şeylerle dolu bir valizle. Tante Irene çoğu şeyi ona bırakmıştı...

Herkes Lela'ya çok iyi davranıyordu ama o bundan hiç haz etmiyordu. Usandırıcı geliyordu ona bütün bunlar. Yalnız kalmak istiyordu. O zaman Mutti'yle olabilirdi çünkü. Kestane ağaçlı yola gitmek istedi, Mutti'yle hep oturdukları o banka – Mutti'nin orada kendisini beklediğine inanıyordu ama izin vermediler gitmesine. Neredeyse gözaltında gibiydi. Okul kitaplarına verdi kendini o da; okuma kitabının her tarafı Mutti'nin yaptığı kurşun kalem çizgileriyle doluydu. O ya da bu okuma parçasından konuşurlarken Mutti'nin söylediklerini çok iyi hatırlıyordu.

Lela kulaklarını kapadı ve işte Mutti oradaydı. Yanı başındaydı yine, konuşuyordu onunla. Ama bir anda birisi ışığı yakıp Lela'nın yanına geliyor, elini başına koyup şöyle diyordu: Vah zavallım.

Yalnızca gece rahat bırakıyorlardı kızı. Yatar yatmaz uykuya dalıyordu. Mutti hep söylüyordu zaten uykusunu iyi alması gerektiğini. Hem uyurken Mutti daha yakınındaymış gibi hissediyordu Lela.

Bir keresinde gecenin bir yarısı sanki karanlık bir siluet yatağının ucunda durup elini tutmuş gibi bir hisse kapıldı. Deli gibi haykırdı kız; hemen insanlar doluştu odasına, ışığı yaktılar. Onlar gittikten sonra fark etti Lela;

bu Mutti olmalıydı ve o, aptal Lela korkmuş, çığlığıyla, ışıkla kaçırmıştı annesini. Korkunç bir üzüntüyle kendini zorla sakinleştirip gözlerini bile kırpmadan bekledi. Ama hiçbir şey gelmedi bir daha. Ne o gün ne de başka bir gece.

dördüncü bölüm

Işıldayan bir yüzey. Soğuk kış güneşi üzerine altından bir yol saçıyordu sanki. Bir vals duyuluyordu. Bir sürü buz pateni sert, ayna gibi parlayan buzun üzerinde keskin çizgiler çiziyordu. Herkesin yüzü ışıl ışıldı. Birbirlerinin ellerinden tutmuşlardı. Çocuklar uzun çiçek zincirleri yapıyordu. Biri ilerleyip sırayı da arkasından çekiyor sonra duruyor ve bütün sıra birbirlerine sıkı sıkı tutunup birlikte kayıyor, yalnızca en sondaki elini bırakıyor ve genişçe dönerek tek başına kayıyordu.

Bazı çiftler ellerini çapraz yapıp süzülüyordu buzun üzerinde. Sessiz, müziğin ulaşmadığı köşelerde daha yetenekli patenciler kavis çizmeyi, ayaklarıyla sekiz çizerek ya da üç çizerek kaymayı, geri geri gitmeyi ve zıplamayı deniyorlardı. Fritz Lennartz kollarını iki yana açmış, kafasını sağ omzuna doğru eğmiş, avuç içleri yukarı doğru açık, sağ ayağının üzerinde ve sol ayağını yana açmış halde mükemmel hamlelerle kıvrılıyordu pateninin üzerinde. Bir an bütün vücudu katlandı ve daha da büyük bir kuvvetle, insanın nereden geldiğini anlamadığı bir kuvvetle sol bacağıyla bir yay çizdi diğer tarafa doğru. Başında kürkten bir şapka vardı ve arasından çıkan bir

tutam sarı saç yüzüne düşüyordu. Üzerindeki lacivert kıyafet sıkı sıkı düğmelenmişti; her hareketinde çocuğun bu zayıf, elastik vücudunu gözler önüne seriyordu. Dizlerine kadar gelen, dizinin hemen altında sımsıkı bağlanmış çizmeleri, uzun, siyah çorapları vardı ayağında. Teni kızlarınki gibi narindi. Kışın soğuğundan yanakları al al olmuştu. Durup müziğin geldiği yerin etrafında süzülen insan kalabalığına baktı çocuk. Yarı kısık, biraz kibirli gözlerle kızlara bakınıyordu. Fark ettirmeden bir çifti takip etti bakışlarıyla. Uzun bacaklı, zayıf bir kız; denizci şapkası ensesine doğru kaymıştı; hafif dalgalı saçları rüzgârda savruluyordu. Çok güzel bir sohbetin içindeydi kız, çaprazladığı ellerini sımsıkı tutan partnerine gülüyordu. Sanki Fritz'in farkında bile değillermiş gibiydi. Kendilerini müziğe kaptırmış halde çocuğun önünden geçip gittiler. Fritz doğrulup sanki başka birisini arıyormuş gibi yaptı.

Joachim, Lela'nın ellerini tutan çocuk kendini tutamadı: "Fritz'i gördün mü?"

Manuela cevap verdi: "Evet, çok kendini beğenmiş değil mi?"

Joachim bu cevaptan memnun olmuştu; iyimser suratına küçümser bir gülümseme yayıldı.

"Bir sürü şey yapabiliyor aslında ama hep yalnız kayıyor" dedi çocuk ve Lela'ya yandan dikkatlice baktı.

"Öyle seviyorsa kaysın."

Joachim'in içi acıdı birden. Fritz'in hep yalnız kaymasının aslında Lela'nın hoşuna gitmediği apaçık ortadaydı. Joachim birden her defasında Fritz'in önünden geçmelerinin doğru olmadığı hissine kapıldı. Bu yüzden Lela'yı restoranda sıcak bir şeyler içmeye davet etti.

Restoran, tahta bir kulübeydi. İçeride kırmızı desenli örtülerle kaplı birkaç masa vardı. İçeri girenlerin paten-

lerini çıkarması gerekmiyordu. Sandalyelerden birine varana kadar ıslak tahtaların üzerinde kollarını sallaya sallaya bir şekilde dengelerini kuruyor sonra da sandalyeye bırakıveriyorlardı kendilerini. Lela çay içmek istedi; Jochen de çay söyledi ama romlu olanından. İçerisi çok havasızdı, dumanla kaplıydı ve çok gürültülüydü. Yine de bir çocukla aynı masada oturmak hoşuna gitmişti Lela'nın, bu çocuk maalesef Jochen olsa bile. Mutlu mutlu yudumladı çayını kız. Girişe dönük oturuyordu o; Jochen'in ise arkası dönüktü kapıya. Komşunun çocuğuydu Jochen. Sokağa gelip ıslık çalınca Lela hemen dışarı çıkıyordu sonra birlikte buz pateni yapmaya gidiyorlardı. Son derece anlaşılabilir bir ilişkiydi yani bu.

Meinhardis şehrin girişindeki eski evlerine katlanamamıştı daha fazla. Frau Käte'nin ölümüne dair anılar adamı oradan kaçırmıştı adeta. Yeni buldukları bir kâhya kadının da yardımıyla bu evi bir an evvel toparlamayı becermişlerdi. Şimdi evlerin önünde ağaçların, etrafında bahçelerin olduğu bir köşkler sokağında yaşıyorlardı. Lela ve Berti'nin okul yolu da artık öyle uzun değildi, Meinhardis de müdavimler masasına yalnızca birkaç dakika uzaklıktaydı.

Fräulein von Helling bakıyordu para işlerine. Biraz tuhaf görünümlü bir kadındı. Elbiselerinin yakaları boynuna kadar uzuyor, başına gururlu bir duruş katıyordu. Şayet siyah giymiyorsa bile genellikle koyu renkler tercih ediyordu. Canlı bir yüzü, küçük ve hafif küskün gibi duran bir ağzı vardı. Son derece tutumlu bir kadındı ki bu Meinhardis'in de çok hoşuna gidiyordu. Adam hiçbir zaman parasının hesabını yapmayı öğrenememişti, ayrıca genelde parasını saymadan, tomar halinde taşıyordu üzerinde ki Fräulein von Helling hayret ediyordu buna. Meinhardis, kadını bu kötü huylarıyla korkutmayı çok

severdi. O başını onaylamaz bir ifadeyle iki yana sallarken dolu dolu bir kahkaha atardı sonra kadın da çekingen bir tavırla, nezaketenmiş gibi gülerdi onunla. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, gerçekten içten gülerdi kadın. Üsteğmenin bu alaycı ilgisinden etkileniyordu aslında. Hayatı boyunca aşk konularında hiç şansı olmamış sonra da malvarlığını yitirmiş soylu ve çok fazla çocuklu bir ailenin kızı olarak bu kâhyalık mesleğine zorlanmıştı.

Manuela, Fräulein von Helling'e katlanamıyordu. Kadının annesinin yatağında uyumasına, annesinin dolabını kullanmasına içerliyordu. Fräulein von Helling bu direnişi hemen hissetmiş, başka birçok yabancı ailenin yanındayken edindiği tecrübelerin ışığında Lela'nın gönlünü kazanmaya falan çalışmamıştı. Onun yerine ilgi ve dikkatini evin erkek sakinlerine yöneltmişti. Berti en sevdiği yemekleri yiyip duruyor, Meinhardis de bir bardak şarapla masaya oturup eski hikâyelerini yeni, minnettar bir dinleyiciye anlatmak istediğinde kadın hep ona memnuniyetle eşlik ediyordu. Sonra adamın ısrarı üzerine bir küçük bardak da o içiyordu; her ne kadar normalde asla şarap içmediğini iddia etse de. Ama Meinhardis karşısında "kuru" birinin oturuyor olmasından hiç gocunmuyordu. Hatta Fräulein'ın yanaklarının kızarması, istememesine ve aldığı terbiyeye rağmen kendini tutamayıp kahkahayı basması hoşuna bile gidiyordu. "Helling" diyordu ona adam ya da bazen keyfi yerindeyse "Sen" diye hitap ediyordu, kadınsa ister istemez "ama Herr Üsteğmen"den vazgeçemiyordu...

İşte böylece kimsenin işine karışmıyordu Manuela. Bu yüzden de Jochen onu davet ettiğinde burada sakince oturup romlu çayını içebiliyordu. İki dirseğini de masaya dayamış oturuyor, bu canlı sıcaklığın etkisi göstermesine izin veriyordu kız. Biraz oturmak iyi gelmişti. Küçük

bilekleri buz pateni kaymaktan acımaya başlamıştı. Jochen Berlin'e yaptığı seyahatle ilgili anılarını anlatırken kız da çaktırmadan kapıya bakıyordu.

O sırada, tam da beklendiği gibi Fritz içeri girdi. O diğerleri gibi beceriksizce debelenmemiş, aksine son derece emin adımlarla büfeye kadar gitmiş, sigara söylemişti. İçinden bir tane alıp yaktıktan sonra paketi kendinden emin bir şekilde cebine koymuş, Lela'ya bir bakış bile atmadan çıkıp gitmişti. Sanki kızı fark bile etmemiş gibi davranmıştı. Lela huzursuz olmuştu.

"Gel, birazcık daha kayalım" dedi ve Jochen hemen itaat etti. Yeniden aydınlığa çıktıklarında güneş çoktan çam ormanının ardında batmıştı. Müzik kesilmiş, buz pateni yapan kalabalık yavaş yavaş dağılmıştı.

Jochen ve Lela yan yana ama tek başlarına kaydılar. Lela, kavis çizmeyi öğrenmek istiyordu. Sağ ayağı yana açmak da güzel olmuştu ve hızlanmak ona tuhaf bir zevk vermeye başlamıştı. Daha fazlasını yapabilmeye dair yoğun bir istek yükseldi kızın içinde; o sırada Fritz'in Hella Andreas ile önlerinden geçtiğini gördü. Hella adeta ışıldıyor, yapmacık bir şekilde gülüyor, Fritz de kızın ellerini öylesine, tıpkı buz pateni yapan diğer herkes gibi kibarlıktan tutuyordu.

Bir anda hava soğumuş, Lela yorgun hissetmeye başlamıştı. Jochen kızın önünde eğilip patenlerini çıkardı, eve dönene kadar da o taşıdı. Giderlerken Lela, Fritz'in Hella'yla restorana girip gözden kaybolduğunu görmüştü.

Eve geldiğinde Manuela hemen okul ödevlerini bitirdi, ardından eline bir kitap alıp koltuğun köşesine kıvrıldı. Fräulein von Helling kıyafetlere yama yapıyordu. Lela bu kokudan nefret ediyordu.

"Normal bir kız olsaydın bana yardım ederdin."

Lela yorgundu. Yalnızca yarın nasıl kavisli kayacağını düşünüyordu. Bir huzursuzluk çökmüştü içine. Okuyamıyordu da. Kitabı kapattı. O sırada odaya Meinhardis girdi.

"Uslu duruyor musunuz bakalım?"

Lambayı Fräulein von Helling'e yaklaştırdı:

"Yavrum, gözlerinizi bozacaksınız öyle. Yok ama baksana nasıl da çalışkan, değil mi Lela?"

Fräulein von Helling başını elindeki işine eğdi. Lambanın ışığı saç iğneleriyle bir kuş yuvası gibi sabitlenen kalın, sarı örgüsünü aydınlatıyordu. Meinhardis'in elleri sandalye kolundaydı. Adam kendine hâkim olamayıp bu yapıyı tutan iki kalın saç iğnesini hızla ve ustaca çekiverdi. Örgü hemen Fräulein von Helling'in omzuna düştü.

"Ama Herr Üsteğmen!"

Kadın kıpkırmızı, şaşkın bir halde ayağa fırladı; örgüsünü tutup başının arkasına bastırmıştı.

Meinhardis kıkır kıkır gülmeye başladı. Lela da gülüyordu. Papa'nın böyle şakalar yapmasına alışkındı. Tuhaf bir şey yoktu bunda. Alışılmadık olan, adamın Helling'i yakalayıp dudağına bir öpücük kondurmasıydı. Lela'ya kalırsa kadın o aptal örgüsünü bıraksa bunu engelleyebilirdi aslında...

Ertesi gün Lela zavallı Jochen'e görünmeden kaçtı. Dik sokaktan koşarak buz pistine indi, aceleyle içeri daldı ve hemen çalışmaya başlayabileceği boş bir köşe buldu. Uğraşmaktan sıcaklamaya başlamıştı. Birkaç kere düşmüştü bile; montunun üzeri buz tozlarıyla kaplıydı. Nihayet montunu da eldivenlerini ve beresini de çıkardı. Şimdi daha iyi hissediyordu. Tam bir dönüş hareketine başlamıştı ki iki kuvvetli el kemerine sarıldı ve kızı "kaydırmaya" başladı. Bir an sonra tempoları giderek artmıştı. Ayaklarının altında buzlar çatırdıyor, gıcırdıyordu. Pistin

etrafındaki köknar gövdeleri sanki önünden uçup gidiyor, rüzgârın buz gibi soğuğu adeta yüzünü kesiyordu.

"Düşme sakın, Lela, sıkı tutun, başarabilirsin! Korkuyor musun?"

"Hayır Fritz, hiç korkmuyorum. Harika bir şey bu..."

"Ah, tüy gibi hafifsin. Hiç, hiçbir şey hissetmiyorum. Öyle kuvvetliyim ki sanki şu an" diye soludu Fritz kızın arkasında.

Çılgın bir av gibiydi bu ve av da Lela'ydı. Sabit durması gerekiyordu kızın ve öyle güzeldi ki böyle durmak.

"Lel?" dedi çocuk kısa bir andan sonra. "Kayacak halin var mı hâlâ?"

"Evet Fritz, var, sen istediğin sürece kayabilirim ben..."

Ne söylediğini bile bilmiyordu artık pistteki diğer herkesin onların önünden kaçışını, tuttukları ellerinin pistin donmuş, buz gibi kenarlarını sıyırıp geçişini hissediyordu yalnızca. Dönüşlerde ağırlığını nasıl içgüdüsel olarak kaydırdığını fark etti. Bacakları acıyordu ve biraz titremeye başlamıştı kız ama cehenneme doğru kayıyor bile olsalar dayanırdı.

Fritz onu enerjik bir şekilde öne savurunca Lela bu düz, göz kamaştırıcı yüzeyin üzerinde tek başına süzülüverdi. Önüne buz tabakasından bir tümsek çıkınca Lela düşmemek için eğilip bu sert zemine direnmeye çalıştı – ama nafile – ne var ki tam o sırada çocuk kızı kollarına almıştı bile. Lela'nın bacakları ayrılıvermişti aslında ama düşmedi, olduğu yerde kaldı. Soğuk yanakları sert kumaşa dayandı birden; Fritz'in ceket düğmeleri buz gibiydi.

"İyi iş çıkardın, Lel –"

"Hiç de iyi değildi bence. Sen orada duruyor olmasaydın çoktan yere yapışmıştım..."

Güldüler.

Burunlarını silmeleri, berelerini takmaları gerekiyordu artık. Lela kayarken yukarı toplanan elbisesini çekiştirdi, Fritz de eliyle yüzüne düşen saçlarını yanlara doğru taradı. Hakikaten dağılmış haldelerdi.

Fritz patenli çizmelerini çıkarıp bir kayışla boynuna astı; patenleri göğsünde sarkıyordu. Ayaklarına başka çizmeler geçirdi. Ardından Lela'nın önünde yere eğilip kızın patenlerini çıkarmaya başladı. Çocuğun dağınık sarı saçları kızın tam yüzünün önündeydi ama Lela hemen panikle ellerini montunun cebine sokup bir şey arıyormuş gibi yaptı...

Meinhardis kendine yeni bir hayat kurmuştu. Bazı günler kasvet içinde, düşüncelerine dalmış bir şekilde dolanıp duruyor ya da dağlarda yürüyüşe çıkıyordu. "Muttchen"a karşı yeterince iyi olamadığı düşüncesini bir türlü kafasından atamıyordu. Son yıllarda görevden sinirli gelip de huysuzluğunun acısını kadından çıkardığı bütün o zamanlar adamın peşini bırakmıyordu adeta. Sonra birdenbire sanki her şeyi aşmış gibi durabiliyordu ama. Kendini eğlenceli ortamlara atıyordu ve kimse onun kadar güzel hikâyeler anlatamıyor, onun kadar hoş flört edemiyor, onun kadar eğlenceli şakalar uyduramıyordu.

Çocukları bazen adamın içine dert oluyordu. Ama Helling'in her şeyi yoluna koyacağını umuyordu adam. Korkarak Lela'nın dış görünüşünü inceliyordu. Arkadaşları arada bir adama hoş şeyler söylüyorlardı: Manuela çok güzel olacaktı. Kızın onun gözlerini ve fiziğini almış olmasına seviniyordu adam. Güzel bir kızı olsun istiyordu çünkü zengin bir adam bulmak istiyorlarsa kızların güzel olmaları gerekiyordu. Kendi kızının da zengin bir adam bulması Meinhardis'in çoktan karar verdiği bir şeydi zaten. "Şöyle geyik avları falan düzenleyen biri"

diyordu. Almanya'nın kuzeyindeki güzel bir çiftlikte kayınpeder olarak yaşarken, bahçede dolaşırken ya da elinde bir kadeh Rotspon şarabı ve kalın bir puroyla av misafirleriyle sohbet ederken düşünebiliyordu kendini. Käte öldüğü zamanki parası giderek azalıyordu. Emekli maaşı zaten korkunç azdı. Tanrım, Meinhardis her zaman emekli olduğunda biraz olsun seyahat edebilmeyi ummuştu. Ama ona yetecek para yoktu. Adam içten içe bu kızcağızın, Lela'dan öyle bahsediyordu çünkü arkadaşlarının yanında, yuvadan "uçup gitmesini" umuyordu.

Berti'nin geleceğini daha büyük korkuyla düşündü adam. Çocuğun diplomat olması gerekiyordu. Dışişleri Bakanlığı'nda böylelerine ihtiyaç oluyordu hem. Olgunluk sınavını bu yıl verecekti çocuk sonra da tabii ki öncelikle seçkin bir müfrezeye katılması gerekiyordu, şöyle Heidelberg'de falan bir yerlerde. Orada kesin bağlantılar kurardı.

Bir gencin hayatta böyle bağlantılara ihtiyacı vardı. İyi, zengin aileler tanıyabilmek için başlıca gereken buydu. İnsan böyle ilerleyebiliyordu ancak. Eh, Berti becerikli bir çocuktu. Daha şimdiden hanımların adeta onun peşinden koşuyor olması pek güzeldi. Çocuk bunu kesin başarırdı. Tanrı biliyor ya Meinhardis onu daha geçen gün biblo gibi bir kadınla görmüştü. Ama öyle gözünü dikip bakmamıştı tabii. Böyle durumlarda bir babanın saygılı olması gerekirdi. Müdavimler masasındaki arkadaşları gülmüştü ona. Evet, Meinhardis diğer babalardan farklıydı. Çocuklarını rahat bırakıyordu o. Öyle sonsuz yasaklarla insan bir yere varamazdı zaten. Meinhardis'e de kimse böyle davranmamıştı; zaten adam buna asla tahammül edemezdi.

Masadakiler kadehlerini bu ideal babaya kaldırıp içkilerini onun şerefine yudumladılar.

"Küçük güzelliğinizin geleceğine! – Bırakalım yaşasınlar!"

Ve Meinhardis de mutlulukla onlara eşlik etti.

Ertesi gün Lela için bir demet inci çiçeği ve bir kart geldi:

"Cumartesi günkü Noel kermesi için keman çalışmam gerekiyor. Bu yüzden buz pateni kaymaya gidemeyeceğim. Selamlar, Fritz Lennartz."

Lela'nın küçük, esmer elleri kaplama kâğıdını dikkatlice açtı. Çiçekler harika kokuyordu. Kız mutfağa gidip bir vazonun içini suyla doldurdu. Aşçı kadın muzip muzip gülerek kızın yanına geldi.

"Hayranın mı var?"

Lela cevap vermedi.

"Neden olmasın ki?" dedi aşçı kadın. Marie liberal bir kadındı. Başkalarını aşka karşı uyarıyor olsa da hep. Kendisinin pek öyle güzel tecrübeleri olmamıştı çünkü. Kadın bunları anlatmayı çok severdi, Lela da onu defalarca dinlemişti. Kadınınki bir çavuştu. Ama onun gibi cesuru yoktu. Marie'nin odası ilginç vitrinlik figürlerle doluydu. Gri kahverengi bir malzemeden fotoğraf çerçeveleri, bir mürekkep hokkası, bir de biraz zencefilli kurabiyeden adam figürlerini andıran çıplak bir kız vardı ve yine aynı esrarengiz malzemeden yapılmış bir palmiye ağacının yanında duruyordu. Bu malzeme, askeriye ekmeğiydi. Marie'nin Karl'ı bir sanatçıydı ve anlaşılan sık sık hücrede kalıyordu çünkü tutkusunu icra edebilecek, askeriye ekmeğinden nesneler yoğurabilecek huzuru bir tek orada bulabiliyordu. Orada insanın elinde yalnızca ekmek ve su vardı; bir de zaman. Karl da elindeki bu üç şeyi birleştirip sanat çıkarmıştı ortaya.

Marie bu başarılarla öyle gurur duyuyordu ki. İyi bir kadındı Marie, Lela'yı da çok seviyordu. Lela o sıcak mut-

fakta kadınla uzun uzun vakit geçiriyor, bir sürü faydalı şey öğreniyordu.

"Çiçekleri hanımefendiye göstermeyin, Fräulein Lela!" diye uyardı Marie bütün iyi niyetiyle. "Dedikodusunu yapa yapa bitiremez yoksa – her şeyi de bilmek zorunda değil sonuçta."

Lela suyu dökülmesin diye dikkatlice çıkardı çiçeklerini merdivenden. Çok sevinmişti aslında çiçeklere ama şimdi içini hiç de hoş olmayan bir duygu kaplamıştı. Helling onun odasına neredeyse hiç girmiyordu gerçi, inci çiçeklerini görme ihtimali de pek yoktu... Ama... Aşağıdan yemeğe gelmesi için çağrılınca bu konuyu daha fazla düşünmek zorunda kalmayacağına sevinerek mutlulukla aşağı indi Lela.

Berti yakında buzların eriyeceğini söyleyip sözlerinin Lela'yı nasıl etkilediğine dikkatle baktı.

Lela göğsünde keskin bir acı hissederek sandalyesinin arkasında birleştirdiği ellerinin üzerine kapandı. Yemek masasının etrafında duruyordu hepsi. Berti yemek duasını söyledi: "Gel, Yüce İsa, misafirimiz ol, kutsa bize armağan ettiklerini." Herkes "Amin" diyerek katıldı ve böylece yemeğe oturdular.

Program Lela'nın kucağında buruşmuş halde duruyordu. Sıcacık ellerinin arasında sımsıkı tutuyordu kız onu. Fräulein von Helling kızın yanında, "en güzel" kıyafeti olan siyah tafta* elbisesiyle oturuyordu. Kadının diğer yanında başka bir kadın vardı; ikisi gösteri üzerine yorumlara dalmışlardı. Lela programı tekrar açıp baktı. Gerçekten de bir sonraki gösteri için şöyle yazıyordu: Keman solosu – Friedrich Lennartz. O yüksek, geniş

* Bir tür sert, ipekli kumaş. (ç.n.)

sahnede Fritz'in tek başına durması gerektiğini ve aşağıdaki onlarca insanın yalnızca ama yalnızca ona bakacağını düşününce kızın içini bir korku kapladı, sanki orada durmak zorunda olan kendisiymiş, o zavallı kıyafetiyle çaresizce duracak, birileri de eline bir keman tutuşturacak ve beklenti içindeki kalabalık ona çal, çal, çal diye bağıracakmış gibi...

O sırada karanlık perdeye ışık vurdu ve salonu sessizlik kapladı. Perde savrularak iki yana açıldı. Sahnede büyük, siyah bir kuyruklu piyano, önünde de bir tabure duruyordu. Yandaki küçük kapıdan Fritz girdi. Kemanı sol kolunun altında, sahnenin tam ortasında durup eğilerek selam verdi. Korkup korkmadığı anlaşılmıyordu çocuğun. Bu onun için çok basit bir işmiş gibi duruyordu, sanki hayatında bundan başka, insanların kendisine bakmasına izin vermekten ve eğilip selam vermekten başka hiçbir şey yapmamış gibi.

Lela'nın korkusu yok olmuştu, çocuk oradaydı artık çünkü. Rahatlayarak koyuverdi nefesini kız ve Helling bunu fark etti. Yanındaki kadınla birlikte olanlardan bihaber Lela'ya baktılar. Helling bugün "annelik rolünü" oynamaya karar vermişti. Lela'yı içinde bulunduğunu gördüğü bu yanlış düşüncelerden kurtaracaktı.

Lela'nın hiçbir şeyden haberi yoktu. Yalnızca Fritz'i görüyordu gözleri; çocuk şimdi yana, piyanoya oturup ona bakan genç, sarışın kadına dönmüştü. Lela bu yeni yüzü gördüğü anda içinde bir şeyler donup kaldı sanki. Daha yakından görebilmek için farkına bile varmadan sandalyesinde biraz öne kaydı. Neydi bu gördüğü? Bu kadının yüzü Fritz'in yüzüne benziyordu; ama daha güzel, daha narin, daha büyüleyiciydi ve şimdi çocuğa cesaret verircesine gülümsüyordu. Çocuk da başını hafif eğerek gülümsedi kadına. Birbirlerini anlıyorlardı ve Lela, Fritz'in

neden hiç korkmadığını o an fark etti. Tabii ki korkmazdı; kadın oradaydı çünkü ve o oradaysa her şey yolundaydı.

Kadın nota sayfalarında bir kez daha gezdirdi ellerini, çocuk da neredeyse gururlu bir bakışla seyircilere döndü ve piyano tuşlarının üzerindeki bu iki beyaz elin kendisinden önce salonu giriş müziğiyle doldurmasına izin verdi; derken saçlarını darmadağın eden ani bir hareketle o da çalmaya başladı. O andan itibaren müziği yönlendiren oydu; piyano ezgileri ona eşlik ediyor, onunla iniyor, onunla çıkıyor, onu bekliyor, bir tema belirliyor ve onun yakalamasına izin veriyordu – ve kadının da Fritz'in de kafa hareketleri aynıydı. Kadının alnına bir lüle düşmüş, kadın notaları görebilmek için onu hızla geriye itmişti ama başaramamıştı; tıpkı çocuğun da başını geriye savurmasına rağmen önünden çekilmeyen saçları gibi. Vakit yoktu, devam etmeleri gerekiyordu. Yükseliyorlar, öne atılıyorlardı, avizenin prizmaları titreyip çın çın sesler çıkarıyordu ve insanlar ölüm sessizliğine bürünmüş, sanki nefeslerini tutmuş gibi onları dinliyordu.

Lela'nın ağzı açık kalmış, gözleri büyülenmiş halde sahneye kenetlenmişti. Önündeki sandalyenin arkasına yaslandığının farkında bile değildi. Kulakları kıpkırmızı olmuş, yüzü gerilmekten sararmıştı. Ağzının içi kupkuru, avuçları sırılsıklamdı. Neydi bu hissettiği, neydi? Canını yakıyordu, çok yakıyordu hem de ama yakmıyordu da aslında. O ikisi, kadın ve çocuk, birdi. Sanki birbirlerine geçip bir olmuşlardı, aynı şeyleri seviyorlardı, aynı şeyleri hissediyorlardı ve asla birbirlerinden ayrılamazlardı. Fritz eriyip gitmişti sanki artık orada değildi, yalnızca bir parçasıydı bu bütünün ama aynı zamanda daha önce hiç olmadığı kadar da oradaydı. Bütün salonu dolduruyordu çünkü tek başınaydı bu odada; ama onu yönlendiren, onu

taşıyan da kadındı ve o olmasa ne çocuk orada olabilirdi ne de müzik. Sanki bir şey insanları yakalamış, sarsmış, onları ele geçirmişti ve hiçbiri bundan şikâyetçi olmamış, hepsi kendini bırakıvermişti. Derken bu şey onlara güldü, yeniden sevecen oldu, onları okşadı ve sakinleştirdi; sanki şimdi hepsi birlikte söylüyorlardı şarkıyı ve Lela da tam ortalarında, onların bir parçasıydı. O olmasaydı bu da olmazdı sanki – ama bu tam olarak neydi ki...? Ve o anda müzik sona erdi.

Dinleyicilerin bu şaşkınlıklarını üzerlerinden atmaları bir an sürdü. Salon sessizdi. Bu sırada Fritz kemanını piyanonun üzerine koydu, kadın da ayağa kalktı. O sırada alkış kopmaya başladı. Sanki bağırıp çağırmaları gerekiyormuş yoksa boğulacaklarmış gibi coştu kalabalık. Genç kadın zarif bir adımla Fritz'e doğru geldi ve kolunu çocuğun omzuna attı. Fritz bundan kesinlikle utanmış değildi; ışıldayan gözlerle kadının yüzüne baktı, ardından teşekkür edercesine salona doğru eğilerek selam verdi. Tekrar ve tekrar sahne ışığına doğru çekti annesini elinden. İnsanlar alkışlıyor, bağırıyordu. Annesi – onun bir annesi var, diye düşündü Lela –.

Kız bir an öne atıldı ama Fräulein von Helling onu yakaladı:

"Burada kalıyorsun."

Lela dönüp bu yabancı, öfkeli, kıskanç yüze baktı.

"Erkeklerin peşinden koşulmaz. Ayıp."

Lela'nın buz kesmiş eli kalbine gitti bir an. Mekanik bir şekilde dönüp yerine geri oturdu kız.

Birden salon yeniden kararınca insanlar yerlerine dönmek zorunda kaldılar. Düzen karışınca Lela'nın yanından koridora kadar birkaç sandalye boşta kaldı. Şimdi asıl Noel oyunu vardı sırada. Bakışlarıyla her şeyi takip etse de hareketler kızı pek etkilememişti.

Birileri gidiyor, birileri konuşuyor, birileri çıkıyordu. Çocuklar, yetişkinler. İzleyenler arasından arada bir öksürük sesleri geliyor, birileri çikolata kemiriyordu. Bir sandalye itildi, birileri fısıldaştı ve programda bir sonraki gösteriyi aradılar.

Lela birden Fritz'i gördü. Çocuk duvarın kenarından yavaşça ilerliyor, kıza doğru geliyordu. Gürültü çıkarmamaya çalışarak sandalye sıralarının arasından geçip kızın yanına oturdu.

Lela iyi çalmış birine ne deneceğini bilmiyordu, o yüzden korkak bir ifadeyle çocuğa bakabildi sadece. Çocuk bunu anlamış gibi baktı ve yüreklendirircesine, sanki kızı rahatlatmak ister gibi güldü. Kızın elini eline aldı. Şöyle diyor gibiydi sanki: hayır, o kadar da kötü değilim...

Derken sessizliğe büründüler. Kızın eli orada, çocuğun koyduğu yerde, dizinin üzerinde duruyordu; çocuk sanki korumak istercesine kendi elini de üzerine kapamıştı.

"Annemi beğendin mi?" diye fısıldadı çocuk kızın kulağına.

Lela ona bakamadan cevap verdi:

"Mü-mükemmeldi."

Başka bir şey söylemeye kalksa ağlamaya başlayabilirdi. Boğazındaki düğümle savaştı kız; gözlerini hızla kırpıp o aptal, gülünç, yok yere gözlerine dolan yaşlara hâkim olmaya çalıştı. Elinden geldiğince normal bir şekilde yutkundu. O sırada Fritz kulağına doğru öyle yaklaştı ki kız onun saçlarını hissedebiliyordu.

"Gösteriden sonra seni ona götüreceğim, seni çok görmek istiyor –"

Lela heyecandan dudaklarını ısırdı. Dudakları kızarmış, rengi koyulaşmıştı. Gözyaşlarını durdurabilmişti ama geriye bir parıltı kalmıştı gözlerinde. Saçları çözülmüş, omuzlarına düşmüştü. Kolları çıplak, güçsüz ve

çaresizdi. Utandı kollarından. Fritz'in annesinin narin, beyaz kolları ve güzel elleri vardı – Fritz'inkilerden daha güzellerdi. Fritz'in elleri canını yakmaya başladı kızın. Çok kemikliydiler. Annesinin elleri kesin çok yumuşaktı ve dokunuşları çok zarifti; insan bunu kadın piyano çalarken bile anlayabiliyordu. Ayrıca küçücük ayakları vardı kadının. Fritz'in ayaklarıysa kocamandı...

Şimdi sahne gündüz gibi aydınlanmış, giderek daha da aydınlık olmaya başlamıştı. Melekler tarafından taşınan bir merdiven gökyüzüne kadar uzanıyordu. Orgun sesiyle birlikte bütün melekler bir Noel şarkısı söylemeye başladılar.

"Şimdi çıkıyor işte!" dedi Fritz.

Kimden bahsettiğini söylemesine gerek yoktu. Fritz, Lela'nın çocuğun annesini düşündüğünü biliyordu. Merdivenin en yukarısında ışıl ışıl bir şey belirdi. Öyle parlıyordu ki insan bunun kim olduğunu başta göremiyordu bile. Çok hafif bir müzik duyuldu ve mükemmel, muzaffer bir ses Meleklerin Selamı'nı söylemeye başladı. Kolları da sımsıkı saran dar, gümüş bir gömleğin altında pileli, uzun bir etek uzanıyordu. Boynu açıkta, sarı saçları açık, genç yüzünün etrafını saran gümüş bir başlığı vardı. Mavi gözleri bütün lambaların ışıklarını yansıtıyordu adeta.

Kendinden emin, kesin ve saf bir şekilde ele geçirdi bu ses tüm salonu. İnsanı iyi eden, mutlu eden, onu kendine çeken, yükselten bir sesti bu. Lela sanki kendini korumaya çalışır gibi sandalyesine sımsıkı tutunmuştu. Fritz, yanında oturan kızı çoktan unutmuştu. Bağlanmış, kaybolmuş gibi bakıyordu yukarı. Annesi kadar güzel kimse yoktu, diye düşünüyordu o an o da; kimse.

"Ve dünyada barış ve tüm insanlığa sağlık!" diye yükseldi ses yukarıdan. Bütün melekler ona katıldı, orkestra,

trombonlar gürledi ve sesi bastırdı: "tüm insanlığa sağlık..." ve karanlık perde hızla kapandı.

Fritz, Fräulein von Helling ve arkadaşı Frau Profesör Metzner'e beyefendilere yakışır bir tavırla iyi akşamlar diledi ve üçünü yan salondaki küçük bir masaya doğru götürerek iki kadına çay ve kurabiye satın almalarında yardımcı oldu. Ardından Lela'yı elinden tutup şöyle dedi: "Gel haydi, annem bizi bekliyor." Korkunç bir kalabalık vardı. İnsanlar kapılara yığılmıştı. Büfelerde fakir çocukların yararına hediye edilmiş ya da bağışlanmış eşyalar satılıyordu. Fritz Lela'nın elinden tutup kızı arkasından çekmeye başladı. Ama sık sık durmak zorunda kalıyordu çünkü sürekli ya yaşlı bir amca çocuğun omzuna vurup "Bravo, oğlum!" diyordu ya da yaşlı bir teyze durdurup "Ne yetenek ama ne yetenek..." diye onu övüyordu. Lela, Fritz'le gurur duyuyordu. Ama çocuk için bunlar sadece onu durduran şeylerdi ve o devam etmek istiyordu.

"Annem çiçek satıyor" dedi çocuk. Bu kalabalıkta birlikte çiçek tezgâhını aradılar. İşte, oradaydı. Ama kadın çocukları hiç beklemiyordu o anda. Başı çok kalabalıktı ve yapacak çok işi vardı. İki çocuk kadının tezgâhının arkasına geçtiler. Sandıkların üzerinde Lela'nın oturabileceği kadar bile yer yoktu. Ama yine de güvende hissediyordu kız kendini ve o hengâmeden kurtulabildiği için mutluydu, Frau Lennartz'ın vakti olmadığı için de tabii. Çiçek yığınlarının arasında oturuyordu Lela. Önündeki masada bağlı demetler duruyordu. Üç gül ya da üç karanfil. O sırada Frau Lennartz ıslak çiçeklere ve iplere uzandı.

Ne yaptığını bile bilmeden kadının elini itti Lela.

"Hayır" dedi kendinden emin bir şekilde, "ben yaparım."

Fritz'in annesi bu küçük, enerjik kıza gülümsedi; imdadına yetişen yardım onu şaşırtmıştı. Eğilip eliyle Lela'nın çenesini tuttu ve eğik başını kendine doğru kaldırdı.

"İşte Manuela von Meinhardis, Mama" dedi Fritz utanarak.

Lela bir an için karşısında duran bu mavi gözlere baktı, nefesini tuttu, ardından kadının gülümsemesine karşılık verdi.

"Bana yardım etmek istemen harika ama bunu kesinlikle kabul edemem, dolaşıp eğlenmek istiyorsundur eminim."

Lela başını hızla iki yana salladı.

"Hayır, Mama, Lela burada kalmayı tercih eder. Benim de yardım edebileceğim bir şey var mı?"

Lela kendisi hakkında daha fazla konuşulmamasına sevinip işe koyuldu.

"Pekâlâ, şu paraları bozdur bakalım o zaman..." Frau Lennartz, Fritz'e bir avuç kâğıt para verdi. Çocuk gitmek üzere dönmüştü ki annesi onu bırakmadan önce alnındaki saçları geriye doğru okşayıp önünden çekti. Lela kendi saçları da öyle alnına düşsün diye elinden geleni yaptı; acaba Frau Inge, ona öyle seslenildiğini duymuştu çünkü, onun saçlarını da okşayıp alnından geri çeker mi diye bekledi. Paslı tellere öyle sıkı sarıldı ki parmakları acıdı: kendini hiçbir şekilde korumadan sarıldı iri güllerin dikenlerine. İnatçı kabukları dişleriyle ısırarak ayırdı birbirinden. Parmakları uyuşana, donana kadar daldırdı ellerini buz gibi suya. Yaprakların kokusunu derin derin çekti içine ve Frau Inge'nin yüzüne bir an olsun bakmaya cesaret edemedi. Yalnızca sesini duydu kadının, bir de gülüşünü.

"Yaa, görüyor musunuz, Frau Professor" dedi Fräulein von Helling yanındaki kadına, "bu çocuk böyle işte, sürekli erkekler var kafasında. Korkunç bir durum hakikaten. Bir de nasıl dikkat etsin ki insan yani, sonuçta sürekli kızın arkasından da koşamam. Bu Fritz denen çocuk ona kur yapıyor – bizimki de izin veriyor. Abayı yakmış çocuğa resmen, hem de bu yaşta. Söyleyin Tanrı aşkına, daha on üç buçuk yaşında olacak iş mi böyle şeyler? Ah, annesi bu hallerini görseydi kızının! Neyse ki onun ne anasının gözü olduğunu hiç öğrenemeyecek kadıncağız." Helling derin bir iç çekti. "Görüyorsunuz değil mi işim ne kadar zor. Teyzeleri yazıyor bana, göz kulak olmalıymışım kıza diye. Nesine göz kulak olacağım?! Evden kaçıyor resmen, ne haltlar yediğini de kimse bilmiyor. Babasıyla ciddi ciddi konuşmaya da çalıştım ama erkekler işte... Zaten bunları da hep babasından almış, adam gördüğü her eteğin peşine takılıyor – kızın haline şaşırmamalı. Ama şimdi bir kez olsun kendi gözlerimle gördüm işte, 'sevgili' kızının ne haltlar karıştırdığını açık açık anlatacağım ona. BEN hiçbir sorumluluğu da kabul etmiyorum. Ekselans Ehrenhardt'a da bu akşam bir mektup yazacağım. Bana kalırsa bu çocuğun evden gönderilmesi gerekiyor. Öyle her şeyi görüp işitemeyeceği bir yerlere. Sabahtan akşama kadar mutfakta hizmetçilerle oturuyor. Hele o Bertram – çocuğun bazen geceleri eve bile gelmediğini biliyor muydunuz? Yaa, şaşırdınız değil mi? Bugünün çocukları hep böyle işte..."

Fritz ekmek ve meyveli kokteyl alma görevine gönderilmişti. İş bir hayli yorucuydu. Frau Inge nihayet biraz olsun boşa çıkmıştı. Sandığın üzerine, çiçeklerin arasına oturdu. Sandalye yoktu, bu yüzden Lela'yı gayet doğal bir şekilde çekip kucağına oturttu.

"Gel bakalım, biraz dinlen."

Lela'nın içine sıcacık, içini yakan bir mutluluk doldu. Hareket etmeye cesaret edemiyordu. Düşmemek için kollarını bu yabancı kadına dolaması gerekiyordu. Kadının sıcacık boynunu, saçlarının yumuşaklığını hissetti elinde. Frau Inge'nin göğsünü hissetti. O anda her şey, çiçekler, pazar, Fritz, her şey bir denize gömüldü sanki. Alacakaranlık vaktiydi şimdi. Annesiyle geçirdiği alacakaranlık vaktiydi. Lela gözlerini kapatıp bu yabancı kadından gelen kokuyu içine çekti. Sokaktan gürültüler geliyordu, yakında katedralde akşam çanları çalacaktı – barut bahçesi de griye bürünmüş uzanıyordu önlerinde – ve... Eva, evet, Eva'nın da saçları böyleydi. Bir anda öyle emin oldu ki bundan ve belki onun da böyle kolları vardı... Elleri böyle tutuyordu onun da belki de... Lela farkına bile varmadan başını yorgun bir halde Frau Inge'nin omzuna yasladı. Kadının dekoltesi tam gözlerinin önündeydi, oraya bir öpücük kondurmayı öyle isterdi ki kız ama cesaret edemedi.

İstem dışı titremeye başladı birden. Frau Inge ona baktı, sol eliyle Lela'nın başını tuttu. Bir an için kendi başını Lela'ya yasladı ve usulca şöyle dedi:

"Aptalım benim, daha bebeksin sen. Çok güzel buz pateni kayabiliyormuşsun, doğru mu?"

Lela kendini toparlamaya çalıştı ama bir şey söyleyebilmek için kadının kucağından inip ayağa kalkması gerekiyordu – böylece görürdü onun bebek olmadığını...

Fritz şampanya tezgâhının orada durup bir kadehi hızla içti. Ardından sanatçı soyunma odasına gitti. Masanın üzerinde solmuş çiçekler duruyordu. Yanında da kemanı. Çantayı dikkatlice açtı. Önce telleri çekti biraz, birdenbire hiç ses vermez olmuşlar mı acaba diye kontrol eder gibiydi sanki. Ardından annesinin ona hediye ettiği ipek bezi aldı, çenesinin altına doğru koydu ve kemanı

üzerine yatırdı. Yalnızca ama yalnızca kendisi için usulca yerleştirdi yayı kemanın üzerine. Sakince durdu oracıkta, elleri hiç olmadığı kadar emin çalıyordu notaları. Ama bir şey baskı yapmaya başladı sonra, boynundan yükselen bir kafa hareketiyle kaçınmaya çalıştı ondan ama hâlâ orada duruyor, onu zorluyor, baskı yapıyor, çekiştiriyordu. Azı dişleri titremeye başladı çocuğun. Ama vazgeçmek yoktu. Çalacak, çalacak, durmadan çalacaktı.–

Yarbay von Meinhardis etrafa koca koca duman bulutları üfleye üfleye odada volta atıyor, bazen kendi kendine homurdanıyordu. Pencerenin yanında el işiyle uğraşan Fräulein von Helling'le ilgilenmiyordu bile. Kadın iyice nakışına eğilmişti. Hava kararıyordu ve bu akşam adamın Helling'in gözlerini bozacağından endişelendiği falan yoktu. Başka şeyler vardı aklında. Ansızın durdu ve sanki kelimelerini destekleyebilmek istermiş gibi üst bedeniyle öne doğru eğilip zaten mevcut bir sohbeti sürdürüyormuşçasına şöyle dedi: "E peki diğer insanlar ne yapıyor kız çocuklarıyla?"

Fräulein von Helling bu sorunun cevabını bilmiyordu ya da bildiğini de çoktan söylemiş olacaktı ki yalnızca omuzlarını silkti.

"İnsanı deli eder bu işler" diye devam etti adam. "Eve kapatacak halim yok. Hata yapmış bir asker değil bu kız sonuçta, öyle değil mi?"

Pencerenin başındaki kadın neden öyle sayılmasın dercesine bir hareket yaptı. Ama hiçbir şey söylemedi.

"Tanrı aşkına, çocuğun tekine âşık olduysa ne olmuş yani hem? Dünyanın sonu değil ya..."

Şimdi işler giderek alevleniyordu.

"İnsanlar böyle şeyler hakkında konuşur, Herr Yarbay. İtibarınız söz konusu..."

"Evet evet, biliyorum. Pekâlâ. Siz kadınların aklına böyle zavallı çocukları manastıra kapatmaktan başka fikir de gelmez ama değil mi? Böylece kurtulursunuz onlardan çünkü. Tam size yakışır bir şey. Sonra da birkaç deli ihtiyar, çocuklara hayatı zindan eder. Bilirim bu işleri. Tüm gün dua ettiriyorlar orada adama... Olmaz... Lela..."

"Biz yalnızca onun için en iyi olanı öneriyoruz, Herr Yarbay. Ekselans von Ehrenhardt da diyor ki..."

O anda adam Helling'in sözünü kesti.

"Bana böyle şeylerle sakın gelmeyin. O kadının çocuğu bile olmadı hiç. Bu işlerden anladığı falan yok."

"Evet ama Frau von Kendra ve Frau Irene de –"

"Bak işte o anlar. Kadının altı kızı var, hiçbiri de yatılı okulda değil..."

Bu noktada Helling kendini daha fazla tutamadı.

"Doğru, harika bir anne o kadın. Ama Lela'nın annesi yok. Sorun şu ki Herr Yarbay, bir yabancı gerekli etkiyi yaratamaz kızda. Manuela erken olgunlaşmış bir kız, ayrıca yaşının da ötesinde bağımsız bir karakteri var. Ne isterse onu yapıyor – daha on dört yaşında bile değil üstelik."

Meinhardis yeniden yürümeye başladı. Pencerenin yanında duran bu kadından nefret etmeye başlamıştı. Kadın oturmuş, Käte'nin ölmeden önce üzerine nakış işlemeye başladığı perdeye devam ediyordu. Gitmesini istedi bu kadının Meinhardis. Ve tabii Lela da gerçekten burada olmazsa –Bertram da baharda Heidelberg'e gidecekti – adam nihayet evi kapatabilir ya da direkt satabilir ve gerçekten seyahate çıkabilirdi. Kendini İtalya'da, Riviera'da hayal edebiliyordu. Tanrı aşkına, adam resmen kocamak üzereydi ve daha dünyayı bile görmemişti. Birazcık özgürlüğü o da hak etmişti aslında.

"Ekselans von Ehrenhardt'a ne cevap vereyim?" diye sordu kadın pencerenin oradan.

Meinhardis hayallerinden uyandı. "He, Lela konusunda diyorsunuz. Bu konuyu pek hoş karşılamadığımı söyleyin ama Tanrı biliyor ya genç bir kızı yetiştirmekten anladığım da yok. O benim adıma bakınsın etrafa. Ama Frau von Kendra'nın yakınlarında bir yer olmasını tercih ederim ki çocuğun üzerinde de bir göz olsun."

Helling yerinden kalkıp el işini dikkatle katladı, ardından odadan çıktı. Meinhardis iç çekerek küçük bir dolaba doğru gitti, cebinden bir anahtarlık çıkartıp dolabın kilidini açtı. Purosunu kenara bırakıp bir şişe ve küçük bir kadeh çıkardı. Dikkatlice kadehi ağzına kadar doldurdu. Sonra kadehe hüzünle baktı, başını arkaya yatırdığı gibi içkisini fondip yaptı ve kadehi boş halde dolaba geri koydu. Cep mendiliyle bıyığını sağa sola doğru sildi, ardından dolabı yine derin bir iç çekişle kapattı.

Lela çiçekçi dükkânının önünde duruyordu. Siklamen mi almalıydı acaba? Hayır, diye düşündü heyecanla. Fritz'in annesine bir şey hediye etmek istiyordu. Elbette ki çiçek hediye edecekti. Bir hayran, sevdiği kişiye çiçek verirdi ki sevildiğini bilsin. Ama anne – Manuela kendi başınayken kadını yalnızca "anne" diye adlandırıyordu – Lela'nın daha bir bebek olduğunu söylemişti. Neden hâlâ bir yetişkin olamamıştı ki kız?! Manuela yetişkin olabilmek için sabırsızlıkla yanıp tutuşuyordu. Kendisinden daha büyük olan Fritz bir çocuktu mesela. Daha evvelki gün ağlamamış mıydı? Bir erkek olmasına rağmen hem de? Saklamaya çalışmıştı gerçi ama Lela çocuğun kıpkırmızı gözlerini görmüştü. Helling zar zor izin verdikten sonra üçü birlikte yürüyüşe çıkmışlardı geçen gün, iki çocuk da annenin iki koluna girmişti yürürlerken.

Sonra Lela'nın evinin kapısındayken Frau Lennartz onu bugün öğleden sonrası için evlerine davet etmişti. O yüzden de kız yanında bir şey götürmek istiyordu. Vitrine bakındı. Karanfil mi alsaydı acaba? Ama hayır, yaprakları düşmesin diye boyun kısımlarında halkalar vardı onların. Ayrıca kırmızıları da çok açık, çok cırtlaktı. Zambak alması gerekirdi aslında. Ama burada zambak yoktu. İri, kalın yapraklarıyla bayağı kendini beğenmiş, gösterişçi laleler vardı mesela. Yok, onlar da olmazdı. Peki ya mimoza? İki kolunu da dolduracak kadar alabilirsen güzel olurdu ancak. O zamanlarda Mutti, Lela'nın ona güneş ışığından sarı topçuklarla dolu bir orman getirdiğini düşünürdü hep. Peki ya birkaç tane alsa? Olmazdı. Çok fazla alacak da parası yoktu Lela'nın.

Elini cebine sokup dükkâna girdi. Açelyalar çok pahalıydı. Ayrıca çok çabuk dökülüyorlardı. O sırada tam köşede tek, uzun, beyaz bir mum gördü. Yarı çiçek açmış, tuhaf uzunlukta bir sümbüldü bu. Sert, eğik bir sapın üzerinde şemsiye gibi açılmış bir sürü çiçekler. Capcanlı bir yeşilden görkemli yapraklar. Bitkiden temiz, keskin bir koku yayılıyordu. Çiçek kısmını yumuşak, beyaz bir kâğıda sarıp Lela'nın kollarının arasına yerleştirdiler saksıyı. Kız onu eve kadar dikkatlice taşıyıp hemen yukarı, odasına çıkardı.

Saksıyı pencerenin yanına koydu. Orası aydınlık ve serindi. Daha kâğıdı bile çıkarmamıştı ama koku bütün odayı kaplamıştı.

"Sevgili çiçek" dedi usulca. "Suya ihtiyacın var mı?" diye sordu ve toprağın nemini hissetti. "Hayır, küçük hanımın keyfi yerinde" dedi gülerek. Kalın şemsiye gibi çiçekler başlarını sallar gibiydiler. Lela ıslık çala çala indi merdivenlerden.

Ne var ki neşesine gölge düşürdüler. Yemek esnasında kimse doğru düzgün konuşmuyordu. Bazen böyle olurdu gerçi. Ya Papa'nın "sorunları" veya "borçları" olurdu ya Helling, Marie'yle tartışmış olurdu ya da Bertram yanlış bir şey yaptığı için azar işitmiş olurdu. Lela onun da keyfini kaçırmalarını istemiyordu, bu yüzden mutlu mesut çorbasını kaşıklamaya devam etti. Bugün yemeğin tadı da bir harikaydı. Lela çok açtı. Ama masadaki diğer kimse aç gibi durmadığından onun yeme şevki diğerlerinin şaşırmasına sebep olmuştu. Hatta neredeyse yakışık almaz bir şeydi bu. Ama bugün hiçbir şey kızın umurunda değildi. Bir saat içinde Inge Anne'nin yanında olacaktı ve o zaman her şey de iyi olacaktı. Sümbül Hanım'a ne diyecekti acaba kadın? Hoşuna gidecek miydi? Elinden gelse Lela'nın onun için neler, ne çok şey yapmak isteyeceğini görecek miydi? Bir büyüse ona her şeyi hediye edeceğini?... Sandalyeler masadan geri itildi. Lela da kalkmış, kapının kolunu tutmuştu ki Fräulein von Helling'in imalı bakışları üzerine Papa, Lela'yı geri çağırdı. Konuşmaya başlamadan önce öksürdü adam. Sesi boğuk çıkıyordu. Bertram hemen ortamdan sıvıştı, Helling de usulca dışarı çıktı.

"Efendim, Papa?"

Papa peçetesiyle ağzını silip küçük bir parça kızarmış ekmek attı ağzına. Lela'nın yüzüne bakmadan sordu:

"Nereye koşuyorsun bakayım böyle? Biraz babanın yanında oturmak da mı yok?"

Lela ürkekçe masaya, babasının karşısına geri oturdu. "Şey, Papa, ben sandım ki Helling..."

"Ah, boş ver Helling'i –" dedi adam konuyu geçiştirir gibi. Ardından daha düzgün bir şekilde devam etti: "Yok, Fräulein von Helling'in bugün vakti yok, hem benim de seninle konuşacaklarım var zaten."

Lela'nın içi korkuyla doldu. Bir şeyler sezmişti sanki içten içe. Şimdi, tam şimdi bir şeyler gelecekti başına. Ama ne?...

Öğrenmek için çok beklemesi de gerekmedi zaten; Meinhardis her şeyi çoktan düşünmüştü. Cümleler ezberlenmiş gibi döküldü adamın ağzından: "Şöyle ki, bu iş artık böyle gitmez, yavrum. İyice başına buyruk davranmaya başladın. Hiç hoşuma gitmeyen şeyler geldi kulağıma ve baban olarak da davranışlarının ne büyük rezalet olduğuna dair seni uyarmak benim görevim. Bu tavırlarınla sanki genç bir hanımefendi değilmişsincesine itibarını riske atıyorsun."

Lela vücuduna sıcak bastığını hissetti: Helling'di bunları söyleten, kesin Helling'di – Papa söylüyor olamazdı çünkü bunları, Tante Irene'ydi belki veya...

"Seni çok seven teyzelerin ve senin için her şeyin en iyisini isteyen Fräulein von Helling, bir yatılı okula gönderilmene karar verdiler."

"Benim mi, Papa?" Yalnızca şu çılgın düşünce vardı aklında: Şimdi olmaz, olmaz şimdi, lütfen, lütfen şimdi olmasın – birkaç gün evvel olsaydı kız için bir şey fark etmezdi belki – ama şimdi olmazdı, Inge Anne'den şimdi ayrılamazdı.

"Tanrı aşkına, yavrum, öyle bakma yüzüme, o kadar da kötü bir şey değil bu. Annen de böyle bir yatılı okulda kalmıştı, ayrıca çoğu kız çocuğu evinden böyle ayrılır zaten. Hochdorf olsun diye düşündük. Bayağı güzelmiş oralar, hem Tante Irene'ye de yakın, o da biraz göz kulak olur sana."

Lela kendine hâkim olmaya çalıştı: "Papa?"

"Evet yavrum?"

"Canım babacığım ne olur şimdi olmasın, ne olur!" Daha fazlasını söyleyemedi kız.

Meinhardis hafif gülümsedi. Helling'in haklı olduğunun, kızın hakikaten de âşık olduğunun kanıtıydı bu işte. Sakinleştirmeye çalışırcasına elini çocuğun elinin üzerine koydu.

"Ne zaman olduğu fark eder mi? Neden şimdi olmasın? Hem bir an evvel başlamış olursun hem de bu iş çözülmüş olur."

"Lütfen, Papa, şimdi ayrılamam buradan, bilmiyorsun..."

"Aksine yavrum, Lela, biliyorum. Fritz Lennartz denen çocuk benim kızımın aklını başından almış. Ama ben evladımın aptal çocuğun teki tarafından böyle deliye döndürülmesine izin veremem."

Lela şaşkınlık içerisinde baktı babasına. Başını ciddi bir ifadeyle iki yana sallamaya başladı ve kesin bir şekilde cevap verdi:

"Hayır Papa, Fritz yüzünden değil, annesi yüzünden..."

Meinhardis bunun üzerine tiz bir kahkaha patlattı. Ayağa kalktı, Lela'yı omuzlarından tuttu ve gülmeye devam ederek şöyle dedi: "Ah, bir harikasın sen! Yavrum, bana ne çok benziyorsun böyle! Her şeye bir bahanen var – yoo endişelenme – çok eğlendiriyorsun beni. Ama öğrenmen gereken bir şey var hâlâ. İnsanları konuşarak ikna etmeye çalışıyorsan bunu daha iyi yapıyor olmalısın. Ki kimse anlamasın."

Lela, babasının heyecanla kendisini tutup kaldırdığı koltuğa sessizce geri oturdu. Adam masanın diğer tarafına gitti, Lela'ya çok az bir şarap koyup bardağı kıza doğru itti: "Haydi bakalım, şerefe yap babanla."

Lela otomatik bir şekilde söyleneni yaptı.

"Evet, haydi şimdi de doğru Helling'in yanına. Konuşmanız gereken bir sürü şey var, belki seyahat için bir şeylere de ihtiyacın vardır..."

Hemen o an bir şey yapması gerekiyordu. Lela cesaretini topladı.

"Papa, bugün dışarı çıkmam gerekiyor – beni, beni davet ettiler de."

Meinhardis pencereden dışarı baktı.

"Öyle mi – nereye bakalım?"

"Frau Lennartz'lara."

"Olmaz yavrum, o konu kapandı. Bir daha oraya gitmeyeceksin."

"Ama söz vermiştim."

"Eh, o zaman Minna'yı göndeririz, ben de kibarca birkaç bir şey yazar senin adına özür dilerim." Meinhardis enerjik bir biçimde ayağa fırladı.

Lela'nın ceset gibi sanki bir anda yaşlanmışçasına grileşmiş yüzünü görünce adam adeta korktu. Eğilip kızın omzuna hafifçe vurdu.

"Ne var yavrum bunu bu kadar büyütecek? Hepsi geçer yakında! Bak göreceksin, Hochdorf'a gittin mi hepsini unutuvereceksin!"

Adam kapıdan çıkmadan önce tekrar kıza döndü. Aklına bir düşünce gelmişti.

"Bana bak –" dedi ve ciddi bir ifadeyle baktı kızın suratına "Sakın bir aptallık yapayım deme! Uslu davranacağına söz ver bana. Odanda kalacaksın. Dışarı da yalnızca Helling'le çıkacaksın. Anlaşıldı mı?"

Usulca bir cevap geldi içeriden: "Evet, Papa."

beşinci bölüm

"Ne olcak, Bettichen, istediğin şeyi söylüyebilirsin. Kahveden bişi olmaz."

"Olmaz, Willem, daha neler? Burda tutumlu olmak gerekiyo. Kesten'dan da kaç kere duyduk. Tutumluluk insanın karakterini güçlendiriyomuş. Haklı da kadın."

İki metal kaşık sulu, kahverengi yüzeyinde siyah noktacıklar ve küçük, beyaz parçacıklar yüzen sütlü kahveyi karıştırıyordu. "Bettichen"a ait olan el cılız, kemikli bir eldi ve dar bir giysi kolundan uzuyordu. Diğer, ayı pençesine benzeyen ise Herr Alemann'a aitti. Herr Alemann'ın kollarıysa sıvanmıştı. Sonuçta kahvesini içerken ne diye güzel üniformasını giysindi ki? Üniformasını kapı çaldığında giyiyordu adam. "Daha vakit var." Sonuçta buraya gelenler terbiyeli insanlar oluyorlardı, gürültü patırtı da çıkarmıyorlardı. Herr Alemann ceketini giyip düğmelerini ilikleyene kadar bekliyorlardı ki adamın üniformasının da uzun bir yakası ve bir sürü düğmesi olduğu için bu bayağı uzun sürüyordu. Bütün kapıcılar böyle ceketler giymiyorlardı elbette. Adam ceketini giydikten sonra bir de küçük tarağıyla sakalını "havalı" bir hale getiriyordu. Herr Alemann'ın çenesi tıraş edilmişti; sakalının kenar-

ları böyle daha haşmetli duruyordu. Herr Alemann alaylık boy denen şeye sahipti ve Hochdorf'ta da alaylık boya sahip olmak her adamın hayaliydi. Eski zamanlardan beri hükümdar prensin muhafız alayına en uzun gençler alınırdı. Alaylık boy 1 metre 85 santimdi; bu boydan kısa olanlar kabul edilmiyordu. Frau Alemann ise küçük bir kadındı. Kambur durduğu için küçük görünüyordu hatta. Pamuklu giysisi kemikli, kambur bedenini sımsıkı sarıyordu. Sivri çenesi havayı deler gibiydi. Seyrek saçlarının üzerine beyaz, düz bir başlık takmış, cılız beline pileli, beyaz bir önlüğü sımsıkı bağlamıştı.

İkisi, dar kulübelerindeki tertemiz masada oturuyordu. Duvarlarda bir sürü şalter kutuları, yanında da gelen aramaları içeriye bağladıkları telefon vardı. Pencere dışarı, ön bahçeye ve sokağa açılıyordu. Hole bakan bir de kapı deliği vardı. Hol loş, bir yeraltı mezarı gibi karanlıktı. Holde kasvetli renklerden pencere camları, bir de okulun en yüksek bağışçısı ve isim vereninin mermer büstü vardı: "Prenses Helene Yurdu" adını almıştı okul.

O anda okul uykuda gibi duruyordu. Oysa günün ortasındalardı, neredeyse öğlen olmak üzereydi. Fakat sıkı sıkı kapatılmış kapıların ardından hiçbir gürültü sızmıyordu dışarı. Beyaz kapılardı bunlar. Beyaz koridorlar vardı sonra. Uyumak, yemek yemek, ders görmek, okumak için beyaz odalar. Koridorlar, uzun, aydınlık, halısız, perdesiz koridorlar. Merdivenler üstüne merdivenler. Arka merdivenler, sıradan merdivenler ve binanın tam ortasındaki, ziyaretler ve önemli ziyaretçiler için kırmızı halıyla kaplanmış büyük merdiven. Sonra bir küçük kilise, bir de jimnastik salonu.

Üst koridorun ovula ovula parlatılmış zemininde bir adım ilerliyor fakat acele acele o kapıdan bu kapıya giden bu gri figürün adımlarını kimse duymuyordu; tabanla-

rından hiçbir ses çıkmıyordu çünkü. Lastik topuklu bir ayakkabıydı giydiği. Üzerindeki gri kıyafet ardındaki vücuda dair hiçbir ipucu vermiyor, dosdoğru aşağı uzanıyordu. Öyle ki elbiseyi sabit tutan iki yana bastırılmış kollar ve karnın üzerinde birleştirilmiş ellerdi sanki. Hafif öne eğilmiş fakat yine de bakışları bir casus edasıyla dört bir yanı dikkatle kolaçan eden Fräulein von Kesten alçak bir kapıya doğru yöneldi. Öğretmen kıyafetinin bir parçası olan küçük bonesi kocaman tokalarla seyrek saçlarına tutturulmuştu. Saçları renksizdi kadının, tıpkı yüzü gibi. Yalnızca sıradan gözlerinin gözbebekleri kopkoyu bir renkle öne çıkıyordu. Fräulein von Kesten bazen onları gizlemeye çalışıyordu aslında ama açık renk kirpikleri üzerlerini örtmeyi başaramıyordu. Kadın tıklamadan açtı kapıları. Bir dikiş makinesinin üzerine eğilmiş karaltıyla hiç ilgilenmeden bir askılığa doğru gidip asılı duran kıyafetlere bakındı. Havada küflü bir terzi dükkânı kokusu vardı.

"Marie, bugün yeni bir tane geliyor."

"Elbette, Fräulein von Kesten, haberim var."

"Kız için bir üniforma hazır edin."

"Elbette, Fräulein von Kesten. Ama iyilerden kalmadı" dedi kadın köşeden öksürerek, "Gelen Fräulein bi' prenses değildir umarım."

"Hayır, evsiz."

"Ay, zavallı çocuk."

"Neden zavallı olsun? Burada evsizliğini hissetmeyecek" dedi Fräulein von Kesten tersler gibi.

"Biliyorum, Fräulein von Kesten, tabii, haklısınız. Birkaç iyi kullanılmış kıyafet kalmışdı, şu mesela –"

Yaşlı olan topallayarak yaklaştı.

"Yanılmıyorsam bunu genç Fräulein von Brockenburg giymişti – neyse, göreceğiz, Fräulein von Kesten –"

"Nasıl giyinmesi gerektiğini kıza sıkı sıkı tembihleyin..."

"Evet evet, elbette, hanımefendi..."

Kapı bu küçük gri kadının ardından kapandı. Kadın yine koridor boyunca dikkatle yürümeye başladı. Eli kısa bir an için pencere tahtasının üzerinde gezdi... Ve sinirli kırışıklıklar belirdi birden alnında. Bakışları, gülümseyen masmavi gökyüzünü gösteren bu temiz, lekesiz pencere camında gezindi. Sanki bu da olması gerektiği gibi değilmişçesine iki yana salladı başını Fräulein von Kesten. Şimdi bir şey duymuştu. Yok, düşündüğü şey olabilir miydi bu? Hızla, ardından bir vals melodisi yükselen kapıya doğru gitti. Müzik, kapalı kapının ardında neşeyle çınlıyordu. Kadının solgun eli tokmağa uzandı. Dehşete düşmüş bir çocuk piyano sehpasından ayağa fırladığı gibi Fräulein von Kesten'ın yüzüne bakakaldı.

"Marga – sen buna ders çalışmak mı diyorsun?"

Cevap gelmedi.

"Evet?"

"Ders çalışmıştım, Fräulein von Kesten – bitmişti" dedi piyanonun önündeki kız utanarak.

"Seninle bir şey konuşmam gerekiyor."

Marga rahat bir nefes aldı. Suçlu bir ifadeyle, asi bir şekilde alnına düşmüş saçlarını iki eliyle geriye toparladı. Ardından alıştığı gibi ellerini önlüğünün göğüs bölümündeki ceplerine sokup "Rahat" emri almış bir asker gibi durdu. Yüzü hâlâ korkudan kıpkırmızıydı ama hafif kemikli, sert hatlarında itaatkâr, neredeyse yağcı bir ifade vardı. Fräulein von Kesten memnun memnun baktı kıza.

"Neyse, seni tanıyorum, Marga."

Gözlerini hafif kıstı. "Siz çocuklar hakkında asla yanılmam ben."

Usulca ve umutla cevap verdi Marga:

"Özür dilerim, Fräulein von Kesten, çok üzgünüm.."

"Sorun yok, çocuğum, sorun yok. Ama bir dahaki sefere verilen ödevlerinle ilgilen, anlaşıldı mı?"

"Elbette, Fräulein von Kesten" dedi ve reverans yaptı Marga. Reverans, dizlerin hızla hafifçe bükülmesiyle yapılan bir selamlamaydı. Ayakta dururken de yürürken de yapılabiliyordu. Reverans, gün içerisinde karşılıklı sunulan övgüvari bir hareketti. Bir sonraki hareket ise kraliyet mensuplarına yapılan yüksek reveranstı ve prenses için kullanılıyordu. Bu reveransta kişi iyice yere inerek başını da eğiyordu ama tabii yere diz çökmeden de farklıydı; diz çökme yalnızca sevgili Tanrı'nın hakkıydı. Sıradan reveranslar Frau Oberin* için, teyze ve halalar ya da ebeveynler için kullanılıyordu. Bunun gibi bir durumda bir reverans yapmak aslında alışılmış bir şey değildi fakat Marga von Rosso, kimseler görmediği zamanlarda Fräulein von Kesten'a reverans yapıyordu.

"Marga, bugün yeni bir kız geliyor, ona koruyucu annelik yapmak ister misin diye soracaktım."

Marga kendini harika hissetti. Ona kalsa bir reverans daha yapardı aslında ama o da artık işi abartmak olurdu. O yüzden yalnızca şöyle dedi hemen: "Seve seve, Fräulein von Kesten."

"Ona iyi dikkat etmeni ve buraya hızla, sorunsuzca alışmasını sağlamanı istiyorum senden. Zaten yıl ortasında yeni öğrenci almak alışılmış şey değil. Ama bazı sebepler vardı işte."

"Elbette, Fräulein von Kesten."

"Pekâlâ, beni anladın sanıyorum."

"Kesinlikle, Fräulein von Kesten."

---

* Müdire. (ç.n.)

"Millet, yeni kız geldi..."

Aralarından biri bağırınca dört kız birden pencereye koştular. Ilse von Westhagen en öndeydi; yasak olmasına rağmen pencereyi açtı ve hepsi birden başlarını açıklıktan dışarı uzattılar. Aşağıda, Hochdorf'taki tren istasyonunda sıkıcı bir hayat sürdüren faytonlardan biri durdu. İçinden yaşlıca bir kadın indi. Basamak, kadının ağırlığıyla çökmüştü. Kadın büyük, uzun zamandır kullanıldığı belli bir çantadan para çıkarıp faytoncunun parasını ödedi.

"Beklemiyim mi sizi, hanfendi?" diye sordu adam.

"Yok yok, sizlik işim kalmadı, yolu yürüyerek döneceğim..."

Yukarıda penceredekiler olanları izliyordu.

"Bakın bakın, çıkacak şimdi..." diye fısıldadı Ilse heyecanla ve yanında duran Lilly'nin kolunu çimdikledi.

"Yaa, yapmasana..."

"Tanrı aşkına, kesin şu gürültüyü..."

Derken Manuela arabadan çıkınca başlamakta olan kavgalarını unuttular.

Manuela ilk önce karşısında duran kocaman binaya baktı. Faytoncunun bir yanlışlık yapıp onları bir kışlaya getirdiğini düşündü önce. Taştan devasa bir cezaevi, pencere üstüne pencere, kat üstüne kat ve sımsıkı kapatılmış bir giriş kapısı...

"Çocuğum, çantanı al bakayım haydi!" Tante Luise'nin seslenişiyle düşüncelerinden ayrıldı kız.

Alemann üniformasını o kadar hızlı giyemediğinden şimdi Frau Alemann aceleyle demir parmaklıklı kapıya gelmiş, kapıyı açmış ve valizleri almıştı. Ön bahçe boyunca kadın önlerinden, teyze yeğen ise onun arkasından yürüdü. Manuela yukarıdaki meraklı bakışları fark etmiş, başını önüne eğmişti. Ama kızlar da o sırada korkuyla

pencereden geri çekildiler çünkü Fräulein von Kesten arkalarından yaklaşmış, yüksek bir "Bu da ne demek oluyor böyle?!" ile eğlenceyi sona erdirmişti. Kadın pencereye gidip sert bir hareketle camı kapattı.

"Pencereleri açıp dışarı bakmanın kesinlikle yasak olduğunu biliyorsunuz. Yoldan geçen insanlar ne düşünecek siz böyle şeyler gibi... Sokakta çalışan kızlar gibi pencerede sere serpe yayılırsanız?! Ilse, dolabını temizledin mi sen?"

"Hayır, Fräulein von Kesten."

"Öğleden sonra kontrol var... Haydi..."

Hepsi sessizce ve utanarak teker teker çıktı odadan.

Fräulein von Kesten her zaman, hayatı boyunca mürebbiyelik yapmamıştı aslında, her ne kadar kadının görünüşü onun bir zamanlar genç hatta bir çocuk olduğu fikrini oldukça güç kılsa da. Babası General von Kesten birçok yeteneği olan bir adamdı. Taşıdığı geniş kırmızı şeritleri de keçi sakalı da şeref ve itibarı simgeliyordu. Ucuz olduğu ve memurluk mesleğine hazırlık sayıldığı için adamın üç oğlu da askeriye birliğinde öğrenciydi. Küçük Armgard okula başladığında sınıf arkadaşları ona "Kaninchen*" demeye başlamış, büyüdükten sonra bile adı hep "Kaninchen" olarak kalmıştı. Farklı alaylara gönderilen erkek kardeşleri, balolara Kaninchen'i da götürmeleri tembihlendiğinde hep homurdanıyordu. Armgard da homurdanıyordu ama. Ucuz ipekten yapılan o dekolteli balo kıyafeti ve teyzelerinden birinin verdiği sahne unutma beni çiçeği yalnızca evde bir benzin lambasının ışığında karanlık aynada bakıldığında güzel duruyordu. Kuyruklarla, mücevherlerle ve üniformalarla dolu kocaman bir salonda ise sönüp gidiyordu resmen; duvarın bir

* Tavşancık. (ç.n.)

köşesine çekiliyordu, ta ki genç bir teğmen ya da bir askeri öğrenci üstlerinden Kaninchen ile dans etme emrini alana kadar. Diğer kızlar kolları çiçeklerle dolu halde, yanlarında gülümseyen bir subayla o geniş merdivenlerden arabalara doğru inerken o mümkünse hizmetçilerin arkasından iner, bir ya da iki eli de çalı gibi otlarla dolu halde ya tek başına ya da gereksiz bir şekilde babası veya annesinin eşliğinde eve dönerdi yürüyerek. Ondan sonra gelen bütün davetleri de reddetti zaten. Eziyetti bu resmen. "Ama Kaninchen'ı ne yapacağız?" General ve yorgun karısı kara kara düşünüyordu. Kaninchen bir şeyler öğrenmek istiyordu aslında ama ne öğrenebilirdi? Öğrenmek para gerektiren bir şeydi; kaldı ki bir şey öğrenince ne olacaktı? Yabancı insanların yanında bir iş bulmak hatta para için çalışmak ne itibarlarına uygundu ne de mümkündü. Yok yok, en iyisi onu bir yere yerleştirmekti – hemşire olarak bir hastaneye mesela. Ama Kaninchen çok zayıftı ve hasta bakımına da pek eğilimi yok gibiydi. Onu bir vakıf okuluna gönderme fırsatı ortaya çıktığında herkes çok mutlu olmuştu. Hem rezil bir iş değildi hem de Kaninchen hayatta bir amaca sahip olmuş olacaktı. İnsanlar onu kutladılar ve bu genç kız, daha yüzlerce Kaninchen'ın başvurmuş olduğu bu vazifeye sahip olmanın saygıdeğer bir ödül olduğuna kendi de inandı. Bütün gücüyle sarıldı "görevine". Okulun ilke ve kurallarına tamamen uymaya ve herkesin uymasını sağlamaya çalıştı. O küçük, o zayıf kişiliğini bu iyi amaç uğruna feda etmeyi istedi. Yukarıdan gelen bütün emirleri bire bir yerine getiriyor, emirlerinin de bire bir yerine getirilmesini sağlıyordu. Yukarıdan gelen her şey onun için iyiydi ve doğruydu. Bu yüzden yaptığı her şey de iyi ve doğruydu. Bu duvarların ardında bir yaşamın hiçbir cazibesi yoktu Armgard için; o yüzden ruhu tamamen bu okulun

içine aitti ve dışarıya ne bir özlem ne de bir arzu duyuyordu. İşte böylece Kaninchen, kendini dönüştürmek için, sert kumaşı tüm vücudunu gizleyen bu elbiseyi yirmi yaşında geçirdi üzerine ve hayatının sonuna kadar saçlarını hep aynı noktadan ayırıp taradı.

"Bu kapıcı kadın geldiğimizi haber vermedi mi acaba?" diye sordu giriş salonundaki bir sandalyede dimdik oturan Ekselans von Ehrenhardt. Odanın kapısı açıktı, tam karşıda da kapıcı müştemilatı duruyordu. "Git bak bakayım, Manuela – çok vaktim yok, saat birde Tante Irene'de olmam gerekiyor..."

Manuela kapıyı utanarak tıkladı ve Herr Alemann'ın içeriden "Girin" diye gürleyen sesinden adeta korktu.

"Aa, Fräulein von Kesten gelmemiş mi? Bi' daha arıyalım o zaman bakalım" dedi adam tatlılıkla.

Ahizeyi kaldırıp telefonu çevirdi, bu sırada telefonun başında adeta hazır olda bekliyordu.

"Ekselans von Ehrenhardt bekleme odasındalar..." Ardından Manuela'ya dönüp gülümsedi: "Şimdi iniverecek aşağıya."

Lela kapıdan dışarı adımını attığı sırada neredeyse Fräulein von Kesten'ın kollarına düşecekti. Kadın hiçbir selam vermeden kıza döndü:

"Çocukların kapıcı müştemilatına girmesi kesinlikle yasak. Herr Alemann'la işiniz yok sizin..." Ardından biraz daha sevecen bir tonda devam etti: "Sen yeni küçüğümüzsün o halde?"

Ve Lela'yı hiçbir cevap beklemeden, sanki burada dışarıda tehlikedeymiş gibi bekleme odasına yönlendirdi hemen.

Herr Alemann büyük kapıyı Ekselans von Ehrenhardt'ın ardından kapattı. Kadın iyi iş çıkarmış birinin eda-

sıyla uzaklaştı okuldan. Vicdanı rahattı, kendine düşeni yapmıştı sonuçta. Hem bir çocuk için onu varolan en saygın enstitüye göndermekten daha iyi bir şey yapılabilir miydi ki? Çocuk güvendeydi şimdi. Ayrıca arzu edilen şeye, düzgün bir insana da dönüşebilecekti burada. Ve bu durumun bir avantajı daha vardı; onu yetiştirme işi artık ne Meinhardis'in ne de ailesinin başını ağrıtacaktı çünkü sahip oldukları iyi ilişkiler sayesinde boş bir yer ayarlayabilmişlerdi okulda. Böylelikle ileriki birkaç yıl için Manuela sorunu çözülmüş oluyordu. Tanrı'ya şükürler olsun ki Meinhardis son anda aklını başına toplamıştı. Ah, o çocuk öyle benziyordu ki adama. Aynı asabiyet, aynı düşüncesizlik – yüzeyselliğe duydukları o sevgi...

Käte'den, zavallı kız kardeşimdense eser yok çocukta... diye düşündü Luise von Ehrenhardt ve iç çekerek gökyüzüne baktı. Faytonu bekletmiş olmalıydı aslında, yağmur çiselemeye başlamıştı işte.

Lela'nın etrafına bir sürü kız toplanmıştı. Lela'nın ilk fark ettiği şey hepsinin aynı göründüğü, onları asla birbirlerinden ayırt demeyeceğiydi. Hepsinin saçı usturuplu bir biçimde geriye doğru taranıp toplanmıştı, hepsinin üzerinde, göğsünde sade kıvrımlar olan, dar belli aynı koyu renk elbise vardı, hepsi aynı çirkin siyah önlüğü takmıştı ve bir şeyle meşgul olmadıkları zamanlarda hepsi ellerini önlük ceplerine saklıyordu sanki donuyorlarmış gibi.

Marga görevine derhal başlayıp Manuela'nın valizini iki eliyle kaptı. Manuela boş dolabın önünde durup ona söyleneni yapıyordu sadece. Kendisine uzatılan ellere karşı zoraki bir gülümseme vardı suratında; kimi arkadaşça, kimi nezaketsiz, daha çok ya da daha az sevecen "Selam"larla uzatılan ellerdi bunlar. Hiçbir şekilde ger-

çekte nasıl hissettiğini göstermek istemiyordu kız. Korkudan ağlamamalıydı şu an. Bunu kesinlikle yapmamalıydı.

"Kenara koy şunu!" Marga kıza bir elbise uzattı, Manuela da söyleneni yaptı. Sade bir denizci elbisesiydi bu, özel bir yanı yoktu ama bütün gözler büyülenmişçesine ona dikilmişti.

"Ay, ne kadar güzel!" dedi esmer olan kız özlemle. Ilse'ydi adı.

"Ne var orada bakayım?"

"Kitap."

"Kitapların teslim edilmesi gerekiyor" diye açıkladı Marga sertçe.

"Teslim edilmesi mi gerekiyor? Neden ki?"

"Yasak çünkü yavrum."

"Okuyacak vakit zaten yok, en fazla pazar günleri fırsat bulursun belki, o zaman da kütüphanedeki kitaplardan ödünç alabilirsin..."

Ilse, Marga'nın elindeki kitaplardan birini kaptığı gibi pencereye koştu, kitabı açıp sayfalarını çevirmeye başladı.

"Ver şu kitabı, Ilse!" diye bağırdı arkasından Marga.

"Hiç aklıma gelmezdi. Baksana, bayağı iyiymiş bu."

"Ver şunu, Ilse. Yoksa Fräulein von Kesten'a söylerim."

"Tabii gammazlamayı çok iyi yaparsın sen. Dikkat et ama – Manuela'nın yanında neler getirdiği duyulursa kız çok kötü azar işitir."

Manuela huzursuzlanmıştı. Ilse'nin yanına yaklaştı.

"Ver hadi, olur mu? Babamın dolabından yeni almıştım onu, daha hiç bakamadım bile."

Ilse, Lela'nın omuzlarından tutup onu diğerlerinden uzağa çekti, ardından kulağına fısıldadı: "Harika bir kitapmış bu, Emile Zola'nın. 'Paris'in Göbeğinde' – ne gü-

zel geliyor kulağa! Ya bunu ben bile saklarım dolabımda. Marga'nın seni etkilemesine izin verme, ineğin tekidir o, Kesten'a da tapar resmen."

"Ama Ilse, yasaksa eğer..."

"Tamam, bak o zaman – sana bir önerim var: Bana hediye et."

Manuela güldü: "Memnuniyetle!"

Ilse kitaba sarıldı, yüzünde ciddi bir ifadeyle parmak uçlarında odadan çıktı, koridor boyunca yürüyüp arkadan sürgülenebilen bir kapının ardında gözden kayboldu. Burada onu kimse rahatsız edemezdi ve güvendeydi de. Burada insan huzur içinde, yapayalnız kalabilirdi. Burada insan, yasak kitapları okuyabilirdi.

Marga, Manuela'nın dolabını düzenlemişti. Yapması gereken şeylerden Manuela'nın beyni dönmüştü artık. Önce neyin yasak olduğunu öğrenmesi gerekiyordu. Bunlar yiyecekler, özellikle de çikolata, meyve ve şekerlerdi. Takılar ve paralar teslim edilecekti. Yalnızca bir miktar harçlık dağıtılıyor olacaktı ama bunun için de bir hesap defterinin açılması gerekiyordu. Saç losyonları kullanmak yasaktı. Kendi özel sabunu olanlar onları da teslim etmeliydi. Bütün kıyafetlerin beyaz şerit üzerine kırmızı iple tam isim işlenerek ayırt edilmesi gerekiyordu. Gömlek üzerine gömlek koyulmalıydı. Pantolon üzerine pantolon. Mendil üzerine mendil. Dolabın kapalı tutulması gerekiyordu. Kişi anahtarı yanında taşımalı ve asla kaybetmemeliydi. Anahtarın üzerinde bir numara vardı. "Sen 55 numarasın" dedi Marga. Manuela, dolabının üzerindeki numaraya baktı. Simsiyah bir "55". "Kıyafetlerinin üzerinde de 55 numara yazıyor. Ayakkabıların ayakkabı odasındaki 55. gözde duracak, montunu ve bereni aşağıda evin girişindeki gardırobun 55. bölümüne asacaksın. Yıkanma bölmen de 55 numara olan; yatağın da tabii."

Manuela, yavaş yavaş elli beş numaraya dönüşecekmiş gibi hissetti.

"Evet, seni şimdi de Marie'ye götüreyim, üzerine bir kıyafet versin. 55 numara olduğunu söyle ona, o anlar."

Marie anladı da. Manuela kapıdan girdiği gibi şaşkın şaşkın kalakaldı. Tanrım, bu koku nasıl da insanın göğsüne oturuveriyordu adeta. Dışarıya açılan pencere öyle küçüktü ki. Etrafta duvar gözükmüyordu bile; her taraf elbiselerle doluydu ve hepsinden sanki bir sürü insan yağmurda sırılsıklam ıslandıktan sonra tek bir odaya sıkıştırılmış gibi bir koku yayılıyordu.

"İçeri gelin, 55 numara, orada olduğunuzu biliyorum. Ay, yavrum, bu nasıl surat! Hiç korkma, bir tanem. Kimsenin üniforma giymekten öldüğü yok. Gelin bakalım içeri."

Pençe gibi bir el Lela'yı yakalayıp gün ışığına rağmen bu loş odada yanan lambanın aydınlığına doğru çekti. Işıkla parlayan iki gözlük camı Manuela'ya bakıyor, sanki bu kadının gözü yokmuş etkisi yaratıyordu. Kadının kafası bir sürü ince, sımsıkı örgüyle kaplıydı ve boynundan çenesine doğru kuru, kat kat kırışıklıklar uzanıyordu.

"Hadi, çıkarın üzerinizdekini..." İki el Manuela'nın elbisesini indiriverdi üzerinden. Yerde duruyordu şimdi kıyafeti. Çıplak, bembeyaz kaldı öylece kız.

"E, çıkın içinden hadi, çok vaktimiz yok!"

Marie yerdeki elbiseyi alabilmek için kızı hafifçe itti. Elbiseyi kaldırdı, Manuela'nın hâlâ elinde tuttuğu bereyi de alıp hiçbir şey söylemeden gitti. Korku dolu ve çaresizce döküldü sözler Manuela'nın dudaklarından:

"Ama ne yapıyorsunuz? Nereye götürüyorsunuz elbisemi?"

Bir dolap kapısının kapandığını ve bir anahtarın kilidinde döndüğünü duydu. Marie, yüzünde memnun bir gülümsemeyle geri döndü.

"Evet küçük hanım, her şey yolunda. Elbisenizi okul bitince alabileceksiniz. Onun dışında bu güzel üniformayı giyeceksiniz."

"Hep mi?" diye sordu birden Manuela. Burada okul üniformasının giyildiğini biliyordu aslında. Ama bu çirkin kıyafetler; akıl almaz bir şeydi insanın bunu HEP...

"E tabii" diye cevap verdi Marie ve dişsiz ağzı çirkin bir gülümsemeyle kıvrıldı, "bunun böyle olmasının haklı da bi' sebebi var. Olur da kaçarsanız üniformanızdan hemen tanırlar sizi, di mi ama? Sonra da sizi alıp hemen Helene Yurdu'na geri getirirler."

Manuela kadının suratına şaşkın şaşkın baktı.

"Evet – yani kaçmak isteyen birileri oldu o zaman..."

Yaşlı kadın öyle bir güldü ki sesi ciyaklama gibi duyuldu:

"İstedi mi? Ha ha ha – *İstemek* de ne demek... Birileri denedi diyelim. Ama bu işin bi' yere vardığı yok. Ya polis yakalıyor onları ya da eve vardıklarında anne babaları buraya geri yolluyor... İstemesine isteyenler oluyor yani ama... Neyse, hadi oturun bakalım." Kadın Manuela'yı bir tabureye oturtup saçlarını tuttu. Kızın canı yanmıştı.

"Hayır, hayır lütfen, yapmayın."

"Ama yavrum, yapılması lazım bunun. Yapılması gereken de yapılır. Saçın toplu olması lazım. Sımsıkı hem de. Bunu ben yapmazsam Kesten kafanızı yakalayıverir sonra o zaman görürsünüz: o eline bir tarakla fırça aldı mı işler değişir."

Tel tokalar kafasına batıyordu. Manuela, sanki birileri kafasındaki deriyi yüzüyormuş gibi hissetse de hiçbir şey söylemedi. Sert bir fırça, pençe gibi bir tarak kızın

kafasını itip kakıyor, Marie'nin incecik parmakları saçlarını sımsıkı örüyordu. Yaşlı kadının üzerine geçirdiği lacivert elbise rutubet kokuyordu. Manuela bir an tereddüt etti.

"Ne, ne oldu? Yeni değil, evet – ama bunu en son giyen genç kız çok temiz bi' Fräulein'dı. Kendiniz bakın: koltukaltında azcık bi' leke bile yok. Üzerinize uyarsa şanslı sayın kendinizi! Böyle hassas olmayın yoksa burda çok tutunamassınız. Söylemiş olıyım da ben."

Manuela'nın elleri istemsizce titriyordu. Sanki birdenbire kendi olmaktan çıkmış gibi bir dehşet kapladı içini. Artık bir derisi yoktu sanki. Kolları bileklerine göre çok kısaydı. Etek kısmı çok geniş ve pileliydi. Siyah önlük pamuklu muare kumaştandı ve kaşındırıyor, üzerinden sanki bir tahta levha gibi iniyordu.

"Gördünüz mü, nası da tam uydu?" dedi Marie kayıtsızca. "Şimdi bi' de kokart* taktık mıydı hazırsınız."

"Kokart mı?" diyerek soran gözlerle baktı Manuela, Marie'nin yüzüne.

"Tabii ya – herkesin takması gerekiyo'..." Manuela'ya rengarenk dantel süslerle bezeli bir kutu uzattı. Sarı, kırmızı, siyah, açık mavi; her sınıf için farklı bir simge vardı. Doğru, aşağıdaki kızların hepsi böyle rengarenk rozetler takıyorlardı–

"Kırmızılarından bulun. Onların da hepsi yeni değil gerçi, sorun olmaz sizin için umarım."

Manuela kutunun içine bakındı. Bulduğu kırmızı kokardı eline aldığı sırada dantelli süsün bir çengelli iğneyle beyaz bez parçasına tutturulduğu yerin tam arkasında mürekkeple bir şey yazılmış olduğunu fark etti. Yazıyı ayırt edebilmek için ışığa doğru gitti.

---

* Belli bir topluluğa özgü işaret. (ç.n.)

"Marie?"

"Evet, küçük hanım?"

"Marie, bu ne anlama geliyor? Bir kalp ve ok çizilmiş, içinde de üç harf var: E. v. B."

Yaşlı kadın birden hızla kızın yanına geldi, öyle ki Manuela kadının kahve kokan nefesini yüzünde hissedebiliyordu. Esmer, kırışık ellerinden birini Manuela'nın koluna koyup sözlerinin yaratacağı etkiyi görebilmek için bir avcı gibi baktı kızın yüzüne.

"Ne mi anlama geliyor? Elizabeth von Bernburg'un kısaltması. 'Hanımefendi'lerden biridir. Burada eğitim veren hanımefendilerden yani, anlamışsınızdır herhalde." Manuela hiçbir anlama belirtisi göstermeyince kadın sanki çok derin bir sırrı veriyormuş gibi fısıldadı:

"Bu kokardın önceki sahibi olan genç Fräulein muhtemelen Fräulein von Bernburg'a karşı bi' şeyler besliyordu."

Manuela hafif kafası karışmış halde baktı yaşlı kadına. Kadın gözlerini kocaman açtı, alnında oluşan binlerce kırışıklıkla edepsiz bakışlarını kızın gözlerine dikti.

"Seviyordu yani – kadını seviyordu kız..."

"Seviyor muydu? Bir mürebbiyeyi mi?" Manuela anlam verememişti bu duruma.

Yaşlı kadın sessiz, boğuk bir kahkaha attı.

"Siz kokardınızı alın, küçük Fräulein – bi' şey olmaz – görüceksiniz zaten – 'mürebbiyenin' nasıl olduğunu kendiniz tecrübe ediceksiniz."

Marie öyle güldü ki öksürmeye başladı. Manuela kalbe bakarak kokardı elinde evirip çevirdi. Marie'nin yüzüne bakmak istemiyordu artık ama kadının kokardını takmasına izin verdi. Sol omuz tarafındaki önlük askısına takılıyordu kokart, kalbin biraz üzerine.

Tedirgin tedirgin indi Manuela beyaz merdiveni. Küçük elini bir sütundan diğerine uzanan demir tırabzanlara korkuyla koyuyordu. Bu yurda vardığından beri ilk defa yalnızdı. Üzüntüyle boştaki elini saçlarına götürdü. Durup bağcığı sıkan önlüğünü genişletti, boğazına sürtünen uzun dik yakayı çekiştirdi. Papa onu böyle görseydi – ya da Fritz – ya da Inge Anne...

Elektrikli lambalar seyrek seyrek yanıp sönüyordu. Lela ilerlemeye cesaret edemedi. Nerede olduğunu, dolap odasının nerede olduğunu, koridorun, yatakhanenin yerini bilmiyordu artık. Nemli beyaz duvarlardan soğuk vuruyordu üzerine. O sırada yukarı doğru çıkan sessiz, acele adımlar duydu ve şefkatli, sevecen bir yüzün kendisine gülümsediğini gördü.

"Benim adım Edelgard – senin?"

"Elli beş numarayım ben."

Edelgard güldü. "Hayır hayır, adını diyorum..."

"Ah –" Manuela, sanki bir peçeyi kaldırması gerekiyormuş gibi eliyle yüzünü sildi. "Manuela." Kız sıcakkanlı, dost canlısı bir şekilde Manuela'nın kolunu tuttu. "Çok güzel bir ismin var. Manuela mı diyorlar sana hep?"

"Hayır – benim – yani evdeyken hep Lela diyorlardı hatta bazen Lel –"

Edelgard bir anda eğilip Manuela'nın yüzüne baktı:

"Ben de sana Lela diyebilir miyim?"

Manuela bütün bu kibarlıktan şaşkına dönmüştü. "Olur tabii!"den başka bir şey diyemedi. Aslında çok şey demek istemişti ama yine boğazına bir şey oturmuş gibi, tıkanmış gibi hissediyordu.

"Valizini boşalttın mı?"

"Evet."

"O zaman vaktimiz var. Gel otur. Aslında merdivenlerde oturmak yasak ama etrafta kimse yok ne de olsa."

Manuela söyleneni yaptı. Ama bunca teslimiyetin çok fazla olduğunu o an hissetti. Hemen mendilini çıkarmaya çalıştı; hıçkırıklarını daha fazla bastıramayacaktı. İradesi dışında geliyorlardı sanki üstüne üstüne. Onu ele geçiriyor, sarsıyorlardı. Edelgard kolunu Manuela'nın omzuna attı.

"Ağla haydi."

Manuela utanıyordu. Durabilseydi keşke; ama yapamıyordu işte.

"Herkes ilk geldikleri gün ağlar, Lela. Bunda utanılacak bir şey yok. Kimsenin de buna şaşırdığı yok. Çekinme hiç. İyice ağla sonra daha iyi hissedeceksin. Ayrıca insan ağladıktan sonra çok daha güzel uyur hep."

Hıçkırıkları yavaş yavaş duruluyordu. Manuela burnunu sildi. Edelgard'ın dingin sesi ona iyi gelmişti.

"İlk günler hep kötü gelir insana ama o da geçiyor. Ayrıca bir süre sonra kızlar da ilk baştaki kadar meraklı olmuyorlar."

Lela, Edelgard'ın elini tuttu.

"Teşekkür ederim, çok iyisin."

"Üzüldüm çünkü sana."

"Ah, geçer yakında. Çok yorgunum, o yüzden, kusura bakma."

Edelgard, Manuela'yı avutmaya çalıştı: "Hangi yatakhanede olduğunu öğrendin mi?"

"Evet. 1 numaralı yatakhanedeymişim dedi Marga..."

"Aa, bak gördün mü, şanslısın."

"Neden?"

"Herkes orada olmak ister çünkü – Fräulein von Bernburg yüzünden..."

Bu, Manuela'nın aynı ismi ikinci duyuşuydu.

Ama bir şey sormak istemedi ki zaten sormasına da gerek kalmamıştı; çünkü Edelgard kendiliğinden anlatmaya devam etmişti:

"Herkes Fräulein von Bernburg'u çok sever, çok katı olmasına rağmen. Ama biliyor musun, o kadar adaletli bir kadın ki. Diğer bütün öğretmenlerin bir gözdesi var ama Fräulein von Bernburg bütün öğrencileri aynı sever, hiç kimseyi de kayırmaz. Onu nasıl bulacaksın çok merak ediyorum.

O esnada zil çaldı ve aşağıdaki koridordan tiz bir bağırış duyuldu: "Dizilin, dizilin bakalım!"

Edelgard, Lela'nın elini tuttu.

"Kesten bu bağıran. Gel haydi, ibadet vakti. Hem sana öğretmenleri de gösteririm önceden." Böylece iki kız merdivenleri indiler ve zille birlikte binanın bütün odalarından koşturmaya başlayan diğer yüz elli kızın kalabalığına karıştılar. Birileri gevezelik ediyor, gülüyor, birileri bağırıyor, oradan oraya koşturuyordu. Duvarın önündeki bir bankta, Fräulein von Kesten'inkinin aynısı gri elbiseler içinde birçok hanımefendi oturuyordu. Hepsinin göğsünde, mavi bir şeride iliştirilmiş simgesi vardı yurdun. Hepsinin saçlarının üzerine beyaz bir bone takılmıştı. İkinci zille birlikte hanımlar ayağa kalkmış, çocuklar duvara doğru ikişerli sıraya geçmişti. Farklı sınıflar birbirinden ayrılmıştı. Her tabur, kokardının rengi sayesinde diğerlerinden ayırt ediliyordu.

Edelgard, Manuela'nın yanında kalmış, sınıflarının sırasına katılmışlardı. Fräulein von Kesten, eli zilde, üçüncü işareti vermek üzere bir kapının yanında bekliyordu. Fakat zili çalmadan önce önünde duran çocukları teftiş edercesine inceledi. "Dönün!" emriyle herkes döndü; şimdi tam olarak kapıya ve önlerinde griler içinde duran hanımefendilere bakıyorlardı. Üçüncü zille birlikte kapı açıldı.

Tiyatro gibi, diye düşündü Manuela; sıraya girmiş, titriyordu. Edelgard gizlice Lela'nın elini tutup "Şimdi

Oberin geliyor" diye fısıldadı ama etraf o kadar sessizdi ki bu fısıltı Fräulein von Kesten'den azarlayıcı bir bakış çekmeyi başardı.

Yaşlı bir kadının uzun silueti belirdi. İri bedenini bir baston yardımıyla öne eğmişti ama derhal hissedilen muazzam bir irade sayesinde bu bastonu çok az kullanıyordu. Kolunun arasında İncil vardı. Elbisesi griydi fakat hanımefendilerin giydiğinden çok daha koyu bir griydi bu. Bonesi siyahtı ve iki yandan iki şerit aşağı uzanıyordu. Bu devasa cüsse neredeyse bütün kapı eşiğini kaplıyordu. Başı dikti kadının. Küçük gri gözleri, önünde reverans yapan çocukları inceliyordu. Yüzünün rengi donuktu ve çıkık elmacık kemikleri yüzüne sert bir ifade veriyordu. Sivri bir çenesi vardı ve küçük ağzı sımsıkı kapalıydı. Kadın, bastonu Fräulein von Kesten'a uzatarak İncil'i açtı. Perdesiz koridorda ses çok iyi yankılanıyordu. Bu sert, anlaşılır, neredeyse erkeksi bir sesti:

"Baba, oğul ve kutsal ruh adına."

Herkes hafif bir "Amin" ile cevap verdi.

Yeni Ahit'ten bir bölüm okunuyordu. Lela hâlâ gözlerini Oberin'in gözlerinden alamamıştı. Bu kadının öfkelendiğinde nasıl olduğunu düşününce içini derin bir ürperti kapladı. Bakışlarını "hanımefendilere" çevirmeye karar verdi. Ufak tefek, yüzü Çinlilere benzeyen yaşlı kadın Mademoiselle Oeuillet, yani Fransız öğretmenleriydi. Yanında çok güzel, genç bir kadın duruyordu; o da İngiliz Miss Evans'tı. Onun yanındaysa, Lela şayet Edelgard'ın açıklamalarını doğru anladıysa Fräulein von Gärschner duruyordu. Dinç, iri bir kadındı. Dimdik duruyordu ama eğitimcilere özgü sert görünüşüne rağmen kaba biri gibi değildi. Fräulein von Attems de sevilen biriydi, özellikle de ders vermediği, yalnızca yurt idaresiyle ilgilendiği için.

En uçta Fräulein von Bernburg duruyordu. Lela'nın ciddi bakışları bu yüzü incelemeye başladı. Fräulein von Bernburg başını hafif eğmiş önüne, yere bakıyordu. Gözleri yarı kapalı gibi duruyordu. Keskin, güzel kavisli kaşları hafif havaya kalkmıştı. Karakteristik, geniş ağzında o an kibirli bir şeyler vardı sanki. Hafif kemerli burnu da şişik gibi duruyordu. Bu zayıf yüzün narin cildinde çiğneme kasları öyle belirgindi ki insan kadının çenesinin iyice sıkılmış olduğu kanısına varıyordu. Alnı küçük ama geniş, şakakları basık, kulakları düzgündü. Çenesi sert duruyordu. Bu yüzde değiştirilemez bir şeyler vardı sanki. Siyah saçları sımsıkı ayrılmıştı. Ensesinin hemen üzerinde duran topuzu kadının o asil kafa şekline çok yakışmıştı. Boynu kısaydı kadının. Güçlü kasları boynunu taşıyor, etrafını saran yüksek yakanın ardında kayboluyordu. Omuzları geniş, ellerinin şekli güzeldi. Uzun, küçük, biraz kemikli, takısız ellerdi bunlar.

"Şimdi şarkıyı söylüyoruz: 'Öyleyse tut ellerimi...'"

Oberin'in ses tonundaki değişim Manuela'yı düşüncelerinden çekip aldı. Önce usulca ve narin başlayan koral giderek daha da yükseliyor, Manuela kendisine uzatılmış şarkı kitabından sözleri takip etmeye çalışıyordu.

"Öyleyse tut ellerimi
Ve yol göster bana
Huzurlu sonuma kadar,
Ve sonsuza.

Yalnız gitmek istemiyorum
Tek bir adım bile.
Her nereye gideceksen
Yanına al beni de."

Manuela'nın sesi titremeye başlamıştı. Artık devam edemiyor, dudaklarından yalnızca tek tük heceler dökülebiliyordu. Bakışları istemeden yeniden Fräulein von Bernburg'un yüzüne kaydı. Kadın şimdi bakışlarını kaldırmıştı ve çocukların da koridorun da hatta bu koca binanın da ötesinde bir yere bakıyormuş gibi duruyordu.

"Sar merhametinle
Zayıf kalbimi,
Neşe ve acı içinde
Sustur sesini.

Bırak zavallı çocuğun
Uyusun ayaklarında,
Kapamak ister gözlerini
Ve inanmak, bir kör gibi."

diye söylüyordu tiz, umarsız çocuk sesleri. Şarkı odada yankılanıyordu. Hepsi seve seve söylüyordu bu sözleri ve ne söylediklerini de umursamıyorlardı. Manuela'nın gözlerinin önünde son kıtanın harfleri titriyordu. Ağzı kapalıydı kızın. Hıçkırıklarını ancak korkunç bir kuvvet sarf ederek bastırabiliyordu kız şimdi.

"Hiçbir şey hissetmesem de
Kudretine dair,
Amacıma yönlendiriyorsun beni
Geceleri dahi.
Öyleyse tut ellerimi
Ve yol göster bana
Huzurlu sonuma kadar,
Ve sonsuza..."

Şarkı sessizleşerek bitti. Frau Oberin İncil'i kapatıp ellerini üzerinde birleştirdi ve şöyle dedi: "Şimdi dua ediyoruz."

Herkes katıldı ve başlarını eğerek dua etmeye başladılar.

"Göklerdeki babamız..."

Frau Oberin bereket duasını okurken herkes başlarını kaldırdı:

"Hz. İsa'nın, Yüce Tanrı'nın ve Kutsal Ruh'un rahmeti üzerinize olsun! Amin."

"Amin" cevabı yükseldi. Frau Oberin İncil'i Fräulein von Kesten'a uzatıp gümüş uçlu bastonunu geri aldı. Sanki şimdi bambaşka bir varlığa dönüşmüş gibi sesi değişti, yüzü kızardı, gözleri büyüdü kadının. Sözleri havayı kesiyordu adeta:

"Söyleyeceğim birkaç şey var."

Bakışları, karşısında duran bütün çocukların bakışlarını delip geçiyordu. "Türlü türlü itaatsizliklerin yaşandığı geldi kulağıma. Yasaklara uyulmuyormuş. Gözden geçirilmek üzere teslim edilmeden yollanan mektuplar varmış. Bu mektupların içerisinde kurumumuza yönelik asılsız şikâyetlerin bulunduğu şüphesiz. Yardımcılarımı, bu kural çiğnendiği durumda bana bildirmek üzere görevlendirdim. Böyle bir itaatsizlikte bulunan herkes ağır şekilde cezalandırılacak, şehrin sokaklarında kendi kıyafetleriyle gezmek zorunda bırakılacak. Bunu yazın bir kenara. Yeni öğrenci hangisi, Fräulein von Kesten?"

Kadın, bastonu tutan eliyle sabırsız bir hareket yaparak çocukları azat etti. Ürkek bir reverans'ın ardından koridor hızla boşaldı. Manuela, Fräulein von Kesten ile Oberin'in karşısında duruyordu.

"Manuela von Meinhardis" diyerek kemikli elini kıza uzattı Oberin. Manuela ürkek bir şekilde reverans yaptı;

Fräulein von Kesten'ın bu eli öpmesini ima eden bakışlarını anlamamıştı. "Pekâlâ. Umarım buraya çabuk alışırsın, çocuğum. Yurt kurallarını çiğneyenlerin ağır bir şekilde cezalandırılacağını duydun zaten. Uslu davranan çocukların şikâyet edecekleri bir şey de olmadığını kendin de göreceksin. Bana düzenli olarak haber verin, Fräulein von Kesten."

"Hayhay, Frau Oberin" diye cevap verdi Fräulein von Kesten anlamlı anlamlı. Uyarı imasını anlamıştı. Küçük Meinhardis kolay iş olmayacaktı. Fakat Frau Oberin halinden memnundu da. Sözlerinin tınısında, dua eder gibi göğsünde birleştirdiği ellerinin tavrında öyle bir hal vardı.

İbadetten sonra akşam yemeği vaktiydi. Yine sınıf rütbelerine göre ikişerli sıra olup hep birlikte yemek odasına doğru uygun adım yürümüşlerdi. Yemek odası kare şeklinde, devasa, yüksek tavanlı, aydınlık ve boş bir odaydı. Uçlarında "Hanımefendilerin", sonsuz uzunluktaki yan kısımlarındaysa yüz elli yurt öğrencisinin oturduğu dört masa hariç boş yani.

Soğuk yemeğin yanında içecek olarak bira vardı. Manuela'nın yanında oturan, kızın ağzına doğru düzgün bir şey koymadığını gören Ilse von Westhagen samimi bir şekilde şöyle dedi: "Cebine bir şeyler sıkıştır sonra kesin acıkacaksın. Başta tadı güzel gelmese de sonra yiyor insan, yiyecek başka bir şey yok çünkü. Hep öyle olur."

Bir kâğıda sarmadan insan ekmeği nasıl cebine koyar ki, diye düşündü Manuela. Hem kırıntı dökülürdü hem de ekmeğin üzeri tüylerle kaplanırdı. Ama kısa süre sonra her türlü şeyi cebine tıkmayı öğrenecekti; şekerleri, et parçalarını, yağlı ya da yağsız ekmekleri; hem zaten insan kendi yemek istemese bile bunlara minnettar olacak bir sürü kişi çıkıyordu.

Yeniden tiz bir zil sesi duyuldu; masada dua vakti. Yüce Tanrı'ya bu akşam yemeği için şükrettiler; bu sırada cepleri ağırlaşmış onları aşağı çekiyor, sanki Tanrı'dan bir şey çalmışlar gibi hissetmelerine sebep oluyordu.

Bir süre sonra bir zil sesi daha geldi. Bu sefer anlamı şuydu: Yataklarınıza gidin. Bütün "hanımefendiler" koridorda yan yana dizilmiş, yüz elli çocuğa ellerini uzatmış bekliyorlardı. Fransız öğretmene "Bonne nuit, Mademoiselle", İngiliz'e "Good night", diğerlerine de Almanca "İyi geceler" diyorlardı. Nihayet dolap odasına geçtiler.

"Manuela, koş çabuk buraya – sana bir şey göstermem lazım."

Ilse, Lela'yı kolundan çekiştirdi.

"Gel bak, gülmekten öleceksin."

Lela, Ilse'nin dolabına doğru sürüklenmeye müsaade etti. Kızın dolabı kendisininkinin hemen karşısındaydı. Ilse dolabının iki kapağını da sonuna kadar açıp heyecanla Lela'nın yüzündeki tepkiye baktı. Lela o an sanki başına bir darbe yemiş gibi oldu. Karşısında gördüğü şey öyle beklenmedikti ki. Dışarıdan sıradan beyaz bir dolap izlenimi veren iki dolap kapağının da iç tarafı alev kırmızısı krepon kâğıdıyla* kaplanmıştı. Üzerleri resimlerle, Japon yelpazeleriyle, çeşit çeşit kartpostalla, yılbaşı ağacı süsleriyle ve yapay çiçeklerle doluydu.

"Çok güzel" diyebildi Manuela zar zor.

Ilse halinden pek memnundu, Lela ise bitap haldeydi.

"Bak bak – asıl şimdi bayılacaksın."

Ilse bir yığın kıyafeti dikkatlice kaldırdı, altta Lela'nın kitabı "Paris'in Göbeğinde" duruyordu. Ilse'nin yüzü ışıl ışıldı.

---

* Süslemede kullanılan, kolay yırtılmayan, esnek, kıvrımlı bir kâğıt türü. (ç.n.)

"Şimdi yasak olan her şeyi sıra sıra sayacaksın, tamam mı?"

Lela çekingen bir gülümsemeyle bu isteği yerine getirdi. "Çikolata."

Ilse bir çorap paketini açtı; içerisinde içi dolu gümüş bir paket görünüyordu.

"Para."

Ilse çift katlı küçük bir kutuyu açtı; üst katında zararsız mektuplar olan kutunun altından birbirine çarpan metal sesleri geliyordu.

"Takı" dedi Lela. Kendini çok iyi hissetmese de Ilse'nin eğlencesini kesinlikle bozmak istemiyordu.

Ilse o sırada raptiyelerden birini çıkarıp dolabın içini kaplayan kâğıdı hafif aşağı çekti. Ardında altın bir zincir, bir bileklik, küçük altın bir yüzük asılıydı.

"Ama Ilse!" Manuela korkuya kapılmıştı şimdi. "Dolap kontrolü yapılırken senin dolabına geldiklerinde ne yapıyorsun? Fräulein von Kesten..."

"Hiçbir şey bulamıyor!" dedi Ilse, Lela'nın bu kadar korkmasına eğlenerek. "Şöyle yapıyoruz: Benim dolabım kontrol edileceğinde yasak olan her şeyi Ilse von Treischke'nin dolabına koyuyoruz, o diğer yatakhanede çünkü. Onunkini kontrol edeceklerinde de onun ıvır zıvırını ben alıyorum. Harika, değil mi?"

"Mükemmel" dedi Lela ve ciddiydi de. Ilse kendini bir Aydınlanma dönemi filozofu gibi hissediyordu.

"Baksana, yasak olan bir şeyi falan yapmak istersen bana söyle. Bana her konuda güvenebilirsin. Hiçbir şeycikler olmaz. Mesela çok fazla azar işitirsen sonucu ne olur biliyor musun? Dışarı çıkma hakkını kaybedersin. Ama övgü aldığın zaman azarların da silinir. Övgüyü de mesela bir çorabı çok güzel yamadığında alabilirsin. Ama tabii herkes çorap yamamak istediğinden yediğin azarlar

kadar delik çorap bulamazsın. Ben o yüzden arada bir, bir tanesinin topuğundan kesiveriyorum – kocaman bir delik oluyor, bu da kocaman bir övgü demek tabii..."

"Çok teşekkür ederim" dedi Lela gülerek.

"Rica ederim. Bak ben bir sürü şey biliyorum, mektuplar falan sayesinde – Oberin'in bu akşam söylediklerinin seni etkilemesine izin verme. Hatta o bana bayağı kötü bağırdığında, cidden çok korktuğumda ne yapıyorum biliyor musun? Çok kolay bir şey. Çıplakken nasıl göründüğünü düşünüyorum yalnızca..."

Lela kahkahayı patlattı – onunla birlikte o sırada içeri giren Lilly von Kattner ve Ilse von Treitschke de gülmeye başladı. Kıkır kıkır gülüşmeleri, kahkahaları diğerlerini de başlarına topladı:

"Millet, Ilse çok iyi bi' espri yaptı..."

Kızın sözleri tekrar edildikçe yeniden yükselen kahkahalar dolap odasında yankılandı.

"N'apıyorsun öyle, Manuela?" diye sordu Ilse. Herkes çarşafının altına girmiş gülmekten ölürken Manuela durmuş yatağına bakıyor, bu beyaz, soğuk yatağa, altına girmesi gereken bu sert, birçok defa yama yapılmış hastane çarşafına inanmayan gözlerle dokunuyordu.

Manuela'nın yüzünde ciddi bir ifade vardı. Çekinerek yatağın kenarına oturdu ama ayaklarını çarşafın altına çekmeye cesaret edemedi. Karyolanın demiri çıplak bacaklarına soğuk soğuk değiyordu. Yatağın yayları esnemiyordu bile. Bu korkunç karyolada asla uyuyamayacağım, diye düşündü Manuela. Üstelik tek bir odada çok fazla insan vardı. Kendini bildi bileli hep yalnız uyumuştu o. Ayrıca evdeki yatağı güzel, sıcak, kahverengi tahtadandı ve yastığı rüya gibi rahattı, öyle ki çocukluğunda geçirdiği bütün hastalıklarda yatağında mutlu mesut yatmıştı. Sonra... Çok uzun zaman geçmişti üzerinden ama... Bir

yatak daha vardı, öyle yumuşaktı ki içine gömülürdün adeta... Ve üzerini saran, ipekten bir örtüsü vardı... O, daha küçücük, üşüyen bir çocukken kıvrılırdı içine, o sakince atan göğsün şefkatine, kendisini yatağa taşımış o bedenin sıcaklığına sonra yastığa ve çarşaflara... Ah, bütün yatak öyle tatlı, öyle harika kokardı ki.

Lela buz gibi dizlerini çenesinin altına doğru çekip boşluğa dikti gözlerini. Koku kayboluyordu; fotoğraflar gibi, kelimeler gibi, Mutti'yi anımsatan, kızın adeta içine işlemiş o binlerce şey gibi aklında tutamıyordu insan kokuları.Bir kerecik daha, ah Tanrım, ne uzak görünüyordu şimdi o günler! Kısacık bir an için bile olsa, bir annesi olsaydı Lela'nın yeniden... Ama geçip gitmişti artık hepsi.

"Manuela!" diye seslendi Edelgard hafifçe. "Yatman lazım. Fräulein von Bernburg az sonra burada olur."

Manuela ayaklarını da çarşafın altına çekip itaatkâr bir şekilde uzandı. Yastık çok sert, çarşaf çok inceydi. Yukarıdan odayı aydınlatan ışık gözlerini kamaştırıyordu kızın. 55 numaralı yatak odanın tam ortasındaydı; küçük bir aralık onu Edelgard'ın yatağından ayırıyordu. Diğer tarafta da Manuela'ya henüz tek kelime dahi etmemiş Mia von Wallin'in yatağı vardı.

Birdenbire herkes Fräulein von Bernburg'u beklemek üzere yataklarında hareketsizce ve neredeyse bir ritüelin parçasıymış gibi uzandı. Uzun kollu gecelikleri, gecelik-lerinden çıkan, çok fazla yıkamaktan kızarmış elleri, geceleri tokalarla tutturmadıkları uzun, geniş örgüleriyle ilk defa gerçekten çocuk gibi görünüyorlar, diye düşündü Manuela. Yalnızca kısa kesilmiş saçlarıyla Ilse bir erkek çocuğuna benziyordu.

Manuela'nın daha önce fark etmediği bir kapı açıldı. Bütün oda aynı anda nefesini tuttu sanki. Fräulein von Bernburg içeri girdi.

"Evet, çocuklar – her şey yolunda mı?" diye sordu kadın, ardından tüm çocuklara iyi geceler dilemek üzere yatakları gezmeye başladı.

Yatağı Manuela'nın ayakucunda biten Ilse doğrulup kıza doğru fısıldadı: "Bak şimdi neler oluyor –"

Gözleri parlıyordu kızın. Yatağının üzerinde diz çökmüş duruyordu. Manuela başkalarının da tıpkı Ilse gibi diz çökmüş Fräulein von Bernburg'u beklediğini fark etti. Fräulein von Bernburg her çocuğun yanında bir anlığına duruyor, iki eliyle başlarını tutup alınlarına bir öpücük konduruyordu.

"İyi geceler, Edelgard!" ... "İyi geceler Ilse!"

Fräulein von Bernburg giderek daha da yaklaşıyordu Manuela'nın yatağına. Kızın kalbi korkuyla hızla atıyordu. Yatıyor olmasının doğru olup olmadığını bilmiyordu. Belki onun da doğrulması gerekiyordu. Kural mıydı acaba bu? Yok, öyle olamazdı, kesin herkes kendiliğinden yapıyordu bunu; ama peki ya o, bir yabancı olan o, ne yapmalıydı?

Elleri çarşafın üzerinde, hareketsizce yatıp bekledi. Kalbi sanki her defasında daha boğuk atıyor, vücudunu bir titreme kaplıyor, sıktığı dişlerinin nasıl da sessizce birbirine çarptığını hissedebiliyordu kız.

Derken öyle basit bir şekilde çözülüverdi ki her şey. Oda boyunca gezen bu ciddi kadın kızın yatağının hemen yanında durdu, heyecandan buz kesmiş elini sıcacık, huzur veren ellerinin arasına aldı.

"Seninle tam olarak tanışamadık, küçük Manuela!" dedi kadın. "Yanımızdaki ilk gecende rahat uyursun umarım."

Ve daha Manuela cevap veremeden – ah, cevap da veremezdi ya zaten, gözleri çoktan yaşlarla dolmuş, dudakları sanki ateşi varmış gibi titremeye başlamıştı – bir

insan eğildi kıza doğru, elleriyle eğildi, sesiyle eğildi, sıcacık göğsüyle eğildi ve Fräulein von Bernburg, sanki şimdi iki yanağından özgürce akan gözyaşlarını görmemiş gibi Manuela'nın alnına bir öpücük kondurdu.

"Teşekkür ederim, Fräulein von Bernburg" diye kekeledi Manuela ama kadının onu duyup duymadığını bilmiyordu. Kadın çoktan kapıya gitmiş, ışığı söndürmüştü.

"İyi geceler, çocuklar" dedi kadın bir kez daha ve dışarı çıktı.

On iki beyaz yatak karanlıktaydı şimdi. Yalnızca bir köşede küçük bir gece lambası yanıyordu. Bütün pencereler kapalıydı; odaya derin bir sessizlik hâkimdi. Manuela gözleri açık uzanmış, Fräulein von Bernburg'un ardından çekip kapattığı kapıya bakıyordu.

İnsanın düşünecek vakti olmadığında günler çabuk geçer. Her gün birbirinin aynı olduğunda. İnsan bir şey yapmadığı, insana bir şeyler yaptırıldığında. Elektrikli bir zil sesine göre akan bir gün, makineleşmiş bir gündür ve insan da kısa süre içinde zile tabi bir makine haline gelir. Zil Manuela'yı derin sabah uykularından uyandırıyordu. Zil onu sabah duasına doğru merdivenlerden aşağı koşturuyordu. Zil bağırıyordu: Saat dokuz, okul! Haykırıyordu: On iki, yürüyüş vakti! Yemek, ardından ders! Yeniden yürüyüş ve yeniden yemek ve sonra yatağa! Zil derslerde düşünce akışını koparıveriyor, teneffüslerde sohbetleri bölüyor, bahçede arkadaşları ayırıyor, sıkıcı derslerden önce insanın kalbini hoplatıyor, kahvaltıda fincanları dudaklardan indiriyordu. Zil, bir emirdi. Amaçsız bir varlığın kişiliksiz, merhametsiz, hiç değişmeyen polisiydi.

Her günün bir diğerine benzediği yerde günler birbirine karışır. Bu yüzden kızların dolap kapaklarının iç

tarafında takvim asılıydı ve her geçen günün üzerini siyah kalemle çiziyorlardı. Bir gün daha bitti, diye sayıyor; yaz tatiline, Noel'e, "eve dönmelerine" ne kadar kaldı diye bakıyorlardı.

Manuela'nın takvimi yoktu. Manuela'nın dönecek bir "evi" yoktu çünkü. Dünheim'daki evi dağıtmışlardı. Bir daha oraya dönüp dönemeyeceğini kim bilebilirdi. Fritz'i, annesini, o çok sevdiği kadını düşünmeye cesaret edemiyordu. Acısı geçmişti aslında, onlara bir özlem duymuyordu artık. Geriye inattan başka bir şey kalmamıştı – inattan ve burada olmak zorunda kaldığı için duyduğu öfkeden başka. Bir şey daha vardı ama tanımlanamayan, kelimelerle ifade edemediği, bazı geceler onu kocaman gözlerle düşüncelere salan, uyutmayan bir şey. Meinhardis İtalya'ya seyahate çıkmıştı. Masmavi denizle, güneşle, portakallarla, eşeklerle ve eski kiliselerle süslü rengarenk kartpostallar Lela'nın dolabının içini yavaş yavaş kaplıyordu.

Fräulein von Bernburg, Manuela'nın dolabını kontrol ettiği sırada görmüştü bu kartpostalların ilkini. Manuela'ya dönüp sormuştu:

"Ya annen?"

Manuela sessizce bir fotoğraf çıkarıp Fräulein von Bernburg'un avucuna bırakmıştı.

"Annem öldü. Bir annem yok artık. Olsaydı burada olmazdım..."

Çok acı gelmişti bu kulağa. Fräulein von Bernburg fotoğrafa uzun uzun bakmış, ardından geri uzatmıştı. Bir elini Manuela'nın omzuna koyup kızın gözlerine ciddiyetle bakmıştı.

"Ama yanımızda gayet güzel yer edindin, Manuela. Arkadaş bulabildin mi kendine?"

"Evet, Fräulein von Bernburg – ama –"

"Evet? Bana güvenebileceğini biliyorsun."

"Evet, Fräulein von Bernburg – ama eğer –" kelimeler nihayet kesik kesik döküldü ağzından, "siz burada olmasaydınız asla katlanamazdım..."

Fräulein von Bernburg'un yüzü hiç değişmedi, aksine Lela'ya soran gözlerle bakmaya devam edip usulca ama ciddiyetle konuştu:

"Böyle şeylere inandırmamalısın kendini. Burada yapılan her şey iyi ve doğrudur. Neden bir şeyin diğerinden farklı olduğunu bilmesen bile. Eleştirmen değil, itaat etmen gerekiyor senin. Hıristiyanlığın en büyük erdemi alçakgönüllülüktür. Bunu çoktan öğrendin zaten, öyle değil mi?

Lela'nın dudaklarından ürkekçe döküldü kelimeler:

"Evet, Fräulein von Bernburg."

"İnatla kendini kapatırsan buraya asla alışamazsın. Hepimizin senin için en iyisini istediğimize ve yaptığımıza inanman gerekiyor. Böylece her şey daha kolaylaşır."

"Peki, Fräulein von Bernburg."

Elisabeth von Bernburg'un eli Manuela'nın omzundan koluna doğru kaydı. Sanki onu bir uykudan uyandırmak istiyormuş gibi sıkıca tuttu kadın çocuğu.

"Deneyecek misin?"

Lela kendine doğru eğilmiş bu yüze, en derinlerine etkileyici bir şekilde bakan bu koyu gözlere çevirdi bakışlarını. O anda direnci kırıldı sanki ve bir yemin eder gibi, öyle bir coşkuyla cevap verdi bu sevecen gözlere bakarak:

"Evet, Fräulein von Bernburg."

O günden sonra her şey bambaşkaydı. Her şeyin bir anlamı vardı artık. Her şey *onun* için, Fräulein von Bernburg için yapılan bir görevdi. En ufak bir şeyin bile onunla bir bağı vardı sanki ve günler artık zile göre değil,

onun seslenişine göre akıyordu. Sesi her zaman sevecen değildi aslında kadının, çoğu zaman sert ve buyurgandı hatta. Ama Manuela, emredilenin doğru olduğunu biliyordu: Uyanmak, Giyinmek, Dua Etmek, Öğrenmek, Dışarı Çıkmak, Beklemek, Yemek Yemek, Uyumak... Fräulein von Bernburg oradaydı ve insan her şeyi onun için yapıyordu.

Elisabeth von Bernburg da Fräulein von Kesten gibi, hatta yurdun neredeyse bütün eğitmenleri gibi bir subayın kızıydı. Yirmi sekiz yaşındaydı; bir süvari eri teğmeniyle yaptıkları nişan, söylentiye göre bu genç kızın soğukluğunun ve derin ruhsal direncinin adamı bu ilişkiyi bitirmeye zorlamasıyla bozulduktan sonra, bu yirmi sekiz yılın son beş yılını vakıfta geçirmişti. Başkalarıysa aslında Fräulein von Bernburg, nişanlısına kendisiyle hatta hiçbir zaman bir erkekle evlenemeyeceğini mi söyledi acaba diye merak ediyordu. Bu düşünce büyük sansasyon yaratmış, son derece cüretkâr yorumlara sebebiyet vermişti. Bu söylenti Helene Yurdu'nun yatılı öğrencileri arasında bile dolaşıyordu; onu kimin başlattığı bilinmiyordu aslında ama muhtemelen Ilse'ydi. O Berlin'de yaptığı tatillerden böyle haberlerle dönerdi hep; muhtemelen de hepsini, annesi babasından ayrıldıktan sonra gelen ikinci, genç babasından duyuyordu.

"Kızlar" dedi, "Bernburg Hanımcığımı düşünsenize bir, evlenebilecekken buraya gelmeyi tercih etmiş! Kendi çocuğu olsun istemiyor demek, öyle demiştir kesin adama da – bir de adam onu öpmek istediğinde – şöyle yapmıştır bak – göğsünden falan itmiştir adamı kesin –"

Oda ve Mia birbirlerine baktılar ve hiç de edepli olmayan bir şekilde güldüler. Fakat Manuela sinirlenmişti.

"Ilse, sürekli 'Bernburg Hanımcığım' diye bahsetmek zorunda değilsin ondan, ayrıca – bunlar onun özeli – hem gerçekte ne yaşandığını kimse bilmiyor –"

"Duymadın herhalde" dedi Ilse alınmış gibi, "süvari eri teğmeni diyorum! Ben hayatta öyle bir şey yapmazdım."

Herkes güldü, yalnızca Marga tıslar gibi fısıldadı: "Sessiz!" Fräulein von Kesten'ın dışarıdan usul usul geçtiğini duymuştu.

Manuela düşüncelere dalmıştı. Çoğu gecelerde Fräulein von Bernburg yatakhanenin ışığını söndürdükten sonra, kızın etrafında fısıldaşmalar başlayıp yastıkların altındaki küçük elektrikli fenerler ortaya çıktığında kız yattığı yerde şu soruyla boğuşurdu: Fräulein von Bernburg odasında ne yapıyordu acaba? Burada olmaktan mutlu muydu? Bir kocanın ve çocuk sahibi olmanın özlemini çekiyor muydu hiç? Çocuk sahibi olmak, evet, bunu Manuela da düşünüyordu bazen – ama bir koca – hayır, hayal etmesi bile zordu; hele Fräulein von Bernburg'u bir erkekle düşünmek, hayır, böyle bir düşünceyi şekillendirmek bile mümkün değildi. Miss Evans'ın nişanlısı İngiltere'de bir yerlerdeydi. Kadın evlenmeden önce kendini biraz saklamak istiyordu, öyle deniliyordu bu durumlara. Son derece normaldi bu hatta Fräulein von Attems'i bile mutfakta, kilerde çalışan bir ev hanımı olarak hayal edebiliyordu insan; ama Fräulein von Bernburg'u?

Elisabeth von Bernburg, etrafında dönen bütün bu çocukça ya da hiç de çocukça olmayan fikirlerin ve soruların farkında değil gibiydi. O yine oradaydı, sessiz, kurallı, ciddi ve nazik. O güzel, sessiz yürüyüşüyle çocukların günlerine eşlik ediyor, öğretiyor, emir veriyor, dinliyor, tavsiyelerde bulunuyordu; ama hep uzakta, kendi içine kapanık ve yalnız kalıyordu.

Yalnızca Manuela tek bir an için bu kadının kalbinin içine bakabilmişti. Bir pazar akşamıydı ve Fräulein von Bernburg her gün olduğu gibi yatakhanede gezmiş, bütün çocuklara iyi geceler öpücüğü vermiş, bir iki soru yanıtlamış, bazı kısa talimatlarda bulunmuştu.

Manuela da durdurmuştu kadını.

"Fräulein von Bernburg" demişti kız ağır ağır. "Bilmiyorum, bir şeyim var sanırım, galiba hasta oldum..."

Ardından yine yavaşça bütün gün kendini kötü hissettiğini söylemişti. Karnı ağrımış, midesi bulanmış, başı ağrımıştı ve üstelik şimdi de kanadığını fark etmişti.

Fräulein von Bernburg hiç gülümsemedi.

Ciddiyetle çocuğun yatağının kenarına oturdu.

"Bu bir hastalık değil, Manuela" dedi usulca. "Artık büyüdüğünün ve neredeyse bir çocuk olmayı bıraktığının bir göstergesi yalnızca. Bu kan olmasaydı bir yetişkin olduğun zaman çocuk sahibi olamazdın. Bütün kadınlar dört haftada bir bu kanamayı yaşarlar. Şimdi bir anne rolü üstlenip bu kanamalar geldiğinde ne yapman gerektiğini anlatmalıyım sana..."

"Teşekkürler, Fräulein von Bernburg" dedi Manuela.

Yastığının üzerinde solgun ama mutlu yatıyor, kelimelerden ziyade kendisine talimatlar veren bu sesin tınısını dinliyordu. Fräulein von Bernburg kalkmak istediği sırada kız onu sımsıkı tuttu. "Fräulein von Bernburg –"

"Evet, başka bir şey mı vardı, Manuela?"

"Dediniz ki – bütün kadınlar. Ama yine de hiçbir zaman çocuk yapmayan kadınlar da var, değil mi?"

Fräulein von Bernburg kızın yüzüne bakmadı.

"Evet, çocuğum – kocası olmayan kadınlar onlar."

"Fräulein von Bernburg" diye devam etti kız ve beyaz eli, üzerine eğilmiş oturan kadının elini tuttu. "Ben, ben

size bir şey sormak zorundayım – sürekli bunu düşünüyorum – mutlu musunuz?"

Elisabeth von Bernburg başını kaldırdı. Sanki dünyanın en doğal sorusu sorulmuş gibi en ufak bir şaşırma belirtisi dahi göstermeden Manuela'nın gözlerinin içine baktı.

"Evet, yavrum" diye cevap verdi kadın. "Siz varsınız ya."

Aslında belki de şöyle demeliydi: Sen varsın ya. Ama hayatları boyunca duygularını tutumlu kullanan ve duygu patlamalarından hazzetmeyen askerlerin kızı ve torunu olan bu kadın, tutucu bir anne tarafından Tanrı korkusuyla yetiştirilmiş bu kız, kendisine emanet edilen çocuklara karşı görevini kesin ve adil bir biçimde yerine getirmek üzere kendi kendine söz vermiş bu genç kadın böyle bir cümleyi dilinin ucuna dahi getiremezdi. Burada onun için yalnızca "çocuklar" vardı, kalbini vereceği tek bir çocuk söz konusu olamazdı. Ama olmuştu işte, daha ilk günden hem de. Gözleri bu çocuğun gözleriyle birleştiği andan itibaren onun için kendini inkâr ve feda etmekten başkası mümkün olamazdı.

Bir lütuf gibi, hiç hak edilmemiş, asla tadılmamış bir mutluluk gibiydi bu çocuğun sevgisi onun için ve etrafındaki diğer çocukların dokunaklı ilgisinden, tapınmalarından çok daha gerçekti. Bu sevgi Manuela'nın her hareketinden, her utangaç sözünden taşıyordu adeta. Ama işte Elisabeth von Bernburg bu çocuk onu mutlu ettiği için, onu sebepsizce, kalbinin bütün kuvvetiyle sevdiği için kendi kendini cezalandırmasaydı Elisabeth von Bernburg olmazdı.

Papa Meinhardis'in iki eli de doluydu. Önündeki masada büyük bir sepet açık duruyor, şef garson paketleme-

de adama yardımcı oluyordu. İkisi de arkalarındaki masmavi denize de sabah rüzgârında sallanan palmiyelere de bakmıyordu.

Meinhardis dikkatle paketlere bakıyordu. Soğuk tavuk ve buzda biraz havyar vardı. Erimese bari, diye düşündü adam. Tostlar burada, kırmızı, sert Sicilya şarabı da şuradaydı. İlk çıkan mandalinalardan da vardı – nasıl da kokuyorlardı ama! Meinhardis'in üzerinde açık gri bir takım vardı. Yüzü güneşten yanıp kararmıştı. Açık gri şapkası bu kahveliğini iyice öne çıkarıyordu. Evet, hanımlar tabii ki hâlâ hazır değildi. Olmalarını da beklememişti adam aslında ama araba yine de kapının önünde hazır bekliyordu. Zillerin şıkırtısı içeriden bile duyuluyordu.

Garson sepeti arabaya yerleştirdi. Meinhardis arkasını döndüğünde hanımların kapıda durduğunu gördü. Atların rengarenk koşum takımlarına, komik faytoncuya, arabayı süsleyen çiçek demetlerine ve ipekten yastıklarla tozluklara dair hayranlık nidaları karşıladı adamı. Yarbay yine her şeyi düşünmüştü. Kadınlar yerleşirken kapıcı Meinhardis'e gümüş bir tepside iki mektup getirdi. Adam bunları hemen alıp iç cebine koydu çünkü o sırada Ray Cammars'ın ayaklarını tozlukla örtmesi gerekiyordu.

"Ayaklarınız toz olmasın" dedi ve kadının küçük, ince ayakkabılar içindeki ayaklarını aracın içine doğru çekti. İki kadın da arkada oturuyordu. Adam da arkaya geçip bağırdı: "Avanti, avanti*!" Bunun üzerine kırbaç vuruldu ve araç harekete geçti.

"Dün akşam biz yattıktan sonra neler yaptınız bakalım?" diye sordu Ray. Sanki annelik etmesi, büyütmesi gereken küçük bir erkek çocuğuyla konuşuyormuş gibiydi. İri, sarışın bir kadındı. Muazzam yazlık elbisesi, geniş

* (İt.): İleri. (ç.n.)

hasır şapkası ve omuzlarındaki beyaz peçe onu olduğundan daha genç gösteriyordu. Kuru, ufak bir eriği andıran Miss Hill bile sanki bu amaca yönelik olarak orada bulunuyormuş gibiydi.

Meinhardis, kendisine bu tonda hitap edilmesinden hoşlanıyor olacaktı ki güzel yüzünde gururlanmış bir gülümseme belirdi.

"Ah, Ray, bana karşı hep böyle sert olmayın! Son derece usluydum. Biraz daha şarap içip ben de yatmaya gittim."

"Şarabı kiminle içtiniz bakalım? Kesin Miss Booth'ladır – sizi tanıyorum, Yarbay..."

"Ah, Miss Boothmuş!" diye surat astı Meinhardis. "Nasıl böyle bir şeye inanabilirsiniz? Benle Miss Booth, olacak iş mi..."

"Hadi hadi, ne zaman onunla kadehinizi tokuştursanız kızarıyor. Ben her şeyi görüyorum, canım..."

"Yok artık" diye geçiştirdi Meinhardis alçakgönüllülükle, "böyle bir şey düşündüğü yok kadının." Yine de düşüncesi bile gururunun okşanmasına yetmişti; Miss Booth çok güzel bir kadındı. Hele Ray'den çok daha güzel olduğu kesindi. Ama yaşlı anne ve babası tarafından öyle korunuyordu ki genç bir kadınla yalnız kalabilmek isteyen bir erkek için peşinden koşacak pek bir şey kalmıyordu.

"Ama Ray, biliyorsunuz, ben bir tek sizi seviyorum..." Kadının eldivenli elini ironik olmaya çalışan bir ifadeyle alıp dudağına götürdü.

"Sizin için her şeyin en güzelini düşünmedim mi?"

Sanki hepsi kendi yaratımıymış gibi eliyle denize, şimdi altlarında kalan Palermo'ya doğru ufak bir hareket yaptı.

"Muhteşem, mükemmel, harika" diye inledi kadınlar. "Pellegrino'da piknik yapma fikriniz ne hoş bir fikirdi –

öyle şairane ki! Harikulade bir adamsınız" diye övdüler onu. Adam halinden pek memnundu.

"Ama iki aşk mektubu aldınız ve hâlâ okumadınız. Merak etmiyor musunuz?"

"Ah, meraklı olan kadınlardır yalnızca. Mektupların kimden olduğunu merak ediyor olmalısınız. Bir tanesi Roma'daki Prenses Trani'den, beni çok özlemiş de. Öteki de mafyadan, sizi seversem beni öldürmekle tehdit ediyorlar."

İki kadın da güldü. "Olabilir" dedi Ray, "biz kadınlar meraklıyızdır gerçekten de. Ama böyle palavraları siz erkekler kadar uzun süre yürütemeyiz..."

Meinhardis ciddi bir ifadeyle mektupları çıkardı. Manuela'nın el yazısını tanımıştı; diğer mektup da Hoch-dorf'tan geliyordu fakat kimden olduğunu bilmiyordu adam, bu nedenle ilk onu açtı. Dikkatle, kadınların daha önce onda hiç görmediği bir ifadeyle okumaya başladı. Bir sayfa, ardından bir sayfa daha. Derken birden kahkahaya boğuldu.

"Harika, yok böyle bir şey! Harika, çok hoşuma gitti! Benim ufaklığı okuluna alan Müdire ne yazmış bana biliyor musunuz? Diyor ki kızım çok yetenekli bir çocukmuş ama maalesef saygısızlığa eğilimi varmış!"

Meinhardis dizlerine vurdu, iki kadın da neşeyle kikirdediler.

"Tıpkı babası" dedi Ray.

Meinhardis de sanki çok yararlı bir iş başarmış gibi devam etti:

"Bu kız aynı ben, aynı! Bu deli kadınların kendisini etkilemesine izin vermiyor. Haklı da! Tanrı bilir bu kadınlar neler talep etti ondan orada..."

Hemen diğer mektubu, Lela'dan gelen mektubu eline aldı.

"Sevgili Papa!" diye okumaya başladı. "Bugün pazar. Mektup yazmamıza izin verilen tek gün. Yoksa zaten insan pazar günleri ne yapacağını bilemiyor. Buraya gelmeni çok istiyorum. Nedenini sana söyleyemem ama. Çok fazla Fransızca öğreniyorum ki ben de bir gün senin gibi seyahate çıkabileyim ve bütün dilleri konuşabileyim. İngilizcem de çok iyi. Öğretmenimiz Miss çok tatlı. Bana bir sürü kartpostal yaz lütfen, olur mu, dolabım için.

Sen İtalyanca konuşabiliyor musun? Burada öğretmiyorlar onu.

Selamlar,

Minnettar kızın

Manuela."

Meinhardis iç çekti. Tuhaf bir mektuptu bu. Kadınlar bile biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Nihayet adam iç çekerek şöyle dedi:

"Zavallı çocuk ne yazacaktı ki zaten, bütün mektupları okuyorlar. Ne zalimlik ama. Ama iyi yaygara koparmış olmalı–" yeniden güldü adam, "saygısızlığa eğilimini gösterdiği sırada yani."

Yenilenmiş gibi, ciddiyetlerini bir kenara bırakıp güldü iki kadın da. Özellikle kavalyelerini yeniden iyi bir ruh haline sokmak için yapmışlardı bunu, zira Ray endişeli bir babayla başa çıkamazdı. Miss Hill de durumu kurtarmak için araya girdi.

"Küçük kızların yatılı okula gönderilmesi iyi bir şey."

"Öyle" dedi Ray, "ben de bir manastırda büyüdüm."

Meinhardis dikkat kesildi: "Ne, siz, manastırda? Hayal dahi edemiyorum..."

"Çok dindardım ama" dedi hemen kadın, adamın şüphelerini gidermek için.

Derken herkes bir süre sessizleşti. Manzaralı bir yerde bir bank görünce Meinhardis burada durmayı önerdi.

Kadınlar arabadan indiler, Yarbay da sepetten bardakları ve Fiasco şarabını aldı. Üç kadeh küçük Manuela'nın sağlığına kaldırıldı – saygısızlığını uzun süre koruyabilmesi dilekleri eşliğinde.

"Yarın mandalina yollayayım ona" dedi Meinhardis.

"Manuela!" Kızın adı kesik bir emir tonlamasıyla yankılandı yatakhanede; Manuela yatağını toplamada sona kaldığı için yalnızdı. "Buraya gel."

Manuela'nın dizleri titredi. Fräulein von Bernburg'un sesi çok sert geliyordu. Hemen işini bırakıp bu çağrıyı takip etti kız. Bakışlarını yerden kaldıramadan Fräulein von Bern-burg'un karşısına geçtiğinde dik durabilmek için çaba sarf etmesi gerekiyordu; kalbi öyle gürültülü çarpıyordu ki dışarıdan kesin duyulabildiğini düşündü kız.

"Manuela, hakkında neler duyuyorum böyle? Ne zamandan beri terbiyesiz bir kız oldun sen?"

Hiçbir cevap gelmedi, yalnızca Manuela'nın başı iyice göğsüne doğru eğildi.

"Frau Oberin'e terbiyesizlik etmişsin."

Manuela başıyla onayladı.

"Nasıl oldu bu? Açıkla bakayım."

Kesik kesik ve korkuyla anlatmaya başladı Manuela.

"Biz koridorda yürüyorduk – Ilse'yle ben – o sırada – o sırada Frau Oberin geçiyordu, bana seslendi – Mademoiselle Oeuillet de oradaydı. Frau Oberin dedi ki dik durmalıymışım, ben de... Ben de dik durdum işte."

"Küstah bir hareket yapmışsın, öyle mi?" Manuela suçlu suçlu başıyla onayladı.

"Neden peki, Manuela?"

Kızın cevap vermeden önce ciddi ciddi düşünmesi gerekti.

"Çünkü – çünkü Frau Oberin dedi ki Alman askerleri gibi yürümeliymişiz, ben de bunu kesin Mademoiselle yüzünden söylüyordur diye düşündüm, Mademoiselle rencide olacaktı çünkü. O yüzden de duruşumu biraz abarttım, Frau Oberin de bir erkek çocuğu gibi davrandığımı söyledi."

"Sen de ona dil çıkarttın. Doğru mu bu?"

"Değil, Fräulein von Bernburg. Yüzümü buruşturdum sadece."

"Neden?"

"Çünkü" – birden Manuela bütün sakinliğini yitirdi – "çünkü bir erkek çocuğu olmak istiyorum ben gerçekten. Kız olmaktan nefret ediyorum. Saçlarımı hiç sevmiyorum, eteğimi de. Evde abimle oynarken hep pantolon giyerdim, bana kalsa her zaman seve seve pantolon giyerim."

Şimdi Fräulein von Bernburg'a sanki kadın ona yardım edebilirmiş gibi bakıyordu.

"Ben kadın olmak istemiyorum – ben bir erkek olup hep sizin yanınızda olmak istiyorum, Fräulein von Bernburg. O yüzden söylememeliydi işte öyle bir şey – hele ki *o*, hele ki Frau Oberin, söylememeliydi."

"Manuela!" Fräulein von Bernburg soluk, hareketsiz bir yüzle duruyordu bu heyecan içindeki çocuğun karşısında. "Aramızda böyle sözler söylenmemeli, duyuyor musun beni? Şimdi derhal Frau Oberin'e gidip özür diliyorsun. Anlaşıldı mı?"

Bu bir emirdi ve karşı çıkmak mümkün değildi. İki dakika sonra Lela, kendisine öfkeyle bakan bu iri, gri figürün karşısında duruyordu.

"Frau Oberin'den özür dilemeye geldim..."

"Seni Fräulein von Bernburg mu gönderdi?"

"Evet, Frau Oberin."

"Demek sen de ona tapanlardansın, öyle mi?"

Lela kocaman gözlerle önündeki kadına baktı.

"Hayır, Frau Oberin."

"O halde gidebilirsin, sorun yok."

Bir reverans, Frau Oberin'in elindeki bastonun yere sertçe dokunmasıyla çıkan boğuk bir ses ve Lela odadan çıktı.

"Fräulein von Bernburg, bir dakika." Bu Oberin'in, ibadetin sonunda fısıltıyla söylediği Amin'in yankısı daha yok olmadan sertleşen sesiydi.

"İleri! Evet, Frau Oberin, buyurun?"

Fräulein von Bernburg, Frau Oberin'in odasının kapısının ardında, kadınla birlikte gözden kayboldu. Bu odaya yalnızca çocuklar değil öğretmenler bile huzursuzluk içinde giriyorlardı – belki Kaninchen hariç, zira o artık hiç kimse değildi ve bu dünyada korkacağı hiçbir şey kalmamıştı.

"Çocukların şahsınıza yönelttiği, özellikle bu yaşlarda görülen yoğun düşkünlüğü teşvik etmemenizi bir kere daha rica etmek istiyorum sizden, Fräulein von Bernburg."

"Frau Oberin elimden geleni yaptığımdan emin olabilir."

"Umarım öyledir, Fräulein von Bernburg. Fakat çocuklar arasındaki ayrıcalıklı pozisyonunuzu siz nasıl açıklıyorsunuz?"

Oberin hafif bir inlemeyle kendini sandalyesine bıraktı. Bernburg ise ayaktaydı; kendisine oturması için yapılan imayı bilerek göz ardı etmişti. Cevap verirken sesi belli belirsiz titriyordu:

"Ben çocukları seviyorum Frau Oberin ve onlara karşı adil davranmaya çabalıyorum."

Yaşlı kadın, karşısında kusursuz bir duruş ile bekleyen bu insana kötü kötü baktı.

"Özellikle de küçük Meinhardis oldukça göze batıyormuş gibi geldi bana. Bu çocuğun ekstra bir çaba ile disipline edildiğini görmeyi diliyorum. Siz gençsiniz, Fräulein von Bernburg. Benim vakıf tecrübelerime sahip olsaydınız böyle unsurların önlerine sınır çekilmezse zehirleyici etkileri olabileceğini bilirdiniz."

Fräulein von Bernburg gözünü bile kırpmadı. "Çabalayacağım, Frau Oberin."

"Sorun yok, Fräulein von Bernburg. Size güveniyorum."

Çocuklar ikişerli sıra halinde park boyunca yürüyorlardı. Hepsinin başında aynı eski bereden, üzerinde aynı eski monttan vardı. Çok fazla konuşamıyorlardı. Mademoiselle Oeuillet arkalarından yürüyordu ve kadının kulakları o kadar iyiydi ki birisi Almanca konuşmaya başladı mı hemen duyuyordu. Bugün Fransızca günüydü o yüzden Almanca konuşan herkes azar işitiyordu.

Lilly ile Lela sessizce yan yana yürüyorlardı. Lilly birdenbire Manuela'yı dürttü:

"Şuraya bak!"

Bir ağaca tırmanan sincabı işaret etti. Manuela durdu. Hayvanları o kadar çok seviyordu ki, mutlulukla, nerede olduğunu unutarak yana doğru bir adım attı.

"Manuela!" diye bir ses duyuldu arkadan. O sırada kızın ardından gelenler de Manuela'nın ayağına takıldılar. Bütün grubun düzeni bozulmuştu.

"Durmak yasak. Devam, birleşin haydi..." diye Fransızca emir geldi arkadan. Bunun üzerine yürümeye devam ettiler. Hep aynı mesafeyi koruyorlar, hep aynı noktaya, yüzlerinin tam karşısındaki tutturulmuş örgüye, bereye,

monta, koyu renk elbiseye, çoraplara ve yüksek, siyah çizmelere bakıyorlardı. Yalnızca en öndeki ikilinin önü bomboş uzanıyordu. Bu yüzden de öncü olabilmek için hep bir mücadele yaşanıyordu.

Bazıları şehre doğru memnuniyetle "öncülük ediyor", dükkânların önünden geçiyordu. Hiçbir dükkâna giremeyecek olsalar da en azından birkaç vitrin görebiliyor; hiçbir şey satın alamayacak olsalar bile pastane pencerelerinden içeri zevkle bakıyor; başlarındaki eski bereye rağmen tuhafiyeci dükkânlarını ciddiyetle inceleyebiliyorlardı. Ayrıca gözetmen öğretmen fark etmeden mektup kutularından birine gizlice bir mektup atıvermek de bazen mümkün oluyordu.

Yani insan tıpkı bu çocuklar gibi bir değişikliğe aç olduklarında böylesine küçücük bir şehrin bile çekici yanları olabiliyordu. Hatta bazen veliaht prensi kendisini ince ve zarif gösteren o dar üniformasıyla, ateş gibi bir koşu atının çektiği arabasında bu küçük şehrin engebeli yollarında giderken görmek bile mümkündü. O zamanlarda yurt öğrencilerinden bu koca grubun hepsi yüksek reveransla eğilirdi ve bu, genç adamı öylesine eğlendirirdi ki aynı zevki belki bir daha tadar umuduyla bir sonraki fırsatta geri dönerdi.

Aç ve yorgun bir vaziyette dönerlerdi çocuklar yurda. Öğle yemeği de sessiz geçerdi çünkü burada da Fransızca konuşmaları gerekiyordu; ya da İngilizce tabii, günün perşembe mi cumartesi mi olduğuna göre değişirdi bu. Yalnızca pazar günleri evlerinde alıştıkları gibi hoşbeşe izin vardı. Mutfak çok uzakta olduğu için yemekler ılık ya da soğuk olurdu. Yarı dolu bir mideyle kalkarlardı masadan. Küçük bir ara verilir, bu sırada isteyen dolap odasında, oturma odalarında, koridorlarda ya da bahçede dolaşabilirdi.

Küçük tarhlarda, çıplak duvarlarda, bahçelerde baharın ilk çiçekleri açıyordu. Çalılarda taze yeşillikler bitmişti. Birkaç kız toprak kazmakla uğraşıyor, bitkilerle ilgileniyordu. Başkalarıysa ellerinde bir kitap, okuya okuya geziniyordu. Manuela kimsenin olmadığı bir köşe bulmuş, ilahiler kitabından dörtlükleri hafif yüksek sesle okuyordu. Diğer kızların bağırış çağırışını ve gürültülerini duymamak için kulaklarını elleriyle kapamıştı. Derken kitabı yanındaki banka koyup seslendi: "Edelgard, Edelgard!"

Edelgard cevap vermeden ağır ağır çalıların etrafından dolanıp Manuela'nın yanına geldi. "Baksana" dedi Manuela hevesle, "sanırım yapabiliyorum artık. Sen?"

"Ah, Lela, hiçbir şey yapamıyorum ben – hiçbir şey."

Edelgard yanındaki banka yorgunlukla bıraktı kendini. Manuela da kızın yanına oturdu.

"Edelgard –" fakat o anda Edelgard ağlamaya başladı.

"Edelgard, yine mi? Bir şey mi oldu?"

Kız başını hayır anlamında iki yana salladı.

"Evi mi özledin?"

Bu soru Edelgard'ın içindeki korkunç bir hıçkırık düğümünü çözdü sanki. Manuela kollarıyla kızı sardı.

"Edel! Edel, yapma! Bak ağladığını görürsem ben de ağlarım. Yapma, Edel, lütfen, ağlama!"

"Tanrım, Lel, durabilsem keşke. Ama yapamıyorum, affet. Günlerdir ağlayasım vardı ama kendimi sürekli tutuyordum ama şimdi yapamıyorum artık. Buradaki hercai menekşelerini, kardelenleri gördüğüm zaman... Evimiz şimdi ne güzeldir bilmiyorsun sen. Parktan hemen girildiği anda taze lalelerle belirlenir patikanın sınırları. Penceremin önü huş ağaçlarıyla, yumurta gibi duran beyaz safranlarla, sarısıyla, moruyla doludur. Sonra ağaçların altında menekşeler... Çok aptalca ama –" yeniden hıçkı-

rıklarla kesildi kızın sözleri, "ama huş ağaçlarını bile düşünsem canım yanıyor."

Manuela sessizleşmişti. Ardından düşünceli düşünceli devam etti:

"Baksana, Edelgard, neden annene yazmıyorsun? Derdini öyle bir anlatırsın ki buradakiler okurken anlamazlar ne demek istediğini. Hem belki o zaman annen seni alır buradan, mutsuz olduğunu bilirse yani."

"Ah, annem bunu zaten biliyor. Ama diyor ki dayanmalıymışım. O da yıllarca burada kalmış. Büyükannem de öyle. Ailemizde hep böyledir bu. Babam askeri okula gitmiş, o yüzden erkek kardeşlerim de askeri okulda şimdi. Onlar da oradan memnun değiller ama subay olacaklar, o yüzden orada olmaları gerekiyor."

"Ama sen, sen bir kızsın."

"Evet ama muhtemelen ben de bir subayla evleneceğim ve oğullarım da subay olacaklar, o yüzden gevşeklik etmemeliymişiz, öyle diyor annem."

"Benim annem" dedi Lela kendi kendine, "benim annem..." ama devamını getiremedi. Anlamsız bir acıyla sarsıldı içi. Ama Edelgard'a bu cümleyi söyleyemezdi: "Benim annem yaşıyor olsaydı ben burada olmazdım..."

Ilse ve Oda, dolap odasının gizli bir köşesine çekilmiş, deşifre ettikleri bir kâğıt parçasına kıkır kıkır gülüyorlardı.

"Sevgili biricik Oda" diye okudular. "Eva von Brettner'le arkadaş olduk. Sadece senden konuşuyoruz..."

İkisi de kahkahayla gülmeye başladılar.

"Ya, Ilse, hakkımda konuşmak için arkadaş olmuşlar resmen. Çok saçma değil mi?"

Ilse sordu: "Küçük Eva ne zamandan beri seni seviyormuş ki, çok olmuş mu?"

"Tanrım, bilmiyorum ki. Ama bir şey diyeyim mi, çok hoş birisi. Her gün bana bir şeyler armağan ediyor. Parayı nereden buluyor bilmiyorum gerçi. Dün yatağımda parfümlü, ipekten bir mendil buldum. Önceki gün de bir paket çikolata bırakmıştı. Aşırı kibar, değil mi?"

"Devamını okusana."

"Tamam: Artık bana iyi davranmaman çok üzücü. Lütfen bir kere olsun akşam yatma vaktinden önce çizme dolabının önündeki koridora gel – geçen gün olduğu gibi..."

"Ne olmuştu ki o zaman?"

"Ya ben oradan geçiyordum, çizmemi alacağım sırada pusu kurmuş bana..."

"Ee sonra...?"

Ilse iyice meraklanmıştı ama tam her şey açıklığa kavuşacağı sırada kuvvetli bir "Çocuklar, ne yapıyorsunuz orada?" cümlesi ikisini de irkiltti. Fräulein von Bernburg, yüzleri kıpkırmızı kesilmiş halde mektubu saklamaya çalışan iki kızın tam karşısında duruyordu.

"Ver şunu, Oda." Fräulein von Bernburg'un aniden küçücük kalmış gibi duran dudaklarından buz gibi çıktı bu cümle.

Oda tereddüt etti.

"Daha ne kadar bekleyeceğim?" Meraklanan çocuklar bu sahneyi izlemek üzere etraflarına toplandı. Lela gözleri kocaman açılmış halde dolabına yaslanmış duruyordu; farkında olmadan Edelgard'ın elini sımsıkı tutmuştu.

"Yakın zamanda verir misin acaba?"

Oda nihayet buruşturduğu mektubu uzatmaya karar verdi. Fräulein von Bernburg mektubu kızın elinden aldı ve yazılanlara tek bir bakış bile atmadan kâğıdı paramparça etti. Yalnızca karşısında duran, diğerleri de onlarla birlikte nefesini tutmuş iki kıza bakıyordu.

"Al bunu, doğru çöpe at!" Kâğıt parçalarını Oda'ya uzattı. "Şunu da öğrenin artık; siz çocuklar arasında mektup yazılması kesinlikle yasak."

Ardından arkasını döndü ve gitti. Lela'nın gerginliği yok olmuştu.

"Edelgard, muhteşemdi. Bir centilmen resmen o. Başkalarının mektuplarını okumuyor. Onun yerinde Kaninchen ya da Mademoiselle olsaydı zevkle okurlardı kesin. Ama o, o ne yazdığını bilmek bile istemedi."

Edelgard düşünceli düşünceli başını salladı.

"Aşırı edepli, öyle bir kadın o işte."

Pazar günleri gündelik düzeni hep alt üst ediyordu. Herr Alemann'ın madalyalarını temizlemesiyle başlıyordu gün. Bir sürü vardı bu madalyalardan. Adam onları 70/71 savaşında cesur bir asker olarak yaptığı hizmetlerden ötürü hak etmişti. Daha sonra hükümdarın annesine uşaklık etmişti. Çok fazla yurtdışı seyahati yaptıkları için hepsine adamı da götürüyorlardı. Herr Alemann'ın saç ayırma noktası kusursuzdu ve siyah frakında bir toz zerresi dahi bulunmazdı. Frau Alemann'ın önlüğünün bağcıkları öyle kolalanmıştı ki havaya saplanmış gibi duruyorlardı. Kadının saçları suyla iyice düzleştirilmiş, kıyafeti yeni ütülenmişti. İkisi aşağıda kapılarının önünde durmuş yukarıdan gelecek resmî işareti bekliyorlardı.

İçerideki küçük kilisenin çanı duyuldu. Frau Oberin kırmızı halıdan sessizce aşağı indi. Hemen arkasında Fräulein von Kesten vardı. Diğer hanımefendiler tek tek geldiler. Vakitleri de vardı, zira öncelikle çocukların yan merdivenlere yerleşmesi gerekiyordu. İlk sınıf ikili sıra halinde belirdi. Hepsi aynı gri eldivenlerden takmıştı. Fräulein von Gärschner en başa geçip birinci grubu koridorun sonundaki kiliseye götürdü. Açık mavi kokart takan

ikinci sınıfa hâlâ beyaz glasé eldivenleriyle uğraşmakta olan Fräulein von Attems eşlik etti. Koridorun sonundan org sesleri duyulmaya başlamıştı. Fräulein von Bernburg üçüncü, Mademoiselle ile Miss de son sınıfı aldılar. Onları siyah elbisesi ve üzerinde baş harflerin ve kral tacının bulunduğu devasa broşuyla Marie takip etti. Hizmetçi kız Johanna, yüzleri ovalanmaktan kıpkırmızı olmuş iki hizmetçi kız daha ve aşçı kadının ardından kapanışı Frau Alemann yaptı.

Herr Alemann bekçi yerine geri döndü. Ekselansları Frau Prinzessin'in* dini tören için teşrif etmesi mümkündü – o zaman da kapının derhal açılması gerekiyordu. Böyle bir durum için kilisede özel bir yer her zaman boş ve hazır bırakılıyordu. İçeriden gelen şarkı sesi ağır ağır kısıldı. Frau Alemann kapıyı kapatmıştı.

Dini törenden sonra çok kısa bir boş zaman vardı, ardından ziyaretler ve alıp götürmeler başlıyordu. "Çıkış" hakkı olanlar geride kalanların kıskanç bakışları arasında kendi kıyafetlerini giyiyor, saçlarını açıyor, kocaman kurdeleler bağlıyordu. Arkadaşlarının o evrensel koyu mavi ve siyah renklerinin arasında kırmızı, pembe, beyaz ve açık mavi lekeler gibiydiler. Hareketleri hızlı ve gergindi. Bilezikleri şıkır şıkır sesler çıkarıyor, küçük cüzdanlarında paralarını sayıyorlardı. Yanlarında getirmeleri gereken siparişler fısıldanıyordu kulaklarına. Baş hareketleri sarsaktı ve her zaman pek canlı olmuyordu. Yine de açık saçlarının o ipeksi yumuşaklığını yanaklarında hissedebilmek çok güzeldi. Yanlarından geçenler gelip merakla soruyordu:

"Ne kadar güzel saçların var... Elbisen ipek mi? Moda bu mu şimdi?" Birisi pileli eteği havada tabak gibi süzül-

* Prenses Hanım. (ç.n.)

sün diye dönüyor, o durduğu anda etek yeniden ütülü pilelerine geri kavuşuyordu. Frau Alemann isimleri saydı – hızlıca bir öpüşme – bir "Adieu, iyi eğlenceler!" – ve hepsi aşağı, akrabalarına koşuyordu. Öyle ki Herr Alemann dışarı çıkmaları için kapıyı hiçbir zaman yeterince hızla açamıyordu.

Onları bekleyen ve arkadaşlarının kıskandıkları "eğlence" genellikle şöyle bir şey oluyordu:

Şehirde dolaşılıyor, o sırada kızı almaya gelen teyzesi sayısız tanıdığıyla buluşuyor, bunların hepsi de aynı şeylerden bahsediyor ve aynı Hochdorf aksanıyla konuşuyor oluyordu. Hochdorf'ta gelişigüzel telaffuz edilmesi gereken kelimeler vardı çünkü bu, onun günlük bir kelime olduğunun bir kanıtı sayılıyordu. Örneğin "Birinci Muhafız Alayı" gibi uzun bir kalıbı tek bir seste söyleyebiliyor olmak gerekiyordu. Hochdorflu olanlar bunu becerebiliyordu. Hochdorflular, sırf burada doğmuş oldukları için diğer herkesten çok daha üstün olan insanlardı. Hükümdar ailenin prensinden bahsettiklerinde ilk adıyla konuşma ayrıcalığına sahiplerdi. Mesela prensin adı "Hubert"se ve evlenmişse, kendisinden ve ailesinden bahsederken "Hubertler" diyorlardı. Hükümdar aileden bahsederken de toplu olarak "Hazretleri" deniyor ve böylece kendilerinin alt sınıfta oluşu da cömertçe eklenmiş oluyordu. Yaşlı hükümdar hasta olduğunda kadınlar, "Zavallı adamcağız bir sürü işe koşturuyor" ya da "Zavallı kadıncağız kocasına nasıl da özveriyle bakıyor" gibi şeyler söylemeye bayılıyordu. Ya da küçük prens kızamık olduğunda pek seviniyorlardı; çok insana özgü bir şeydi bu çünkü.

"Yeğenim..." diye tanıtıyordu teyzesi çocuğu.

"Demek Helene Vakfı'ndasınız? Çok güzel bir yerdesiniz gerçekten..."

Ardından teyzenin masasında bol ve bunu söylemek gerek, doyurucu bir öğle yemeği sofrası kuruluyor sonra da çalışma odasına çekilip kahve içiliyordu... Hochdorf'taki bütün çalışma odaları da birbirinin aynıydı. İstisnasız hepsi ganimetlerle süslenmişti. Bunlar kılıç ya da tabanca değilse çatal boynuz ve normal boynuz oluyordu. İçi doldurulmuş kuşlar ve kendi öldürdükleri hayvanların derileri, çıplak kafatasları, dişler ve benzeri şeylerle bezenmişti duvarlar. Özellikle saray avlarından elde edildiklerinde daha değerli oluyorlardı. Birçok kişisel eşya da hayvan parçalarından yapılmıştı. Fil ayaklarından kül tablaları, geyik boynuzundan kıyafet askıları, cam içinde kelebek kanatlarından başka kül tablaları... Kıyafetlerinin üzerinde bile düğme diye geyik dişi taşıyorlardı.

Bütün bunlar küçük, bihaber ve özellikle de utangaçlıklarından son derece sessiz misafirleri hayran bırakıyordu. Güzeldi çünkü bir değişiklikti en azından, üstüne bir de teyzeleri onlarla kahve içmeye, ardından da askeri konsere gitti mi mutluluklarına mutluluk ekleniyordu.

Geride kalanlar mektup yazmak için oturma odasının rahatsız sandalyelerine geri dönüyor ya da sınıflarda oturuyorlardı. Binanın her yerinde, eşit dağıtılmış olarak bir "hanımefendi" durup gözetmenlik yapıyordu. Hanımefendiler de sıkıldıklarından bugün kenarda köşede sohbet etmeye daha meyilli oluyorlardı. Marga gibi Kesten'a yaranmaya çalışan öğrencilerse ineklerin en kaçınılan, en sevilmeyen türüydü. Çoğu öğrenci pazar günleri hiçbir gri elbise görmek zorunda kalmamaktan son derece memnundu.

Fark edilmediği sürece pencerede durmak da mümkündü. Pazar günleri arada bir insanlar geçiyordu buradan. Kiliseden dönen aileler oluyordu bunlar. Neredeyse her zaman, yanında karısı ve denizci elbiseli çocuklarıy-

la bir subay geçiyordu. Bu üniforma Hochdorf'ta çocuklar için özel olarak düşünülmüştü. Dahası, Hochdorf'ta geçmişin modasına uygun giyinmek güzel bir şeydi. Geçmişin ne gibi aşırılıklarının söz konusu olduğunun da bir önemi yoktu, geçmişten olmaları yeterliydi. Yirmi yıl önce çok yanlış bir saç kesimi yaptırmış olsan bile öyle kalıyordun, üstelik sade bir saç stili de "mümkün değildi". Bunun sebebi de hükümdar ailenin başındaki kadının genellikle yaşlı bir kadın olması ve olgun gençliğin modalarına alışkanlıkları yüzünden izin vermemesiydi. Bu nedenle onun giyinme tarzı ailede ve Hochdorf toplumunda, ki o da aile sayılıyordu, otomatik olarak iyi bir şey olarak görülüyordu. Hanedandan biri öldüğünde Hochdorflu bütün kadınlar sanki kendi amcaları ölmüş gibi siyah giyiyordu.

Bütün bunları seyretmek pek de eğlendirici değildi aslında ama bir can sıkıntısını başkasıyla değiştirmek zaman geçirmeye yarıyordu.

Manuela ve Edelgard yalnız olmak istiyorlardı. Ve bu, bu evde insanın isteyebileceği en zor şeydi. Bir sürü vardı burada ve insan bu sürünün arasında yaşıyordu. Uyurken, ders yaparken, yemek yerken, dolaşırken her zaman birileri önünde, arkasında ya da yanında oluyordu insanın. Manuela ile Edelgard, spor salonunun yanındaki odaya baktılar, buraya aletlerin istiflendiğini keşfetmişlerdi çünkü. Ama bugün burası da doluydu. Oda ve Mia yüzleri kıpkırmızı halde birbirlerine sokulmuş oturuyorlardı. İki kız içeri girdiği anda birbirlerinden ayrıldılar ve öfkeyle adeta tısladılar: "Önce biz geldik buraya!"

"Sizi rahatsız etmek istemedik zaten" dedi Edelgard kızararak, ardından ikisi küçük bir merdivenden yukarı çıktılar. Merdiven başka bir kata çıkıyordu. Burası öyle alçaktı ki insan yalnızca eğilerek yürüyebiliyordu. Ama

tam ortada bir kule saati vardı. Saat yüzünden elbette hiçbir şey gözükmüyordu. Tamamen ona ayrılmış, çatısı da olan küçük bir kulesi vardı bu saatin. Burası pencere gibi iki deliği olan, taze ahşaptan kare bir dolabı andırıyordu. İnsan bu dolaba sürüne sürüne girebilir, penceresinde oturabilirdi. Saat çok gürültülü tikliyor, devasa ağırlıklar Manuela'nın başının üzerinde asılı duruyordu. Biri düşse kız kesinlikle ölürdü. Ama bu saat ağırlıkları hızla aşağı inmiyor, aksine sağlam zincirlere bağlı şekilde ağır ağır sarkıyordu. Öyle ki kafasına değdiklerinde saatin geç olduğunu anlıyordu insan.

Frau Alemann'ın Manuela'yı orada bulmasını kimse kesinlikle istemezdi. Tante Irene ziyarete gelmişti ve alt katta Manuela'ya haber verilmesini bekliyordu. Nihayet kendisine seslenildiğini duyunca Manuela bu gizli yeri bulmasınlar diye aceleyle aşağı indi.

Tante Irene bir sürü küçük paket getirmişti; kahvaltıda doymayan Manuela ziyaretçinin gitmesini bekleyemeden kekten iştahlı bir ısırık aldı. Bütün banklarda, aralarında biraz utanmış, biraz sıkılmış, biraz da memnun yurt öğrencileriyle ziyaretçiler oturuyordu. Kaninchen gözetleyerek, kibarca selam vererek ve uyararak aralarında geziniyordu. Çikolata ve şeker gibi hediyelerin teslim edilmesi gerekiyordu ve sahte bir konuşma sırasında, Manuela'nın özellikle bu amaç için boşaltılmış cebine küçük bir paket sıkıştırabilmek için Tante Irene'nin tüm kabiliyetini kullanması gerekmişti. Sevgiyle Lela'nın saçlarını okşadı kadın.

"İyisin, değil mi yavrum?" diye sordu şefkatle.

Lela kadına mutlulukla baktı. O anda yalnızca bir insan onun nasıl olduğunu sorduğu için bile iyi hissettiğini fark etti. Bir de – Tante Irene'nin sesi gerçekten de annesinin sesi gibiydi, ayrıca o da Mutti gibi sözler söy-

lüyordu ve kız yüzüne baktığında Tante Irene'nin değil Mutti'nin yüzünü görüyordu apaçık karşısında.

Yine de Lela cevap vermeden önce bir an çekinerek baktı kadına:

"Çok iyiyim, teşekkür ederim."

Tante Irene rahatlamış gibi duruyordu. Çocuk için sürekli endişeleniyordu çünkü. Yurt eğitimi pek onluk bir şey değildi. Ayrıca Manuela, kadın onu her gördüğünde çok solgun duruyordu ve öyle içine kapanıktı ki... Ama bu gelişim çağlarında böyle şeyler olabilirdi belki de.

Önlerinden geçen Fräulein von Kesten, Frau von Kendra'ya selam verdi.

"Fräulein von Kesten, önümüzdeki pazar Manuela bizi ziyarete gelebilecek, öyle değil mi?"

Kaninchen kibarca gülümseyerek eğildi.

"Uslu olur ve bu hafta hiç azar işitmezse..."

"Umalım da olmasın!" Tante Irene, Fräulein von Kesten'a veda edip çocuğa sarıldı. Kapının önüne çıktığında derin bir nefes aldı. İçerideki hava her defasında göğsüne oturuveriyordu sanki ama çocuklara böyle gelmemesi mümkündü...

Pazar günleri bir şekilde geçip gidiyordu hep. Manuela, üst katta Fräulein von Bernburg'la karşılaşmış, kadın kızın başını okşamıştı: "Nasılsın bakalım?" Cebinin yasak çikolatalarla dolu olduğunu düşününce Lela'nın kalbi adeta ağzına gelmişti.

Akşam on iki kız da yattıkları sırada ışık yandı ve Kaninchen beklenmedik bir şekilde yatakhanenin kapısında belirdi. Elinde büyük bir kutu vardı; bir dolabın çekmecesiydi bu ve içinde her türden şey vardı. Özellikle tatlı, çikolata ve meyve vardı ama parfüm, takı ve para da bulunuyordu. Çocuklar korkudan donmuş şekilde bakakaldılar.

"Kimler yatağına yasak bir şeyler sakladı bakalım?" diye sordu kadın neredeyse gülümseyerek. İnsan bu baskınların Kaninchen'ın hoşuna gittiğini düşünmekten kendini alamıyordu. Önce herkes sessiz ve çekinik kaldı. Derken kadın gözüne şüpheli gelenleri çağırmaya başladı. Bunlar ziyaretçisi olanlar ya da akrabalarıyla veya arkadaşlarıyla dışarıda olanlardı.

"Ilse!" Fräulein von Kesten'ın bakışları delercesine zavallı Ilse'ye döndü fakat kız duruşunu hiç bozmadan, aksine kart oyunlarında adabıyla kaybetmeyi bilen birinin edasıyla sessizce "Aman neyse" dedi, şiltesinin altına uzandı ve üç krem şantili turta çıkardı. Biraz ezilmişlerdi gerçi ama olayı izleyenlere gayet cazip görünüyorlardı. Sözde bütün bu şeyler dışarı çıkarlarken ya da tatile giderlerken onlara geri verilecekti. Ama hem genellikle çoğu çoktan bozulmuş oluyordu hem de nihayetinde ortada pek bir şey kalmıyordu. Kesin bilinen bir şey varsa o da insanın gecenin sessizliğinde, özgürlüğünde ve karanlığında tadını çıkarmak istediği şeylerin genellikle kaybolduğuydu.

Fräulein von Bernburg orada değildi. Herkesin gözü önünde, üzerinde geceliğiyle, çıplak ayaklarını terliklerinin içinde sürüye sürüye çikolatalarını teslim etmeye giderken bununla avunuyordu Manuela.

altıncı bölüm

"Yani, doğrusunu isterseniz, ma chère, sizi anlamıyorum ben." Mademoiselle, Fräulein von Bernburg'un odasındaki rahat bir sandalyede oturuyordu. İki kadın çay içiyor, kurabiye yiyorlardı. Fräulein von Bernburg arkasına yaslanmıştı ve Mademoiselle'in arkasındaki duvarda asılı duran resme dalıp gitmiş olduğu barizdi. Bunları ondan daha önce de çok duymuş olmasına rağmen bu Fransız kadının konuşmaya devam etmesine engel olmadı. Mademoiselle'in böylesine hevesle anlattığı bu şeylere o yalnızca dingin bir gülümsemeyle karşılık veriyordu.

"Eh bien, güzel bir kadınsınız siz. Gençsiniz. Hem duyduğum kadarıyla mal sahibisiniz. Cazibeniz de var. Zekisiniz. Toplumda çok büyük bir rol oynayabilirdiniz. Anlamıyorum sizi. Bir aristokratsınız. Saraya bile girebilirdiniz. Evlenebilirdiniz..."

Fräulein von Bernburg kadının yüzüne bakarak güldü.

"Neden gülüyorsunuz, Fräulein von Bernburg? Gerçeği söylüyorum. Önemli bir şahsiyetsiniz aslında ama siz ne yapıyorsunuz? Kızlar için yapılmış bu askeriyede çürüyüp gidiyorsunuz. Enfin* ben yaşlıyım. Hayatım

* (Fr.): Burada "sonuçta, en nihayetinde" manasında kullanılmış.

boyunca öğretmenlik yaptım. Ama günün birinde paramı alıp Paris'e gideceğim. Ah, Paris – ne güzel bir yer olurdu sizin için – burada oturup yaşlanmaktan, kurumaktansa..."

"Fakat sevgili hanımefendiciğim, ben burada olmaktan çok memnunum..."

"Mais non, sakın – böyle şeyler söylemeyin."

Fräulein von Bernburg ciddileşti.

"Elbette söyleyeceğim, canım. Sadece memnun da değilim üstelik. Hayatımı olduğu gibi seviyorum."

"Mais comment* – sürekli yaramaz çocuklar, sürekli şu Kesten, sürekli Oberin. Dieu me pardonne** – hayat değil bu."

"Aksine dopdolu, iyi, mutlu bir hayat hem de. Çocukları seviyorum. Beni mutlu ediyorlar."

"Sans doute*** ama – çok katısınız siz. Onlarla çok nadiren gülüyor, eğleniyorsunuz..."

"Onlar bunu kendi aralarında yeterince yapıyorlar. Çocukların ciddiyete ihtiyacı var. Bizde bir dayanak bulmalılar. Onlara hem anne hem baba olmalıyız."

"Ama onlarla hiç samimi olmuyorsunuz siz. Mesafenizi koruyorsunuz. Hep uzaksınız."

Fräulein von Bernburg'un yüzü gölgelendi.

"Hayır, ben öyle düşünmüyorum. Bence ihtiyaç duyduklarında onlar için bir arkadaş da oluyorum. Gerektiğinde bana gelebileceklerini biliyor hepsi."

"İyi hoş ama ya siz? Kanaatkârlıkla dolu bir hayat sürüyorsunuz – ama ne için? Hayatta başka öyle çok şey var ki..." Ufak tefek bir kadın olan Mademoiselle adeta heyecana kapılmıştı.

---

* "İyi de nasıl olur?"

** "Tanrı beni affetsin."

*** "Şüphesiz." (ç.n.)

"Benim için yok" dedi Fräulein von Bernburg usulca. "Benim için tek bir şey var: çocukların sevgisi. Görüyorsunuz ya, Mademoiselle, çocukların inanabilecekleri birine de ihtiyaçları var."

"Ah ça*" diyerek omuzlarını silkti Mademoiselle, "bu size yetiyorsa... Ben de bir zamanlar gençtim – küçük kızlar için bir ideal olmaktan başkası gelmedi elimden maalesef."

Fräulein von Bernburg iki elini masaya dayayarak ayağa kalktı:

"Bana yetiyor" dedi kadın. "Bir ideal, inanılmaz yüce bir şeydir. Böyle genç yaşta yabancıların arasına – evlerinden, kardeşlerinden, annelerinden uzağa gönderilen bu zavallı kızlar için bir ideal olmak başarmak isteyeceğim en büyük hedef olurdu benim."

Bu ufak tefek, cildi kırışıklıklarla dolu Mademoiselle de aynı şekilde ayağa kalktı.

"Çok özverilisiniz, Fräulein von Bernburg. Normalde özverili insanlar bana hep biraz şüpheli gelirler. Genelde çok bencildirler çünkü. Ama siz, hayranım size. Sizin bencilliğiniz nerede, göremiyorum doğrusu."

Fräulein von Bernburg, yurt eğitimcilerinin taktığı boneyle çok hafif örtülmüş o güzel saçlarının diplerine kadar kıpkırmızı kesti.

"Bencilliğimiz sevmeye dair mutluluğumuzda Mademoiselle ve bu bencillik yüzünden de hata üstüne hata yapıyoruz."

Tiz bir zil sesi duyuldu.

Küçük Mademoiselle el işini toparladı.

"Bu zil beni deli ediyor. İnanır mısınız, bu zili duymamak için bazen kulaklarımı tıkayasım geliyor –"

---

* (Fr.): "Ah, o mu?" (ç.n.)

Hiçbir cevap gelmeyince başını iki yana sallayarak devam etti: "Kalbinizi buraya çok kaptırmayın. Siz de bir gün yorulacaksınız – sürekli çocuklar, gelip gidiyorlar – sizi bırakıp gidiyorlar her zaman."

"Öyle" dedi Fräulein von Bernburg ve o anda veda edercesine elini sıkan Mademoiselle'e gülümseyemedi bile. "Beni bırakıp gidiyorlar her zaman. Doğru. Ama ben onları unutmuyorum. Ve inanın bana, Mademoiselle, çocuklardan bazıları" kadının soğukkanlı sesi şimdi ilk defa tuhaf bir şekilde titriyordu, "*bazıları* da beni unutmayacak..."

Din dersiydi. Günün ilk ders saatiydi ve Fräulein von Bernburg bu dersi III. sınıflara her gün bizzat veriyordu. Sınıfa ölüm sessizliği hâkimdi. Bu derste hiç yaramazlık yapılmazdı. Fräulein von Bernburg sınıfın önünde dimdik durmuş, bugünün ödevi olan ilahiyi dinliyordu. Her zamanki gibi sorunsuzca okunuyordu şarkı. Bütün çocuklar derslerini iyi çalışmışlardı, orası kesindi. Manuela, Fräulein von Bernburg'un yüzüne bakıyordu. Fräulein von Bernburg'un da bir kere olsun ona bakmasını bekledi ama bakmadı kadın. Herkesi kaldırmıştı, Manuela hariç. Neden peki? Lela'nın gözlerinde sonsuz özlem dolu, üzgün bir ifade belirdi. Gergin gergin elinde tuttuğu cetvelle oynuyordu. Öyle uzaklardaydı ki o an... Derken bir ses duyuldu: "Manuela!"

Derhal kendini toparladı kız.

"Üçüncü kıta."

Manuela'nın başı döndü. Bütün oda dönüyordu sanki.

"Ah, binlerce dilim olsa keşke –" diye başladı ama hayır, ilk kıtaydı bu, o zaman üçüncü neydi – üçüncü – tamam:

"Neden susuyorsunuz, son kırıntıları bütün kuvvetimin –" devam et, devam et hadi ama Fräulein von Bernburg'un bakışlarını üzerinde hissediyordu kız ve yanından Ilse'nin ona bir şeyler fısıldadığını duyuyor ama hiçbir şey anlamıyordu. Fräulein von Bernburg'un yüzüne bakakalmış, her şeyi unutmuştu.

Fräulein von Bernburg ona üzüntüyle baktı ve not defterini aldı: "Yine hiçbir şey öğrenilmemiş!" Lela yerine oturabilirdi artık.

Lela bu ilahi kitabını aralıksız olarak yanında taşımıştı hep. Gün içinde her fırsatta öğrenmişti şarkıları. Hatta geceleri kitabı yastığının altında saklamış, sabahları üzerini giyinirken yine şarkıları çalışmıştı. Ama Fräulein von Bernburg "Manuela" diye seslendiği anda her şey uçup gidiyordu sanki. O anda kafası boşalıyor, dizleri tutmuyor, elleri üşüyüp terliyordu. Bunu bir kez olsun söyleyebilseydi ona... Akşam olmasını bekledi. Ne söyleyeceğini de nasıl söyleyeceğini de yüzlerce kez tekrar etti. Elinden bir şey gelmediğini, korkusundan böyle olduğunu, aslında çok, çok fazla şey öğrendiğini – hepsini de onun için öğrendiğini ama bunun yine de fayda etmediğini söyleyecekti. Yatağının üzerinde titreyerek diz çöktü. Fräulein von Bernburg ışığı söndürmüş, sessizce bir öğrenciden ötekine gidiyordu. İki yatak daha kalmıştı, ardından onun, Lela'nın yanında olacaktı.

Kızın kalbi patlayacak gibi atıyordu. Şimdi "her şeyi söyleyeceğine" dair söz vermişti kendine. Derken – kollarını açtı ve bütün gücünü yitirerek Fräulein von Bernburg'un boynuna atladı. Kadın neredeyse dengesini kaybetmiş, bu titreyen çocuğa şaşkınlıkla sımsıkı sarılmıştı.

"Ama Manuela, Manuela" dedi usulca, rahatlatıcı bir sesle. Boynuna dolanmış kolları çözmeyi denedi şefkatle.

Lela verdiği kararı hatırlayıp kadının ellerine sarıldı, sıcacık yüzünü avuçlarına gömdü. Bu eller karşı gelmedi. İzin verdiler olanlara. Çocuğun yaşlarla ıslanmış yüzünü tutup kaldırdılar ve Fräulein von Bernburg eğildi, bu titreyen dudakları öptü.

"Sakin ol, Manuela..." Omzuna yaslanan başı okşadı ve çocuk o anda belki de kadının avutulmaya daha çok ihtiyacı olduğunu fark etmedi bile.

"Sakin ol, bir tanem – bu kadar heyecanlı olma."

Ardından Manuela'yı omuzlarından dikkatlice tutup yastığına yatırdı.

"İyi uykular" – Lela'dan kısık bir "Teşekkürler" geldi yalnızca.

Oberin'in doğum günü için haftalardır yapılan hazırlıklar hayatın tekdüzeliğine bir değişiklik katmıştı. Her yıl olduğu gibi bu yıl da bu önemli, mayıs ayına denk gelen günde öğrencilerin hazırladığı bir kutlama gösterisi sunulacaktı ve bu sefer – yazılı olmayan bir kanun gereğince – Mademoiselle Oeuillet'in sırasıydı; çocukları Fransızca bir tiyatro eserini sahnelemeleri için çalıştıracaktı. Uzun bir tereddüdün ardından Voltaire'in Zaïre adlı eserini seçmişti. Oyuncuların genç yaşlarından ötürü uzak oldukları sorunlara değinmeksizin mısralarının devinimi ve işlediği kahramanca zihniyet ile öne çıkan klasik bir eserdi bu.

Öğretmenler bu haftalarda sıkı ders çalışma taleplerini biraz olsun azaltmışlardı: nereye gitseler, nerede dursalar hevesle okuyup ezber yapan çocuklara rastlıyorlardı.

Anlaşılan Mademoiselle'in gözdesi olan Manuela'ya, Edelgard tarafından oynanacak kız kardeşi Zaïre, Kudüs'ün hâkimi sultan Orosman tarafından tutsak edilmiş olan

Haçlı askeri Nérestan rolü düşmüştü. Tutkulu âşık ve yiğitlik konusunda hiçbir Hıristiyan'dan geri kalmayan Orosman rolüne ise Ilse düşünülmüştü. Kız bu Fransızca eserin akıp giden on iki hecelik dizelerini korkutucu bir şekilde parlayan gözlerle bıkmadan usanmadan yüksek sesle tekrarlıyordu.

Çocukların ara sıra toprağı kazmakla ya da otları temizlemekle meşgul olduğu bahçede bile şevkle deli gibi prova alınıyordu. Hepsi işlerini unutmuş, kendilerini ezbere kaptırmışlardı. Daha kısa bir süre önce baharın getirdiği ev hasretiyle sanki sürekli gözyaşından bir birikintinin içindeymiş gibi gezen Edelgard bile bu coşkuya kapılmıştı.

Manuela bankın üzerine çıkmış, kolunu havaya kaldırmıştı. Bir ayağını kahramanca öne koymuş, az önce toprağı kazdığı küreğini bir kılıç gibi havaya kaldırmış, sanki hecelerin ahenginden sarhoş olmuş gibi yüksek sesle ve coşkuyla okuyordu:

"Vous, le sang de vingt rois, esclave d'Orosmane!
Parente de Louis, fille de Lusignan,
Vous, chrétienne et ma soeur, esclave d'un soudan!"*

Sustu – bekledi. Şimdi Edelgard'ın, Müslüman Orosman'a âşık olan ve karısı olmaya hazır olan güzel Zaïre'ye girmiş olması gerekiyordu. Ama Edelgard girmesi gereken repliği kaçırmıştı. Edelgard ile Ilse, bunu uykudan uyanmış gibi şimdi fark etmişti Manuela; Edelgard ile Ilse gülüyorlardı.

"Ne oldu? O kadar mı kötüydü?" diye sordu kız korkarak.

---

* (Fr.): "Siz, yirmi kralın kanından olan, Orosman'ın tutsağı, Louis'nin annesi, Lusignan'ın kızı Siz, bir Hıristiyan ve benim kız kardeşim, bir Arap'ın tutsağı!" (ç.n.)

"Ah, Lela, çok matraksın!" Ilse gülmekten iki büklüm olmuştu. "Film yıldızları gibi konuşuyorsun – bu sefer düzgün yap, tamam mı?"

Ama Lela küreği havada döndürdü. Saçları darmadağındı ve çözülmek üzereydi. Kıpkırmızı yüzünü güneşe dönerek haykırdı:

"Ne yapayım, başka türlü söyleyemem ki çok çok mutluyum! Her şey öyle güzel ki; bahçe, güneş, siz, her şey... Hayatımda ilk defa olduğum gibi olabileceğim."

Banktan aşağı atlayıp kolunu Edelgard'a doladı.

"Edel, düşünsene bir kere – böyle saçlarım açık, üzerimde gümüş bir gömlek, gümüş de bir süveter, etek falan yok! Ben orada öylece durmuşum, Oda bana diyor ki:

"O brave Nérestan, chevalier généreux,
Vous qui brisez les fers de tant de malheureux..."*

Kollarını mutlulukla havaya kaldırdı. "Kızlar, beğenmeli beni – hem hiç olmadığı gibi gülebilir, ağlayabilirsem – öyle özgür, öyle..."

"Baksana" diye araya girdi Ilse ciddi ciddi: "Öbür türlü de gülüp ağlayabilirsin."

"Ama yetmez, Ilse. İnsan bir başkasıymış gibi davranıp aslında ta kendisi olabildiğindeki gibi olmaz..." Ilse'ye iyice yaklaşıp sessizce ekledi: "Ilse, baksana, sence Fräulein von Bernburg tiyatrodan anlıyor mudur?"

"Hiçbir fikri yok resmen!"

"Ah, Ilse..." Manuela derinden üzülmüş gibiydi.

"Bak ne söyleyeceğim hatta!" diye devam etti Ilse, Manuela'nın hayal kırıklığının tadını çıkararak. "Geçenlerde benim dolabımı kontrol ederken dedi ki: "Erkek oyuncular konusunda komik bir zevkin varmış, Ilse."

---

* "Ah cesur Nérestan, cömert şövalye,
Birçok bahtsızın zincirlerini kıran siz..." (ç.n.)

"Benim demek istediğim şeyle alakası yok ki bunun."

"Tarafsız yargı derler buna. Aynen öyle."

Balık etli hizmetçi kız Johanna, elinde kıyafetlerle dolu ağır bir sepetle merdivenleri çıkıyor, merdiven aralarında durup küçük bir mola veriyordu. I numaralı yatakhaneye girip bütün yatakların üzerine yeni yıkanmış çamaşırlarla dolu birer bohça bıraktı. 55 numaralı yatağın önüne geldiği sırada duraksadı, Manuela'nın kıyafetlerini karıştırdı, bir geceliği ışığa doğru kaldırıp sökükleri inceledi, ardından derin bir iç çekişle bütün kıyafetleri yeniden bohçaya koydu. Yavaş adımlarla çıktı odadan.

Fräulein von Bernburg kapısının tıklandığını duydu. İçeriden bir "Girin" duyuldu ve tek başına oturmuş yazı masasında bir şeyle ilgilenen Fräulein von Bernburg daha tam ona dönemeden Johanna beceriksizce konuya girdi:

"Çamaşırları getirdim, Fräulein von Bernburg."

"Güzel, o halde gidebilirsiniz, Johanna."

Fakat Johanna gitmedi, aksine olduğu yerde kalıp konuşmaya devam etti:

"Fräulein von Bernburg..."

"Evet, ne oldu, Johanna?"

"Şey demek istemiştim sadece, 55 numaranın kıyafetleri, hiç iyi durumda değiller artık."

"Öyle mi?"

"Evet – yırtık pırtıklar."

"Eh, o halde 55 numara onları yamar."

Johanna utanıyordu ama bütün cesaretini toplayıp devam etti.

"Ben bunu Fräulein Manuela için seve seve yaparım."

"Ah, saçmalamayın, Johanna! Yeterince işiniz var zaten, bir de başkalarının işlerini yapacak değilsiniz."

"Ama Fräulein Manuela için yaparım gerçekten."

"Demek öyle?"

"Evet, bilmiyorum – çok tatlı bir çocuk – bir de üzülüyorum ona. Geceleri öyle çok ağlıyor ki. Sabahları yastığı hep sırılsıklam oluyor."

Fräulein von Bernburg'un sesi ilgisizleşmişti. "Ah, Johanna, size öyle geliyordur."

"Hayır, gerçekten öyle, Fräulein von Bernburg – ev hasreti çekiyordur belki de."

"Evet, belki de."

Bir an için sessizlik oldu. Johanna bekliyor, önlüğünü avuçlarının içinde buruşturup duruyor, Fräulein von Bernburg ise düşünüyor gibi duruyordu. Derken kıza döndü:

"55 numaranın kıyafetlerini getirin bana."

Johanna'nın sevecen gözleri ışıldadı; istediği şeyi elde etmişti. Hemen yatakhaneye koştu, Manuela'nın bütün çamaşır yığınını kaptığı gibi hepsini, her bir kıyafeti duygulu bir mırıldanma eşliğinde Fräulein von Bernburg'un önüne koydu.

Fräulein von Bernburg, Johanna'nın ona uzattığı bütün kıyafetleri teker teker inceledi.

"Fräulein von Meinhardis'e yanıma gelmesini söyleyin. Şu an bahçededir."

"Ah, seve seve, Fräulein von Bernburg!" Rahatlayan Johanna coşkuyla gerçek bir reverans yapıp aşağı koştu.

Adeta nefes nefese iletti bu emri ve şimdi Manuela, Edelgard'ın eşliğinde merdivenleri tereddütle çıkıyordu.

"Ah, Edelgard, ne istiyor olabilir ki benden? Çok korkuyorum."

Kapının önüne gelmişlerdi ama kız geri dönüp gitmek istiyordu.

"Umarım kötü bir şey olmamıştır. Umarım kızgın değildir... Edelgard – hayır-" kapıyı çalıp bu sahneye bir son vermek isteyen Edelgard'ın elini tuttu.

"Yapma, dur, bekle bir dakika." Saçlarını düzelterek biraz daha vakit kazandı.

"Ama Lel, seni bekliyor..."

"Tamam." Manuela duruşunu dikleştirirken Edelgard onun için kapıyı tıkladı.

Lela bir an için kapının önünde durdu. Bir söz bekliyordu. Fräulein von Bernburg ona arkasını dönmüş bir şeyler yazıyordu.

"Buraya gel" dedi sonra o kuru emir tonlamasıyla. Lela söyleneni yaptı ve yazı masasının oraya gelip kadının yanında durdu. Fräulein von Bernburg başını kaldırıp baktı.

"Söyle bakalım, yavrum, yurda gelirken kimse sana yeni malzemeler vermedi mi?"

"Hayır, Fräulein von Bernburg." Manuela utanmıştı.

"Neredeydin peki - o zamanlar?"

"Evdeydim, Fräulein von Bernburg. Kâhya kadın dedi ki, daha iş görürlermiş."

Fräulein von Bernburg bir gömlek alıp Manuela'yla aralarında havaya kaldırdı; omuzları yırtılmıştı, alt tarafında kocaman üçgen bir delik vardı. Üzerindeki nadir birkaç dantel işi de parçalanmıştı. Fräulein von Bernburg gülümsedi.

"*Sen* ne düşünüyorsun peki?"

Manuela'nın yüzünde utangaç bir gülümseme belirdi.

"Pek görecek gibi *değil*, Fräulein von Bernburg."

"Evet, gerçekten de değil. Sınıftaki tahtayı silmek için kullanırsak o ayrı tabi..."

Manuela güldü: "O işi görür işte."

"Ama o zaman da bir gömleğin eksilmiş olur."

Fräulein von Bernburg kalkıp bir dolaba gitti. Biraz bakındıktan sonra aradığı şeyi buldu. Elinde bir gömlekle dönüp gömleği Lela'ya uzattı.

"Omuzlarını biraz küçültmen gerekebilir, sana biraz büyük kalacaktır ama zaten sen de büyüyorsun..."

Manuela kendisine uzatılan şeyi iki eliyle tutup göğsüne bastırdı. Gözlerine mutluluk gözyaşları dolmuştu.

"Bana mı? Hayır, olamaz" diye kekeledi kız. "Binlerce, binlerce teşekkür! Ah ama ne yazık bana..."

Fräulein von Bernburg, Manuela'nın mutluluğunu görünce güldü. Kızın elini kendine çekip öpmesine de izin verdi. Manuela konuşmaya devam etmek istese de sesi çıkmıyordu şimdi. Kendini tutamayarak ağlamaya başlayınca Fräulein von Bernburg kollarını sarıp titreyen çocuğa destek oldu. Bu sevecen hareket Manuela'nın son irade gücünü de alıp götürmüştü. Fräulein von Bernburg Manuela'yı bir sandalyeye doğru götürüp oturttu. Lela biraz olsun kendine gelene kadar sessizce bekledi.

Lela kendiyle savaşıyordu. Sürekli yutkunarak, durakşayarak özür dilemeye çalıştı: "Neden ağladığımı gerçekten bilmiyorum. Hiç mutsuz değilim. Gerçekten değilim."

Sürekli yeniden ıslanan gözlerini silerek Fräulein von Bernburg'a utanarak baktı.

"Güzelce bir ağla, yavrum. Ziyanı yok. Ama – söyler misin – sık sık oluyor mu bu? Ev hasreti mi çekiyorsun?"

"Ev hasreti mi?" diye sordu Lela ciddi ciddi. "Hayır..."

"O halde hiçbir sebep olmaksızın böyle ağlıyorsun..." Fräulein von Bernburg'un sesi sıcak, ciddi ve sevgi doluydu.

"Bilmiyorum – ah, bugün aslında çok mutluyum – ama bazen..."

Fräulein von Bernburg, Manuela'nınkinin yanına bir sandalye çekip kızın çok yakınına oturdu.

"Bazen?" diye sordu şefkatle.

Ama Manuela konuşmak istemiyordu. Söylenmesi gereken şeyi ona, özellikle ona söyleyemezdi. Fräulein

von Bernburg bekledi, ardından biraz hayal kırıklığına uğramış bir sesle sordu:

"Bana hiç mi güvenin yok senin?"

"Tabii ki var" diye kekeledi Manuela. "Ama bunu, bunu söylemek çok zor."

"Denemek istemez misin? Bilmeyi çok ama çok istediğimi söylesem?"

Manuela gömleği sımsıkı tutuyor, gözlerini kucağından ayırmıyordu:

"Akşamları yattığımda ve siz kapıyı kapatıp çıktığınızda içime... içime bir özlem doluyor, siz gittiğiniz için, kapıdan alamıyorum gözlerimi sonra düşünüyorum diyorum ki yapmamalıyım, yatağıma tutunuyorum sımsıkı..."

Fräulein von Bernburg ayağa kalkıp kıza arkasını döndü. Manuela kadının ardından baktı:

"Her zaman öyle uzaktasınız, öyle mesafelisiniz ki insan asla yanınızda olamıyor, elinizi tutamıyor, öpemiyor, size yakın olamıyor..."

"Ama yavrum – söyler misin –"

Fakat Lela kadının konuşmasına izin vermedi. Her şeyi o kadar uzun süre içinde tutmuştu ki. İki koluyla karşısında duran kadının beline sarılıp kelimelerin ağzından dökülmesine izin verdi.

"Başka türlüsünü, başka türlüsünü yapamıyorum. Sizi seviyorum, sevgili Fräulein von Bernburg. Sizi öyle çok seviyorum ki annemi sevdiğim gibi tıpkı; hatta ondan da çok, çok daha fazla seviyorum. Ellerinizi gördüğümde onlara dokunmak geliyor içimden. Sesiniz, bana seslendiğinizde, içimde bir şeyleri sıkıştırıyor, parçalıyor sanki – elimden bir şey gelmiyor, sizi çok, çok seviyorum..."

Fräulein von Bernburg çocuğun ellerini hızla çekip kurtuldu. Odanın en ucuna, duvara kadar gitti. Manuela

da az önce yaşananların şoku içinde bakışlarıyla takip etti kadını.

Fräulein von Bernburg kendini toparladıktan sonra konuştu:

"Beni dinle, Manuela. Bu bana söylediğin şeyleri duymamış olayım. Sanırım istemeden abartıyorsun. Her şey bu kadar kötü olamaz. Kendini toparlamalısın. İnsan kendine hâkim olabilmeli. Anlıyor musun? Her insan kendine hâkim olabilmeli, Manuela. Ben de kendime hâkim oluyorum!"

Manuela gözlerini kocaman açtı. Kadının ne zor bir itirafta bulunduğunu fark edemeyecek kadar çocuksuydu. Yalnızca azarlamayı duymuştu. Başını eğdi ve titreyerek, son bir hıçkırıkla kadına söz verdi:

"Peki, Fräulein von Bernburg."

"Sana bir şey daha söylemek istiyorum, makul olmalısın ama."

Fräulein von Bernburg'un sesi daha yumuşamıştı. Yeniden çocuğa yaklaştı:

"Seni çok seviyorum, Manuela. Ama seninle, diğerlerinden daha çok ilgilenemem, bunu biliyorsun. Ama bir ihtiyacın olduğunda her zaman bana gelebilirsin."

Usulca Lela'nın başını tuttu, eli Lela'nın çenesini kendine doğru kaldırdı; şimdi göz gözelerdi:

"Mutlu musun şimdi?"

"Teşekkürler, binlerce teşekkür!" Lela bir kez daha usulca, saygıyla öptü lavanta kokan, annesi gibi kokan bu eli.

Lela merdivenlere kadar gitmiş, orada kalakalmıştı. Sağında bir pencere vardı. Uzaklarda komşu ağaçların tepeleri görülebiliyordu. Yurt bahçesini çevreleyen duvar gözükmüyordu bile. Bir kez daha ama bu sefer ilkinden çok daha güçlü bir şekilde, daha önce sanki hiç yaşama-

mış olduğu hissine kapıldı kız. İnsan yalnızca bu çözüme ulaşma hissine sahip olduğunda, yalnızca aslında orada değilmiş de bambaşka bir varlığa karışıvermiş gibi olduğunda tamamlanabiliyordu. Merdivenleri indiğinde yeniden yalnızca Lela olacaktı kız ama bunu istemiyordu. Elleriyle beyaz keten bezini tutup bu soğuk kumaşı göğsüne bastırdı; rüya görmediğini kanıtlamaya çalışıyordu kendine. Odanın ve kadının kokusu üzerinden gitmesin diye, gerçek olmuş hiçbir şey bozulmasın diye hareket etmek bile istemiyordu.

Dikkatlice basamak basamak inip bir şeyler değişti mi diye bakmak için durdu. Hayır, değişmemişti. Aşağı iniyordu ama aslında yukarıdaki odadaydı, sandalyede oturuyordu, kolları Fräulein von Bernburg'a dolanmıştı. Gerçek gerçeklik buydu işte. Aşağı inen, dolap odasına giden, dolabını açan o değildi, bir rüyaydı aslında.

Lela armağanını katlayıp sanki orası bir tapınakmış gibi dolabına koydu. Zil çınlıyordu şimdi, Oda, Ilse, Lilly ve Edelgard içeri daldılar. Hayat devam ediyordu. Lela kesinlikle rahatsız edilmiş gibi hissetmedi. Hiçbir şeyin onunla bir bağlantısı yok gibiydi ve engellemiyordu aslında olduğu yerde, yukarıda, dördüncü kattaki bir odada, sandalyede kalmasını.

Yaşlı Marie'nin giysilikteki işi pek kolay olacak gibi durmuyordu. Ağır yükü kaldıramayan, tavan arasından getirilmiş, tozla kaplı kartonların içinden şeritler, beyaz sargı bezleri, kurbağa yeşili ipekler ve kıpkırmızı kumaş parçaları saçılmıştı etrafa. Her teneffüste kızlar merdivenleri koşa koşa iniyor, üniformalarını çıkarıp bir kenara atıyor ve acayip şeyler geçiriyorlardı üzerlerine. Siyah saçlı, gözleri hiçbir zaman tam açılmıyormuş gibi duran Oda, aynanın karşısında düşünceli düşünceli duruyordu.

Şövalye Châtillon'un açık gri süveteri ve kırmızı, dar yeleği üzerinde harikulade durmuştu. Beyaz bir dantel yaka çenesini dik tutmaya zorluyor, geniş bir deri kemer ince belinde sallanıyor, eli kılıcının topuzuyla oynuyordu. Lela kızın arkasında durdu. Baştan aşağı açık gümüş renginde deydi. Oda, arkasındaki bu figüre aynadan baktı sonra sanki bu da oyunun bir parçasıymış gibi bir elini Lela'ya dolayıp onu kendine doğru çekti.

"Ne kadar güzelsin, farkında mısın, Lel?"

"Ah, Oda –"

"Hayır, ciddiyim. Bir baksana kendine. Ayrıca bunu bir tek söyleyen ben değilim. Kız kardeşim, dün burada olan hani, o da senin çok çekici bir kadın olacağını söyledi."

Lela bütün bunları içinde sıcacık bir mutlulukla dinledi ama bunu belli etmek istemiyordu. Oda ciddi bir ifadeyle devam etti:

"Bacaklarına baksana. Mükemmel gelişmişler."

Oda, atları muayene eden adamlar gibi elini kızın bacağında kaydırdı.

"Oda, bırak!" Manuela utanmıştı.

"Kalçaların da öyle harika incelikte ki. Kesinlikle erkek çocuklarınınki gibi. Belini de parmaklarımla kavrayabilirim istesem –" ve bunu yaptı da.

"Ama Oda, sıkıyorsun resmen."

Arkalarında bir kıkırtı duyulunca ikisi de döndü. Marie ciyaklar gibi konuştu:

"Yok yok, rahatsız olmayın, hanımefendilerim. Neden birbirinize azcık bakmayasınız ki..." Yeniden kıkırdadı. İki kızın keyfi kaçmıştı. Sessizce kostümlerini çıkarıp üniformalarını giydiler, sert önlük bağcıklarını kurallara uygun şekilde bağladılar ve merdivenlerden kol kola indiler. O sırada Oda birdenbire Manuela'yı sımsıkı kolla-

rının arasına aldı ve sıcak dudaklarını Lela'nınkilere bastırdı.

"Ben, ben senden çok hoşlanıyorum."

Oda'nın elleri demirdenmiş gibi sımsıkı yapıştı Lela'nın göğüslerine. "Hadi, arkadaş olalım. Yanında olmama izin ver lütfen, lütfen."

Lela öfkeyle kıza karşı gelince Oda sendeleyerek uzaklaştı ve merdiven korkuluklarına tutundu. Lela'nın gözlerinde şok ve öfke gözyaşları belirmişti. Yüzü kıpkırmızı halde çıkıştı Oda'ya: "Bana bak – kes şunu, tamam mı?" Yüzünden alevler saçarak aşağı kayan önlüğünü çekiştirdi, bozulan saçlarını düzeltti. Oda durmuş sakin bir şekilde Lela'ya bakıyordu.

"Aptal çocuk – sana dokunmamdan hoşlandın ama."

"Hayır, hayır, doğru değil bu."

"E belki o zaman başka birinin dokunmasından hoşlanıyorsundur?" dedi ve kurnaz kurnaz, yaratacağı etkiyi sessizce izleyerek ekledi: "Mesela... Fräulein von..."

Devamını getiremedi. Manuela ayağını yere öyle sertçe vurmuştu ki direkt Oda'ya vurmuş kadar olmuştu. O sırada aşağıdan Mademoiselle'in sesi duyuldu:

"Est-ce qu'on parle français là -haut?"*

Kızlar ses çıkarmadan merdivenleri indiler.

Bütün dolapların iki bölümü vardı. Sol tarafta kıyafetlerin asılabildiği bir yer, üzerinde de şapkalık vardı, sağ tarafta ise çamaşırların, çorapların, fazladan ayakkabıların ve orta bölmelere aile fotoğraflarının ya da diğer hatıra eşyaların konabildiği üst üste bölmeler bulunuyordu. Dikiş takımlarının, el işlerinin ve zararsız oyunların yeri de burasıydı. Bazı kızlar bu bölümleri de renkli kâğıtlar-

* "Fransızca mı konuşuluyor yukarıda bakayım?" (ç.n.)

la kaplamışlardı. Dolap onların evi, sahip oldukları tek özel şeydi. Akşamları ibadet saatinden önce dolaplarıyla ilgilenebildikleri bir boşluk vardı. Dolap odasında hiç sandalye bulunmadığından hatta aralık bırakmaksızın, yalnızca ufacık geçitlerle birbiri ardına sıralanmış dolaplardan başka hiçbir şey olmadığından insanın dolabın içine oturmaktan başka çaresi kalmıyordu. Askılıklarda asılı kısa kıyafetler dolabın altına kadar uzanmadığı için kıyafet bölümüne oturup ayaklarını da geçide doğru uzatabiliyorlar ya da Türkler gibi bağdaş kurabiliyorlardı.

Manuela bütün eşyalarını düzenlemişti. Doğru bölmeye yerleştirilmesi gereken bir eşyası kalmıştı bir tek. Ilse dolabında oturmuş, bir dikiş takımının arkasında gizli gizli pazar günü takacağı yüzüklerini ve bileziğini temizliyordu.

"Hey, Manuela" diye fısıldadı yan dolaba doğru. "Çok harika bir şey başardım" dedi ve daha da kısık sesle devam etti: "Çok güzel bir mektup kaçırttım dışarı. Bayağı da sağlam bir mektuptu, demedi deme."

"Ama Ilse, nasıl yaptın ki bunu?"

"Bugün aşçıyla karşılaştım, dışarı izni vardı onun. Zarfı göğsüne sıkıştırıverdim kadının. Ciyakladı resmen. Zahmetleri için de en güzel kartpostalımı verdim ona, hani şu altında "Le Baiser*" yazan – balo elbiseli bir kadın koltukta oturmuş, smokinli bir adam da onu öpücüklere boğuyor hani. O hoşuna gitti Liese'nin.

"Ne yazdın peki?"

"Ah, içimden gelen her şeyi tabii ki. Burada yemeklerin çamur gibi olduğunu, sürekli aç olduğumu. Dua etmekten artık kusacağımı. Sürekli soğuk olduğunu ve donduğumuzu. Kendimizi kötü hissettiğimizde uzanma-

* (Fr.): Öpücük. (ç.n.)

mıza izin verilmediğini falan filan. Ah, çocuklar, öyle iyi hissediyorum ki. Papacığım bunları okuduğunda kesin merhamet gösterir, beni buradan hemen aldırmasa bile mutlaka yiyecek bir şeyler gönderir. Tanrım, harika bir gece ziyafeti çekeriz o zaman! Çok sevinçliyim."

Akrabalardan paket geldiğinde açılır, içerikleri alıcılara gösterilir ama verilmez, bütün yiyeceklerin parça parça olarak teslim edileceği pazar gününe kadar tutulurdu. Ilse gibi kendisine bir şeyler gönderilenler, belirli bir oran karşılığında yardım etmeye hiç de karşı olmayan Herr Alemann'ın yardımıyla gelenlerin birazını kurtarabiliyordu.

"Ya duyulursa, Ilse!" dedi Lela ürkekçe.

"Of, ne olmuş, en fazla kovarlar beni – ki o zaman da amacıma ulaşmış olurum zaten. Bana göre hava hoş."

"Kovulunca ne yapacaksın ki?"

"Ne mi yapacağım? Tanrım, bilmem. Hemen evlenmek istiyorum ama bir piyade subayıyla falan değil, onlar çok sıkıcı. Ben süvarileri çok güzel buluyorum. Ama *tabii ki* bir aktör de olabilir. Sen? Sen ne yapmak istiyorsun, Lela?"

"Ben, ben evlenmeyeceğim."

"Neden ki?" Ilse şaşırmıştı.

"Bilmem."

"E bir sebep söylemek zorundasın ama."

"Erkeklerden hoşlanmıyorum."

"Ay, ben hoşlanıyorum – hem sen daha doğru düzgün erkek tanımadın ki."

"Tanıdım."

"Seni taparcasına sevdi mi biri?"

"Tabii." Fritz, diye düşündü Lela ve kalbi hüzünle doldu.

"Ee o zaman? Hoş değil miydi?"

"Öyleydi ama evlilik bambaşka bir şey."

"Tabii ki, çok daha hoş bir kere. Bir keresinde birisi öpmüştü beni, tabii karşı koymuştum ama çok da güzeldi aslında."

"Lütfen sus, Ilse, içim fena oluyor."

"Ama evlenmek istemiyorsan ne yapmak istiyorsun ki o zaman sonra?"

"Bilmem, yalnız olmak sanırım."

Ilse başını iki yana salladı, kalkıp sessizce dolabının duvarından bir kartpostal aldı. Kartın üzerinde kırmızı bir gelincik tarlası ve elinde bir bastonla yolunu bulmaya çalışan kör bir kız figürü vardı. Ilse kartı Manuela'ya uzattı. Lela baktı, resmi aldı, uzun uzun inceledi ve sevecen bir sesle şöyle dedi:

"Teşekkür ederim, Ilse..."

Ilse kıza bir raptiye de uzattı; Manuela resmi dolabının kapısına astı.

Frau Oberin yazı masasında oturuyordu. Gazete okumakla meşguldü. Fräulein von Kesten yanında durmuş bekliyordu. Frau Oberin nihayet gazeteyi bıraktı ve Kaninchen, odaya ayak bastığından beri üçüncü kere eğildi. Elinde bir dosya vardı. Üzerine kilitlenen bakışlar yüzünden iki büklüm olmuştu.

"Faturalar – imzalamanız için – Frau Oberin."

Frau Oberin dosyayı zarifçe aldı. Kelebek gözlükleri olmadan olmuyordu. Göğüs kısmı bir sürü küçük sedef düğmelerle ilikli yeleğinin üzerinden gözlüklerini alıp taktı.

"Hm..." İmzasını taşıyan bir damgayı bir kâğıdın altına bastırdı. "Tasarruf, Kesten, tasarruf."

"Elbette, Frau Oberin" dedi Fräulein von Kesten biraz daha eğilerek.

"Et faturası çok yüksek."

"Mümkün olan en az miktarı alıyoruz, Frau Oberin..."

"En azı mı?" cümlesi geldi yazı masasından şüpheyle. Fräulein von Kesten olduğu yerde kıvrandı.

"Doğrusunu söylemek gerekirse, Frau Oberin: Çocuklar sık sık açlıktan şikâyet ediyorlar..."

"Açlık mı?"

Frau Oberin kelebek gözlüğünü burnundan öfkeyle alıp böylesine duyulmamış bir şey söylediği için çoktan pişman olan zavallı Kaninchen'a baktı.

"Açlık mı dediniz? Çocuklar sürekli şikâyet eder zaten – şikâyet edecek bir şey mutlaka bulurlar. Bunu dikkate almanız gerekmiyor, Kesten. Ayrıca: Açlık karakteri güçlendirir. Yumuşamayın sakın – böyle bir şeyle uğraşamayız –" damga gürültüyle başka bir kâğıda daha basıldı.

"Elbette, Frau Oberin" dedi ve usulca devam etmek istedi kadın: "Sadece düşündüm ki..."

"Düşünmeyin, canım. İtaat edin! Biz Prusyalılar itaatle büyüdük. Açgözlülükle değil."

"Ne kadar doğru, Frau Oberin. Ne kadar doğru!" dedi bu ufak tefek, sadık Fräulein nefesini koyverircesine. Dosyayı alıp tedbirle fısıldadı:

"Tiyatro performansıyla ilgili de bir şey..."

"Haydi gösterin bakalım."

"Burada davet edilen hanımefendilerin listesi var. Bu da menü... Bir de dekorasyon için ufak bir fatura..."

Frau Oberin hepsini gözden geçirdi.

"Güzel, menü ne demek ama? Punç, ne gereği var? Mutfak çalışanları birdenbire böyle yeniliklerle uğraşmak istemeyecektir zaten. Burada yıllardır ufak bir kadeh İsveç puncu içilir, o kadar."

"Emredersiniz, Frau Oberin."

"Ayrıca, çocukların çok ses yapmamasını da sağlayın. Tanrı biliyor ya o kadar gürültü çıkarmadan da kendilerini eğlendirebilirler."

"Mutlaka, Frau Oberin. Haklısınız, Frau Oberin."

"Söyler misiniz, Kesten, kömürden tasarruf edemez miyiz? Burada her yer hep çok sıcak zaten."

"Frau Oberin, dışarısı yine çok soğudu. Ayrıca sınıfların da her saat havalandırılması gerekiyor sonra yeniden ısınana kadar..."

"Önemi yok. Çocukların üzerine titremeyin! Bakın dikkat edin, revirlerimiz hiçbir zaman dolu olmuyor. Bütün bunlar saçmalıktan başka bir şey değil. Ben hayatım boyunca hiç hasta olmadım."

Kaninchen elinde olmadan Oberin'in hasta bacağına bir bakış attı. Ardından hemen günahını telafi etmek istedi.

"Frau Oberin'in harika bir bünyesi var..."

"Ah, bünyeymiş. İnsanın iradesi olacak. Kendini toparlayabilecek. Çocukların ibadet sırasındaki bitmek bilmez öksürmeleri terbiyesizlikten başka bir şey değil. Tamamen gereksiz, bunu da söyleyin onlara, Kesten – ve saldırganca."

"Elbette, Frau Oberin, söyleyeceğim..."

"Söyleyeceksiniz, söyleyeceksiniz, hep söyleyeceksiniz zaten. Yine de ben gayretle daima aynı şeyi söyleyebilirim: Dizginleri daha sıkı tutacaksınız, Kesten... Daha sıkı..."

Frau Oberin ayağa kalktı, azat edilen Kesten, elinden geldiğince düzgün bir şekilde gerisin geri kapıya gitti ve bir "Çok teşekkürler, Frau Oberin" ile gözden kayboldu.

"Yok yok, bırak onu – bu mektupda yanlış bi' şiyler var..." deyip Frau Alemann'ın yurttan çıkmasına izin vermedi Herr Alemann. "Kurşun kalemle yazılmış, her şey

de silik resmen, okunmuyo bile, bi' de postaneden geri göndermişler. Diyorum sana bak, bu kesin kaçak bi' mektup – haksızsam bana da Alemann demesinler."

"Kaçaksa hemen teslim et o zaman, Alemann. Kural böyle. Ve kural kuraldır."

Herr Alemann başını yana eğdi. Mektubun arkasına baktı. Gönderici Ilse von Westhagen açıkça görülüyordu.

"Tanrım, Bettichen, küçük Westhagen başına iş açmasa bari – bu çocuğa çok üzülüyorum. Böyle bi' zavallı neden hiçbi' şeyden çekinmeden annesine yazamıyo ki?"

Bettichen farklı fikirdeydi.

"Bu senlen beni alakadar etmez. Postadan gelen her şeyin teslim edilmesi gerekiyo. Ya içinde bomba olsa, he?"

"Evet evet, biliyorum – ama bazen hani görevin çok da belirgin olmadığı zamanlar da olamaz mı? Mesela savaşda, bi' asker..."

Cümlenin devamını getiremedi. O sırada bina telefonu çalmış, ondan daha hızlı hareket eden Frau Alemann çoktan ahizeye varmıştı:

"Elbette, Fräulein von Kesten... Şindi geldi posta... elbette, getiriyorum..." dedi ve kapattıktan sonra ekledi: "Postanın ne zaman geldiğini bile çok iyi biliyo..."

Alemann şaşkınlık içindeydi; bu tuhaf mektubun elinden alınmasına karşı koymadan izin verdi. Bettichen mektupla merdivene koştu.

Herr Alemann'ın o sırada yapacak hiçbir şeyi yoktu, o halde neden mutfağa gidip yaşlı Liese'nin akşam için neler hazırladığına bakmıyordu ki? Pek sevecen karşılanmayacaktı gerçi. Binadaki tek erkek canlı olduğundan yurdun birçok kuralına aciz de olsa bir karşıtlık yarattığı için hanımlar tarafından pek sevilmiyordu. Ama bugün durum başkaydı ve bir erkeğe ihtiyaçları olabilirdi, zira akşam sunulacak İsveç puncu hazırlanıyordu.

Alemann bu fırsattan faydalanıp kendini haklı olarak bilirkişi ilan etti. Tombul aşçı Liese onunla aynı fikirde değildi aslında ama yine de onu lüzumsuzluğuna ikna etmek için adama bir parça denetti. Herr Alemann bir yudum aldı, dudaklarını oynattı, mendiliyle bıyıklarını sildi ve yavaşça, şüpheyle tek kelime söyledi.

Şöyle dedi Herr Alemann: "Hım..."

I numaralı yatakhanenin yanındaki çamaşır bölümü gürültüden geçilmiyordu. Aslında her kabinin bir perdesi vardı ve açık tutulması yasaktı ama bugün o kadar gerginlerdi ki böyle şeyleri düşünemiyorlardı bile. Tiyatroya dahil olmayan kızlar bile yanlarında duruyor, bir şeyleri dikmede yardımcı oluyor, birilerinin saçlarını yapıyor ya da unutulmuş bir şeyi almak için bir kez daha vestiyere yollanıyordu.

Manuela çok sakindi. En azından Ilse gibi herhangi bir heyecan belirtisi göstermiyordu. Ilse baştan aşağı Türk Orosman kılığına bürünmüştü ve bir kabinden diğerine deli gibi koşup duruyordu:

"Baksana, sakalım nasıl... Lütfen bak, bu pantolona ne diyorsun?"

Pantolonu çok komik duruyordu. Ilse'ye çok büyük oldukları barizdi, öyle ki kollarının altına kadar yukarı çekilebiliyor, belindeyken de tuhaf genişliği ortaya çıkıyordu. Ama asıl konu Ilse'nin sarığıydı. Bunu genç babası göndermişti ona. Devasa bir küre gibiydi ama çok da hafifti, bu yüzden de tabii ki Ilse ister bağırsın ister bağırmasın kabinler arasındaki dar geçitte top gibi yuvarlanıyor, havalara fırlatılıyordu. Ilse nihayet Edelgard'ın yardımıyla uzun sakalını sabitledi. Baştan aşağı tüllerle kaplanmış Edelgard'ın bir cariyeye benzemesi gerekiyordu ama o geniş yüzüyle daha ziyade Alman bir Rauten-

delein'ı* andırıyordu. Ilse ise neredeyse tamamen asker gibi olmuştu. Manuela aynasının karşısında durmuş, kendi gözlerinin içine bakıyordu. Saçları açıktı, gümüş ceket vücudunu çok hoş bir şekilde sarıyor, sanki ağırlık taşıyormuş gibi omuzlarını aşağı çekiyordu. Eteğin yokluğunda sanki kendini büyümüş gibi hissediyordu. Yürüyüşü değişmişti. Bir adımını diğerinin önüne nasıl attığının bir önemi olmuştu sanki birdenbire. Sorumluluk gibi. Ve böylesine özgür olmak öyle güzeldi ki. Bacağını bir sandalyeye koyup ayakkabısını bağlamasına engel olan bir eteği yoktu şimdi. İnsan bacaklarını bambaşka kullanabiliyordu artık. Lela kendisine doğru atılan çizmeleri ayağıyla kenara itti. Rolünün bir dizesini mırıldanarak diz çöktü sonra tekrar ayağa kalktı. Bir bacağını tabureye koyup dirseğini dizine yasladı. Bütün bunları ne kadar esnek bir şekilde yapabiliyordu insan! Giderek daha da Şövalye Nérestan'a dönüştüğünü hissetti.

Nihayet tabureye oturup sağ bacağını solun üzerine attı. Ama bunu elbiseyle olduğundaki gibi yapmadı; sağ bacağının bileğini sol dizine dayadı, sol elini de kalçasına, kılıcının üzerine koydu. Başını duvara yaslayıp rolünü hayal etmeye başladı.

"Manuela, nasıl oturuyorsun öyle!"

Kaninchen beklenmedik bir şekilde içeri dalmıştı ama Lela'nın yanında daha fazla durmadı çünkü çok daha önemli bir işi vardı. Çamaşır odası öyle gürültülüydü ki kimse onu fark etmemişti bile. Ilse bir kolunu Edelgard'a dolamış duruyor, rolünden bir bölümü yüksek sesle söylüyordu:

---

* Alman yazar Gerhart Hauptmann'ın 1896 yılında yazdığı *Die versunkene Glocke* (Sular Altındaki Saat) adlı oyundaki Rautendelein isimli periye gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

"Le voilà donc connu ce secret plein d'horreur,
Ce secret qui pesait à son infâme coeur.."*

Derken Fräulein von Kesten aniden karşısında bitti. Sanki bomba patlamış gibi oda bir anda ölüm sessizliğine büründü. Kaninchen'ın elinde bir mektup vardı, bunu Ilse'nin gözüne sokarcasına uzattı.

"Bu yazıyı tanıyorsundur belki?"

Ilse korkudan cevap veremedi. Yalnızca yiğit sultanın koca sarığı Ilse fark etmeden sanki kıza üzülmüş gibi hafif yana kaydı. Fräulein von Kesten mektubun kurşun kalemle yazılmış ve aslında neredeyse silinmiş tarafını çevirdi.

"Aç şunu."

Ilse önce sarığını çıkardı sonra da bir telle kafasına sabitlenmiş olan uzun sakalını kenara çekti zira belli ki işine engel olacaklardı. Mektubu açtı; ama okumasına gerek yoktu. Fräulein von Kesten kâğıdı kızın elinden kapıp bir göz attı. Ardından pantolonunun içinde suçlu gibi duran, bu sahne için kendisine hiç de uymayan uzun sakallarını sabırsızca çekiştiren Ilse'ye bir bakış attı.

"Pekâlâ" dedi Kaninchen kızın suratına dönüp. "Şimdi şunu söyleyeyim sana: Kaçak mektup yazan ve bu mektuplarla yurt hakkında yalanlar yayan çocukların tiyatro yapmasına da gerek yoktur. Anladın mı beni?"

Etraftakilerin gözleri üzüntüyle kocaman açıldı. Ama Fräulein von Kesten hâlâ karşılarındayken bir söz söylemek şöyle dursun hareket bile edemediler. Yalnızca Manuela ayağa kalkmış, kabin duvarına yaslanarak yaşanan sahneyi seyretmişti. Sanki kılıcını çıkardığı gibi Kaninchen'ın kürek kemiklerinin arasına saplamak istiyormuş gibi duruyordu.

---

* "Ve işte biliyor artık bu korkunç sırrı,
Alçak kalbine ağır gelen bu sırrı..." (ç.n.)

Etrafındaki düşmanca atmosferi hisseden Kaninchen hızla dışarı çıktı. Kimse derhal konuşamadı. Ilse kostümünü üzerinden attığı gibi koşarak kaçtı. Ancak o zaman dört bir yandan konuşmalar yükselmeye başladı.

"Hiçbir şeyden zevk aldırmıyorlar."

"Yarına kadar bekleyebilirdi."

"Orosman'ı kim oynayacak?"

"Birinin rolü okuması lazım."

"Büyük bir rol bir de! Bütün oyun berbat olacak."

"Fräulein von Bernburg böyle bir şeyi asla yapmazdı."

"Tabii ki yapmazdı."

"Ah, ben de oynamak istemiyorum artık..." O sırada yaşlı Marie kapı eşiğinde belirdi, heyecanla içeri daldı: "Haydi, haydi çocuklar, küçük hanımlar, başlıyo'!" Aşağıya yoğun bir heyecan hâkimdi. Mademoiselle Oeuillet oradan oraya koşturup duruyordu. Sahne perdesi, ortak salonu sınıflardan ayıran geniş sürgülü kapıya asılmıştı. Büyük paravanlarla arkadaki odadan ayrılan bir podyum sahneyi oluşturuyordu. Bir halı ve yeşil bitkilerle odaya doğuya özgü bir hava verilmeye çalışılmıştı. Bütün çocuklar yerlerine oturmuştu. Yalnızca öndeki sıra hâlâ boştu; burası "Hanımefendiler", yüce doğum günü çocuğu Oberin ve onun davetlileri için ayrılmıştı.

Ilse şimdi tamamen bomboş olan dolap odasına dalıp dolabını sertçe açtı. En üstte duran valizi gürültüyle yere düştü. Kızın önünde açık bir şekilde duruyordu. Ilse bir an bile düşünmeden iki eliyle kıyafetlerini, ayakkabılarını, kitaplarını kaptığı gibi valizin içine attı. Raptiyeleri biraz uğraştırdı gerçi – aktörlerini kimseye bırakmak istemiyordu. Onlar da birlikte gelecekti. Şimdi gidebilirdi işte. Herkes oyundaydı. Herr Alemann'ı bile aşağı doğru sıvışırken görmüştü. Hem kapı kilitliyse pencere vardı

sonuçta. O, Ilse, bütün bunlardan bıkmıştı artık. Daha fazla katlanmayacaktı, bunu yapmayacaktı! Bir sonraki trenle Berlin'e giderdi. Küçük babası anlardı kesin. Haklıydı çünkü hepsinde. Ilse yüksek sesle söyleniyor, bir yandan da kararına yönelik kendi kendini cesaretlendiriyordu: "Yalan değil ki. Lanet olası Kesten! Bitti artık ama kesinlikle..." Kapansın diye valizin üstüne bastı. Ama valiz izin vermedi. Üzerine oturdu, yine olmadı. Ilse uğraşmaktan kıpkırmızı olmuş, ter içinde kalmıştı. Valizin kilidine doğru eğildiğinden birinin ona doğru geldiğini fark etmedi.

"Ne yapıyorsun orada?"

Ilse korkudan donup kaldı. Ama Fräulein von Bernburg son derece cana yakın görünüyordu. Ilse ayağa kalktı, o sırada yeniden açılan valizine öfkeli bir tekme attı.

"Ona böyle kötü davranma ama Ilse – *valizin* elinden bir şey gelmez ki..."

Ilse "Doğru" dedi ağlamaklı. O güzel, gözyaşsız öfkesi dinmeye başlamıştı ve bu onu daha da sinirlendiriyordu.

"Gel bakayım" ve Fräulein von Bernburg kolunu Ilse'ye doladı.

"Yine gereksiz yere başına bela açtın. Hep yasak olan şeyleri yapmak zorunda mısın?"

"Bunun yasak olması benim suçum değil ki..." diye hıçkırdı Ilse.

Fräulein von Bernburg istemeden gülümsedi ama başı üzüntüyle göğsüne düşmüş olan Ilse elbette bunu göremedi.

"Ama yaptığın şeyin büyük bir yaramazlık olduğunu biliyorsun, değil mi?"

"Evet" dedi Ilse mahcup bir şekilde.

"O halde sonuçlarına katlanmalısın, öyle değil mi?"

"Evet."

"Ve yabaniler gibi kaçmana gerek yok, öyle değil mi?"

"Evet." Ilse'nin sesi giderek kısılıyordu.

"İnsan bir şey yaptığında sonuçlarına katlanması çok daha dürüstçe bir şey değil mi?

"Eveet..." Ilse kendini koyuverip gözyaşlarına boğuldu.

"Cezanı hak ettin, anlıyor musun? Ve kendin yerine başkasını suçlamak büyük haksızlık olur. Farkındasın bunun, değil mi?"

"Evet..." Ilse'nin biraz olsun gücü kalmamıştı.

"Pekâlâ, şimdi kendini olabildiğince toparla bakalım. Seni yalnız bırakıp aşağıya ineceğim. Kaçmak istiyorsan şu an harika bir fırsat var elinde. Ama fikrini değiştirecek olursan yüzünü yıka, saçlarını tara ve mutsuz bir suratla sınıf arkadaşlarının kutlamasını berbat etme."

İyi niyetli, yumuşak bir küçük tokadın ardından Fräulein von Bernburg gözden kayboldu. Ancak o zaman Ilse ıslak yüzünü kaldırdı ve mutlulukla, büyülenmiş gibi gülümsedi Fräulein von Bernburg'un ardından.

Fräulein von Bernburg kimseye fark ettirmeden seyirci bölümündeki yerine dönmüştü. O sırada herkes, alelacele Orosman rolünü üstlenmek zorunda kalan, sarığını dengelemekte ve Voltaire'in hiç de kolay olmayan dizelerini okumakta pek de başarılı olamayan zavallı Marga'ya gülüyordu. Herkes çok eğleniyordu, derken Lela sahneye çıktı. Çocuk tamamen değişmiş gibiydi. O girdiği anda sahne küçücükmüş gibi durdu. Sahneyi dolduruyordu kız – salonu dolduruyordu – bütün binayı dolduruyor gibiydi hatta. Derin bir sessizlik çöktü. Kalın sesi, kız kendini hiç zorlamadan uzaklara kadar ulaşıyordu. Kısık sesle konuştuğunda bile. Hatta belki o zamanlarda daha bile yüksek duyuluyordu. Kızın ikna ediciliği,

samimiliği ve cana yakınlığı, karanlık odada oturan herkesi ele geçirmişti. Frau Oberin rahatsız olmuştu. Hatta Kaninchen, sanki o sırada düzene aykırı bir şeyler oluyormuş gibi sandalyesine bir yaslanıp bir doğruluyordu. Ama neydi bu yaşanan? Mademoiselle'in başka bir oyun seçmiş olması gerekmiyor muydu?

Çocuklar Manuela'nın en ufak hareketini takip ediyordu; gözleri büyülenmiş gibi kızdaydı hep. Gizlice ellerini tuttular birbirlerinin. Manuela kendini aşmıştı. Herkes dediği her şeye inanıyor, onunla acı çekiyor, onunla kendini feda ediyor, onunla iyi oluyor, cüret ediyordu... Ve sonunda zavallı Edelgard kıskanç Orosman'ın kılıcının ucunda can vermiş yerde yatarken onunla birlikte ağladı herkes.

Perde kapandığında salonu bir gürültü kapladı. Çocuklar bütün terbiyelerini unutmuş gibi tezahürat yapıyorlardı. Frau Oberin memnun memnun alkışlıyordu. Aşağıdan bağırışlar yükseliyordu: "Manuela! Manuela! Bravo! Bravo!..." Sandalyeler itiliyor, alkışlar kopuyordu – bacakları adeta tutmayan Lela bir kolunu Edelgard'a diğerini Marga'ya dolayıp ciddi ve solgun bir şekilde selam verdi. Korkuyla Fräulein von Bernburg'un bakışlarını aradı kız... Ve buldu da. Fräulein von Bernburg ona diğerleri gibi gülümsemiyordu. Çok ciddi bir şey düşünüyormuş gibiydi kadın ve öylece kaldı bakışları çocuğun gözlerinde.

Sınıflar, Frau Oberin'in misafirleriyle birlikte salondan çıkmasını bekledi, ardından dışarı fırladı. Herkes Lela'ya koşuyordu. Herkes bir el, bir öpücük, bir söz istiyordu ondan.

Lela şimdi yalnız kalmak isterdi aslında. Ama buna müsaade etmediler. Herkes onun yakınında olmak için çabalıyordu. Kız diğerlerine o kadar gerçekdışı gelmişti

ki onun gerçekten Manuela olduğundan emin olmaya çalışıyorlarmış gibi herkes ona dokunup onunla konuşmak istiyordu. Mademoiselle Oeuillet, çocukların harika başarıları için kendi de birçok iltifat topladıktan sonra Manuela'ya birkaç takdir edici söz söyleme gereği duydu. Oyuna, provalarda kendilerini hiçbir zaman bugün olduğu gibi ifade edememiş çocukların zarif akıcılıklarına ve ahenkli aksanlarına kendisi de son derece şaşırmıştı doğrusu.

Önce Manuela'nın çocuklardan oluşan bu yığından kurtarılması gerekiyordu.

"Eh bien – iyi iş çıkardın, Manuela."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz, Mademoiselle? Şimdi artık bitti ya, sanki çok daha iyisini yapmış olmam gerekiyormuş gibi hissediyorum. Siz böyle düşünmüyor musunuz?"

Mademoiselle ciddi bir tartışmaya girmek istemiyordu.

"Mais non, mais non, que pensez vous*? Böyle çok güzeldi, bir oyunculuk okulu değiliz zaten, oyuncu da değiliz. Daha iyi, daha güzel, hem zaten hoş olmazdı, hanımefendilere layık yani. Mais Manuela, quelle idée**, bir profesyonel olmak istemiyorsun herhalde?"

"Hayır, buna asla cesaret edemem. Yeterince yetenekli değilim onun için. Sadece demek istedim ki..."

"Aa aa... Yok artık... Haydi diğer çocukların yanına git, güzelce bir sohbet edin..."

Anlaşılan yapacak bir şey yoktu.

Ama şimdi Lela başka bir şeyi düşünüyordu. Büyük koridorda "bağırmanın" da "koşmanın" da yasak olduğunu dahi düşünmeden ikisini de yaptı ve Ilse'ye seslen-

---

* (Fr.): "Hayır, hayır, neler düşünüyorsunuz öyle?

** "Ama Manuela, nasıl bir düşünce bu?" (ç.n.)

di. O sırada Ilse de göründü. Manuela kolunu kıza sardı ve Ilse, Lela'dan hiç alışık olmadığı bir öpücük almaya razı oldu.

"Lel, yine öyle mutluyum ki. Beni avutmana hiç gerek yok. İlk başta korkunç öfkelenmiştim ama sonra, sonra Bernburg geldi..."

"Öyle mi?" diye sordu Manuela bitkin bitkin, "sonra?"

"Ah işte – şey – sonra ben aşağı diğerlerinin yanına indim."

"Nerede oturdun?"

"Tam hanımefendilerin arkasında."

"Baksana" Manuela, Ilse'yi bir pencere cumbasına doğru çekti. "Ne söylediler?..."

"He, Gärschner dedi ki: Çok iyi çalışmışsın ama kostümün biraz uygunsuzmuş."

Manuela doğru düzgün dinlemiyordu aslında.

"Peki Evans?"

"Evans dedi ki: Ooh sweet, isn't she a darling*– tek kelime anlamadı tabii."

"Peki... Peki diğerleri?"

"Oberin bile dedi ki bayağı güzel bacakların varmış..." Manuela ayağını yere vurdu.

"Of, bırak onu şimdi..."

"Ne var – güzel bacaklara sahip olmak üzülünecek bir şey değil ki. Ben güzel bacakların olduğunu bilmiyordum bile!" Manuela'nın etrafında döndü; kız utanarak da olsa bir bacağını havaya kaldırmıştı. Derken Lela, Ilse'yi iki kolundan yakaladı, kızın yüzüne hem gülen hem yalvaran bir ifadeyle baktı:

"Ilsecik, lütfen... Ne..."

Ilse gözlerini kıstı: "*O* mu ne söyledi?"

---

* (İng.): "Ah, çok şeker! Ne tatlı kız değil mi?" (ç.n.)

Manuela coşkuyla başını salladı ve Ilse usulca, Manuela'ya dikkatlice bakarak konuştu:

"O kısım biraz tuhaf işte – Bernburg tek kelime etmedi."

Manuela'nın rengi soluverdi. Derin bir hayal kırıklığı gelip oturmuştu yüzüne sanki.

Ilse ona sarıldı hemen:

"Ama *öyle* bakışları vardı ki diyorum sana bak, *öyle* bir baktı ki..."

O sırada Marga belirdi.

"Kızlar, neredesiniz? Ne zamandır yemekhanedeyiz, Manuela'yı bekliyoruz..."

Manuela salona girdiğinde bir kez daha alkış koptu. Yeri ayarlanmıştı, Edelgard ve Marga da iki yanında oturuyordu. Kaninchen salona girdi.

"Evet çocuklar, bugün gözetmeniniz olmayacak, yaramazlık yapmayın, düzgün davranın, anlaşıldı mı?"

Yüksek bir "Elbette, Fräulein von Kesten" ona dışarı kadar eşlik etti. Ortam daha yeni müsait olmuştu ki Ilse söze girdi.

"Evet çocuklar, şimdi kahramanlarımızın sağlığına içiyoruz, değil mi?"

Herkes hemfikirdi. Bardaklarını kaldırdılar:

"Şövalye Nérestan çok yaşa!"*

İçmeye başladılar ama birdenbire çoğu hayal kırıklığıyla bardaklarını indirdi ağızlarından:

"Iııy, bu ne böyle?"

---

* Orijinal metinde bu cümle, her türlü kutlamada söylenebilen ve İngilizcesini de "for he's a jolly good fellow" diye bildiğimiz şarkının Almancası olan "hoch soll er leben" ile harmanlanmıştır. Fakat bizde böyle genel bir kutlama şarkısı olmadığından anın kutlama enerjisine uygun bir cümle tercih etmeyi uygun gördüm. (ç.n.)

İlk indiren Ilse'ydi, ardından Lilly geldi.

"İsveç puncu galiba!"

"İğrenç bir şey" dedi biri üzgünce.

"Saç toniği gibi."

"İspirtolu şeker ya da" dedi bir başkası.

"İnsanı hasta eder resmen!"

Hepsi bardaklarını hızlıca masaya geri bıraktılar. Yalnızca Manuela'nın bardağı boşalmıştı. Edelgard bunu fark etti:

"Ama Manuela, içmişsin hepsini!"

Manuela neşeyle ve kaygısızca güldü hepsine:

"Boş ver. Tadının nasıl olduğu bugün umurumda bile değil. Gözlerimi kapıyorum sadece ve hiçbir tat almıyorum. Sonuçta olay şu: En azından alkol."

"E o zaman tadı kötü gelmiyorsa benimkini de içebilirsin" dedi ve bardağını masanın üzerinden Manuela'ya uzattı Ilse von Treitschke.

"Benimkini de."

"Benimkini de..." Dört bir yandan bardaklar uzatılıyordu şimdi.

"Harika, çocuklar. Teşekkürler – hepsi tüketilecektir!"

Marga uyardı: "Manuela, hepimizin yalnızca bir tane içmesi gerekiyor..."

"Heey!", öfkeli bir koro kıza doğru yükseldi.

"Tanrım, rahat bıraksana Manuela'yı – bırak ne istiyorsa yapsın." Marga oy üstünlüğünü sağlayamadığını hissetti.

Manuela kolunu Marga'nın koluna geçirdi: "Haydi, Marga, bu bardağı tamamen sevgili koruyucu annemin sağlığına içiyorum ve bana yaptığın bütün iyilikler için bugün seni affediyorum. Şerefe!"

Herkes güldü, Marga ise somurtuyordu ama bir mızıkçı değildi: "E şerefe o zaman, deli seni!"

"Ah" diyerek iki kolunu da havaya kaldırdı Manuela, "neden bir kere olsun birazcık deli olmayayım ki?" Ardından daha düşünceli bir şekilde ekledi: "Sanırım biraz delirdim gerçekten, bugün inanılmaz iyiyim çünkü kusursuz hissediyorum."

"Eh, bu özlü sözü takvimlerimize kırmızıyla yazarız artık."

Bu sefer araya giren Oda'ydı. Manuela, o son karşılaşmalarından beri kaçmıştı Oda'dan ama şimdi kız ona öyle bir bakmıştı ki Manuela yeniden bardağını kaldırdı:

"Şerefe, Oda – aramız düzelsin artık, olur mu?"

Manuela ne olursa olsun bugün herkesle barışmak istiyordu. Oda kalktı, bardağıyla birlikte neşeyle masanın etrafından döndü:

"Lela" dedi usulca, "Şunu söyle bana: Beni biraz olsun sevemez misin?"

Manuela biraz korkmuştu ama sonra herkes duysun diye yüksek sesle bağırdı:

"Tabii ki seviyorum seni – hepinizi seviyorum – istisnasız..."–

Dönüp Edelgard'ı kollarına aldı:

"Çocuklar, Edelgard çok tatlı gözükmüyor mu?"

Edelgard'ın saçları açık sarıydı, o ince tüller ve beyaz, uçuşan elbise üzerinde gerçekten harika duruyordu.

"Mükemmel görünüyor. Ama senin gibi iyi bir oyuncu kesinlikle değil. Çok alçak sesle konuştu hep." Şimdi yerine dönen Oda söylemişti bunu.

"Ah, Oda, öyle yapması gerekiyordu zaten. Bir kızdı o."

"Peki sen, Lela, bir adam mıydın? Sesin çok kalındı resmen sonra birden hareketlerin, öyle gerçeklerdi ki... Bu akşam herkes senin – senin aslında bir yanının erkek olduğunu düşündü..."

"Şerefine, Oda!" ve ikisi de bardaklarını diktiler. Lela masanın başında dimdik duruyor, diğer herkes oturuyordu.

"Ah, çocuklar, insanın hislerini böyle haykırabilmesi o kadar güzeldi ki!"

"Nasıl yani, onlar senin hislerin değildi ki" dedi Mia.

"Tabii benim hislerimdi..."

"Saçmalık. Edelgard senin sevgilin olmadı ki. Sonra zaten resmen kız kardeşin olduğu çıktı ortaya..."

Manuela gülümsedi:

"Evet, kız kardeşim – ama bu da çok güzel bir şey – değil mi?" Herkes ne demek istediğini anlamış olmalıymış gibi etrafına baktı, o sırada salonun diğer ucundan müzik yükseldi. Marga piyanonun başına geçmişti. Mia, Manuela'nın yanına geldi:

"Hadi, Şövalye, dans edelim mi?"

Manuela kolunu usulca Mia'ya sardı. Birlikte masanın arkasından çıkıp boşaltılan alana geçtiler. Dans eden çok fazla çift yoktu. Çoğunluk oturup seyretmeyi tercih etmişti. Ama Manuela, yönlendirebildiği için aranan bir partnerdi. Mia koyu renk saçlı, açık gri gözleri olan bir kızdı. Tipinde çingeneleri andıran bir şey vardı. Lela'nın yatakhanede yatak komşusu olmasına rağmen Lela onun hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Mia çok az konuşurdu. Genellikle suratı asık olurdu, kendi işine bakardı ve Oda harici pek bir şeyle ilgilenmezdi. Bu arkadaşlığın bile tek taraflı olduğu söyleniyordu. Dediklerine göre Mia, Oda'nın ilgisine ses çıkarmıyordu sadece. Oda'ya hiçbir zaman hediye vermemişti ama.

Manuela'nın biraz başı dönüyordu. Kendinden emin ve becerikli bir şekilde Mia'yı diğer çiftlerin arasına götürdü. Herkes hayranlıkla bakıyordu ikisine.

"Lela" dedi Mia birdenbire sessizce ve başını Lela'nın

başına dayadı. Böyle daha güzel dans ediliyordu. Yüzleri birbirinin çok yakınındaydı şimdi.

"Evet?"

"Şey, sana bir şey göstermek istiyorum ama senden başka kimse görmemeli."

"Peki, Mia, ne göstereceksin?" Aslında Manuela hiç merak etmemişti ama bugün kimseye karşı kaba davranmak istemiyordu.

"Koridora gel benimle. O zaman göstereceğim. Dışarı doğru dans edersek kimse fark etmez."

Böylece Lela, Mia'yı masaların arasından becerikli adımlarla dışarı doğru götürdü. Loş bir pencere cumbasının orada durdular. Mia tek kelime etmeden manşetini çözüp sol kolunu açmaya başladı. Manuela ona baktı. Mia'nın beyaz, ince üst kolunun üzerinde korkunç bir yara vardı. Derisi şişmişti ve kıpkırmızıydı. Manuela önce bunun bir türlü iyileşmeyen bir aşı izi olduğunu sandı ama sonra kanayan, yer yer kabuk tutmuş çizgilerin harflerden bir desen oluşturduğunu gördü: E. v. B. Manuela dehşet içinde kızın koluna, ardından Mia'ya baktı.

"İyileşmesine izin vermiyorum..."

"Ama Mia, canın korkunç yanmıyor mu?"

"Yanıyor ama öyle olması lazım zaten. Böylece onu hep, hep hissediyorum... Bugün senin de görmeni istedim..."

Manuela, elleri hafif titreyerek dikkatle indirdi kızın elbise kolunu. Ne söylemesi gerektiğini bilmiyordu.

"Mia, canım..."

Derken sanki birdenbire içinde bir karara varmış gibi Mia'yı salona geri çekip masaların üzerinden yüksek sesle bağırdı:

"Çocuklar! Bir konuşma yapmam lazım..."

Hemen kendisine birinin uzattığı bardağı dikti. Bir

sandalyenin üzerine çıkmak istiyordu, ayağını da çoktan oturma yerine koymuştu ama birdenbire yardıma ihtiyacı olup olmadığını bilemeyince durduğu gibi kaldı.

"Hanımlar ve beyler..." diye başladı dinleyenlerin başlarının üzerinden.

Herkes güldü.

"Eh, böyle başlarlar ama –" Başı biraz dönüyordu hâlâ ve aslına bakılırsa konuşmasına nasıl devam etmek istediğini de bilmiyordu. Bu yüzden üslubunu değiştirmeye karar verdi:

"Evet, çocuklar, size bir şey söylemem lazım..."

"Neymiş?" – Herkes ona doğru yaklaştı. Manuela eğilip hemen yakınında duran Edelgard ve Oda'yı sıkıca tuttu:

"Bana bir şey armağan etti..." dedi sonra hızlıca.

Birileri tek tek araya girdi: "Kim? Ne?..."

Konu herkesin ilgisini çekmeye başlamıştı.

"Bana" dedi Lela yeniden doğrularak. "Bana! Bir gömlek, şimdi üzerimde. Göğsümde hissediyorum onu, bedenimde, öyle soğuk – öyle güzel..." bir kez daha etrafında anlayan değil sorgulayan bakışlar görünce haykırdı:

"Fräulein von Bernburg'un gömleği... Bana armağan etti..."

O anda çocukların arkasında Kaninchen'ın o gri karaltısı belirdi. Kimse onu fark etmedi. Herkesin gözü Manuela'da, üzerindeki ışıl ışıl gümüşten pullu kıyafeti ve açık saçlarıyla karşılarında duran Manuela'daydı.

"Aynen öyle – bana.." derken daha usulca ama daha hızla konuştu: "Dolabına gitti, bir gömlek aldı ve bana verdi, giyeyim diye, giyip onu düşüneyim diye... Hayır, o böyle söylemedi ama, ama biliyorum artık.."

"Neyi biliyorsun? Neyi?" diye soran korkmuş sesler duyuldu aşağıdan.

Fräulein von Kesten yeniden gözden kayboldu. Manuela kollarını açıp konuştu:

"Beni sevdiğini... Biliyorum." Başını emin bir şekilde sallayarak devam etti: "Elini başıma koydu, o güzel, bembeyaz elini. Sanki insanın içinden geçiveriyor eli ve öyle ağır ki insan dizlerinin üzerine çökmek istiyor ve..."

O anda Frau Oberin, ardında Fräulein von Kesten ile içeri girdi. Çocuklardan bazıları onu fark etmiş, taş kesilmiş gibi kalakalmıştı.

Lela iki elini de göğsüne koydu: "Bunu hissetmek öyle iyi ediyor ki insanı. Şu andan itibaren yalnızca güzel, saf düşüncelerim olsun istiyorum. İyi bir insan olmak istiyorum –" Giderek daha da yükseltti sesini: "Bana hiçbir şey olamaz artık o var çünkü – o –" bir an durdu, ardından sanki konuşmasının asıl amacını düşünmüş gibi hemen bir bardak aldı eline:

"Canımız, azizemiz, iyilik meleğimiz – biricik, muhteşem Fräulein von Bernburg'umuz çok yaşa!"

O anda nihayet çocukların kıpırdanmalarını fark etti. Oberin önüne çıkanları kenara itmiş, şimdi Manuela'nın tam karşısında duruyordu. Kız son gücüyle kendini toparlamaya çalışıp korkusuz bir ifadeyle baktı kadına:

"Herkes bilmeli – *o*, o bir mucize – aşk o, akıldan çok daha yüce bir aşk..." O anda elindeki bardak düşüp parçalandı. Kızın gözleri kapandı ve kendisini yakalayan Edelgard ile Oda'nın kollarına yığıldı.

Korkunç bir sessizlik çöktü etrafa. Çocuklar korku içinde Frau Oberin'in önünden çekildiler. Fräulein von Kesten etrafta koşturdu:

"Su, kaldırın onu çabuk... Götürün..."

Frau Oberin bastonunu gürültüyle yere vurdu: "Skandal... Skandal..."

Yurdun uzaktaki bir bölümü olan "hastanenin" hemşiresi çoktan koşup gelmişti. O, Edelgard ve Ilse, Manuela'yı loş koridor boyunca taşıdılar. Herr Alemann, bekçi yerinin önünde duruyordu.

"Çabuk" diye telaşla seslendi ona Fräulein von Kesten. "Herr Oberstabsarzt'ı* arayın. Derhal gelsin. Çocuklardan biri bayıldı..."

Herr Alemann bu tuhaf grubun ardından sakince baktı ve başını kaşıyarak telefona doğru gitti.

Revire varınca gözleri hâlâ sımsıkı kapalı olan Manuela'yı geniş bir kanepeye yatırdılar. Hemşire Hanni, Lela'nın nabzına baktı.

"Siz gidebilirsiniz" dedi Fräulein von Kesten Edelgard ve Ilse'ye sertçe. "Evet, daha bekleyecek miyiz?" Fräulein von Kesten son derece gergindi. O yüzden sessizce çıkmaktan başka bir şey gelmedi iki kızın elinden.

İçeride Hemşire Hanni çocuğun kostümünü çıkarmakla uğraşıyor, Fräulein von Kesten ise odada oradan oraya yürüyüp duruyordu. Hemşire Hanni, Lela'nın alnına dokundu, ardından elini kızın kalbinin üzerine koydu. Başını iki yana sallayarak yeniden eğildi, Lela'nın ayakkabılarını ve çorabını çıkardı. Ardından çocuğun üzerini beyaz, yün bir örtüyle örttü.

Nihayet koridorda kılıç şakırdaması duyuldu. Herr Oberstabsarzt'tı bu. Yurttaki çocukların tedavisi ayrıca yaptığı bir uğraştı; aslen yalnızca askerlere bakıyordu. Ama dert etmiyordu bu işi: İyi kızcağızlar, derdi adam ama sürekli çocuk hastalıkları...

---

* Kıdemli Tabip Subayı. (ç.n.)

İçeri girince iki parmağını kasketine doğru kaldırdı. "İyi akşamlar" dedi gürleyen sesiyle. Ardından ağır ağır, iç çekerek kasketini başından aldı, gri askeri montunu çıkardı, yumuşak sakallarını şöyle bir sıvazladı, ardından kılıcını çözüp Hemşire Hanni'nin ellerine tutuşturdu.

"Alışılmadık bir durum, Herr Oberstabsarzt..." dedi Fräulein von Kesten.

"Pekâlâ" diye homurdandı Oberstabsarzt. Manuela'ya doğru giderek sordu: "Nesi var?"

Kızın nabzına baktı, ardından üzerine doğru eğildi: "Nasıl yani, bilincini mi yitirmiş?" Kaninchen dudaklarını sımsıkı birleştirip başıyla onayladı.

"Nasıl oldu bu? Anlatın bakayım Fräulein von Kesten. Neler oldu burada?"

Herr Oberstabsarzt korktuğu zaman hiç kibar olmazdı. Kaninchen kısa cümlelerle, kekeleyerek anlattı kız bayılmadan önce yaşananları. Asıl noktaya, kızın yaptığı konuşmaya geldiği ve içeriğini utançla sakladığı sırada yaşlı Herr çocuğa doğru eğilip nefesini kokladı. Ardından emin olmak için bir daha kokladı ve kahkahalara boğularak yanındaki sandalyeye atıverdi kendini. Neşeyle dizlerini dövdü. Öksürmeye başlayana kadar katıla katıla güldü. Fräulein von Kesten ve arkada bekleyen Hemşire Hanni, şaşkınlıkla adama bakakaldılar. Adam nihayet kıpkırmızı bir suratla bu iki kadına baktı, arada bir gülerek, sanki dünyanın en iyi esprisini anlatıyormuş gibi şöyle dedi:

"Sarhoş – zil zurna sarhoş."

"Ne?" Fräulein von Kesten öne doğru bir adım attı. Hemşire Hanni kahkahasını yutup yüz ifadesini zar zor toparladı.

"Herr Oberstabsarzt!" Fräulein von Kesten konuşamıyordu bile. "Nasıl böyle bir şey söylersiniz?"

Yaşlı Herr yeniden ayağa kalkıp Manuela'yı bir kez daha inceledi.

"Olanı ben değiştiremem, durum bu – sağlam içmiş."

Eğildiği yerden Fräulein von Kesten'ın yüzüne baktı. "Kızlara nasıl lanet bir şey içirdiniz böyle? İspirto kokuyor resmen. Ufaklık güzel bir alkol zehirlenmesi yaşamış."

"Ama sizi temin ederim, Herr Oberstabsarzt, yanılıyorsunuz. Her çocuk aşçımızın kendi hazırladığı İsveç puncundan bir küçük bardak aldı."

Fakat yaşlı Herr ona aldırmadı.

"Bırakın çocuk güzelce bir uyusun, yarın ya da ertesi gün her şey yoluna girecektir umarım."

"Herr Oberstabsarzt, sessiz kalacağınıza güveniyorum..."

"Ne, sessiz mi? Sarhoşluk konusunda mı? Tanrı aşkına, hanımefendi. Bunda sessiz kalınacak bir şey yok. Neden insan arada bir alkol almasın ki...? Asıl şunu diyecektim... Hemşire, ufaklığı güzelce yatırın. Bir şey olursa da beni arayın. Kalbinin durumu pek hoşuma gitmedi. Nabzına çok dikkat edin – belki ufak bir iğneye ihtiyacı olabilir. Onun için de size bir şey bırakayım –" ve gerekli şeyleri masanın üzerine koydu...

Yukarıda I numaralı yatakhaneye kasvetli bir atmosfer hâkimdi. Çocuklar tek kelime etmeden yıkanma kabinlerinde üzerlerini çıkardılar. Yalnızca bir musluk açıldığında suyun akışı duyuluyordu. Her zamankinden çok daha hızla hazırlandı hepsi. Sessiz terlikleriyle hızla yataklarına girdiler teker teker. Fräulein von Bernburg yalnızca sessiz bir "İyi geceler" deyip ışığı söndürdü.

Muhteşem bir kutlama gününün sonuydu bu. Bir süre daha yatakhanede çıt çıkmadı. Edelgard'ın sessiz hıçkırıkları duyuluyordu. Onunla Mia'nın arasındaydı boş yatak. Ilse, Edelgard'ın yanına sokuldu.

"Tanrım, ağlama artık. Ne olabilir ki yani? Manuela'ya güzel bir nutuk çekerler, belki üç gün cezaya kalır ya da yeşil kokardı taktırırlar falan. Başkaları da yaşadı bunu ama üstesinden geldiler."

Oda, Mia'nın yanına gitmişti. Mia, kolunu Oda'ya sardı. "Benim suçum..."

"Senin mi suçun?"

"Ona kolumu gösterdim, o anda bakışları bir tuhaflaştı sonra da salona koştu ve... Onun için çok korkuyorum, Oda."

"Ben de Mia."

"Oberin'in ona nasıl baktığını gördünüz mü? Bir pislik yığınına bakar gibiydi resmen. Bir an tekmeyi basacak sandım."

"Hâlâ yapabilir... Ama biz ona yardım edebiliriz belki... Elimden gelen yardımı yaparım ben..."

Marga ve Ilse von Treitschke ise farklı fikirdelerdi. Marga, bu skandala sebep olan kızın koruyucu annesi olduğu için kendini de suçlu hissediyordu. Onu, Marga'yı da kolaylıkla sorumlu tutabilirlerdi.

"Sence kaç tane içtiği ortaya çıkar mı?" diye sordu kız şüpheyle. "Ama ben size dedim... Hatırlıyorsun değil mi, şahidimsin benim – dedim ben: Herkesin yalnızca bir bardak içmesi gerekiyor – dedim mi demedim mi?"

"Tabii ki dedin..."

"Görürsün bak, yarın Fräulein von Kesten'dan azarı işiteceğim."

"Ah saçmalama, Kaninchen seni şefkatle seviyor resmen – ama zavallı Manuela..."

Fräulein von Gärschner ile Fräulein von Attems yalnızdı: "Alışılmadık bir çocuk. Böylelerini insan uzaklaştırmalı. Böyleleri buraya ait değil. Sarhoş olmuş bir de...

inanılır gibi değil. Hele bu hayranlık..." ikisi de alay eder gibi gülümsedi. "Eh" dedi Gärschner, "Bugün Fräulein von Bernburg'un yerinde olmak istemezdim. Her şeyin kötü bir yanı da mevcut. Bütün çocukların sana hayranlık duyması hoş bir şey olabilir ama abartı diye de bir şey var. Nihayetinde insanın dizginleri eline alması gerekiyor. Bunun gibi aşırılıkların sebebi olmak istemezdim ben." Fräulein von Attems de başını iki yana salladı.

"Hayır, daha az sevilirim daha iyi – her şey alışılmış düzeninde olacak. Böyle duygu patlamaları resmen terbiyesizlik."

İki kadın koridor boyunca yürüdüler. Kendilerinden çok memnunlardı zira böyle bir şey onların başına hiç gelmeyecekti. Mevkilerini tehlikeye sokardı hem, ayrıca bir de beklemek zorunda oldukları emeklilik maaşı vardı... Samimiyetle iyi geceler dilediler birbirlerine, şüphesiz ikisi de harika bir uyku çekecekti.

"Ah, yapmayın, Tanrım. Hayır, Johanna, ağlamayın ama."

Marie sütlü kahvesini karıştırıyor, Johanna da tabure-de iki büklüm oturuyordu. "Şindi ne olcak ki? Yurtta böyle bi' olay – azcık bi' sevgi yüzünden hem de. Bi' de azcık sarhoşluk tabii. Tanrım, o küçük kızcaaz hiç mutlu değildi – güçlü değildi hiç – buraya ait değil o kız, hep böyle düşündüm ben."

"Ama görüyorsunuz ya" diye araya girdi Johanna. "Acımasızlık burada işte. Bizim gibilere bir şey uymadığında vazgeçiyoruz, 'Elveda' deyip annelerimize dönüyoruz. Ama buradaki küçük hanımlar, onlar vazgeçemiyor. Askerler gibi tutuluyorlar burada ve zamanlarının dolmasını beklemek zorunda kalıyorlar. Bilmiyorum ama küçük Manuela – o çok..." Johanna aceleyle mendiline sarıldı.

Marie bu kederi abartılı bulmuştu. "Hadi hadi, kesin artık... Belki eve yollaalar kızı... o da mutlu olur o zaman."

"Yok" diye araya girdi Johanna. "Fräulein von Bernburg'suz mutlu olamaz bir daha."

"E siz de başlamayın şindi kızım! Hadi kaavenizi içip güzel güzel yatın."

Johanna itaate alışkındı; soğuk kahvesini yudumlayıp odasına doğru yol aldı.

Marie mırıldana mırıldana bir süre daha giysi odasında gezindi. Bir an Manuela'nın gümüş pullu gömleğine ışığın altında düşünceli düşünceli baktı.

Bunun içinde ne de güzel görünmüştü kız – bir melek gibi tıpkı... Eh, bizim gibiler ne yapabilir ki ama...

Herr Alemann gece yurt binasında sakince ilerliyor, bütün sınıf kapılarını açıp el feneriyle her köşeyi aydınlatıyordu. Tıpaların akıtıp akıtmadığını kontrol ettiği bodrum katından çıkmıştı yukarı. Gazın doğru kapatıldığına, kapıların içeriden kilitli olduğuna bakmıştı. Hiçbir yerde ışık yanmadığını ya da yiyecek veya içecek bir şey kalmadığını kontrol etmesi gerekiyordu. Herr Alemann, şangırdayan anahtarlarıyla bir gardiyan gibiydi. Arada bir duruyor, kulağına herhangi bir ses geliyor mu diye bakıyordu. Rüzgârdan menteşeler mi sarsılıyordu? Bir perde mi dalgalanıyordu? Ya da biri mi konuşuyordu? Uykusunda mı sayıklıyordu birisi? Ya da fısıldıyordu belki – haber vermek gerekir miydi bunu?

Büyük koridorda durdu adam. Frau Oberin'in odasının kapı aralığından ışık sızıyordu. Hararetli bir konuşma geldi kulağına. "E, haliyle!" diye mırıldanıp yoluna devam etti. Frau Oberin ile Kaninchen'ın konuşmasına kulak misafiri olmadı Herr Alemann. Yorgundu ve yatağına gitmek istiyordu.

Ama Bettichen hâlâ çok gergindi. Bugün yaşananlar gibi olayların kolay kolay yatışmasına izin vermezdi:

"Düşünsene... Bi' çocuk böyle içiyo! O benim çocuğum olsaydı bilirdim yapıcağımı... Yatırıp bi' güzel şaplatırdım poposuna."

Herr Alemann bu konu hakkında konuşmamaya karar vermişti ama bu kadarı da fazlaydı.

"Bak sana bi' şey söyliyim. Bu evde bu konudaki tek uzman benim ve söylüyorum sana, o küçük hanfendiye ancak üzülür insan. O içki hiç hoşuma gitmemişti benim, öyle küçük narin bi' midesi olan zavallı bi' yavrucak ne yapsın?" Bütün bunlara bir el hareketiyle de eşlik etmiş ve Betti haklı olarak buna katlanmak zorunda kalmıştı.

"O zehirli şişeyi gördüm ben. İçtim o içkiden..."

Betti karşı çıkmak istedi. "İçtim, diyorum sana, o yüzden söylüyorum. Sonra Luise içine Tanrı bilir başka ne koydu. Rakı olabilir – beyaz şarap, şeker, iğrenç de bi' likör belki. Umalım da ufaklık bütün gece balıkçıl kuşu gibi kussun. Bi' de zavallı çocuğun arkasından konuşuyolar. Eğleniyosunuz resmen!" Ve Herr Alemann iri eliyle komodine vurdu.

Son sözü buymuş gibi durduğundan Betti nihayetinde sadece sıradan bir iğnelemeye cesaret edebildi:

"Eh, kızı kanatlarının altına al o zaman. Sever öyle şeyleri... Böyle centilmenleri."

Herr Alemann çoktan horlamaya başlamış gibi yaptı.

Frau Oberin'in odasının kapısı açıldı. Bir gölge hızla dışarı çıkıp kapıyı kapadı. Gölgenin ışığa ihtiyacı yoktu, burayı karanlıkta bile ezbere biliyordu çünkü. Merdivene doğru gitti, sessizce aşağı indi ve Fräulein von Bernburg'un kapısı usulca tıklandı. İçerisi de bunu bekliyordu zaten. Bir iki kelime söylendi – ardından gölge hızla aşağı inip köşeyi döndü ve üzerindeki isim

levhasında "Fräulein von Kesten" yazılı oda kapısının ardında kayboldu. Bir anahtar delikte sessizce gıcırdadı, biraz o köşeden, biraz bu köşeden sesler geldi içeriden. Yatağın üzerinde uzun kollu, yüksek yakalı uzun, sert bir gecelik takım duruyordu. Bir çekmece kapatıldı – ertesi sabah için bir şeyler hazırlandı. Bone komidinin üzerine kondu ve ışık söndü.

"Çocuğun örnek teşkil edecek şekilde cezalandırılması gerekiyor."

Frau Oberin'in bastonu yere vuruyor, Frau Oberin oradan oraya yürüyordu. Fräulein von Bernburg lambanın yanındaki masada solgun, sakin bir şekilde oturuyordu.

"Bu çocuk bir veba! Diğerlerine de bulaştıracak. Böyle şeyler moda haline gelecek. Çocuk bu evi, yurdun itibarını tehlikeye atıyor."

Fräulein von Bernburg irkilmedi bile. "İtibar?" diye tekrar etti yalnızca usulca sorar gibi.

"Her şeyden daha önemli bu."

"Frau Oberin'in neye karar vermiş olduğunu sorabilir miyim?"

"Karar mı? Karar verecek ne var... Kararmış."

Fräulein von Bernburg bekledi. Amirinin karşısında örnek alınacak bir tavırla duruyordu. Hükmü bekliyordu – kendi hükmünü – çünkü burada verilecek karar, kendisi hakkında verilecekti...

"Siz, canım, bu olayda siz suçlusunuz. Hatırlarsanız bunu size bir kere söylemiştim. Siz burada kendi adınıza son derece sağlıksız bir coşkuyu besliyorsunuz."

"Frau Oberin..."

Ama Fräulein von Bernburg'un konuşmasına izin verilmedi.

"Bu hayranlıkları zamanında bastırmış olmanız gerekiyordu. Her şeyin bir sınırı vardır. Gördünüz işte nerelere kadar gidebildiğini." Ardından kendi kendine konuşur gibi devam etti: "Böyle sağlıksız bir olay... Neyin kararı?" Oturup karşısındaki genç kadının hareketsiz yüzüne baktı.

"Elbette her şeyden önce sizden ayrılacak. Bitireceksiniz. Çizgi çekeceksiniz. O kadar. Anlıyor musunuz?"

"Evet." Bir nefes gibi çıktı cevap.

"Diğer çocuklardan da ayrılacak. İzole edilecek. Kilit altında tutulacak. Diğerlerini de delirtmesine izin verilmeyecek. Bana kalsa babasına yazar gelip kızını almasını söylerdim. Ama böyle şüpheli bir adımı Frau Prinzessin'e nasıl açıklarım? Zor olan bu işte. Bu olayın üzerinin örtülmesi gerekiyor. Hizmetçiler zaten çok fazla konuşuyor."

"Hizmetçiler mi?!" dedi Fräulein von Bernburg; sesi elinde olmadan çok sert çıkmıştı.

"Evet efendim, en büyük sıkıntılar buradan çıkıyor. Gevezelikten. Söylentilerden... Evet, konuya dönelim; Manuela izole edilecek..."

"Ama ya, Frau Oberin, bir düşünün lütfen – ya çocuk bir sinirsel çöküş yaşarsa? Çok heyecanlı bir çocuk o ve narin – ve..."

Fräulein von Bernburg küçük ellerini birbirine geçirmiş sımsıkı tutuyordu.

"Beni ilgilendirmez. Sinirsel çöküşmüş – nasıl bir tabir bu? Ben çocukken böyle şeyler yoktu. Fräulein von Bernburg, biz burada asker çocuklarını yetiştiriyoruz."

"Manuela için korkuyorum, Frau Oberin. Kırılgan bir çocuk o. Benden ve diğer çocuklardan ayrılığı kalbi kaldıramayabilir."

"Yine de cezası bu olacak. Fräulein von Bernburg, sizden itaat bekliyorum."

"İtaat etmem gerektiğini biliyorum. Ama Frau Oberin, yalvarırım size, çocuğun bu düşkünlüğünden yavaş yavaş kurtulmasını sağlamama izin verin..."

"Yavaş yavaş mı? Düşkünlük mü? Siz konunun gerçekte neyle ilgili olduğunu biliyor musunuz? Manuela'nın anormal eğilimleri var." Frau Oberin, Fräulein von Bernburg'a doğru bir adım attı. "Peki siz dünyanın böyle kadınlar hakkında ne düşündüğünü biliyor musunuz – bizim dünyamızın, Fräulein von Bernburg?"

Fräulein von Bernburg bakışlarını yumuşatmadı. Dudakları sımsıkı kenetlenmişti. Yaşlı kadının yüzüne sertçe baktı.

"Biliyorum, Frau Oberin."

Ardından daha usulca, sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi devam etti:

"Manuela kötü bir çocuk değil. Ama daha özgür, daha bağımsız bir insan olmalı... Bu yüzden onu kendimden ayıracağım."

"Evet, bunu hayata geçirin o halde. Sanırım bugünlük söyleyecek başka bir şeyimiz kalmadı."

Fräulein von Bernburg, azat edildiğini duymamış gibi hâlâ olduğu yerde duruyordu; ancak sessizlik olunca Frau Oberin'in beklediğini fark etti.

Hâlâ bir şeyi düşünüyormuş gibi yavaşça kapıya doğru gitti.

"İyi geceler, Frau Oberin."

"İyi geceler, Fräulein von Bernburg."

Ama kapıda kadının içine yine o korku, o müthiş korku düştü.

"Frau Oberin, ya Manuela... Ya buna katlanamazsa... Demek istediğim, ya çocuk hastalanırsa..."

"O zaman hastalık sebebiyle evine yollarız."

Sanki bu nihai çözümmüş gibi Frau Oberin bastonunu masanın üzerine koyup artık yalnız kalmak istediğini belirtti.

Revirde bir gece lambası yanıyordu. Mat yeşil bir gölge yatağı ve uyuyan çocuğu sarmıştı. Dışarıda bir kapı açıldı. Kısık bir konuşma duyuldu. "Nasıl, Hemşire Hanni?"

"Daha iyi, Fräulein von Bernburg. Korkunç huzursuzdu, kalbi de zayıf atıyordu. Bir iğne yapmak zorunda kaldım. Hâlâ tükenmiş vaziyette ama. Muhakkak dinlenmeye ve bakıma ihtiyacı var dedi Herr Oberstabsarzt."

Hemşire Hanni kapıyı açıp Fräulein von Bernburg'u içeri aldı. Ona doğru bir sandalye çekiyordu ama Fräulein von Bernburg bir el hareketiyle reddetti.

Yatağın ayak ucunda duruyordu kadın. Hemşire Hanni gitmişti. Manuela sanki konuşmak istiyormuş gibi ağzını açmıştı ama gözleri sımsıkı kapalıydı. Karanlık gölgeler etrafını sarmıştı kızın. Yüzü çökmüş gibi duruyordu ama bu bile daha az çocuk gibi görünmesini sağlamıyordu. Bir eli göğsünde, diğeri ise çocukluğunda alıştığı gibi kafasının arkasında duruyordu. Frau Käte bu eli alıp diğerinin yanına, çocuğun göğsüne koyardı hep. Ama Fräulein von Bernburg buna cesaret edemedi. Kendi ellerini birleştirip demirden yatağın beyaz kenarına koydu sanki dua edecekmiş gibi. Yüzü anında değişti. Duruşu çöktü. Gergin dudakları çözülüp usulca titremeye başladı. Gözleri o karanlık gözbebeklerinin üzerine doğru hafifçe kapandı ama düşen gözkapaklarına rağmen kadının bakışları çocuktan hiç kopmadı. Yorulmuş gibi çöktü omuzları.

Kalan son enerjisiyle arkasını döndü ve bir an için masadan destek alarak odadan çıktı. Dışarıda kimse yok-

tu. Koridor karanlıktı. Yalnızca hızla hareket eden gölgeler beyaz duvarların üzerinde oyunlar oynuyordu. Rüzgâr pencerenin önündeki tek tük yeşillenmiş cılız ağaçları bir o yana bir bu yana sallıyordu. Sokak ıslaktı. Sokak lambaları etrafı titrek ışıklarla aydınlatıyordu. Yorgun adımlar tırmandı merdiveni. İki pencere aydınlık kaldı.

Deniz öylesine ışıldıyordu ki bütün güneşlikleri indirmişlerdi. Sıcak bir alacakaranlık olmuştu. Elektrikli vantilatörler usulca bir melodi mırıldanıyor, etraftaki palmiyeleri ve çiçekleri hafifçe titretiyordu. Bitkilerden sıcak bir nem yayılıyordu. Yarbay von Meinhardis alçak koltuğuna yaslanmış, oturmaktan ziyade uzanmıştı. Bu, günün kesinlikle hiçbir işe başlanamayan saatleriydi: öğle yemeğinden sonraki saatler. Hanımlar içeri çekilmişlerdi – adam uyumuyordu çünkü böyle alışkanlıklar yüzünden şişmanlamaktan korkuyordu. Bu düşünceler içerisinde yeleğini biraz aşağı çekiştirip yeni ayakkabılarına baktı. Üstü ve kenarları kahverengi olan, beyaz deriden bir ayakkabıydı bu. İnsanın kesinlikle katılmak istediği yeni bir moda. Kahvesi soğumuştu, Meinhardis sigara tabakasını aldığı sırada arkasında sessiz adımlar duydu.

Başını hafif arkaya çevirince palmiyelerin arkasında açık renkli bir elbisenin ışıldadığını gördü. Dudaklarında bir gülümseme, hiç rahatsız olmadan sigarasını yakmaya devam ederek usulca seslendi: "Gel bakalım buraya, ufaklık..."

"Ufaklık" aslında oldukça büyüktü ama annesinin onu öyle bir giyindirme alışkanlığı vardı ki 12 yaşındaki bu kızın gerçekte olduğundan çok daha küçük görünmesini sağlıyordu. İpek elbisesi kesinlikle çok küçüktü, saçları üç yaşındaki çocuklar gibi iri bukleler halinde küçük omuzlarına düşüyordu ve kırmızı kocaman kurdelesi

soluk yüzünü ve kömür karası gözlerini öne çıkarmıştı ama yine de yaşına uymuyordu. Cilveleşmesi bile içgüdüsel olarak çocuksu, kızın doğasına hiç uymayan bir hal almıştı.

Kız kendisine seslenilince palmiyelerin arasından zıplayarak çıktı ve "Onkel Meinhardis"in boynuna atladı. Adam gülerek kendini bu küçük kollardan kurtardı.

"Seni küçük afacan, ne yapıyorsun bakayım burada? Neden uyumuyorsun bu saatte?"

"Ah... Ben..." dedi kız tereddütle, ardından kendini bir sandalyeye bıraktı, başını kaldırıp Meinhardis'in gözlerinin içine baktı. Pamela neredeyse bütün çocukluğunu otellerde geçirmişti. Annesi hastaydı ve yaşadıkları yerin havasına katlanamıyordu. Gittikleri her yerde çocukla ilgilenmesi için bir Miss, bir Mademoiselle ya da bir Signorina ayarlanıyordu. Ama artık o tamamen yetişkin sayılabilen küçük bir hanımefendiydi ve çocuk partilerine davet edildiğinde çok içerliyordu. Yalnızca tıpkı şimdi olduğu gibi bebeği oynamak işine geldiği zamanlarda bunu büyük bir ustalıkla yapıyordu. Meinhardis'le başından beri ilgilenmemişti aslında. Ona göre fazla yaşlıydı – fazla "Onkel" gibiydi. Onu dansa kaldırmadan önce hep eğilen ve ona da diğer kadınlara davrandığı gibi davranan dansçı aslında daha çok hoşuna gidiyordu mesela. Ama bir de Ray Hanım vardı işte. Pamela bu Ray'i çok çirkin buluyordu – bir de bir parfüm sürüyordu ki...

"Bugün ne işler çevirdin bakalım?" diye sordu Meinhardis.

"İtalyanca dersi yaptım. Sonra Signorina'yla gezmeye çıktık.

"Güzel mi, Signorina'n?"

"O mu? Ah, Signorina'lar hiçbir zaman güzel olmazlar ki."

"Evet, o konuda haklısın. Bence de öyle. Nerede bu güzel İtalyan kadınları? Burada gezinenlerin hepsi şişman ve solgun..."

"Bir de saçları yağlı" diye ekledi Pamela bilgili bilgili.

Bir sessizlik oldu. Pamela iç çekti.

"Neden iç çekiyorsun?" diye sordu Meinhardis.

Pamela kendini toparlamaya çalıştı. "Dilediğim bir şey var da –" ama yüzü birden gölgelendi – kızarmadı ama – böyle durumlarda cildi daha kahvemsi bir renk alırdı. Meinhardis'in ilgisini çekmişti. Adam doğrulup oturdu ve kıza baktı. Ama Pamela derhal konuşamadı. Tam olarak nasıl söyleyeceğini iyice düşünmüştü aslında ama şimdi bunun sandığından zor olduğu ortaya çıkmıştı...

Özellikle akşamları, o yatağında uzanır ve denizden esen rüzgâr penceresinden içeri eserken hep kalkıp pencereye giderdi kız. Aşağıdan caz orkestrası duyulur, terasta smokinleri ve büyük, rengarenk gece kıyafetleri, çıplak omuzlarıyla misafirler otururdu. Uzaktaki belirli bir masada ise Ray ve Meinhardis otururdu hep. Bazen ikisi otelin karanlık bahçesinde kaybolurdu. Masalarında sadece puronun koru görülürdü ve gittiler mi yoksa kaldılar mı anlaşılırdı. O zaman Pamela korkunç üzülür, sayardı: on iki, on üç, on dört, on beş – ne zaman, insan ne zaman nihayet yetişkin oluyor?

Kız kalkıp Onkel'in üzerine atıldı ve yine kollarını adamın boynuna sardı. Meinhardis kızın küçük vücudunu dizlerinin üzerinde hissediyordu.

"Hadi bakalım, kulağıma söyle..."

Pamela yüzünü adamın bakımlı saçlarına doğru uzatıp tütün ve sabunla karışık kokuyu hevesle içine çekti.

"Seninle akşamları yürüyüşe çıkmak istiyorum!"

Meinhardis bir kahkaha patlattı: "Çok iyisin... Yok yok, bayağı iyisin sen... Belki ay ışığında kayıkla denize de açılırız – he?"

Pamela son derece ciddi ve dikkatli bir hal almıştı. Kalbi deli gibi çarpıyordu.

"Peki – bir de – bir de beni... Sevecek misin?"

Meinhardis bunu kimsenin duymadığından emin olmak için etrafına bakmak zorunda hissetti. Ama kimse yoktu. O yüzden Pam'in omzuna hafifçe vurarak güldü:

"Elbette – küçük kızlara bayılırım! Benim de var bir tane – senden biraz daha büyük ama..." daha bunu söyler söylemez yüzüne özlem dolu bir ifade yerleşti.

Bu cevap tam olarak Pamela'nın beklediği cevap değildi ama hiçbir hayal kırıklığı belirtisi göstermedi.

"Ne zaman –?" diye sordu kız.

"Ne zaman istersen – bu akşam bile uyar bana..."

"Evimize alınan en kötü çocuksun sen!" Frau Oberin bastonunu vurdu. Manuela karşısındaki küçük demirden yatağında kendini zar zor dik tutmaya çalışarak oturuyordu. "Sokak çocukları gibi davrandın. Böbürlendin – azıttın – nasıl biri olduğunu herkes görsün duysun diye bütün günahkârlığını haykırdın. Hiç utanman yok mu senin?" Frau Oberin'in sesi sert ve keskindi: "Koca kız olmasan yatırıp dövmek gerekirdi seni."

Manuela'nın elleri yatağa gömülmüştü. Kendine zar zor hâkim olabiliyordu.

"Ayrıca..." daha sakin ve kurnaz bir şekilde ekledi şimdi kadın kızın tepesinden, "ayrıca... Fräulein von Bernburg'a yaptıkların..." Lela başını kaldırıp karşısındaki bu öfkeli yüze baktı dehşetle, "seni asla affetmeyecek!"

Çocuğu korkunç bir titreme aldı. Ama Frau Oberin bunu fark etmedi bile.

"Herr Konsistorialrat'ı* göndereceğim yanına. O uğraşsın bakalım seninle. Belki yaptığın ayıbı, evimize yaşattığın bu utancı anlarsın."

Frau Oberin gitmek üzere döndü. Kapıda durdu, yeniden yatağa dönüp duygusuzca ekledi:

"Cezanı daha sonra öğreneceksin."

Kapı açılıp kapandı – içeriden yalnızca tak... tak... tak... diye uzaklaşan bastonun sesi duyuldu.

Manuela bir haykırışla yastığına kapandı. Hemşire Hanni hemen kızın yanına koştu:

"Manuela... Yavrum..."

Ama Manuela sonsuz hıçkırıklara boğulmuştu. Bütün vücudu haykırışlarıyla sarsılıyordu. Sanki yabancı bir güç onu ellerinin arasına almış sarsıyormuş gibi bütün uzuvları dalgalanıyor, başı dönüp duruyor, vücudu kıvranıyordu. Anlaşılmayan sesler çıkıyordu ağzından:

"Hanni, Hemşire Hanni, bana yardım edin – yardım... Edin... Bana! Ne yaptım ki ben? Hiçbir şey yapmadım... Fräulein von Bernburg'a... Ona... Ah... Ben... Ben onu seviyorum... Hiçbir şey yapmam ben... Onu kızdıracak bir şey yapmam... Ben – ona karşı bir şey..."

Kızın çarpık dudaklarına korkutucu bir gülümseme yayıldı. Hemşire Hanni bu kontrolden çıkmış çocuğu zaptedebilmek için bütün gücünü harcamak zorunda kaldı.

"Hanni – ona gitmem lazım... Ona gitmem lazım... Hemen... Derhal... O... O kızmış olamaz... Hiçbir şey yapmadım ki ben ona."

Manuela iki ayağını da yataktan indirmişti. Hanni kızı tutup zorla geri yatırdı. O sırada birinin geldiğini duydu. Sessiz adımlardı bunlar. Hemşire Hanni onları tanıyordu.

---

* Kilise danışmanı. (ç.n.)

"Manuela, yavrum, sakin ol – Tanrım, biri geliyor."

Ansızın tükenmiş gibi kendini güçsüzce yatağa bırakmıştı Manuela. O sırada kapı açıldı ve Fräulein von Kesten odaya girdi.

Fräulein von Kesten koşmuştu, çok gergindi ve acelesi vardı. Daha az önce çok önemli bir telefon gelmişti. Frau Oberin odasında değildi ve Frau Prinzessin telefon ettiğinde konuşmayı o, Kesten yapmak durumunda kalmıştı. Ardından aceleyle arayışına başlamış ve Frau Oberin'i koridorda yakalamıştı, şimdi de her şeyi arka plana atan bu heyecan verici mesajı en hızlı şekilde iletmesi gerekiyordu.

"Hemşire Hanni, Frau Prinzessin ziyaretlerini bugün öğleden sonra olarak bildirme inceliğinde bulundular. Frau Oberin karşılamada bütün çocukların tam sayıyla bulunmasını istiyor –" Manuela'ya bir bakış atarak ekledi: "Hepsinin!" Seninle kesinlikle konuşmuyorum, diyordu bu bakış. Ne ayıp bir davranışta bulunduğunu anlayacaksın. "Hemşire Hanni, Manuela saat üçte muhakkak iyileşmiş olmalı. Anlıyor musunuz?"

"Elimden geleni yapacağım, Fräulein von Kesten ama..."

Kaninchen savunmaya geçer gibi elini kaldırdı.

"Lütfen aması yok – Manuela iyi olmak zorunda!"

Ve geldiği gibi aceleyle gözden kayboldu.

Fräulein von Kesten'ın glasé eldivenleri gaz kokuyordu. Artık kusursuz bir beyaz da değildiler. Yeni glasélerin o hoş, serin ipeksilikleri de kalmamıştı. Bir hayvanın değiştirdiği derisi gibi sıcak bir ütünün bile düzleştiremeyeceği kırışıklıklarla dolulardı. Birçok iş yapmış, bu sırada da pek iyi muamele görmemişlerdi. Zira glasé eldivenler ile heyecan bu durumda ikiz kardeş gibiydiler ve tabiri müm-

künse biri diğerini gerektiriyordu. Solgun çocuk Manuela yeni kolalanmış beyaz elbisesinin içine girip dengesiz basan ayaklarına rahatsız, sert rugan ayakkabıları geçirdiği sırada Fräulein von Kesten'ın kemikli, yıkanmaktan aşınmış elleri de yorgun kılıflarına giriyordu.

Frau Alemann toz beziyle koridorlarda oradan oraya koşuyor, kapı kolları ve pencerelerde kalan tozları siliyordu. Herr Alemann giriş kapısını dikkatlice açtı. Frau Oberin, Elisabeth nişanını* küçük kırmızı kurdelesiyle sol omzuna taktı. Johanna, içeri taşınan iki defne ağacından dökülen ufak tefek kuru yaprakları topladı. Fräulein von Kesten, dışarı kadar uzanan kırmızı halıya takılı çivileri kontrol etti: Hiçbirinin çıkıp da halının katlanmadığından... Tanrı korusun, Frau Prinzessin'in takılmasına sebep olmayacağından emin oldu.

Üst koridorda rugan ayakkabıların tahta topuklarının çatırtısı duyuluyordu. Suyla düzeltilmiş saçları, beyaz pamuk eldivenleri ve pak yüzleriyle çocuklar kusursuz bir düzen içinde duruyorlardı.

"Hep çok erken diziyorlar bizi..." diye homurdandı Ilse.

"Sessiz!" diye azarladı Marga.

"Ah, konuşma sen – dünden beri neyin tribini yapıyorsun çok merak ediyorum, sürekli kasılıp duruyorsun..."

"Uğraşma kızla..." dedi Edelgard.

"Çocuklar, bence pazar sabahı itfaiye teşkilatının önünde dizilen selamlamacı kız grubu gibi duruyoruz..."

Mia çömeldi.

"Çocuklar, çok yorgunum ben..."

"Bu iğrenç ayakkabılar da ayağımı vuruyor benim..." diye şikâyet etti Ilse von Treitschke.

---

* Macaristanlı Azize Elizabeth'in adını taşıyan, din ve hayırseverlikle ilgili işlerdeki başarıları sebebiyle kadınlara verilen bir nişan. (ç.n.)

"İki numara küçükler..."

"Hayır, senin ayakların iki numara büyük..."

Yine kahkahalarını bastırmaya çalışarak güldüler.

Bu sefer Kaninchen'ın sesi eğlenceyi böldü:

"Sessizlik – hazır ol..." Sıraların yanına gidip eliyle düzenlemeler yaptı:

"Marga, biraz yaklaş, Oda, Mia, öne. Düz sırayı bozmayın. Eller yana. Baş yukarı. Edelgard; baş yukarı dedim..." ardından gidip zili çaldı. Mutlak bir sessizlik oldu. Küçük, griler içindeki Fräulein doğruldu ve yüksek, sert bir sesle görevi olduğu üzere kuralları bildirdi.

"Frau Prinzessin gelmeden önce sizinle bir bilgi daha paylaşmam gerekiyor. Utanç verici, oldukça üzücü bir itaatsizlik yaşandı. Frau Oberin söz konusu çocuğun yüzünü dahi görmemenizi sağlamayı isterdi ancak Frau Prinzessin ziyaretini bildirdiğinden bir istisna yapılması gerekiyor. Manuela von Meinhardis revirden çıkartılıp gelecek. Frau Oberin düşünceliliğinize güveniyor ve kesinlikle kızla iletişim kurulmamasını emrediyor. Manuela von Meinhardis'e tek kelime eden – kendini de kabahatli duruma düşürür..."

O sırada Manuela koridorun sonunda belirdi. Edelgard'ın yanındaki yerine ulaşabilmek için kendisine çaresizce bakan bütün ön sıranın önünden geçmesi gerekiyordu. Dosdoğru karşıya bakmaya çalıştı. Yürüyüşü dengesizdi. Sonsuz bir terk edilmişlik hissi çöktü üzerine. Kalbini korkunç bir soğukluk kapladı. Bir topluluktan ayrılmışlığını hissetti belli belirsiz ve kafasında sürekli şu soru çınlayıp durdu: neden... Neden ama? Edelgard ile Ilse ona yer açmak için iki yana kaydılar. Manuela, sanki insanlar ondan kaçıyormuş hissine kapıldı. Kolunun manşeti yanındakilerinkine değdi yalnızca ama bir el dahi dokunup ona cesaret vermedi.

"Nasıl davranmanız gerektiğini biliyorsunuz..." dedi Fräulein von Kesten ve Manuela'nın yanındakilere sert sert baktı.

Açık araba, Hochdorf'un tümsekli yollarında lastik tekerlekler üzerinde sessizce ilerliyordu. Muhtemelen uzun bir yağmurun ardından açan yorgun bahar güneşi hanımları bu küçük şehir yolculuğuna teşvik etmişti. Her ne kadar arabacının yanında son derece mütevazi kıyafetli bir uşak kollarını önünde birleştirmiş oturuyor olsa da Hochdorf'taki herkes güneşliğin ardında kimin gizlendiğini biliyordu. Ve bu arabanın önünde yüksek reverans yapmak inceliğin, ahlakın ve iyi eğitimin göstergesiydi. Bugün her taraf biraz ıslak olsa bile. Durup selam vermeyen herkes buradan olmadığını anında kanıtlamış olurdu ve bu, en iyi insanların bile çekineceği bir itiraftı. Hochdorf'ta böyle şeyler gelenekti, tıpkı odaların duvarlarındaki av ganimetleri ya da Hochdorflu erkeklerin paltolarındaki geyik dişinden düğmeler gibi. İyi bir kalbi olan Frau Prinzessin, özellikle bu amaç için bir geyiğin vurulmasına cinayet deniyor olsaydı, bu durumda kesinlikle dehşete düşerdi. Frau Prinzessin gerçekten iyi bir anneydi, görgü kuralları müsaade ettiğince tabii – ve şimdi beyazlar giymiş bunca kız çocuğunu karşısında böyle kusursuzca reverans yaparken görmek kadının kalbine dokunmuş, onu çok mutlu etmişti.

"Ah, bu kadar çok mutlu çocuk görmek ne güzel, Frau Oberin..."

Frau Prinzessin çocukların yere yığılmak üzere olduğunu, kendisi, Frau Prinzessin geç geldiği için yarım saat boyunca ayakta beklediklerini bilemezdi tabii. Ayrıca çocukların acaba ziyaretçi yiyecek bir şeyler getirdi mi diye gizlice merak ettiklerini de bilemezdi... Bu yüce kadın, elbette aklına dahi gelmemişti ama – şunu sorsaydı:

"Yeterince yiyecek veriyorlar mı size?" hepsi çaresizce şöyle cevaplardı zaten: "Evet, Prenses Hazretleri."

Şimdi bu yüce kadın Hanımefendilerin yanına gitti. Hepsi art arda kadının elini öpmek için eğildi. Prensesin her birine söyleyecek hoş bir sözü vardı.

"Aileniz nasıl, Fräulein von Attems?"

"Teşekkür ederim, Prenses Hazretleri" geldi cevap olarak.

"Çocuklar iyi öğreniyorlar mı, Mademoiselle?"

"Harikalar, Prenses Hazretleri."

"Çocukların sağlığı ne durumda?" Prenses, istenen bütün bilgileri vermek üzere kadının hemen arkasında duran Frau Oberin'e döndü yeniden.

"Muhteşem, Prenses Hazretleri, muhteşem..."

Büyük şapkanın ve eski bir tarzda şapkanın altında şişkince toplanmış güzel, gri saçların altındaki şefkatli gözler ışıl ışıl baktı çocuklara.

O sırada nedime Kontes Kernitz kadına yaklaştı ve büyük şapkasının altından kadına bir şey fısıldadı.

"Evet evet" diye başını salladı Prenses, "unutmadım, sevgili Kernitz... Sevgili Oberin, küçük Beckendorf..."

Daha isim söylenir söylenmez Fräulein von Kesten çağırılan çocuğu gönderdi ve Anneliese von Beckendorf, Prenses Hazretleri'nin kusursuz glasé eldiveninin üzerinden elini öpmek üzere eğildi.

"Evet, burada hayat nasıl bakalım?" ve Prenses daha cevabı beklemeden çocuğun yüzüne sevecenlikle bakıp ekledi:

"Güzeldir, elbette..." ve Anneliese yerine geri yollandı.

Kontes Kernitz yeniden yanaştı ama hatırlatılmasına gerek yoktu, Frau Prinzessin zaten hatırlıyordu:

"Küçük Meinhardis..."

Lela, yüce hanımefendinin heyecan ve utangaçlık olarak anlamlandırdığı ve güler yüzlülüğünü ikiye katlayan tekinsiz adımlarla yaklaştı, titrek bir yüksek reverans yaptı. Dizlerini o kadar bükmek öyle zordu ki...

"Evet" diyerek Lela'ya baktı Frau Prinzessin. Çocuk gözlerini yere dikmişti, "evet, babana çok benziyorsun... Çok... Anneni de tanımıştım... Dini bütün bir kadındı – umarım ona çekersin..." ardından duraksadı, Manuela'yı unutmuş gibi dehşetle Frau Oberin'in yüzüne baktı ve sitem eder gibi şöyle dedi: "Ama çok solgun bu çocuk – çok solgun, sevgili Oberin."

"Ufak, önemsiz bir rahatsızlık..." diye kekeledi Frau Oberin.

"Bulaşıcı değildir umarım?" diye sordu Prenses Hazretleri korkuyla.

"Hayır, kesinlikle değil, kesinlikle değil..."

Frau Prinzessin, hâlâ yarı bilinçsiz bir şekilde orada duran Manuela'ya dikkat dahi etmeden yoluna devam etti.

"Kendisinin de birçok çocuğu olunca insan korkuyor, Frau Oberin..."

"Elbette, Prenses Hazretleri. Kesinlikle anlaşılır bir durum..." ve iki kadın koridor boyunca ilerleyip Oberin'in odasında gözden kayboldular.

Şimdi emirlerine uyulması gereken kişi Kontes Kernitz'ti. Yaşlı bir kadındı ve saçlarını sarayda çalışırken ağartmıştı. Böyle anlarda hiç de çekinik kalmazdı. Fräulein von Kesten'a döndü:

"Çocuklar gidebilir..."

Kaninchen emri aktardı:

"Çocuklar gidebilir. Üstünüzü değiştirin, beyaz elbiselerinizi teslim edin, gürültü yapmadan sınıflara dağılın."

Kızlar söylenileni yaptılar.

"Evet – hanımefendiler de..."

Hanımefendiler bu emri beklememişti bile. Kontes, hanımefendisinin dönmesini beklemek üzere bir sıraya yerleşti. Fräulein von Kesten da kadının yanına oturdu.

"Bugün hava muhteşem" diye başladı Kontes söze – Fräulein von Kesten da derhal onayladı.

Frau Prinzessin'in ziyareti sırasında Lela'nın gözleri Fräulein von Bernburg'un gözlerini aradı ama nafile. Buz gibi bir his kapladı içini: Fräulein von Bernburg ona bakmak istemiyordu. Yüzü kayıtsızca, hareketsizce duruyordu. Sitemli bir bakış bile bir lütuf sayılırdı! Manuela'nın yalnızca tek bir düşüncesi, tek bir dileği, aklına koyduğu tek bir şey vardı: Ona gitmek. Ona, diye düşündü kız, o zaman her şey iyi olacak. Fark etmeli, anlamalı onu sevdiğimi – onu aldatacak hiçbir şey, ah hiçbir şey yapmayacağımı anlamalı. Bakışları bu sevdiği insanın yüzündeki donuk maskeye kaydı yeniden.

Kimse onunla konuşmadı. Herkes ona tek kelime etmeden kayboldu ortadan. Ama o anda bunların hiçbirinin önemi yoktu. Fräulein von Bernburg'la konuşması gerekiyordu. Yukarıda o odasına girmeden önce Fräulein von Bernburg'un yolunu kesebilmek için ardından biri kovalıyormuş gibi yandaki merdivenlerden birine koştu.

Üç kat çıkması gerekiyordu. Merdivenler dik ve kızın dizleri çok güçsüzdü. Sanki basamaklar adımlarının altında çöküveriyormuş gibi hissediyordu. Düşmemek için tırabzanlara tutundu ama onlar da çöküyor gibiydiler. Kızın başı dönüyordu. Ama acele etmeliydi. Bir kez daha revire geri dönerse bu kadar kolay dışarı çıkamazdı ve ona gitmesi gerekiyordu – şimdi – derhal.

Başı öyle sızlıyordu ve öyle zordu ki ne söylemesi gerektiğini, ne istediğini düşünebilmek. Papaz demişti ki... Neydi ama... Af dilemek – evet evet – bunu istiyordu, çok

istiyordu, çok. Nefesi kesilmişti. Taş sütunlardan birine yaslandı Manuela. Göğsü hızla inip kalkıyordu. Ama vakit harcamamalı, devam etmeliydi. Ah, ellerine dokunmak... Ve evet, işte hatırlamıştı şimdi... Kötülük. Kötülük etmişti, doğru; nasıl bir kötülük olduğunu bilmiyordu artık. Ama çok küçükken Mutti şöyle demişti: "İnsan kötülük yaptığında onu düzeltmelidir." O zamanlar bir sınıf arkadaşına bir bebeğini hediye etmişti, sevdiği tek bebeğini. Nedenini hatırlamıyordu artık. Ama sonradan bunun bir öneminin de olmadığını fark etmişti zaten.

Adımlar duyuyordu şimdi. Etraf yarı karanlıktı ama Lela bunun kim olduğunu biliyordu. Korkuyordu kız; şiddetli, özlem dolu bir korku vardı içinde ama yine de yolun ortasında durdu – ve Fräulein von Bernburg geçip gidemedi yanından. Konuşmak istiyor ama yapamıyordu kız; nereye gitmişti sesi? Ve bir şey daha oluyordu sanki – dizleri titriyordu – düşmemeliyim, düşmemeliyim diye düşündü kız.

"Evet, ne istiyorsun?"

Lela kollarını uzattı. Başını kaldırdı ve dudakları sanki çığlık atacakmış gibi açıldı – gözleri alev alev bakıyordu Fräulein von Bernburg'un yüzüne.

Fräulein von Bernburg bu çaresiz yüze yalnızca bir an dehşetle baktı ve Manuela'yla konuşmama sözünü o an unutuverdi.

"Bana söylemek istediğin bir şey mi var, Manuela?"

Lela'nın başı göğsüne düştü: "Evet."

"Pekâlâ – gel."

Fräulein von Bernburg kapıyı açtı. Lela da ardından gitti, kapıyı kapatıp önünde durdu. Elleri destek almaya çalışır gibi bu pürüzsüz, beyaz tahtaya tutundu. Olduğu yerde durup bekledi kız.

Karanlık odada bir ışık yandı. Bir el yazı masasındaki lambayı yakmıştı. Fräulein von Bernburg kıza dönmeden masanın önünde durdu. Başı biraz eğilmiş, elleri masanın kenarına sımsıkı tutunmuştu.

Manuela bu karanlık şekle baktı. Şimdi konuşmalıydı. Neydi ama? Af dilemesi gerekiyordu.

Usulca titremeye başladı. Önce dizleri, ardından bütün vücudu. İki kadın arasında sessizlik hâkimdi ama yine de bu karanlık odada fırtınalar kopuyor gibiydi. Manuela başını kapıya yasladı, gözlerini kapayıp titreyen dudaklarına söz geçirmeye çalıştı. Usulca ve sahipsizce, ezberlenmiş yabancı sözler gibi döküldü kelimeler şimdi başı iyice öne düşmüş, ellerini masanın üzerinde sımsıkı birleştirmiş duran kadına doğru.

"Af dilemek için geldim size yaptığım büyük... Büyük kötülük için." Bir an durdu. Bir şey mi umuyordu? Orada masada, ışığın önünde duran bu karanlık şeklin ona döneceğine mi inanıyordu? Hayır. Karaltı ona dönmüyor, yardımına gelmiyordu. Fräulein von Bernburg yavaşça sandalyesine çöktü. Başını eline dayamıştı. Hiçbir ses çıkmadı.

Manuela yeniden başladı; bir dua gibi geliyordu sözleri:

"Oruç ve dua ile yaptığım bütün kötülüklerin bedelini ödemek istiyorum ve bütün büyük günahlarım..." Yeniden duraksadı ama hiçbir şey olmadı. Manuela bir işaret umuyordu. Sessizce ufacık bir hareket bekliyordu. Ama hiçbir şey olmadı, boşunaydı bekleyişi. Fräulein von Bernburg söylediklerini duyuyor muydu? Sözlerinin bir kuvveti olmadığını biliyordu o da. Nasıl olabilirdi ki? Yabancı kelimelerdi bunlar. Kendini toplayıp bildiği son şeyi de söyledi: "Tanrı şahidimdir."

Tok bir çarpma sesi Fräulein von Bernburg'u yerinden sıçrattı. Manuela bitik bir halde yere yığılmıştı – başı sert zeminin üzerindeydi.

"Yavrum, canım... Ah... Yapma..." Acele, şefkatli, güzel sözler fısıldadı kıza ama Manuela hiçbir şey duymadı. Gözleri sımsıkı kapalı, yüzü bembeyaz, bedeni hareketsiz yatıyordu orada. İki el kızın başını kaldırdı, kalp atışlarına baktı, nabzını kontrol etti; kız bunların hiçbirini bilmedi. Ardından kaldırıldı, koltuğa taşındı ve yatırıldı. Buz gibi sular değdi şakaklarına, o anda gözlerini açtı. Şimdi sakinlemişti. Şimdi olan her şeyi unutmuştu. Kendi yüzüne böylesine yakın duran bu ciddi yüze baktı. Kendisini izleyen bu koyu kahverengi, soran gözlere baktı. İki elinin de Fräulein von Bernburg'un serin avuçlarının arasında olduğunu fark etti. Elbisesi açılmıştı, nefes alabiliyordu artık. Bir kâbus sona ermiş gibi geliyordu şimdi. Her şey yolundaydı. Böyle kalmak, diye düşündü kız, *onu* hissetmek, ellerinin tutuşunu hissetmek, bana bakması, ta içime – gözlerime – böyle çok güzel ve sonsuza kadar da böyle kalmalı.

Fräulein von Bernburg çocuğun ellerini alıp göğsüne koydu. Ardından ayağa kalktı. Konuşabilmek için yakın olmaması gerekiyordu. Söylenmesi gerekenin söylenebilmesi için uzaklaşmak, mesafe koymak gerekiyordu.

"Manuela..." Çocuk kımıldamadı. Elleri, kadının koyduğu gibi duruyordu. Manuela özellikle emredilmediği sürece ellerini bir daha oradan asla çekmeyecekti.

"Manuela, şimdi bütün kuvvetini toparlamalısın. Anlamaya çalışmalısın..."

Neyden bahsediyor, diye düşündü çocuk. Kuvvet mi? Kuvveti kalmamıştı artık hiç. Kalsın da istemiyordu zaten. Ne yapacaktı ki kuvveti? Orada öylece yatabilirdi. Özellikle emredilmediği sürece kalkmazdı da.

"Manuela, ikimiz, biz ayrılmalıyız."

İnsan bu kadar yorgunken kelimeleri anlamak öyle güçtü ki. Ama Manuela çabaladı. Neydi? "Ayrılmak" ve "biz"? Kızın önünde yavaş yavaş birleşti harfler. Bu iki kelime karşısında havada asılı duruyordu: "Ayrılmak" ve "biz". "Biz" diye düşündü kız – ne güzel bir kelime bu. İlk defa ikimiz tek bir kelimede birlikteyiz – o ve ben. Evet: "Biz" – ama *ayrılmak* mı, daha yeni bir araya gelmişlerken?

"Beni anladın mı, yavrum?"

Hayır, hiçbir şey anlamamıştı kız.

"Artık diğer çocuklarla birlikte yaşamayacaksın. İzole bir odada kalacaksın. Ortak yemekhanede de bulunmayacaksın, yalnızca dersleri onlarla birlikte göreceksin."

Bunlar Manuela'ya dokunmadı bile. Ama derken bir düşünce belirdi ve ansızın bir korku kapladı içini. Korku bütün bedenine yayılıp fark etmeden doğrulmasına sebep oldu:

"Peki uyku –"

"Artık benim yatakhanemde olmayacaksın."

"Peki... Peki yürüyüşleri de artık..."

"Diğer çocuklarla yapmayacaksın, benimle de..."

Manuela dimdik duruyordu şimdi.

"Peki din dersleri..."

"Benden almayacaksın... Papazdan alacaksın."

Yanlışlıkla bir odaya girmiş, çıkmak için başını duvardan duvara vuran bir kuş gibi oradan oraya savruldu düşünceler Manuela'nın zihninde.

"Ama almam gerek..."

"Hayır... Beni bir daha görmemelisin."

Manuela ayağa kalktı. Ne demişti kadın? Farkındalık birden kızgın bir taş gibi oturdu kızın içine.

"Bir daha... Görmemeli miyim?" Kelimeler alev almış parçacıklar gibi savruldu kızın içinden. "Sizi bir daha

görmemeli miyim?" Sondu bu. Onsuz hiçbir şey olamazdı. Ne ev olabilirdi ne aile ne de dünya.

"Hayır" – dediğini duydu: "Olmaz." Şiddetli, inatçı, kararlı, batmamak için cankurtaran sandalına tutunmaya çalışan biri gibi çıktı sesi, "hayır" – ta ki bir parmakla sözü kesilip atılana kadar.

"İtaat etmelisin" – sert, bir yabancı gibi söylemişti bunu kadın – orada duran kadın. Manuela bu sertliğin bir kendinden kaçış olduğunu bilmiyordu. Sona gelmenin korkusu olduğunu, her zamanki gibi ama her zamankinden daha hızla şimdi. Sapacak başka bir yol yoktu artık – yalnızca ufacık bir yol için gücü kalmıştı kadının ve bunun hızla geride bırakılması gerekiyordu.

"İtaat etmelisin. Sana söyleneni yap. İyileştirilmen gerekiyor..."

"İyileştirilmek mi? Neyden?"

Ağır ağır, tek ve yapayalnız döküldü bütün kelimeler birbiri ardına:

"Beni böyle sevmemelisin, Manuela, iyi değil bu. İnsan bununla savaşmalı, üstesinden gelmeli, öldürmeli..."

Çocuk kelimeleri usulca tekrar etti. "İnsan... Öldürmeli... Neden?..." Bakışları Fräulein von Bernburg'a döndü. "İnsan" demişti. O da mı? O zaman onun da mı... Bunu yapması gerekiyordu? Öne atıldı, yere yığılıp başını önünde duran kadının dizlerine yasladı. Hızla, delirmiş gibi, ateşe tutulmuş gibi döküldü kelimeler:

"Sevgili, canım Fräulein von Bernburg. Olmaz, bunu söylemiş olamazsınız, biliyorsunuz. Biliyorsunuz, bunu kaldıramam. Ölüm bu." Ve usulca devam etti: "Tek bir kelime söyleyin bana, usulca söyleyin yeter: 'Seni terk etmeyeceğim' deyin. O zaman rahat duracağım, her şeyi yapacağım, her şeye katlanacağım, itaat edip iyi olacağım..."

Manuela bir işaret bekliyordu. Ama hiçbir şey gelmedi. Elleri şefkatle ama kesin bir şekilde çözülüp geri uzatıldı, yere diz çökmüş kızın kucağına düştü. Fräulein von Bernburg geri çekildi. Yalnızca bir adım. Bir son vermesi gerekiyordu buna yoksa...

"Manuela, ayağa kalk."

Çocuk kalktı ama ansızın artık çocuk değilmiş gibi duruyordu. Alışılmadık bir sakinlik çökmüştü üzerine. Karşısında duran kadından bile daha sakindi.

"Peki, gidiyorum" ve tuhaf bir gülümsemeyle kadının yüzüne baktı. "Sevgili Fräulein von Bernburg. Gidiyorum..." Kadının elini öpmek için hiçbir hareket yapmadı. Sanki artık hiçbir şey hissetmiyor gibiydi.

"Adieu, sevgili Fräulein von Bernburg." Bir rüyada gibi kapıya doğru gitti – kapıyı açtı ve ardından kapattı.

Fräulein von Bernburg acıyla buruşmuş bir yüzle kapıya doğru ani bir hareket yaptı. Ama kapıda durup kaldı. İki eliyle başını tuttu.

"Hayır" dedi kendi kendine yüksek sesle ve tekrar etti bir kez daha: "Hayır!"

Manuela onu artık duymuyordu. Uykuda gibiydi kız şimdi. Bilinçsizce, hiçbir şey görmeden, hiçbir şey hissetmeden gittikçe yukarı, daha yukarı çıkıyor – basamaklar onu merdivenin en tepesine taşıyordu. Manuela, gözleri yarı kapalı yürüyordu. Aşağı bakmamalısın, başın döner, bakmamalısın.

"Göklerdeki babamız, son bu, başlangıç bu – adın kutsal kılınsın –"

Edelgard sessizce, parmak uçlarında nefes nefese koşturdu koridor boyunca, ardından ilk merdiveni çıktı sonra ikinciyi.

"Edelgard!" Keskin bir ses kızı durdurdu. "Nereye gidiyorsun?"

Edelgard durdu ve Fräulein von Kesten'a dönmeden çaresizce merdivene baktı.

"Aşağı gel – yukarıda işin yok."

Ve itaat etmeye alışmış olan Edelgard sessizce döndü. Başı önüne eğik, Fräulein von Kesten'ın karşısında durdu.

"Ne demek oluyor bu, Edelgard?"

Edelgard cesaretini topladı. "Ben – Fräulein von Kesten – ben Manuela'yı arıyorum" diye açıkladı solmuş dudaklarıyla.

"Sen ve itaatsizlik demek, Edelgard – çok hoş, yeni bir şey bu –"

Edelgard başını da bakışlarını da kaldırdı.

"Manuela kötü biri değil, Fräulein von Kesten!" dedi cesaretle ve neredeyse gururla Fräulein von Kesten'ın gözlerinin içine bakarak.

Fräulein von Kesten bir cevap bulmakta zorlandı. Ama neyse ki kurtulmuştu. Aşağıdan alçak bir seslenme duyuldu:

"Manuela! Manuela!"

Fräulein von Kesten tırabzanlardan eğildi:

"Sessiz olun! – Hepiniz mi delirdiniz?"

Aşağıda devasa bir hareketlenme vardı; ayaklanma çıkmıştı sanki – korku, anlatılmaz bir korku – alt koridor boyunca koşturuyorlardı: "Manuela..." bütün kapıları açıyorlardı: "Manuela..." Yatakhanede, boş sınıflarda bu soru yankılanıyordu: "Manuela..."

"Benimle gel!" diye emretti Fräulein von Kesten Edelgard'a ve aceleyle aşağı indi.

Ama çocuklar etrafından geçiyor, Fräulein von Kesten'ı duvara doğru itip koşturmaya devam ediyorlardı.

Fräulein von Bernburg'un kapısının önünde durdular. Tıklamalarına cevap gelmedi.

Kapı kilitliydi.

Son bir cesaretle Oda kapıya vurdu.

"Manuela!"

Ama Manuela çok uzaktaydı. Hiçbir şey duymak istemiyordu artık; ya da hiçbir şey duymuyordu da zaten. En tepede, son merdiven boşluğundaki pencerede duruyordu; ötedeki ağaçların tepelerini ve çatıları görebiliyordu insan buradan. Çok yukarıdaki küçük bir çatı penceresiydi bu. Pervaz dizlerine kadar bile gelmiyordu. Bir eliyle pencereyi açıp diğer eliyle sımsıkı tutundu.

Temiz hava alnına doğru esiyordu. Emindi kız; evet, çok emindi ölenlerin nasıl olduğundan. Çok uzaktı aşağısı ama özgür ve serin olacaktı; ve dışarıda olacaktı artık içeride değil. Uzakta, dışarıda ve özgür.

Yüksek ağaçlar bir esintiyle titredi. Güneş battı. Sokakta her şey hareketsizdi. Bilinçsizce hareket etti kızın dudakları:

"Hiçbir şey hissetmesem de
Kudretine dair,
Amacıma yönlendiriyorsun beni
Geceleri dahi.

Ve kollarını ileriye uzattı:

Öyleyse tut ellerimi
Ve yol göster bana
Huzurlu sonuma kadar..."

"Manuela! Manuela! Manuela!"

"Dolap odasına baktın mı?"

"Evet!"

"Bahçeye?"

"Oraya da baktım!"

"Bari Fräulein von Bernburg..."

Bir anda korkunç bir çan sesi duyuldu. Deli gibi çalıyordu.

"Ne oldu?"

"Aşağıdan geliyor."

Neden susmuyordu bu ses? Kim çalıyordu böyle? Neden herkes merdivenlerden aşağı koşuyordu?

Herr Alemann üniformasının önü açık halde titreyerek kapıya koştu. Tek başına açamamıştı kapıyı, birinin yardım etmesi gerekmişti. Fräulein von Bernburg yanındaydı. Şimdi.

Manuela önlerindeki taş basamaklarda yatıyordu. Herr Alemann kollarını iki yana açıp arkadan gelenlerin Fräulein von Bernburg'u takip etmesine engel oldu.

Fräulein von Bernburg dizlerinin üstüne çöktü. Manuela'nın başını sessizce kucağına aldı. Elini Manuela'nın kalbine koydu ama içerisi sessizdi şimdi.

Bütün ev donup kalmıştı. Kimse konuşmuyordu. Kimse yanlarına gitmeye çalışmıyordu.

Yalnız bıraktılar ikisini: Fräulein von Bernburg ile Manuela'yı.

SON.

Lela merdivenlere kadar gitmiş, orada kalakalmıştı. Sağında bir pencere vardı. Uzaklarda komşu ağaçların tepeleri görülebiliyordu. Yurt bahçesini çevreleyen duvar gözükmüyordu bile. Bir kez daha ama bu sefer ilkinden çok daha güçlü bir şekilde, daha önce sanki hiç yaşamamış olduğu hissine kapıldı kız. İnsan yalnızca bu çözüme ulaşma hissine sahip olduğunda, yalnızca aslında orada değilmiş de bambaşka bir varlığa karışıvermiş gibi olduğunda tamamlanabiliyordu. Merdivenleri indiğinde yeniden yalnızca Lela olacaktı kız ama bunu istemiyordu. Elleriyle beyaz keten bezini tutup bu soğuk kumaşı göğsüne bastırdı; rüya görmediğini kanıtlamaya çalışıyordu kendine. Odanın ve kadının kokusu üzerinden gitmesin diye, gerçek olmuş hiçbir şey bozulmasın diye hareket etmek bile istemiyordu.

Dikkatlice basamak basamak inip bir şeyler değişti mi diye bakmak için durdu. Hayır, değişmemişti. Aşağı iniyordu ama aslında yukarıdaki odadaydı, sandalyede oturuyordu, kolları Fräulein von Bernburg'a dolanmıştı. Gerçek gerçeklik buydu işte. Aşağı inen, dolap odasına giden, dolabını açan o değildi, bir rüyaydı aslında.

***

1931 yılında *Mädchen in Uniform* adıyla ilk kez sinemaya uyarlanan kitap, 1958 yılında başrollerinde Romy Schneider ve Lilli Palmer ile yeniden uyarlanmış, bu film Alman klasikleri arasında yerini almıştır.

Alman yazar Christa Winsloe'nun en bilinen eseri olan *Manuela*, 20. yüzyıl eşcinsel edebiyatın en eski örnekleri arasında olmasına rağmen birçok kaynakta yer almıyor. Ne var ki tarihte faşizmin kara listesine alınmış, tarihin kara günlerine gömülmeye çalışılmış her yazar gibi Christa Winsloe da hâlâ burada.

KDV'den muaftır. 25 ₺

AYRINTI • KLASİK

ISBN: 978-605-314-464-9

9 786053 144649